

LATİF NÜKTELER
VE NUR ÂLEMİNİN
BİR ANAHTARI
RİSALELERİ ÜZERİNE

Açıklamalar:
Abdullah AYMAZ

LATİF NÜKTELER
VE NUR ÂLEMİNİN
BİR ANAHTARI
RİSALELERİ ÜZERİNE

Açıklamalar:
Abdullah AYMAZ

LATİF NÜKTELER
VE NUR ÂLEMİNİN
BİR ANAHTARI
RİSALELERİ ÜZERİNE

Açıklamalar:

ABDULLAH AYMAZ

Copyright © Şahdamar Yayınları, 2014

*Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş. 'ne aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Ticaret A.Ş. 'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.*

Editör

İbrahim Doğan

Görsel Yönetmen

Engin ÇİFTÇİ

Kapak

İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni

Hüseyin KASIMOĞLU

DİJİTAL ISBN

978-605-5119-88-1

Yayın Numarası

210

Şahdamar Yayınları

Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1

34696 Üsküdar / İSTANBUL

Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78

www.sahdamaryayinlari.com

GİRİŞ

Latif Nükteler, Risale-i Nur'dan Lem'alar Risalesi'nin el yazmalarındaki bazı bölümlerden meydana gelmiş olan gerçekten çok güzel ve latif nüktelerdir. Yanımdan eksik etmediğim bu kitapçıktan zaman zaman özel sohbetlerde istifade etmiş ve okunmasını tavsiye edip özendirmeye çalışmışımdır. Anlayabildiğim kadarıyla izah etmeye çalışacağım.

Üstad Hazretleri bu hususta şunları söylüyor:

“Eskişehir Hapishanesi’nde insanlarla görüşmekten ve konuşmaktan yasaklandığım bir zamanda karşımdaki (karşı koğuştta bulunan) kardeşlerime tesellî için yazdığım kısacık fıkraların bir kısmıdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Hapsin latif bir hatırasıdır ki, Risale-i Nur gizlenir, fakat sönmez ve söndürülmez. Bir âlem-i manada Hazreti İmam-ı Ali (radiyallâhu anh)’ın ilminden sordum:

– “أَحْرُفٌ عَجْمٌ سَطَّرَتْ تَسْطِيرًا¹” demişsin, muradın nedir?”

Dedi:

– “عَجْمٌ, yani hecevârî terkipsiz ve vakıflarda rakamvârî şekilsiz harflerdir ki, Latin Harfleri’dir. Lâdinî (lâiklik) zamanında yaygınlaşır.”

Sonra sordum:

– “**Ercûze**’nde (kasidende) benden bahsederek ‘Kendini muhafaza et’ demişsin. Hem tam vaktinde emrinizi gördük, fakat maatteessüf kendimizi muhafaza edemedik, bu belâyâ düştük. Şahsımdan binler defa daha ehemmiyetli olan Risale-i Nur’dan bahis ve işaret yok mudur?”

Dedi:

– “Yalnız işaret değil, belki **Celcelûtiye**’mde (kasidemde) tasrih

ediyorum (açıkca ifade ediyorum).”

Ben bu cevaptan sonra Hazreti Ali'nin kasidelerinden en meşhur ve en ziyade esrarlı olan Celcelûtiye kasidesinde bu fıkrayı gördüm:

تُقَادُ سِرَاجُ النُّورِ سِرًّا بَيَانَةً تُقَادُ سِرَاجُ الشُّرْجِ سِرًّا تَتَوَّرَتْ²

Dikkat ettim sarahat derecesinde Risale-i Nur'a bakar.

(... ..)

Hatta hayretimi mûcip bir rüyamda Eskişehir hapsinde istintaktan (sorgulamadan) bir gece evvel görüyorum ki, Celcelûtiye'nin Süryânî şu fıkrası:

بِهَالِ أَهْيَلٍ شَلَعِ شَلْعُوبٍ شَالِعِ طَهِيٍّ طَهُوبٍ طَيْطَهُوبٍ طَيْطَهَتْ

imdadıma yetişmiş, beni sıkıntıdan kurtarmış. Ben birkaç defa tekrar edip okuyorum. Uyandım. Yattım, yine onunla meşgulüm. Sabahleyin ümit edilmedik şekilde sorguya çağrıldım. Hem fevkalâde bir cevap verdim. Müdafaatımın en mühim ve memurları hayrette bırakan parçası tekellüfsüz tezahür etti. Fakat o parçayı ben kaleme alamadım. Onlar yazdılar. Her ne ise... Bundan, bu **Celcelûtiye** bize bakar.³

Elyazma Lem'alar Risalesi'nin 858-862 sayfalarında bu ifadelere rastlayınca, Avukat Abdurrahim Dede'ye söyledim. Eskişehir Mahkemesi'nden araştırdı ama “Yangın çıkınca bütün o evrak yanmış.” diye cevap vermişler. Yeniden araştırılabilir. Bir yerlerde inşallah muhafaza ediliyordur. Geleceğin araştırmacılarının hatırında olsun... İnşallah bulup çıkarsınlar...

Abdullah AYMAZ, 2014

1 Bkz: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî)*, s. 595.

2 Nurun kandili gizlice fakat aynı zamanda da açık bir şekilde yakılır. Kandiller kandili gizli olarak nurlanır. (Bkz: Gümüşhânevî, *Mecmûatü'l-ahzâb (Evrâd-ı Şâzelî)*, s. 509-510).

3 Sikke-i Tasdîk-i Gaybî (28. Lem'a), Risale-i Nur Külliyyatı 2/2072.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

(Sadakatte namdar, safvet-i kalbde mümtaz Süleyman Rüştü ile bir muhâvere-i lâtife münasebetiyle)

Büyük Bir Âyetin Küçük Bir Nüktesidir

Şöyle ki:

Güz mevsiminde, sineklerin terhisat zamanına (ölümlerine) yakın bir vakitte, hodgâm (bencil) insanlar, cüz'î tacizleri için sinekleri itlâf etmek (öldürmek) üzere hapishanedeki odamızda bir ilâç istîmal ettiler. Benim fazla rikkatime dokunmuştu. Odamda çamaşır ipi vardı. Bilâhare, o insanların inadına, sinekler daha ziyade çoğaldılar. Akşam vaktinde, o küçücük kuşlar, o ip üstünde gayet muntazam diziliyorlardı. Çamaşırları sermek için Rüştü'ye dedim:

“Bu küçücük kuşlara ilişme; başka yere ser.”

O da, kemâl-i ciddiyetle, dedi ki:

“Bu ip bize lâzımdır; sinekler başka yerde kendilerine yer bulsun.” Her ne ise...

Bu latîfe münasebetiyle, seher vaktinde, sinek ve karınca gibi kesretli küçük hayvanlardan bahis açıldı. Ona dedim ki:

Böyle nüshaları çoğalan nevilerin ehemmiyetli vazifeleri ve kıymetleri vardır. Evet, bir kitap, kıymeti nisbetinde nüshaları teksir edilir (çoğaltılır). Demek, sinek cinsi de ehemmiyetli vazifesi ve büyük kıymeti var ki Fâtır-ı Hakîm, o küçücük kaderî mektupları ve kudret kelimelerinin nüshalarını çok teksir etmiş.

Evet, Kur'ân-ı Hakîm'in:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مِّثْلُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ

يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا

لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعْفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ⁴

Yani, “Cenâb-ı Hak’tan başka, bütün esbap ve ulûhiyetleri ehl-i dalâlet tarafından dava edilen âliheler içtima etse, bir sineği halk edemezler. Yani, sineğin hilkatı öyle bir mu’cize-i rabbâniyedir ve bir âyet-i tekvîniyedir ki, bütün esbap toplansa, onun mislini yapamazlar, o âyet-i rabbâniyeye muâraza edemezler, taklidini yapamazlar.” meâlindeki âyetine ehemmiyetli bir mevzu teşkil eden ve Nemrud’u mağlûp eden; ve Hazreti Musa (aleyhisselâm) onların tacizlerine karşı müştekiyâne, “Yâ Rab, bu muacciz (rahatsızlık verici) mahlûkları ne için bu kadar çoğaltmışsın?” deyince, ilhamen cevap gelmiş ki:

“Sen bir defa sineklere itiraz ettin. Bu sinekler çok defa sual ediyorlar ki: ‘Yâ Rab, bu koca kafalı beşer Seni yalnız bir lisan ile zikrediyor. Bazı da gaflet ediyor. Eğer yalnız kafasından bizleri halk etseydin, binler lisan ile Sana zikrecek bizim gibi mahlûklar olurlardı.’” diye, Hazreti Musa’nın (aleyhisselâm) şekvâsına bin itiraz kuvvetinde hikmet-i hilkatini (yaratılış hikmetini) müdafaa eden sineğin; hem gayet nezâfetperver (temizliğe düşkün), her vakit abdest alır gibi yüzünü, gözünü, kanatlarını temizleyen bu taife, elbette mühim bir vazifesi vardır. Hikmet-i beşeriye’nin nazarı kâsırdır; daha o vazifeyi ihata edememiş.

Evet, Cenâb-ı Hak, nasıl ki deniz yüzünü temizlemek ve her günde milyarlarla vefiyât bulunan hayvanât-ı bahriye (deniz hayvanlarının) cenazelerini⁵(Hâşiye) toplamak ve deniz yüzünü cenazelerle âlûde (bulanmış), müstekreh (çirkin) manzaradan kurtarmak için, sıhhiye memurları nev’inden gayet muntazam âkilü’l-lahm (et yiyen) bir kısım hayvanâtı halk etmiş. Eğer o bahriye sıhhiye memurları gayet muntazam vazifelerini îfa etmeseydiler, deniz yüzü ayna gibi

parlamayacaktı. Belki hazin ve elîm bir bulanıklık gösterecekti.

Hem her günde milyarlarla yabancı hayvanlar ve kuşların cenazelerini toplamakla rûy-i zemini o taaffünâttan (kokuşmuşluktan) temizlemek ve zîhayatları o elîm, hazin manzaralardan kurtarmak için, nezafet ve sıhhiye memurları hükmünde olan kartallar misillü, kerâmetkârâne, gizli ve uzak, beş altı saat mesafeden bir sevk-i rabbânî ile o cenazenin yerini hisseden, giden ve kaldıran âkilü'l-lahm kuşları ve vahşi hayvanları halk etmiş. Eğer bu berriye sıhhiyeleri (karaların sağlıkçıları) gayet mükemmel, intizam-perver ve vazifedar olmasa idiler, zemin yüzü ağlanacak bir şekil alacaktı.

Evet, âkilü'l-lahm hayvanların helâl rızıkları, vefat etmiş hayvanların etleridir. Hayatta olan hayvanların etleri onlara haramdır. Eğer yeseler, ceza görürler.⁶

حَتَّى يَفْتَصَّ الْجَمَاءُ مِنَ الْقَرْنَاءِ⁷

(ev kemâ kâl). Yani, “Boynuzsuz olan hayvanın kısâsı kıyâmette boynuzludan alınır.” diye ifade-i hadisiye gösteriyor ki:

Gerçi cesetleri fenâ bulur; fakat ervahları bâki kalan hayvanât mâbeyninde dahi, onlara münasip bir tarzda, dâr-ı bekâda mücâzât ve mükâfâtı vardır. Ona binâen, canavarlara sağ hayvanların etleri haramdır, denilebilir.

Hem küçücük hayvanların cenazelerini ve nimetin küçücük parçalarını ve tanelerini toplamak vazifesiyle karıncaları nezafet memurları olarak, hem nimet-i ilâhiyenin küçücük parçalarını teleften ve çiğnemekten ve hakareten ve abesiyetten sıyanet etmekle (korumakla) ve küçücük hayvanâtın cenazelerini toplamakla, sıhhiye memurları gibi tavzif olunmuşlar.

Aynen onlardan daha mühim, sinekleri dahi, insanın gözüne görünmeyen, hastalıkların mikroplarını ve madde-i semmiyeyi (zehir maddesini) temizlemekle, sinekler muvazzaftırlar. Değil mikropların nâkileleri, bilâkis, muzır mikropları mass, yani, emmek ve yemekle

o mikropları imha, o madde-i semmiyeyi istihâleye (dönüştürmeye) uğratırlar, çok sârî (bulaşıcı) hastalıkların önünü alırlar. Hem sıhhiye neferleri, hem tanzifât memurları, hem kimyager olduklarına ve geniş bir hikmete mazhar bulduklarına delil ise, onların gayet kesretidir. Çünkü kıymettar, menfaattar şeyler teksir edilir.⁸(Hâşiye)

Ey hodgâm insan! Sineklerin binler hikmet-i hayatiyesinden başka, sana ait bu küçücük faydasına bak, sinek düşmanlığını bırak:

Çünkü, gurbette, kimsesiz, yalnızlıkta sana ünsiyet verdiği gibi, gaflete dalıp fikrini dağıtmaktan seni ikaz eder. Ve latîf vaziyeti ve abdest alması gibi yüzünü, gözünü temizlemesiyle, sana abdest ve namaz, hareket ve nezafet gibi vazife-i insaniyeti ihtar eder ve ders veren sineği görüyorsun.

Hem sineğin bir sınıfı olan arılar, nimetlerin en tatlısı, en latîfi olan balı sana yedirdikleri gibi, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'da, vahy-i rabbânîye mazhariyetle serfirâz olduğundan, onları sevmek lâzım gelirken, sinek düşmanlığı, belki insana daima muâvenete dostâne koşan ve her belâsını çeken o hayvanâta düşmanlığı gadirdir, haksızlıktır. Muzırların yalnız zararlarını def' için mücadele olabilir. Mesela koyunları kurtların tecavüzünden korumak için onlara mukabele edilir.

Acaba hararet zamanından vücudun idaresinden fazla olan kanın çoğalması ve bulaşık ve –bazı mevâdd-ı muzırrayı (zararlı maddeleri) hâmil evridede (toplar damarlarda) cereyan eden– mülevves (kirli) kana musallat, belki memur olan sivrisinek ve pireler fitrî haccâmlar (hacamatçılar, kan alıcılar) olmasınlar mı? Muhtemel...

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ⁹

Nefsimle mücadele ettiğim bir zamanda, nefsim kendinde gördüğü nimet-i ilâhiyeyi kendi malı tevehhüm ederek gurura, iftihara, temeddühe başladı. Ben ona dedim ki:

“Bu mülk senin değil, emanettir.” O vakit nefis, gurur ve iftihar

bıraktı, fakat tembelliğe başladı.

“Benim malım olmayana ne bakayım? Zâyi olsun, bana ne?” dedi. Birden gördüm:

Bir sinek, elime kondu, emanetullah olan gözünü, yüzünü, kanatlarını güzelce temizlemeye başladı. Bir neferin mîrî silâhını, elbisesini güzelce temizlediği gibi, sinek de temizliyordu. Nefsime dedim: “Bak!” Baktı, tam ders aldı. Sinek ise mağrur ve tembel nefsimde hoca ve muallim oldu.

Sinek pisliği, tıp cihetiyle zararı yok bir maddedir ki bazen tatlı bir şuruptur. Fakat sinek, yediği binler muhtelif muzır maddelerin ve mikropların ve semlerin menşei olmakla, sinekler küçücük istihâle ve tasfiye makineleri hükmüne geçmeleri hikmet-i rabbâniyeden uzak değildir, belki şe'nindedir.

Evet, arıdan başka sineklerin bazı tâifeleri var ki, ¹⁰(Hâşiye) muhtelif ve müteaffin maddeleri yerler, mütemâdiyen pislik yerine katre katre şurup damlatırlar. O semli, müteaffin maddeleri ağaçların yapraklarına yağın kudret helvası gibi tatlı, şifalı bir şuruba tebdil ederek, bir istihâle makinesi olduklarını isbat ederler. Bu küçücük fertlerin ne kadar büyük bir milleti, bir tâifesi olduğunu göze gösterirler. “Küçüklüğümüze bakma. Tâifemizin azametini bak, Sübhânallah de!” diye lisan-ı hâl ile söylerler.

* * *

Yirmi Sekizinci Lema'nın İkinci Nüktesi'nin İslam Köylü **Hafız Ali** Ağabey tarafından yazılan fihristesinin dipnotunda şöyle denilmektedir: “Yakınımızda bir köyden bir kişi dağa gider. Dağda hayvanına (öküz) yılan sokmasıyla hayvan şişer. Hayvanın köye gelmesinin imkânsız olduğunu gören sahibi, ümitsiz olarak hayvanını bırakır, köye gelir. Ertesi gün dersini almak için gider. Hayvan iyi olmuş bulur. Dikkat eder, görür ki hayvanın yattığı yerde sineğin bir nevi olan yeşil başlı sineklerden binler sinek cenazesini var. Ondaki anlar ki sinekler hayvanın kanını emmekle kandaki zehiri almışlar, hayvanı kurtarmışlar, fakat kendileri ölmüşler.”

* * *

Asıl meseleye girmeden önce Üstad Hazretlerinin ekolojiye ne kadar dikkat ettiğini, içinde bütün mahlûkata karşı nasıl bir sevgi olduğunu bazı hatıralarla anlatmak istiyorum:

Yüzbaşı Refet Barutçu şöyle diyordu: “Üstad hayvanlara karşı da çok şefkatliydi. Sinekleri biz dışarıya kovmaya çalışırken, soğuk diye buna razı olmuyordu. ‘Bunların zaten ömrü az kaldı, yarın bunlar ölecekler. Bunlar benim gece arkadaşlarımdır.’ diyordu. İlaçların sıkılmasını da istemiyordu.”

Vanlı Molla Hamid Ekinci diyor ki:

“Bazen biz yemek yerken fareler çıkardı. Onların çıktıkları deliklerine ekmek ufağı, bulgur ve şeker koyardı. ‘Şekeri niçin koyuyorsun?’ diye bir defasında sormuştum. ‘O da onların çayı olsun.’ dedi.”

“Kavurmamızı küplerde saklardık. İcab ettikçe oradan alırdık. Bir gün köpek kapıyı açık bulmuş, içeri girmiş, küpe başını sokmuş. Benim gürültümü duydu, kaçmak istedi. Başını küpe zorla koyduğundan çıkaramıyordu. Başını oraya buraya çarpa çarpa küpe kırıldı, kaçtı. **Molla Resûl** dedi ki: ‘İçeriye biraz kıyma koyalım. Köpek yine gelsin, onu öldürelim.’ Biz münakaşa yapıp duruyorken Üstadımız gürültüyü işitti. Kendisi, ibadetle meşguldü. Bizi çağırdı: ‘Ne oluyor?’ dedi. Ben de durumu anlattım. ‘Hepiniz buraya geliniz.’ dedi. ‘En büyüğünüz kimdir?’ diye sorunca: ‘Molla Resul’dür.’ dedik. Üstadımız: ‘Şimdi ben suâl soracağım, sen doğru cevap vereceksin.’ dedi. ‘Sen bir yere gidiyorsun. Paran ve erzakın, hiçbir şeyin kalmamış, açlıktan iflahın kesilmiş. Baktın ki, bir evin kapısı açık. İçeri girdin. Orada bir küp kavurma var. Başkasının malı haram, onu da biliyorsun. Azabı da var. Bu halde o kavurmadan yer misin?’ Molla Resul: ‘Evet, yerim.’ dedi. Üstad devam etti: ‘Köpeğin ise, akli yok, azabı da bilmiyor, karnı da aç, bunda kabahat var mı? Daha gıybetini yapmayın ve hakkınızı da helâl edin, intikamını da düşünmeyin.’ Molla Resul: ‘İçinden gelmiyor ama, ne yapayım artık helâl edeyim.’ dedi.”

“Bir gün Üstadımız yine meşguldü. Zaten hiç boş durmazdı. ‘Arkadaşını al, dağa çık. Ben meşgul olacağım.’ dedi. Biz de söylendiği gibi dışarıya çıktık, dağa gittik. Dağda gezerken bir kertenkeleye rast geldik. Bizde kertenkele öldürmek sevap bilinirdi. Bir taş ile

kertenkelenin kafasını ezdim. Gezmekten döndük. Üstadımız, ‘Ne yaptınız? Ne var?’ diye sordu. Ben de iyi bir marifet işlemişim gibi atıldım. Sevinerek ‘Kedi kafası kadar kafası bulunan bir hayvanı öldürdüm.’ dedim. Hiddet etti: ‘Ne yaptınız? Evinizi harap ettiniz.’ dedi. Beni yanına çağırarak: ‘O kertenkele size hücum etti mi?’ dedi. ‘Yok’ dedim. ‘Elinizden bir şey aldı mı?’ dedi. ‘Yok’ dedim. ‘Sizi ısırdı mı?’ dedi. ‘Yok’ dedim. ‘Sizin mülkünüzde mi, sizin toprağınızda mı geziyordu?’ dedi. ‘Yok’ dedim. ‘Siz mi yarattınız?’ dedi. ‘Yok’ dedim. ‘Ne için, ne hikmetle yaratıldığını biliyor musunuz?’ dedi. ‘Yok’ dedim. ‘Hey ahmak! Bu kadar yok, yok; bunu yaratan Allah, senin öldürmen için mi yarattı? Sen nasıl öldürürsün? Ne için yaratıldığını Cenâb-ı Hak bilir.’ dedi.”

“Dağa çıktık. Güze kadar dağda kaldık. Güzün yavaş yavaş hava serinlemeye ve kar yağmaya başlayınca bir mağara yapalım, dedik. Kaldığımız yamaç bir bayırdı. Üstadımız; ‘Buradan pencere gibi bir delik açınız, onun içini oyarak bir mağara yapın. Orası sıcak olur ve kış burada geçiririz.’ dedi. Fakih Hasan’la orayı, burayı kazıyorduk. Üstadımız gelip baktı ki, karıncalar çıkmış, ‘Bırakın orayı’ dedi. ‘Niçin?’ diye sorduğumuzda, ‘Bir ev yıkıp bir ev yapmak olur mu?’ dedi. ‘Bunları dağıtmayın başka bir yeri kazın.’ diye devam etti.”

“Üstadımız karıncaların yanına geldiğimiz zaman bulgur ve şeker koyardı. Bir seferinde ben ‘Şekeri niçin koyuyorsun?’ dedim. ‘Bu da onların çayı olsun.’ dedi.”

Prof. Dr. İbrahim Erkul Ağabey anlatmıştı: Bir gün Üstad Hazretleri Çam Dağında iken yanına Ağabeylerden birisinin yeğeni geliyor ve Üstad Hazretlerine öldükten sonra dirilmeyi soruyor. O da “Sen bir çam kozalağı getir.” diyor. O da çam ağacından koparmak isteyince, “Ondan koparma, yere dökülenlerden getir” diyor. Ağacın dibine düşmüşlerden bir kozalak getiriyor. Üstad, içini iyice açarak dip tarafındaki tohumunu çıkarıyor. “Bu tohum, toprağa düşünce, tekrar topraktan yeni bir ağaç olarak çıkmıyor mu? İşte Allah, insanları haşirde topraktan çıkarıp toplayacak.” diyor. Onun seviyesine göre meseleyi anlatırken, canlı yapıya zarar verdirmiyor.

Barla’da olsun, Çam Dağında olsun, Üstad’ın ağaçların üzerinde kaldığı yerler var. Merdiven gibi yerleri ve kaldığı yerleri yaptırırken

ağaçlara asla çivi çaktırmıyor; tahta parçalarını bağlattırıyor.

Bir yazar Üstad'ın bu yönünü ele alırken diyor ki:

“Allah'ın Sadık Kulu Bediüzzaman Said Nursî filminin içinde Said Nursi'nin sözleri canlı olarak veriliyor. Sözleri hem ikna edici, hem de yol gösterici. **Bu filmi, bütün hayvan hakları savunucularının izlemesi gerekir.** Bir din adamı düşünün ki, karınca yuvasının üzerine çadır kurmuyor... ‘**Bir yuva yıkılarak başka bir yuva yapılmaz.**’ diyor. Kaplumbağa ile oynarken, çubukla kafasına vuran çocuklara söylediği sözler ve bakış açısı çok önemli. Günümüzün hayvansever mantığı Said Nursî ile aynı çizgide değil. Günümüz hayvanseverleri genel olarak köpek endeksli. Ben bugüne kadar karıncaların haklarını savunan bir hayvansever duymadım. Kaplumbağaların zarar görmesine üzülene de rastlamadım. Caretta caretta kaplumbağalara üzülen var demeyin. Onların gerçek maksatlarını bilmiyoruz. Ayrıca onlar da sadece Caretta caretta kaplumbağaların nesli tükenmesin istiyorlar. Diğer canlılar veya kaplumbağalar onlar için önemli değil. Said Nursi'deki bakış açısı bahçedeki otu bile canlı kabul ederek, yanında ateş yakılmasını istemiyor. Bu düşünce yapısı ile yetişen çocukların orman yakması, birine zarar vermesi düşünülebilir mi?”

Üstad Hazretleri, sinekleri zararlı görüp, ilaçlayarak yok etmek isteyen bir anlayışa karşı Hac Sûresi'nin 73. Âyetini vesile yaparak bizlere çok önemli dersler veriyor:

1- Güz mevsimi zaten sineklerin dünyadaki mühim hizmetlerinden, birer asker gibi terhis edilme zamanı yani zaten ölecekler. Bir de ilaçlayıp canlarını yakarak zehirlemek doğru değil. Atılan zehirin diğer canlılara ve dolayısıyla insanlara da büyük zararları var.

2- Sineklerin böyle öldürülmesi, Üstad'ın fazla rikkatine dokunuyor. Zaten ulu müşidlerin hepsinde de şefkat duygusu çok ileridir. Bir yaprağın, dalından kopup düşmesi bile onlara fevkâlade tesir eder. Onlar kendilerini Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı âlemin bir parçası olarak görürler. Kâinatla bütünleşmiş bu ruhlar, muhabbetle yoğrulan kâinatı büyük bir şefkat ve muhabbetle kucaklarlar. *Zaten beş vakit namaz kâinatla bütünleşerek, her an tesbih eden bütün varlıklarla beraber ibadet etmektedir.* Bu hususta Üstad Hazretlerinin yazdığı Dokuzuncu Söz çok dikkatli okununca mesele çok açık görülür.

3- “İlaç atıldıktan sonra, o insanların inadına, sinekler daha ziyade çoğaldılar.” Canlılarda “nesli koruma”, “nevi muhafaza” prensibince; mesela, bir ağaca bir nacakla vurup bir yaralama yapınca o sene çok çiçek açıp, çok meyve verme meyli görülür. Savaşlarda da erkekler öldüğü için savaş yıllarında daha çok erkek çocukların doğduğu görülür.

4- “Sinek ve karınca gibi böyle nüshaları çoğalan nevi ve türlerin ehemmiyetli vazifeleri ve kıymetleri vardır. Evet, bir kitap, kıymeti nisbetinde nüshaları teksir edilir.”

“Demek sinek cinsinin de ehemmiyetli vazifesi ve büyük kıymeti varki, Cenâb-ı Hak, o küçücük kaderi mektupları ve kudret kelimelerinin nüshalarını çok teksir etmiş.”

Her şeyden önce sinekler birer sanat eseri olarak, Cenâb-ı Hakk’ın harika sanatlarını üzerlerinde bir kitap gibi okutan pek çok İlâhî güzel isimleri gösteriyorlar. Hem zikrediyorlar, hem tesbihat yapıyorlar, hem tefekküre vesile oluyorlar.

Ama henüz sineklerin bu kadar çok yaratılmasının hikmetini insanlar tam bilmiş değiller. Bu sırrın çözülmesi için bazı misaller:

a) Denizlerde milyonlarca, milyarlarca canlı varlıklardan ölenler oluyor. Onların leşleri aslında denizi pis, iğrenç hale getirebilir ama, Cenâb-ı Hak deniz yüzünü temizlemek, ayna gibi parlatmak, elim ve hazin bulanıklıktan kurtarmak için sıhhiye memurları hükmünde bazı et yiyen deniz canlılarını yaratmıştır.

b) Karalarda da milyarlarca yabanî hayvanların ve kuşların cenazelerini toplamakla vazifeli memurlar hükmünde kartallar yaratılmıştır. Onlar keramet sahibi gibi beş-altı saat uzaktan belki daha yabani bir hayvan ölmeden önce yola çıkarlar. Eğer öyle olmasaydı, yeryüzü leş kokuları, iğrenç görüntüler ile ağlanacak bir şekil alacaktı.

c) Karıncalar da bir nevi keramete mazhar kartallar gibi, kerametvari bir şekilde, hiç ümit edilmedik yerlerde mesela bir apartmanın bilmem kaçınıcı katında yere iki-üç tane pirinç veya buğday tanesi düşse bir de bakarsınız hemen oralarda biterler. Çünkü karıncalar Cenâb-ı Hakk’ın çok kıymetli olan nimetlerini telef olmaktan, çiğnenmekten, hakareten korumak ve nimetin küçücük parçalarını ve tanelerini ve hem küçücük hayvanların cenazelerini toplamak için vazifelidirler. Hem temizlik, hem sıhhiye memurlarıdır.

İşte bütün bu üç grup gibi hatta daha da mühim şekilde sinekler de; birincisi, gözle görülmeyen hastalık mikroplarını; ikincisi zehirli maddeleri temizlemekle; üçüncüsü yediklerini istihaleye uğratmakla vazifelidirler.

Sinek, Bediüzzaman Hazretlerinin işaret ettiği gibi en kalabalık varlıklarındandır. Aşağı yukarı 90 bin kadar türü vardır. Ünlü Alman Focus dergisinin 1997 yılında yayınlanan bir sayısında, Dr. Ronald Shermann'ın, eski bir buzdolabında sayıları binleri bulan taze sinek larvaları (kurtçukları) bulundurduğunu yazıyor. Shermann, bu larvalarla hastaların yaralarını tedavi etmektedir. Dr. Shermann'ın bu larvalarla tedavi ettiği hastalarından biri, sol ayağından rahatsız olan emekli bir savaş gazisi olan 77 yaşındaki Frank Casserly'dir. Dört sene boyunca doktorlar bu hastanın ayağındaki yaranın iyileşmesi için uğraşmışlar, fakat muvaffak olamamışlardı. Sonunda hastaya o bölgenin kesilip alınması gerektiğini söylemişlerdir. Bunun üzerine hasta, Ronald Shermann'ın, sinek larvalarını kapanmayan yaraların üzerine koyma teklifini kabul etmiştir. Larvalar vazifelerini yerine getirmişler, başlangıçta herkesin dudak bükerek yaklaştığı bu deneme sonunda, hastanın yarası 15 günde iyileşmiştir. “Ben bu tedaviyi mide bulandırıcı bulmadım... Üç gün sonra da sargının ilk defa değiştirilmesi esnasında, oralarda bir şeylerin hareket ettiğini ve yaralarım da bir iyileşme olduğunu hissettim.” demiştir.

Avustralyalı yerlilerin yani Aborjinlerin ve Maya Kızılderililerinin bu biyo-metodu yüzyıllardan beri kullandıkları bilinmektedir. Aslında Napolyon devrindeki savaşlarda, kurşun yaralarının üzerine larvalar konulduğunda, iyileşmenin hızının arttığını görüyorlardı. 1930'lu yıllarda ise; larva terapisi cerrahi müdahalelerinin bir parçası haline gelmişti. Ama 1940'lı yıllara gelindiğinde larvalı tedavilerin yerini antibiyotikler aldı ve larvaların sihirli tedavisi unutuldu. Son yıllarda ise, bağışıklık gücü artan bakteriler yüzünden antibiyotik tedavisinde sıkıntılar doğması, tekrar bazı eski metodlara eğilme merakını kamçılamıştır. Amerika'da 50, İngiltere'de 145 klinik bu larva tedavi metodu ile çalışmaktadır. Ronald Shermann, bu metodu, “tesirli, ucuz, yan etkisiz ve narkozsuz uygulanabilir” diye açıklıyor. Ayrıca, “Bu tedavi metodu penisiline alerjisi olanlara da iyi gelir” diyor, Shermann.

Yapılan tesbitlere göre larvalar gıdalarını yaralardaki ölü dokulardan almaktadırlar ve bu dokuyu yerlerken aynı anda dezenfekte edici salgı ifraz etmektedirler. Larvaları tükürük salgısındaki “Protens mirabilis” adlı bakterinin ise yaralardaki çok çeşitli zararlı bakterileri öldürdüğü anlaşılmıştır. Aynı zamanda larvalar, hareketleri ile sıhhatli dokuların çoğalmasını ve yeni hücrelerin gelişmesini de ateşlemektedir.¹¹

* * *

Yara Tedavisinde Antibiyotiklere Alternatif

Bünyamin SAYGIN

Kudreti sonsuz, arı gibi zehirli bir böcekten şifalı bal başta olmak üzere bir sürü ilâcı insanın hizmetine vermiş, fakat bizler arayıp bulmasını bilemiyoruz. Herkesin pis gördüğü ve öldürmek için zehirli ilâçlar kullandığımız sineklerin de şifa olabileceğini hiç hatırlanıza getirmiş miydiniz?

Ronald Shermann, eski bir buzdolabına sahiptir. Ancak buzdolabında bizim alıştığımızın dışında bazı şeyler bulunmaktadır. Shermann, buzdolabında yoğurt, peynir ve et gibi yiyecekler bulduracağına sayıları binleri bulan taze sinek lârvaları (kurtçukları) bulduruyor. Shermann ne komedyenlik yapıyor, ne de bu kurtçukları yem olarak kullanıp balık tutuyor. Bu lârvalarla hastaların yaralarını tedavi ediyor. Dr. Shermann’ın bu lârvalarla tedavi ettiği hastalarından biri, sol ayağından rahatsız olan emekli bir savaş gazisi olan 77 yaşındaki Frank Casserly’dir. Dört sene boyunca doktorlar bu hastanın ayağındaki yaranın iyileşmesi için uğraşmışlar, fakat muvaffak olamamışlar. Sonunda hastaya o bölgenin kesilip alınması gerektiğini söylemişlerdir. Bunun üzerine hasta, Ronald Shermann’ın, lârvaları kapanmayan yaraların üzerine koyma teklifini kabul etmiştir.

Lârvalar görevlerini yerine getirmişler, başlangıçta herkesin dudak bükerek yaklaştığı bu deneme sonunda, hastanın yarası 15 günde iyileşmiştir.

“Ben bu tedaviyi mide bulandırıcı bile bulmadım”, diyen hasta şöyle devam ediyor. “Üç gün sonra sargının ilk defa değiştirilmesi esnasında, oralarda bir şeylerin hareket ettiğini ve yaralarımda bir iyileşme olduğunu hissettim.”

Sinek lârvalarının yaraları dezenfekte ettiğini ve iyileşmesinde pozitif rol aldığını modern tıptan önce tabiatın bağrında bitkiler ve hayvanlarla iç içe yaşayan halk keşfetmiştir. Avustralyalı Aborijinler ve Maya Kızılderilileri bu biyometodu yüzyıllardan beri kullanmaktadırlar.

Napolyon devrindeki savaşlarda, kurşun yaralarının üzerine lârvalar konulduğunda, iyileşme hızı çok artmaktaymış. 1930'lu yıllarda ise; lârva terapisi cerrahî müdahalelerin bir parçası hâline gelmişti. Ama 1940'lı yıllara gelindiğinde lârvalı tedavilerin yerini antibiyotikler aldı ve lârvaların sihirli tedavisi unutuldu. Son yıllarda ise bağışıklık gücü artan bakteriler yüzünden, antibiyotik tedavisinde sıkıntılar doğması, tekrar bazı eski metodlara eğilme merakını kamçulamıştır.

Amerika'da 50; İngiltere'de 145 klinik bu lârva tedavi metodu ile çalışmaktadır. Ronald Shermann bu metodu, "tesirli, ucuz, yan tesirsiz ve narkozsuz yapılabilir" diye açıklıyor. Ayrıca "bu tedavi metodu penisiline alerjisi olanlara da iyi gelir" diyor, Shermann.

Yapılan tespitlere göre lârvalar gıdalarını yaralardaki ölü dokulardan almaktadırlar ve bu dokuyu yerlerken aynı anda dezenfekte edici salgı ifraz etmektedirler. Lârvaların tükürük salgısındaki Proteus mirabilis adlı bakterinin ise yaralardaki çok çeşitli zararlı bakterileri öldürdüğü anlaşılmıştır. Lârvaların salgısında bulunan amonyak ve kalsiyumkarbonat da yaralanmış yerin asitlik değerini değiştirmekte ve antibakteriyel bir çevre meydana getirmektedir.

Aynı zamanda lârvalar hareketleri ile sıhhatli dokuların çoğalmasını ve yeni hücrelerin gelişmesini de uyarmaktadır. Bu hususta bir madde henüz bildirilmese de, büyük bir ihtimalle bu kurtçukların tükürüklerinde hücre bölünmesini uyarıcı bir maddenin bulunabileceği tahmin edilmektedir. Allah'ın sonsuz kudreti ile tabiat kitabına yazdığı binlerce gizli sırlardan biri olan sineklerle alâkalı olarak, kim bilir bilemediğimiz daha ne incelikler, ne güzellikler, ne şifâlar var? Bunları araştırarak insanları bekliyor.

Lârvalar şimdiye kadar ayak rahatsızlıklarında, yatağa bağlı felçli hastaların zamanla oluşan yaralarında ve ameliyat sonrası oluşan enfeksiyonlarda görevlerini mükemmel bir şekilde yerine getirmişlerdir. Hastaların yarısı bir hafta boyunca iki defa sargı sarılarak (her sargıda 200-600 arası lârva bulunuyor) şifaya kavuşuyor. Sadece ağır

durumlarda tedavide uzama olabiliyor.

- Lârvalarla yara tedavisinin sargı başına 100-300 Mark arası bir maliyeti vardır.
- Yüz tane lârva günde 10-15 gram ölü dokuyu ortadan kaldırabilmektedir.
- Birkaç gün sonra lârvalar koza hâline gelmekte ve sargının değişmesi gerekmektedir.¹²

* * *

5 Nisan 2000 günü “BAD HERSFELD (AA)” kaynaklı “TIP DÜNYASINDAN – Sinek kurtları açık yaraları iyileştiriyor” başlıklı bir haberle karşılaştık.

Haberin teferruatında şunlar vardı: Almanya'nın Hessen eyaletinin Bad Hersfeld şehrinde görevli cerrah Uwe Kamm'ın DPA'ya verdiği bilgiye göre karasinek kurtları açık yaraların üstüne konulduğu zaman, ölü dokuyu yiyerek yarayı iyileştiriyor. Kamm, bazı insanların iğrendiği için bu tedavi yöntemini kabul etmediğini belirtti. Sinek kurtlarını “doğal cerrah” olarak niteleyen Kamm, yöntemi bandajlar işe yaramadığı zaman devreye soktuğunu söyledi. Özellikle şeker hastalarının yaralarında ve sigara sebebiyle bacakları yara olan kişilerde olumlu netice aldıklarını belirten Kamm, kurtçukların salgıladıkları bir proteinle ölü dokuyu ayırarak yediklerini kaydetti. Kamm, yaranın üzerindeki kurtçukların üç günde bir, koza haline gelmeden değiştirildiğini söyledi. Kurtçukla tedavinin Almanya'nın güneyinde daha yaygın olduğunu açıklayan Kamm, metodun bilimsel araştırmalarla ispatlandığını vurguladı.

Bu haber beni Risale-i Nur Külliyyatı'ndan Latif Nükteler kitabına alıp götürdü. Pek çok güzel ve enteresan meselenin işlendiği bu küçük kitabın ilk mevzuu, sineklerle ilgiliydi. 1935'lerde ele alınan bu konuda ilaç atılarak sineklerin öldürülmesine çok üzülen Bediüzzaman Hazretleri'nin çok ince bir sezgiyle fark ettiği bir gerçek ifade ediliyor. Senelerdir ben bu gerçeğin ilmen keşfedileceği günü bekliyordum. Alman doktorun buna epeyce yaklaştığını anladım. Arkadaşımız Süleyman Kudsî Bey'e cerrah Uwe Kamm'a ulaşmasını ve görüşme isteğimi belirtmesini istedim. Ama onunla yaklaşık iki ay sonra görüşme

isteğimiz oldu. Uwe Kamm'ın yanında beraber çalıştıkları Dr. Helmut Grünheid de vardı. Ayrıca bu konuda Almanya'nın Bietigheim şehrindeki hastanede cerrah olarak görevli Dr. W. Fleischman'ın da çalıştığını belirttiler.

Bir hastanın açık yarasının üzerine bakıyorlar ki, sinek larvaları (kurtçuklar) ile dolu. Zarar verirler endişesiyle larvaları yaranın üzerinden temizliyorlar. Ama larvaları ayrı bir yerde saklıyorlar. Ertesi gün yaranın durumunun daha kötü hale geldiğini tespit edince hemen larvaları tekrar yaranın üzerine koyuyorlar. Ertesi gün yaranın iyiye doğru gittiğine ve iki gün içinde de yaranın tedavi edildiğine şahit oluyorlar. Başka yaralarda da deneyip aynı olumlu neticeyi alınca tedavi maksatlı olarak sinek larvalarını kullanıyorlar. Larvalarla tedavide en enteresan durum, sinek larvalarının sadece hasta olan yerleri tedavi etmeleri. Hasta olmayan yerlere katıyen dokunmuyorlar.

Cerrah Uwe Kamm'a 1935'te yazılmış kitabın Almancasını göstererek, "Bakınız seneler önce, 'Sineklere ölüm!' anlayışı ile yapılan ilaçlamaların çevreye ve ekolojik dengeye vurduğu darbeye dikkat çekilmiş. Sineklerin bulaşıcı hastalıkların mikroplarını yiyerek bazı salgın hastalıkları önlediği anlatılmış." dedim. Kamm: "Bu kitaptaki bilgilerle bizim araştırmalarımızı bir araya getirerek İstanbul'da bir konferans vermek istiyorum." dedi.

Bediüzzaman diyor ki: *"Evet bir kitap, kıymeti nisbetinde nüshaları teksir edilir. Demek sinek cinsinin de ehemmiyetli vazifesi ve büyük kıymeti var ki, Fâtır-ı Hakîm o küçücük kaderî mektupları ve kudret kelimelerinin nüshalarını çok teksir etmiş. (...) Bu tâifenin, elbette mühim bir vazifesi vardır. Hikmet-i beşeriyenin nazarı kâsırdır, daha o vazifeyi ihata edememiş. (...) Sinekler dahi, insanın gözüne görünmeyen, hastalıkların mikroplarını ve zehir maddelerini temizlemekle vazifelidirler. Mikropların nakilcileri değildirler. Bilakis zararlı mikropları emmek ve yemekle onları imhâ ve zehirli maddeyi istihaleye uğratarlar, çok bulaşıcı hastalıkların önünü alırlar."*

İnsanın gelinen nokta karşısında hayret etmemesi mümkün değil...[13](#)

* * *

Ahmet Feyzi Kul Ağabeyimizin seneler önce yazmış olduğu İncir

makalesinde sineklerin incirin aşılmasında ne kadar önemli bir memur olduğunu anlatıyor. Birlikte takip edelim.

İncir meyvesinin dişi ve erkek çiçekleri ayrı ayrı ağaçlarda biterler. Gerek erkek ve gerek dişi çiçekler kapalı ve ağızları kilitli ve hatta mühürlü bir sandık ve mahfaza halindedirler. Bunların içine dışarıdan bir şey girmesi imkânsızdır. Hâlbuki incirin meydana gelmesi ve meyvenin vücut bulması için erkek çiçeğin içindeki aşı zerreciklerinin dişi çiçeğin içine aktarılması icab eder. Bu ise, her ikisinin kapalı olması sebebiyle asli halinde adeta imkânsızdır. Bu aşılamaı ağacın nebati faaliyeti katiyyen başaramadığı gibi böceklerin ve rüzgârların da buna yardımları olamaz. Zira onların hizmeti ancak açık çiçeklerde cereyan eder. Bu nakli yapabilmek için şuur ve iradeyi haiz kasti bir hareketin, idrak sahibi bir faaliyetin harekete geçmesi lazımdır.

İşte Büyük Yaradan, sanat mucizelerinin parlak parıltılarına bir misal olmak ve bu işi vücuda getirmek üzere hususi bir memur yaratmış bu işle vazifelendirmiştir. Böylece incir gibi benzersiz bir ihsanı, hayvani ve nebati iki faaliyetin ve müşterek çalışmalarının neticesi olarak yaratmıştır. Gayet zarif, müzeyyen ve sadece bir dokunmakla ezilip ölebilecek bir küçük sinek olan bu ilâhî memurun ana rahmi ve vatanı erkek çiçek tomurcuklarıdır. Bunların dışında hiçbir yerde vatan tutmasına imkân yoktur. Dişi çiçek doğupta aşılacak kabiliyete erişince, erkek çiçek tomurcukları içine hilkatın birer birer yerleştirdiği sinek yumurtacıkları yarıılır. Ve böylece seferber edilen sinek ordusu, vücutları sarı toz denilen nebati erkek tohum zerrecikleriyle sıvanmış olarak çiçeğin ağzından dışarı çıkarlar.

Gariptir ki, o zamana kadar gayet muhkemce kapatılmış olan ve gayet sert bulunan çiçeğin ağzı o anda yumuşar ve geçecek orduya kapısını açar. Dışarıya çıkan sinekler ise sanki eskiden biliyorlarmış gibi hiç sapmadan doğrudan doğruya dişi çiçeklerin üzerine konarlar ve asli vatanlarına dönüyorlarmış yani tekrar yuvalarına giriyorlarmış gibi dişi çiçeklerin içine girerler. Her nedense, içeride bir müddet kaldıktan sonra tekrar dışarı çıkıp diğer bir çiçeğe girerler ve böylece incirin aşılması tahakkuk etmiş ve aşılana çiçek de meyveye inkılâp etmek üzere ağaçta sabit kalmış olur. Aksi takdirde içine sinek girmemiş olanlar, ağaç üzerinde kararıp çok geçmeden yere düşerler.

Garibi şudur ki, dişi çiçeğin ağız iğne ile delinmesi bile müşkül bir sertlikte kapalı ve sineğin vücudu da dokunmakla mahvolacak derecede zarif iken her nasılsa bu zarif mahlûk çiçeğin ağızını açıp içeriye girer. Veyahut dişi çiçek kendisine gelen bu ilahi memura müsaade ederek onu içeriye alır. Vazifesini yaptıktan sonra da çıkmasına tekrar müsaade eder. Bu sefer sinek salimen diğer bir çiçeğe koşar. Böylece bir tek sinek 40 'a kadar dişi çiçeği aşılır. Vazifelerini bitirenler ise artık dışarıda ayrıca yaşamaya devam edemeyerek ölürlür. Kast ve iradenin tanzim ve ayarlamalarının bir neticesi olan bu harikulade mucize eserinin bundan sonraki safhaları ise daha şayanı hayret bir parlaklıktadır. Kudretinin son noktasına kadar aşılama vazifesinde istihdam edilen bu küçük memurun dışarıda ayrıca yaşamaya imkân bulamayarak vefat ettiği ve müddet-i ömrünün ancak bir iki gün olduğu yukarıda arz edilmişti. Böylece aşılama vazifesi biten bütün sinek ordusu tamamen ölmüş olacaktır.

Erkek çiçekler ise içlerindeki sinek ordusunu sevk etmiş sarı tozları da sarf etmiş olduklarından vazifeleri sona erdiği için onlar da ağaçta kalmayarak kuruyup yere dökülürler. Bu vaziyette dışarıda vatan tutamayıp helak olan ve incir ağacındaki vatan-ı aslisi de dökülüp mahvolan bu ordunun gelecek sene tekrar vücut bulmasına maddeten imkân kalmaz. Çünkü incir çiçeğinden başka yerde vatan tutamayan bu mahlûkun yumurta ve zürriyetini terk edeceği çiçekler de mahv olmuştur. Bu eski çiçekler dökülüyorken ağaç üzerinde yeniden taze çiçeklerin zuhurunu ve sineklerin onlara gelecek senenin zürriyetini yani yumurta ve tohumlarını bırakmasını ise diğer nebâtâta kıyasen akıl kabul etmez.

İşte Yüce Yaradan bütün diğer nebatatta eşi olmayan bir harikayı bu mübarek ağaca hediye etmiştir. Şöyle ki:

Sinek hazinesi olan eski çiçeklerin vazifesi bitip de dökülürken ağaçtan çiçekler doğmaya başlar. Ve bir kısım sinekler o taze çiçeklerin içine girip yumurtalarını bırakırlar. Bu çiçekler de bütün sene ağaç üzerinde kalıpta zürriyeti gelecek seneye intikal ettiremeyecekleri için sonbaharda bu çiçeklerin içindeki yumurtalar da yarılarak sinek haline inkılâp ederler. Bu sefer yine yeni çiçekler zuhur eder ve sinekler onlara yumurta bırakır. Bu çiçekler ise bütün kış ağaçta kalırlar.

İlkbaharda yapraklar doğarken bunlar da içlerindeki orduyu dışarıya sevk eder ve dökerler. Yeniden taze çiçekler zuhur eder ve neslin

yumurtasını onlar alır. Bu bahar çiçeklerinin içindekiler ise, dişi çiçekleri aşılacak olan nesildir. Böylece erkek incir üzerinde ilkbahar sonbahar kış çiçekleri olmak üzere senede üç defa çiçek doğar ve zürriyet üç defa sinek haline gelerek nesil bu çiçeklerden birbirine aktarılır. Böylece aş nesli devam etmiş olur. Ve ağaç hiç çiçeksiz kalmadan yani aş ordusunun meskeni ağaç üzerinde hiç eksik olmadan nesil devam etmiş ve bu surette meyvenin aşılması ve meydana gelmesi temin edilmiş olur. Şayet bu hallerde herhangi biri bir diğeriyle ahenkli olarak zamanında meydana gelmez veya harici bir sebep ve bir hastalık neticesi bir arızaya uğrarsa o sene mahsul tehlikeye girmiş olur. Yani vazifesini bitirmiş erkek çiçeklerin dökülme zamanında taze çiçeklerin zuhuru ve neslin onlara aktarılması ve gerek dişi çiçeklerin doğup aşılarmaya kabiliyetli hale geldikleri zamanda erkek çiçeklerin aşılama memurlarını salıvermeleri o kadar tam olarak ayar edilmiştir ki, bunlardan birisi harici bir arıza sebebiyle muayyen vakitlerinden bir hafta evvel veya bir hafta sonra meydana gelecek olurlarsa, ahenk ve şiraze bozulur ve mahsul vücut bulmaz.¹⁴

4 Hacc Sûresi, 22/73

5 **Hâşiye** Evet, bir balık, binler yumurta, binler yavru ve bazen bir milyon yumurtadan ibâret olan havyardan çıkan tevellüdât-ı semekiyeye nisbeten vefiyâtları bulunacak, tâ ki muvâzene-i bahriye muhâfaza edilebilsin.

Rahîmiyet-i İlâhiyenin lâtif cilvelerindendir ki, valide balıkların yavrularıyla nisbetsiz bir tefâvüt-ü cismîde bulduklarından, yavrulara valideleri kumandanlık edemiyorlar. Sokuldukları yere giremedikleri için, Hakîm ve Rahîm, yavrular içinde onlara küçük bir kumandan çıkarıp, validelik vazifesini o küçük kumandancılara gördürür.

6 “Âkilü’l-lahm vahşilerin helâl rızıkları, hayvanâtın hadsiz cenazeleridir; hem rûy-i zemini temizliyorlar, hem rızıklarını buluyorlar.” (Mektubat, Hakikat Çekirdekleri, s. 535)

7 Tirmizi, Kıyâmet 2.

8 **Hâşiye** Bir sineğin kanadı ve vücudu ne kadar harika bir sanat-ı rabbâniye olduğuna latîfâne bir işaret olarak, meşhur Yûnus Emre’nin bu fıkrası ne güzel bildirir:

“Bir sineğin kanadını kırk kağına yüklettim
Kırkı da çekemedi, kaldı şöyle yazılı.”

9 Sanatı karşısında akılların hayrete düştüğü Zât, ne yücedir! (Bkz.: en-Nevevî, el-Ezkâr s. 292; İmam Ali (radiyallâhu anh), Nehcu'l-belâğa s. 428)

10 **Hâşiye** Evet, sineğin küçücük bir tâifesi baharın âhirinde, badem ve zerdali ağaçlarının dallarında, siyah bir kütle hâlinde halk olup, dala yapışık olup kalırlar. Mütemadiyen, pislik yerine damlacıklar onlardan akıyor. O katreler bal gibi, sâir sinekler etrafına toplanırlar, emerler.

Diğer bir başka tâifesi de nebâtâtın çiçeklerinin ve incir gibi bir kısım ağaçların telkisinde istihdam olunuyorlar.

Sinek tâifelerinden yıldızlı, mumlu, ışıklı olan yıldız böceği şâyân-ı temâşâ olduğu gibi, sinek tâifelerinden yaldızlı, altın gibi parlak kısmı da şâyân-ı dikkattir.

Mızraklı sinekle, eşkiyaları hükmünde olan yabanî arıları da unutmamalıyız. Eğer Hâlık-ı Rahmân onların dizginini çekmeseydi, bu mızraklı tâifeler, pireler gibi insanlara hücum etseydiler, Nemrud'u öldürdükleri gibi, nev-i insanı da hırpalayacak idiler; وَإِنْ يَسْأَلُهُمُ الدُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْفِذُوهُ

İşte bunlar gibi yüz namdar hâsiyetli tâifeleri bulunan sinek cinsinin büyük bir ehemmiyeti vardır ki, mezkûr azîm âyet onu mevzu yapmış; يَا أَيُّهَا النَّاسُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبَ مَثَلٍ (ilâ âhir) demiş.

11 Focus, 47, 1997. www.ucihs.uc.edu./patly/Shermann/home-pg.htm

12 Kaynak: Focus, 47, 1997. www.ucihs.uc.edu/path/Sherman/home-pg.htm

13 Abdullah Aymaz, *Göze Takılanlar*, Latif Nükteler..

14 Ahmet Feyzi KUL, İncir..

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

15 وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

âyetine dair gayet ehemmiyet kesbetmiş. Mühim ve mütefennin bir adam bu suâl ile bazı hocaları ilzam ettiği bir suale muhtasar bir cevaptır.

Suâl: Deniliyor ki: “Demir yerden çıkıyor; yukarıdan inmiyor ki أَنْزَلْنَا (indirdik) denilsin. Neden أَخْرَجْنَا (çıkardık) dememiş; zâhiren muvâfık görülmeyen أَنْزَلْنَا demiş?”

Elcevap: Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, أَنْزَلْنَا kelimesiyle, demirdeki azîm ve çok ehemmiyetli nimet cihetini ihtar etmek için أَنْزَلْنَا demiş. Çünkü yalnız demirin zâtını nazara vermiyor ki, “ihraç” desin. Belki demirdeki nimet-i azîmeyi ve nev-i beşerin demire ne derece muhtaç olduğunu ihtar içindir. Nimet ciheti ise aşağıdan yukarıya çıkmıyor, belki rahmet hazinesinden geliyor. Rahmet hazinesi elbette âlî, yukarı ve mânen yüksek mertebededir. Elbette nimet yukarıdan aşağıyadır ve muhtaç olan beşerin mertebesi aşağıdadır. Elbette in’am, ihtiyacın mâfevkindedir. Onun için, nimetin hazine-i rahmetten beşerin ihtiyacına imdat için gelmesinin hak tabiri, أَنْزَلْنَا’dır, “ihraç” değildir.

Hem tedricî ihracât (yavaş yavaş çıkarmak) beşerin eliyle olduğu için, “ihraç” kelimesi ihsan cihetini nazar-ı gaflete hissettirmez. Evet, demirin maddesi murad olursa, mekân-ı maddî itibarıyla ihraçtır. Fakat demirin sıfatı ve burada mana-yı maksudu olan “nimet” ise mânevîdir. Bu mana-yı maddî, mekâna bakmıyor, belki mânevî

mertebeye bakar.

Rahmân'ın hadsiz mertebe-i ulviyetinin bir tecellîsi olan hazine-i rahmetten gelen nimet, elbette en yüksek makamdan en aşağı mertebeye gönderiliyor. Hak tabiri **أَنْزَلْنَا** 'dır. Bu tabirle nev-i beşere ihtar eder ki, demir en büyük bir nimet-i ilâhiyedir.

Evet, nev-i beşerin bütün sanatlarının mâdeni ve terakkiyâtının menbaı ve kuvvetinin medarı demirdir. İşte bu azîm nimeti ihtar için, makam-ı imtinân ve in'amda (ihşan, ikrâm ve nimetleri hatırlatma makamında), kemâl-i haşmetle **وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ** ferman ediyor.

Nasıl ki Hazreti Davud'a en mühim bir mu'cize olarak **وَأَلْنَا لَهُ** **الْحَدِيدَ**¹⁶ ferman ediyor. Yani, büyük bir peygambere büyük bir mu'cize ve büyük bir nimet olarak demiri yumuşatmasını gösteriyor.

Sâniyen: “Yukarı,” “aşağı” nisbîdir. Küre-i arzın merkezine göre yukarı ve aşağı oluyor. Hatta bize nisbeten aşağı olan bir şey, Amerika kıtasına nazaran yukarı oluyor. Demek merkezden sath-ı arz (dünya yüzeyi) tarafına gelen maddeler, sath-ı arzda olanlara göre vaziyeti değişir.

Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan i'câz lisanı ile ifade ediyor ki:

Demirin o kadar çok menâfii, o kadar geniş fevâidi vardır ki, insanın hanesi olan küre-i arzın mahzeninden çıkarılacak âdi bir madde değildir. Ve rastgele hâcâtta istîmal edilmiş fitrî bir maden değildir. Belki Hâlık-ı Kâinat'ın tarafından rahmet hazinesinde ve kâinatın büyük tezgâhından ihzar edilmiş bir nimet olarak, **رَبُّ** **السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ**¹⁷ unvan-ı haşmetiyle de küre-i arz sekenesinin hâcâtına medar olmak için demiri inzal etmiş, indirmiş diye, demirdeki umumî menfaati ifade için, güya demirin gökten gelen rahmet, hararet ve ziya gibi öyle şümüllü faydaları var ki, kâinat

tezgâhından gönderiliyor, küre-i arzın dar ambarından değil. Belki kâinat sarayındaki büyük hazine-i rahmetten ihzâr edilerek gönderilip, küre-i arzın ambarında yerleştirilmiş; o ambardan asırların ihtiyacına nisbeten parça parça ihraç ediliyor.

Kur'ân-ı Azîmüştân, bu küçük ambardaki parça parça çıkarılan demiri, yalnız “sarf etmek” manasını ifade etmek istemiyor. Belki hazine-i kübrâdan o nimet-i azîmeyi küre-i arz ile beraber indirdiğini ifade etmek için; yani, bu küre-i arz hanesine en lâzım şey demirdir ki, Hâlık-ı Zülcelâl, güya küre-i arzı Güneş'ten ayırıp insanlar için indirdiği zaman, demiri de beraber inzal etmiş ve ekser ihtiyac-ı beşer onunla temin edilmiştir. Kur'ân-ı Hakîm, “Bu demirle işlerinizi görünüz ve onu çıkarmaya çalışarak istifade ediniz.” diye, mu'cizâne ferman ediyor.

Bu âyette hem def-i a'dâyâ (düşmanları def etmeye), hem celb-i menâfie (menfaatleri celbetmeye) medar iki nimet beyan ediyor. Nüzûl-u Kur'ân'dan evvel demirle ehemmiyetli menâfi-i beşeriye temin edildiği görülmüş. Fakat istikbalde demirin gayet harika ve muhayyirü'l-ukûl (akılları hayrette bırakacak) bir surette, denizde, havada ve karada gezerek küre-i arzı musahhar edip, mevt-alûd (öldürücü) bir harika kuvveti gösterdiğini ifade için, فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ kelimesiyle, ihbar-ı gaybî nev'inden bir lem'a-yı i'câz gösteriyor.

* * *

Aslında âyet bütün olarak ele alındığında demirin daha başka önemli yönlerine de aşına olmak mümkün olur: **“Şu kesindir ki, Biz Resullerimizi açık delillerle gönderdik ve insanların adâleti (ölçüyü) gerçekleştirmeleri için, resullerle beraber kitap ve adâlet terazisi indirdik. Mâhiyetinde büyük bir kuvvet ve insanlara bir çok fayda bulunan DEMİR'i de, kullanmaları ve Allah'ı görmedikleri halde O'nun dinini ve peygamberlerini, kimlerin bu kuvvet ile destekleyeceğini bilip ortaya çıkarmak için, büyük bir nimet olarak indirdik. Muhakkak ki, Allah, kavî (çok kuvvetli) ve azizdir (mutlak galiptir; kimsenin desteğine ihtiyacı yoktur.)”** (Hadîd Sûresi, 57/25)

Dikkat edilirse: “Peygamberler, semavî kitaplar ve adalet terazisinin” karşısına “mâhiyetinde büyük bir kuvvet ve insanlara birçok faydası bulunan demir” konuluyor. Üzerinde iyice düşünülmesi lazım. Çünkü Kur’ân âyetlerinin cümleleri ve kelimeleri arasında “mühefhef mantık” yani çok ince mantığı bir bağ vardır. Bunun bulunup çıkarılması gerekiyor.

Bu konuyu bir dost sohbetinde müzâkere ediyorduk. Fizikçi bir arkadaşımızın çok dikkatini çekti. Sonra da bunun üzerine bir yazı yazdı. Onun bu yazısını aynen nakletmek istiyorum...

Kâinatın Büyük Tezgâhından Hazırlanmış Bir Nimet¹⁸

Bediüzzaman hazretleri Kur’ân-ı Kerim’de demir için kullanılan أَنْزَلْنَا (indirdik) kelimesi ile alâkalı yazdığı Yirmi Sekizinci Lem’a’nın bir bölümü için: ‘Kur’ân-ı Hakîm’in bir harfi için bir sahife yazılsa, uzun olmuş denilmemeli. Çünkü kelâmullahtır. Onun için أَنْزَلْنَا tâbiri için iki üç sayfa yazılmakla israf edilmiş olmaz. Bazen Kur’ân’ın bir harfi, bir hazine-i mâneviyenin anahtarı olur.’ diyor.

‘İki üç sayfa’ cevap yazmasına sebep olan soru ise Hadîd Sûresi’nde ‘**Büyük bir kuvvet ve insanlara birçok fayda bulunan demiri de, indirdik.**’ buyrulması ile alâkalı. Soruyu bize şu şekilde aktarıyor:

‘**Büyük bir kuvvet ve insanlara birçok fayda bulunan demiri de, indirdik.**’ âyetine dair gayet ehemmiyet kesbetmiş. Mühim ve mütefennin bir adam bu suâl ile bazı hocaları ilzam ettiği bir suale muhtasar bir cevaptır. Deniliyor ki: “Demir yerden çıkıyor; yukarıdan inmiyor ki أَنْزَلْنَا denilsin. Neden أَخْرَجْنَا (çıkardık) dememiş; zâhiren muvâfık görülmeyen أَنْزَلْنَا demiş?”

Verdiği cevapta özetle:

1- Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, أَنْزَلْنَا kelimesiyle, demirdeki azîm ve çok ehemmiyetli nimet cihetini ihtar etmek için demiş. Çünkü yalnız demirin zâtını nazara vermiyor ki, “ihrâc” desin. Belki demirdeki nimet-i azîmeyi ve nev-i beşerin demire ne derece muhtaç olduğunu ihtar içindir. Nimet ciheti ise aşağıdan yukarıya çıkmıyor, belki rahmet hazinesinden geliyor. Rahmet hazinesi elbette âli, yukarı ve mânen yüksek mertebededir. Elbette nimet yukarıdan aşağıyadır ve muhtaç olan beşerin mertebesi

aşağıdadır... Rahmân'ın hadsiz mertebe-i ulviyetinin bir tecellisi olan hazine-i rahmetten gelen nimet, elbette en yüksek makamdan en aşağı mertebeye gönderiliyor. Hak tâbiri أَنْزَلْنَا 'dır. Bu tâbirle nev-i beşere ihtâr eder ki, demir en büyük bir nimet-i ilâhiyedir.

2- “Yukarı,” “aşağı” nisbîdir. Küre-i arzın merkezine göre yukarı ve aşağı oluyor. Hatta bize nisbeten aşağı olan bir şey, Amerika kıtasına nazaran yukarı oluyor. Demek, merkezden sath-ı arz tarafına gelen maddeler, sath-ı arzda olanlara göre vaziyeti değişir.” buyurduktan sonra meseleyi şu orijinal ifadelerle bağlıyor:

“Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan i’câz lisanı ile ifade ediyor ki: Demirin o kadar çok menâfii, o kadar geniş fevâidi vardır ki, insanın hanesi olan küre-i arzın mahzeninden çıkarılacak âdi bir madde değildir. Ve rastgele hâcâtta istîmal edilmiş fitrî bir maden değildir. Belki Hâlık-ı Kâinat’ın tarafından rahmet hazinesinde ve kâinatın büyük tezgâhından ihzar edilmiş bir nimet olarak, رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ unvan-ı haşmetiyle de küre-i arz sekenesinin hâcâtına medar olmak için demiri inzal etmiş, indirmiş diye, demirdeki umumî menfaati ifade için, güya demirin gökten gelen rahmet, hararet ve ziya gibi öyle şümullü faydaları var ki, kâinat tezgâhından gönderiliyor, küre-i arzın dar ambarından değil. Belki kâinat sarayındaki büyük hazine-i rahmetten ihzâr edilerek gönderilip, küre-i arzın ambarında yerleştirilmiş; o ambardan asırların ihtiyacına nisbeten parça parça ihraç ediliyor.

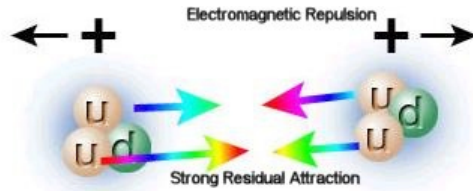
Kur’ân-ı Azîmüşşân, bu küçük ambardaki parça parça çıkarılan demiri, yalnız “sarf etmek” manasını ifade etmek istemiyor. Belki hazine-i kübrâdan o nimet-i azîmeyi küre-i arz ile beraber indirdiğini ifade etmek için; yani, bu küre-i arz hanesine en lâzım şey demirdir ki, Hâlık-ı Zülcelâl, güya küre-i arzı Güneş’ten ayırıp insanlar için indirdiği zaman, demiri de beraber inzal etmiş ve ekser ihtiyac-ı beşer onunla temin edilmiştir.”

Yirmi Sekizinci Lem’a’nın 1935 yılında Eskişehir hapsinde yazıldığını aklımızda tutarak modern bilimin elementlerin yaratılışını anlamaya çalışma serüvenine hep beraber bir göz atalım:

Atomda bulunan üç temel parçacıktan önce elektron 19. yy sonlarında ardından da 20 yy. başlarında proton keşfedildi. 1932 yılında ise nötron

keşfedildi. Bu tarih nükleer fiziğinde doğuşu kabul edilir. Fakat bu tarihte bilim dünyasında kimyasal elementlerin nerede ve nasıl yaratıldığı ile alakalı hiçbir bilgi ve çalışma yoktu. Nükleer fiziğin karşılaştığı ilk sorun nasıl olup da atomun çökmediği idi: Çekirdeğin içindeki protonlar artı yüklüdür ve aynı yükler birbirini iter. O zaman onları orada tutan nedir? Araştırmalar neticesinde yeni bir kuvvet çeşidi keşfedilmiş oldu: Güçlü nükleer kuvvet (strong nuclear force).

O güne kadar sadece kütle çekim kuvveti (gravity) ve elektromagnetik kuvvet biliniyordu. Her bir kuvvetin etkili olduğu bir ölçek vardı ve o sınırlar dışında etkisi hissedilmiyor, bu şekilde denge sağlanmış oluyordu. Kütle çekim kuvveti büyük ölçeklerde hissediliyor ama mikro ölçekte etkisini yitiriyordu. Güçlü nükleer kuvvet ise sadece atom çekirdeği içinde etkiliydi. Her şeye bir hadd konulduğu gibi kuvvetlerin de etkilerine bir hadd konulmuştu. Aksi takdirde eğer kütle çekim kuvveti ile değilde güçlü nükleer kuvvetle dünya bizi çekseydi bir insan bütün samanyolu galaksisinden daha ağır olurdu. Güçlü nükleer kuvvet bir mm'nin sadece trilyonda birinden küçük ölçeklerde etkili olur ve atomun tutkalı olarak bilinir. Atom çekirdeğinde iki kuvvet etkilidir. Aynı yüklü protonları iten elektromagnetik kuvvet ve onları bir arada tutan güçlü nükleer kuvvet.

Atom çekirdeğinde aynı kutupta olan protonlar elektromagnetik kuvvetle (electromagnetic repulsion) ile birbirini iterken, güçlü nükleer kuvvet (strong residual attraction) protonları bir arada tutar.

Özetle şunu diyebiliriz. Bütün nükleer hareketler bu iki kuvvetin birbirleri ile mübarezesi ile izah edilebilir. Atom çekirdeği adeta bu iki kuvvetin mübaraze meydanıdır. Kanun-u mübareze burada da geçerlidir.

II. Dünya Savaşı için yapılan hararetli çalışmalar neticesinde tabiatta bulunan 92 elementin nükleer stabilitesi tamamen aydınlanmış oldu: Atom çekirdeği içindeki mübarezede eğer elektromagnetik kuvvet galebe çalarsa o atom radioaktif elementdir (mesela 92 protonlu uranyum),

güçlü nükleer kuvvet galebe çalarsa o atom stabil bir elementtir (sodyum, bakır, gümüş vs. gibi). Kuvvet dengeleri yönü ile tabiatta buluna 92 element içinde bir tanesi çok dikkat çekiciydi: DEMİR.

Demir atomun çekirdeğinde 26 proton vardır ve bu sayı çekirdekteki iki farklı kuvvetin birbirini tam olarak dengelediği sırlı bir sayıdır. Bu da demiri tabiatta bulunan en stabil element yapar. **(fihi be'sün şedid... yani mâhiyetinde büyük bir kuvvet, bir vuruş bulunan demir)** Diğer bütün elementler demirin stabilitesini arar. Bediüzzaman'ın ifadeleri ile kâinatta her şeyin bir kemale sevkettirilmesine ve her unsur içinde mümtaz bir ferdin seçilmesine esasen 'demir' güzel bir misal olabilir. Bu zerrelere insanlık âlemine kadar kâinatta câri külli bir kanundur. Nasıl insanlar içinde peygamberler seçilmişse elementler arasında da demir seçilmiş diyebiliriz. Atom numarası (yani çekirdeğindeki proton sayısı) 26 dan küçük olan elementler birleşerek (füzyon), 26 dan büyük olan elementler parçalanarak (filyon) demire benzemeye meylettirilir. Belli bir atom numarasından sonrada güçlü nükleer kuvvet artık protonları tutamaz ve bu elementlere radioaktif elementler denir (mesela 88 protonlu radyum ve 92 protonlu uranyum gibi).

Demirle ilgili en şok edici bilgi ise hiç umulmadık bir yerden, uzaydan geldi:

Nükleer fizikçilerin hazırladığı stabilite grafiğinin tepe noktasında demir vardı. Astronomların yıldızların parlaklıklarına (her bir elementin ayrı bir parlaklığı vardır) göre hazırladığı elementlerin bulunabilirlik (bolluk) grafiğinin en üst noktasında yine demir bulunuyordu.

Özetle en stabil element olan yani çekirdeğinde iki kuvvetin en iyi dengelendiği demir kâinatta en bol bulunan elementlerdendi. Ayrıca bu bütün elementler için geçerliydi; az stabil olan radyum az bulunuyor, izafi olarak ondan daha stabil olan alimünyum daha bol bulunuyordu. Adeta çekirdeğe atılan aynı imza kozmoza da atılmıştı.

Mesnevî-i Nuriye'de dendiği gibi: *“Sâni'in vahdetine en sadık şahitlerden birincisi: Cüz'î ve küllî eşyalarda görünen vahdetlerdir. Çünkü herhangi bir şey zerreden âleme kadar vahdet ile muttasıf ve alâkadardır. Öyle ise Sâni'de de vahdet var. Öyle ise Sâni', Ehad'dir.”*²⁰

Mikro ve makro âlemdeki bu vahdet, hem 'her iki kısmın da bir kalem-i vâhidin yazısı olduğunu izhar' ediyor hem de yeni vahdaniyet

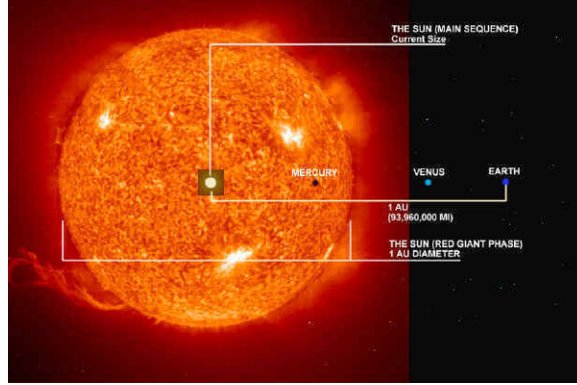
delillerinin araştırmalar sonucunda bulunmasına da kapılar aralıyordu ve birçok bilim adamının da elementlerin nerede yaratıldığı sorusunu sormasına sebep oldu.

Bunlardan en hırslısı ise meşhur ateist astronom Fred Hoyle'dı. Fred Hoyle kâinatın ezeli olduğuna inanıyor ve yine 1940'lı yıllarda ortaya atılan Büyük Patlamayı (Big Bang), kainatın bir başlangıcı olduğunu göstermesi ve dolayısı ile bir Yaratıcı'ya işaret etmesinden dolayı şiddetle reddediyordu. Hatta istihza niyeti ile bu teoriye bir "balon gibi patlayacak" manasında Big Bang (Büyük patlama) ismini takan ve BBC'de o yıllarda yayınlanan radyo proğramlarında alay eden de kendisi idi. Fakat kaderin çok garip bir cilvesi olarak onun elementlerin nerede yaratıldığı ile alâkalı çalışmaları yıllar sonra ironik bir şekilde Big Bang'in en büyük kanıtlarından biri olarak kabul edilmeye başlandı.

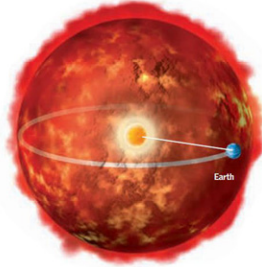
Hoyle ve arkadaşları elementlerin nerede yaratıldığı sorusuna cevabı ilk olarak güneşte aramaya başladılar. Esasen 1920 yılında Eddington'la gelişmeye başlayan güneşin ve yıldızların enerjilerinin hidrojenin helyuma çevirilmesi (nükleer füzyon) sonucunda elde edildiği fikri 1939 yılına kadar devam eden çalışmalarla kesinlik kazansa da elementlerin nerede yaratıldığı ile alâkalı ilk çalışma 1946 yılında Hoyle ve arkadaşları tarafından başlatıldı. 1946 yılına kadar bilim adamları elementlerin yerin merkezinde teşekkül ettiğine inanıyorlardı. Bu yıl başlayan araştırmalar uzun süre devam etti. Hoyle ve 3 arkadaşı (Margaret ve Geoffrey Burbidge ve William Fowler) çalışmalarını 1957 yılında yayınladılar. Artık bilim dünyasında ağır elementlerin yıldızlarda yaratıldığı kabul edilmeye başlanmıştı ve yıldızlarda ki bu prosele '**Stellar nucleosynthesis/Supernova nucleosynthesis**' adı verildi. Bu gruptan Fowler çalışmalarını devam ettirdi ve **nucleosynthesis** ile alâkalı çalışmalarından dolayı 1983 yılında Nobel ödölünü kazandı.

Çalışmalar sırasında, güneşteki sıcaklık ve basınçın ağır elementlerin teşekkül ettirilmesi için yeterli olmadığını buldular. Güneşte bile bu şartlar sağlanmıyorsa elementlerin dünyada teşekkül ettirilmediği anlaşılabilir. Demir gibi stabil elementlerin yaratılması için çok yüksek sıcaklık ve basınç gerekliydi. Araştırmalar neticesinde nikel, demir gibi ağır elementlerin (oksijenden ağır elementlerin) güneşten yüzlerce kat büyük ve hayatlarının sonuna yaklaşmış büyük yıldızlara verilen ad olan

red supergiant (kırmızı süper dev) yıldızlarında yaratıldıklarını keşfettiler. Bütün yıldızlar hayatlarının sonuna doğru Red Giant safhasına uğrar; küçük yıldızlar (mesela güneşimiz büyüklüğünde olanlar) bu safhadan sonra patlama safhasına (supernova) geçemez. Büyük yıldızlar ise bu safhada *red supergiant* adlandırılır. İşte demire kadar olan ağır elementler yıldızların bu safhasında yaratılır.

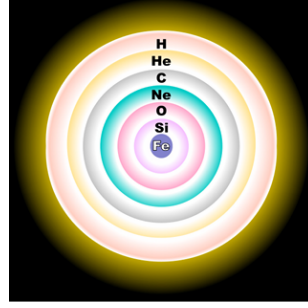

Güneş –ömrü yeterse– Red giant safhasına geldiğinde, halihazırdaki boyutu ve diğer gezegenlerle mukayesesi. Şekilden de görüldüğü gibi güneş ve dünyamız bir red giant yıldızına göre çok küçük kalmaktadır. Kaldı ki güneş dünyadan bir milyon kat daha büyüktür.

Elementlerin yaratıldığı, hayatlarının sonuna gelmiş ihtiyar yıldızlardan olan Red giant yıldızının bir başka mukayesesi. Red giant yıldızının merkezine güneş yerleştirildiğinde dünyanın güneş etrafındaki yörüngesi yıldızın yarıçapına denk geliyor. Demir gibi ağır elementlerin yaratıldığı ihtiyar yıldızlar (red supergiant) ise bundan çok daha büyüktür.

Oksijenden ağır elementlerden periyodik tablodaki demire kadar olanları hidrojen ve helyumdan, güneşimizden çok büyük olan *red supergiant* adı verilen devasa yıldızlarda yaratılıyordu.

Red supergiant yıldızının merkezine doğru elementler yaratılır. En merkezde demir elementi (Fe), Nikelin füzyon yolu ile demire dönüşmesi ile yaratılmış olur.

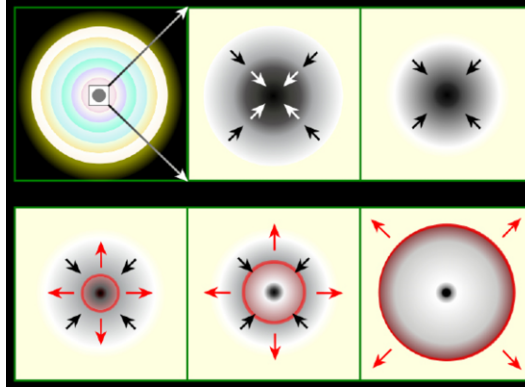
İzafi olarak küçük yıldızlar (güneşten 8-10 kat ağır olanlar) red giant safhasından sonra -ki bu safha bir yıldızın ölümünden önceki son safhadır- dış çeperini etrafına fırlatarak bir toz bulutu olarak dağıtır. Bu devasa toz bulutlarına NEBULA (planetary nebula) adı verilir. Nebulalar aynı zamanda büyük yıldızların red supergiant safhasından sonra patlaması neticesinde de oluşur (supernova remnant).

Helix Nebulası. Bu nebula supernova olarak patlayacak kadar büyük olmayan bir red giant yıldızının kalıntıları (planetary nebula). Göze benzediği için batılılar tarafından yanlış bir tabirle 'tanrının gözetleyen gözü' olarak adlandırılır. Yıldızlar öldükten sonra oluşan devasa bulutlar olan nebulalar yeni doğan yıldızların da yaratıldığı yerlerdir. Yani adeta 'ölüden diri çıkarılır'. 'Bazen de cemâl, celâlden tecelli eder. Evet cemâlin gözünde celâl ne kadar cemildir, celâlin gözünde dahi cemâl o kadar celildir.'²¹ şeklindeki Üstad Hazretlerinin harika tesbit ve veciz ifadesini tasdik eder.

En stabil ve atomaltı parçacıkları en yüksek bağlanma enerjisine sahip

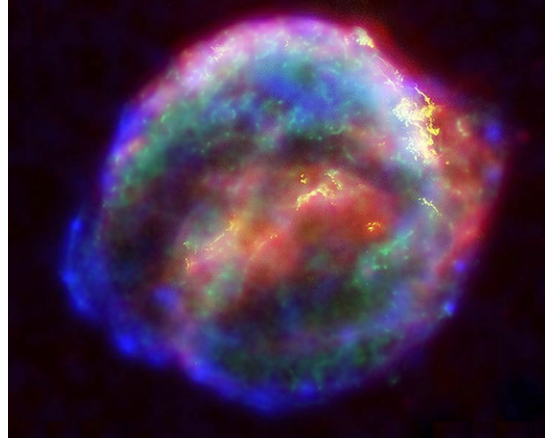
element olan demir (be'sün şedid) , red supergiant adı verilen yıldızlarda ekzotermik olarak nükleer reaksiyonlarda yaratılan en ağır elementtir. Yani demir elementinin yaratılmasına kadar olan nükleer reaksiyonlarda çevreye ısı yayılır. Demirin teşekkül ettirilmesi bir sınırdır. Nasıl atomun içinde partikülleri bir arada tutan güçlü nükleer kuvvet ve iten elektromagnetik kuvvet dengeleniyorsa, red supergiant yıldızlarında da merkeze doğru çeken çekim kuvveti (gravity) ve bu ekzotermik nükleer reaksiyonlar sonucunda meydana çıkan ısı (yaklaşık iki buçuk milyar derece) neticesinde oluşan dışa doğru basınç birbirlerini dengeler. (İşte bir vahdaniyet delili daha; nasıl mikro âlemde atom çekirdeğinde zıt kuvvetler birbirini dengeliyorsa, makro âlemde de yıldızlarda zıt kuvvetler birbirini dengeler). Demirin yaratılmasından sonraki bütün nükleer reaksiyonlar endotermiktir, yani red supergiant yıldız ısı kaybetmeye başlar ve çekim kuvveti (gravity) galip gelerek yıldız merkeze doğru büzölmeye başlar; kısa bir süre içerisinde de müthiş bir enerji yayarak patlar.

Bir red supergiant yıldızının yeterli miktarda demir elementinin teşekkülünden sonra merkeze doğru büzölüp sonra süpernova olarak patlamasını gösteren merhaleler. Bir super red giant yıldızının yarıçapı nükleer reaksiyonlar sonucunda güneşin yarıçapının 1000 katına kadar büyüyebilir.

İşte red supergiant yıldızlarının bu patlamasına **Supernova** adı verilir. Bu patlama o kadar şiddetlidir ki çok kısa sürede güneşin milyarlarca yıl boyunca ürettiği enerji açığa çıkar ve demirden daha ağır elementler de (altın, uranium gibi) yaratılmış olur. Bir süpernovada açığa çıkan enerji 'trilyon kere trilyon kere trilyon' atom bombasından daha dehşetlidir;

ortaya çıkan ışık bütün bir galaksiyi aydınlatacak kadar güçlüdür. Bu patlama ile red supergiant yıldızında yaratılan demir, kalsiyum, altın, demir vs. gibi bütün elementler 30.000 km/sn e varan bir hızla (saniyede 30 bin km ki bu ışık hızının yüzde 10'u kadar hızlıdır) kâinatın her tarafına dağıtılır.

SN 1604 supernovasının değişik dalgaboylarında çekilip uyarlanmış fotoğrafı. Bir süpernova 10 saniyede güneşin bütün ömrü boyunca yayabileceği enerjinin 100 katını etrafına yayabilir. Bazı süpernovalar patlarken içinde bulunduğu galaksidedeki bütün yıldızların yaydığı enerjiden daha fazla enerji yayar ve içinde bulunduğu galaksiyi haftalarca bir kandil gibi aydınlatabilir. (Mukayese için: kâinattaki milyarlarca galaksiden, içinde bulunduğumuz samanyolu galaksisinde 100 milyardan fazla yıldız vardır ve her bir yıldız dünyamızdan milyonlarca kat büyüktür).

Şimdi Bediüzzaman Hazretlerinin 1935 yılında (ki o yıllarda bilim dünyasında elementlerin yerin merkezinde teşekkül ettiği zannediliyordu) yazdığı: “Belki Hâlik-ı Kâinatın tarafından rahmet hazinesinde ve kâinatın büyük tezgâhından ihzâr edilmiş bir nimet olarak, ‘Rabbü’s-Semâvâti ve’l-Arz’ ünvân-ı haşmetiyle de küre-i arz sekenesinin hâcâtına medar olmak için demiri inzâl etmiş, indirilmiş... kâinat tezgâhından gönderiliyor, küre-i arzın dar ambarından değil... Hâlik-ı Zülcelâl, güya küre-i arzı güneşten ayırıp insanlar için indirdiği zaman, demiri de beraber inzâl etmiş...” ifadelerini tekrar hatırlayalım. İşte demir gibi insan için çok önemli bir nimet inzal edilmiş, indirilmiş ve Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan demirin nimet olma yönünü de nazara veriyor.

Şimdi bir de demirin bu nimet olma yönüne bakalım:

Âyette (وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ) “**insanlara birçok fayda bulunan**” ifadesi ile anlatılan demir gezegenimiz dünyada en bol bulunan element olduğu gibi bütün kainattada en çok bulunan 6. elementtir. Yine Sebe Sûresi’nde Hazreti Davud (aleyhisselam)’ın bir mucizesi olarak “**Demiri de onun için yumuşattık.**” buyruluyor. Bediüzzaman ‘yaş ve kuru her şey içinde bulunan’ Kur’ân-ı Hakîm’in, beşerin sanat ve fen cihetindeki terakkiyatlarının neticesi olan sanat ve fen harikalarına ‘Mu’cizât-ı enbiya (peygamberlerin mu’cizeleri) suretiyle’ işaret ettiğini belirttiği 20. Sözde “*Telyîn-i hadid (demirin yumuşatılması) en büyük bir nimet-i İlâhiyedir ki, büyük bir peygamberinin fazlını onunla gösteriyor*”²² diyor. Sünuhât adlı eserinde ise Avrupa’nın İslam âlemine geçtiğimiz asırda galebe çalmasının sebeplerini anlattığı yerde “*Bütün sanayiinin mâderi (anası) olan demir madeni, kesretle içinde bulunduğundan, o demir, medeniyetlerine öyle bir silâh-ı kuvvet vermiştir ki, dünyanın bütün enkaz-ı medeniyetlerini gasp ve gârat edip gayet ağır bastı, mizan-ı zeminin muvazenetini bozdu.*”²³ diyor. Yani tarih boyunca demire sahip olanlar büyük bir maddi güç elde etmişler. **‘Büyük bir kuvvet ve insanlara birçok fayda bulunan demir’** gezegenimizde en bol bulunan elementtir ve bugün bile bütün metaller arasında en çok kullanılan metal olup dünya çapında sanayide üretilen metallerin 95% ini teşkil eder. Makine, otomotiv, gemi ve uçak yapımında kullanılan demir ayrıca inşaat sektörünün en temel yapı malzemelerindendir. Demirin genleşme katsayısının betona eşit olacak kadar yakın olması başlı başına bir harikadır ki eğer genleşme katsayıları çok farklı olsaydı beşer betonarme binalar yapamayacaktı.

Demir aynı zamanda bakterilerden bitkilere, hayvanlardan insana kadar biyolojik hayat için vazgeçilmez bir elementtir. Potansiyel olarak toksik-zehirli olabilen bu element insan vücudunda son derece hassas dengelerle kullanılır. Vücutta en çok kanda ki alyuvarlarda bulunan hemoglobin proteinlerinde demir vardır. Öyle ki insan vücudunda hergün 20 mg demir yeni alyuvarların yaratılmasında kullanılır. Demir hem elektron alabilme hem de verebilmedeki sıradışı esnekliğinden dolayı biyolojik hayat için vazgeçilmezdir. Bu özellik vücudumuzdaki hücrelerin enerji üretmesinde temel teşkil eder.

Demir ayrıca kandaki hemoglobinde, solunumda oksijenin ciğerlerden dokulara taşınmasında ve dokularda artık olan karbondioksitin tekrar ciğerlere geri taşınmasında kullanılır. Son derece stabil –Kur’ân tabiri ile ‘şedid’– olan, devasa yıldızların en merkezinde yaklaşık iki buçuk milyar derece sıcaklıkta yaratılıp fezaya supernova patlaması ile saniyede 30 bin km’lik bir hızla dağıtılan demirin hem elektron alabilme hem de verebilmede sıradışı bir esnekliğe sahip olması aldığımız her nefeste bu kadar önemlidir. Bu kadar şedid bir element adeta hayat için yumuşatılmıştır. Belki de ayette geçen ‘**telyîn-i hadid**’i bu şekilde de anlayabiliriz.

Astronom Dr. Phil Plait’in dediği gibi kanımızdaki hemoglobindeki demir, kemiklerimizdeki kalsiyum... yıldızlarda yaratıldı. Bu noktaya parmak basan Nobel ödüllü meşhur fizikçi Richard Feynman: “Her ne kadar biz kâinatın içinde bulunsakta bir yönüyle kâinatta bizim içimizdedir zira vücudumuzu teşkil eden elementler yıldızlarda yaratıldı” diyor. Manevi olarak kainat ‘insan-ı ekber’, insan da ‘alem-i asgar’ olduğu gibi esasen maddi olarak da bu böyledir. Yine Kur’ân-ı Kerim “**Hem geceyi ve gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi. Diğer yıldızlar da O’nun emri ile size râm edilmiştir. Elbette aklını çalıştıran kimseler için bunda alınacak nice dersler vardır.**” (Nahl Sûresi, 16/12) buyurarak Bediüzzaman’ın ifadeleri ile “*Beşerin istifadesi yalnız arza münhasır olmadığına, sema dahi onun istifadesine teshir edildiğine işaret ediyor.*”²⁴

Bu noktada yine Bediüzzaman’ın enfes tesbitine kulak verelim: “*Arzı ve bütün nücum ve şümusu tesbih taneleri gibi kaldıracak ve çevirecek kuvvetli bir ele mâlik olmayan kimse, kâinatta dâvâ-yı halk ve iddiayı îcad edemez. Zira her şey her şeyle bağlıdır... Bir noktayı tam yerinde icad etmek için, bütün kâinatı îcad edecek bir kudret-i gayr-ı mütenâhi lâzımdır. Zira, şu kitab-ı kebîr-i kâinatın her bir harfinin, bâhusus zîhayat her bir harfinin, her bir cümlesine müteveccih birer yüzü, nâzır birer gözü vardır.*”²⁵ Yalnızca insanın kanında ki demir değil o kanla beslenen bir pirenin rızkı bile bu yönüyle yıldızlarda yaratılıyor. Mektubât’ta geçen bu ifadelerde yine Bediüzzaman’a ait: “*Pirenin midesini tanzim eden, manzume-i şemsiyeyi (güneş sistemini) de o tanzim etmiştir.*”²⁶

Risalelerden öğrendiğimiz gibi Cenâb-ı Hakk'ın isimlerinin hem Celâlî hem de Cemâlî tecellileri vardır. Demirin ve diğer elementlerin yıldızlarda yaratılması celalî bir tecellî olduğu gibi onun insanlara ve diğer canlılara rızık olarak indirilmesi de cemâlî bir tecellidir. Yine Bediüzzaman kâinata bakış açısı verirken şöyle diyor: “*Hâlîkîn âsârından cemâdâta (mesela demirin yıldızlarda yaratılmasına) baktığın zaman azamet ve kudreti kastına hedef yap, başka isimlerin tecelliyatını teb'an düşün. Hayvanata bakarken (mesela demirin rızık olarak indirilmesi) merhamet kasdıyla bak, sair tecelliyata tebeî bir nazarla bak.*”²⁷ Yine bu mesele ile alâkalı olarak ‘İsm-i Celâl, alelekser nevilerde, külliyatta tecellî eder. İsm-i Cemâl ise, mevcudâtın cüz'iyatına tecellî eder. Ve keza, celâl, vâhidiyetin tecellîsinden, cemâl dahi ehadiyetin tecellîsinden zahir olur. Bazen da cemâl, celâlden tecellî eder. Evet, cemâlin gözünde celâl ne kadar cemîldir; celâlin gözünde dahi cemâl o kadar celîldir.’²⁸ diyor. Bir yıldızın supernova olarak patlaması kâinattaki en müthiş celali tecellilerinden biridir ve o celalden cemal tecelli eder. Astronomlar bir yıldızın supernova olarak patlamasını o yıldızın ‘ölmesi’ tabir ederler. İşte celâlî tecelli olan o ölümden cemâlî bir tecelli olan rızık indirilmiştir. “**Ölüden diriye, diriden ölüyü çıkarın**” (Âl-i İmrân, 3/27) her şeyin Yüce Yaratıcısı rahmet hazinesinde ye kâinatın büyük tezgâhından ihzâr edilmiş bir nimet olarak, رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ (Göklerin ve yerin Rabbi) ünvan-ı haşmetiyle demiri inzal buyuruyor ve o demirle yeryüzündeki bütün canlılara hayat bahşediyor. Burada Mesnevî-i Nûriye’de geçen şu ikaza da kulak vermemiz gerekir : “*Bazı insanlar şahıslarına âit hususî nimetlere karşı Allah’a şükrederlerse de, şu umumî nimetler onlara şümûlü yokmuş gibi, fikirlerine bile gelmiyor. Hâlbuki en büyük nimet, âmm (umûmî) ve dâimî olan nimetlerdir. Umumiyet kemal-i ehemmiyete delil olduğu gibi, devam da ulviyet ve kıymete delâlet eder.*”²⁹

Umumi bir nimet olan demir aynı zamanda belirli dönemlerde yağın yağmurlarla (ülkemiz için bahar yağmurları ile) yeryüzüne inzâl edilir, indirilir. Demir tabiatta daha çok Fe⁺³ (ferric) iyonu şeklinde bulunur fakat bu hali ile canlı organizmalarda kullanılabilmesi için Fe⁺² (ferrous) indirgenmesi gerekir. Bu ise canlı vücudunda çok ciddi enerji gerektiren reaksiyonlarla olur. Fakat belli yağmurlarda Fe⁺² iyonu hazır olarak

indirilir. ölllerden kalkan kum bulutlarındaki Fe⁺³ iyonları atmosferde Fe⁺² iyonlarına indirgenir ve bu yağmurlarla yeryüzüne indirilir. Bu dönemlerdeki yağmurlarda bitkilerin daha gür çıktığı gözlemlenebilir. Ayrıca besin zincirinde çok önemli bir yeri olan okyanuslardaki basit canlılar olan planktonlar da hatta balıklarda bu indirilen demir iyonları ile beslenmektedir. Hasılı yine demir inzâl edilmiş, indirilmiş olur ve Kur'ân'da 'أَنْزَلْنَا' tabiri çok yerindedir.

Daha birçok harika yönü olan demir ve diğer elementlerin yaratılışını rastlantılara, tesadüflere vermek ise başlı başına bir cehalettir. Evvala bilim adamların mikro âlemdeki atomda aradıkları soruların cevaplarını uzun araştırmalardan sonra makro âlemdeki supernovalarda bulmaları, oradan da maddenin ezeli olmadığı ve kâinatının yaratıldığı gerçeğine ulaşmaları apaçık bir vahdaniyete işaret eder. Hem makro hem mikro âlemde aynı kanunların cari olması ve birbirlerini tefsir etmeleri Sâni'lerinin de vâhid olduğunu isbat eder. *“Evet, nasıl ki Kur'ân-ı Hakîmin sûrelerinde, âyetler birbirine bakar, işaret ederler. Öyle de, Cenâb-ı Hakk'ın bir Kur'ân-ı Kebîri olan şu kâinatın ulvî, süflî sûreleri dahi birbirine bakar, birbirinin nüktelerini izhar eder.”*³⁰

Kâinatın bir Vâhid-i Ehad tarafından yaratıldığı hakikatini kabul etmeyen ve her şeyi tesadüflere havale edenler bu muhteşem birlik delillerini acaba ne ile izah edecekler? Ayrıca bu araştırmaları yapan bilim adamları belli ilmi prensiplere dayanarak ve değişik bilim dallarından faydalanarak bu neticelere vardılar. Hoyle ve Fowler elementlerin yıldızlarda yaratıldığını izah eden **nucleosynthesis**'i bulmak için o güne kadar tesbit edilen fizik, kimya, biyoloji, astronomi, matematik vs. prensiplerinden ve yüzlerce bilim adamının çalışmalarından yararlandılar. İnanmayanların iddaa ettiği gibi eğer her şey bir tesadüften ibaret olsaydı, kâinatta herhangi bir şeyi anlayabilmemiz mümkün olabilirmiydi? Bu noktaya dikkatleri çeken Einstein “The most incomprehensible part of the universe is that it is comprehensible – kâinatın en anlaşılmaz tarafı, anlaşılabilir olmasıdır” diyerek esasen her şeyi **hikmetle** yapan bir Sâni-i Hâkim'in varlığını kabul etmeyenlerin ne derece kendileri ile 'çeliştiğini' ifade ediyordu. Her şey bir tesadüf, her şey kendi nefesine malik, her şey kendi kendine oluyorsa, o zaman biz kâinatı nasıl anlayabiliyoruz?

Elementlerin nerede ve nasıl yaratıldığı sorusuna cevap arayan Fred Hoyle 1946 yılında **nucleosynthesis**'i araştırmaya başladığında iflah olmaz bir ateistti. Yıldızlardaki reaksiyonları anlamaya çalışırken, karbon (C) elementinin yaratılmasında, triple-alpha process adı verilen bir nükleer reaksiyonun meydana gelebilmesi için, karbon atomunun çekirdeğinin son derece hassas ve özel bir enerjiye sahip olması gerektiğini tesbit etti. Kâinata en bol bulunan ve hayatın en temel elementlerinden olan karbonun yaratılması için sadece bu enerji seviyesi sağlanmalı idi. Sayısız enerji ihtimalleri içinden bu özel enerjinin sağlanması, hem de reaksiyona giren diğer elementlerin enerjilerinin de, karbonun bu enerjisi ile rezonansı, tam olarak denk gelmesi, Hoyle'ı kendi tabiri ile şok etti (greatly shaken). Kaldı ki bu reaksiyon bir defa tesadüfen olup kaybolmuyor, kâinatın yaratılışından beri aynı hassas düzeyde hem de yıldızların bağrında, muthiş sıcaklık ve basınç altında, devamlı tekrarlanıyordu. O güne kadar çok meşhur bir ateist olan Fred Hoyle *“Araştırmalarım neticesinde ortaya çıkan gerçekleri salim bir akılla izah edecek olursak, her şeyi en hassas noktasına kadar hesaplayan muhteşem bir güç, karbon atomun özelliklerini bu reaksiyonun olması için dizayn ettikten sonra fizik, kimya ve biyolojinin kanunlarını da yeryüzünde karbon bazlı bir yaşam için ayarlamıştır ve kâinata kör tesadüfe yer yoktur”* itirafında bulunmak zorunda kalmıştır. Artık Fred Hoyle bir ateist değil, *intelligent design – akıllı tasarım* savunucusudur. Aynı zamanda iyi bir matematikçi olan Hoyle çalışmalarını bu yönde sürdürür ve en basit bir hücre için gerekli enzimlerin tesadüfen meydana gelme olasılığının $10^{40.000}$ de 1 ihtimal (10 üzeri 40 binde bir ihtimal) olduğunu bulur. Bunu şu şekilde izah eder: *“Değil dünya, bütün kâinat, enzimleri meydana getiren maddelerin karışımı bir çorba ile dolu olsa bile o çorbadan en basit bir hücreye gerekli enzimlerin tesadüfen meydana gelmesi mümkün değildir.”* Hayatın bir tesadüf eseri olduğunu reddeden şu misallerde Fred Hoyle'e ait : *“Bir hurdacı yığınını süpüren bir fırtınanın tesadüfen bir Boing 747 meydana getirmesi bile sadece bir tane, en basit hücrenin tesadüfen meydana gelmesinden daha muhtemeldir... Sadece bir tane çalışan proteinin, amino asitlerden tesadüfen meydana gelmesi, bütün güneş sistemini dolduracak kadar sayıdaki kör insanların ellerine verilen zeka küplerini aynı anda çözmelerine benzer”*

Evet, *Cenâb-ı Hakk'ın bir Kur'ân-ı Kebîri olan şu kâinatta* da aynen Kur'ân-ı Hakîm'de olduğu gibi bir i'caz (mucizelik) vardır ve en muannid inkârcılar bile önyargısız kâinatı mütâlaa ettiklerinde “Kâinatta tesadüfe tesadüf edilemeyeceğini” göreceklerdir. Gelişen ilmi çalışmalar belki de ‘enzelnâ’ tabirinde olduğu gibi daha nice Kur'ân hakikatlerini anlamamıza yardımcı olacak : **“Onlara, gerek içinde yaşadıkları âlemin her tarafında, gerekse kendi nefislerinde âyetlerimizi (delillerimizi) göstereceğiz tâ ki Kur'ân'ın hak olduğu onlara iyice açıklanmış olsun. Rabbinin her şeye şahit olması yetmez mi?”** (Fussilet Sûresi, 41/53)

İşte Risale-i Nur, inkârcıların talihsizce ‘Kur'ân'da demir çelişkisi’ diyerek boğulduğu noktada, ‘enzelnâ’ kelimesindeki i'cazı (mucizeliği) böyle gösteriyor; *“Tefekkür-ü imanî dersiyile, tabiiyyûn ve maddiyyûnun boğulduğu aynı meselelerde tevhid nurunu gösteriyor, iman hakikatlerini madde âleminden temsiller ve deliller göstererek izah ediyor. Liselerde, üniversitelerde okutulan ilim ve fenlerin aynı meselelerinde iman hakikatlerinin isbatını güneş zuhurunda gösteriyor.”*³¹

Elbette araştırmaları neticesinde Fred Hoyle gibi mutlak inkârdan vazgeçen hatta bazıları itibari ile iman eden birçok bilim adamı olduğu gibi, dünya bir imtihan meydanı olduğu için, sathi nazarla baktıklarından, önyargılardan, kibirden sıyrılmadıklarından, hiçbirşey anlamayanlar da olacaktır. Bu akılları gözlerine inmişlerden bir tanesi olan Sovyet kozmonot Gagarin'in, ilk defa uzaya gidip döndükten sonra “Uzayda Tanrı diye birşeye rastlamadım” dediğini duyan Necip Fazıl'ın ona cevaben yazdığı şiirle bitirelim:

Yirminci Asrın ablak yüzlü feza pilotu!
Buldun mu Ay yüzünde ölüme çare otu?
Bir odun parçasına at diye binen çocuk!
Başında çelik külâh, sırtında plastik gocuk.
Uzaklıkları yenmiş fatih edasındasın!
Dipsizliğin dibini bulmak sevdasındasın!..
Allah'a dil çıkarır gibi küstah bir yarış...
Farkında değilsin ki, Ay dünyaya bir karış
Fezada milyarlarca ışık, yol, mesafe;

Seninki, saniyelik zafer, ilmî hurafe!
Kavanozda, kendini deryada sanan balık;
Ne acı vahşet, mağrur ilimdeki kabalık;
Fezada “Allah diye bir şey yok” iddiası!!!
Gel gör, kaç füzeye denk, bir müminin duası;
Rafa kaldırmak için ruhlarını dürdüler;
Güneş diye kalbteki güneşi söndürdüler.
Bilmediler; kalbtedir, kalbtedir asıl feza;
Kalbtedir, ölümsüzlük kefilî kutsî imza.
Sayıdan sonsuzluğa sınıf geçirecek not;
Bizdedir, ve bizdedir Arş’a giden astronot,
Ve mekândan arınmış ve zamandan ilerde,
Fezayı teslim alma sırrı bizimkilerde.
Bizimkiler ışığa gem vurur da binerler;
Yerden göğe çıkmazlar, gökten yere inerler...

Necip Fazıl³²

15 “Biz demiri de indirdik ki, onda hem kuvvet ve şiddet, hem de insanlar için faydalar vardır.” (Hadîd Sûresi, 57/25.)

16 Sebe Sûresi, 34/10.

17 O, göklerin ve yerin Rabbidir. (Meryem Sûresi, 19/65; Saffât Sûresi, 37/5..)

18 Yazar: Nebi İlker Sevim

19 O, göklerin ve yerin Rabbidir. (Meryem Sûresi, 19/65; Saffât Sûresi, 37/5..)

20 Mesnevî-i Nuriye, Hubab, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 100.

21 Mesnevî-i Nuriye, Onuncu Risale, s. 195.

22 Sözler, Yirminci Söz, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 272.

23 B. S. Nursî’nin İlk Dönem Eserleri, Sünûhât, Sözbasım, s. 343.

24 İşârâtü’l-İ’câz, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 194

25 Mektubât, Hakikat Çekirdekleri, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 527-28.

26 Mektubât, Hakikat Çekirdekleri, s. 527.

27 Mesnevî-i Nûriye, Habbe, s. 128.

28 Mesnevî-i Nûriye, s. 195.

[29](#) Mesnevî-i Nûriye, s. 222.

[30](#) Barla Lâhikası, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 272.

[31](#) Barla Lâhikası, 5-6.

[32](#) Kaynaklar: **Schawinski**, K.; et al. (2008). “Supernova Shock Breakout from a Red Supergiant”. Science; **P. A. Seeger**, W.A. Fowler, D. D. Clayton (1965). “Nucleosynthesis of heavy elements by neutron capture”. The Astrophysical Journal Supplement; **E. M. Burbidge**, G. R. Burbidge, W. A. Fowler, F. Hoyle, Synthesis of the Elements in Stars, Rev. Mod. Phys. 29 (1957); **Atom**, BBC Four documentary series,2007; **Hoyle**, Fred, A Theory of Cosmic Creationism (1984).

Geçmiş nükteden bahsederken Hüdüh-ü Süleyman'dan bahis açıldı. Israrcı ve suâlcı bir kardeşimiz:³³(Hâşiye)

“Hüdüh'ün, Cenâb-ı Hakk'ı tavsifte **يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَوَاتِ** ³⁴**وَالْأَرْضِ** diyerek mühim makamda, mühim evsâf-ı ilâhiye içinde, nisbeten hafif bu vasfın zikrine sebep nedir?”

Elcevap: Belig bir kelâmın bir meziyeti şudur ki, söyleyenin ziyade meşgul olduğu sanatını, meşgalesini ihsas etsin. Hüdüh-ü Süleymanî ise, suyu az olan sahra-yı Ceziretü'l-Arap'ta gizli su yerlerini ferâsetle, kerametvâri keşfeden bedevî ârifleri gibi, hayvan ve tuyûrun ârifi olarak ve Hazreti Süleyman (aleyhisselâm)'a küngânlık eden ve su buldurup çıkarttıran mübarek ve vazifedar bir kuş olmakla, kendi sanatının mikyasçılığıyla Cenâb-ı Hakk'ın semâvât ve arzdeki mahfiyâtı çıkarmakla mâbudiyetini ve mescûdiyetini isbat ettiğini, kendi sanatçılığıyla bilip ifade ediyor.

Evet, Hüdüh pek güzel görmüş. Çünkü toprak altındaki had ve hesaba gelmeyen tohumların, çekirdeklerin, madenlerin muktezâ-yı fitrîsi, aşağıdan yukarıya çıkmak değildir. Çünkü ecsâm-ı sakîle (ağır cisimler) ihtiyârsız, ruhsuz olduğu için, kendi yukarıya çıkamaz; yukarıdan kendi kendine aşağıya düşebilir. Aşağıdan, hususen toprak sıkleti altında gizlenen bir cisim, câmid omuzundaki ağır yükü silkip çıkmak, kat'iyen kendi kendine olamaz. Demek bir kudret-i harika ile çıkarılıyor.

İşte Hüdüh, berâhîn-i mâbudiyet ve mescûdiyetin en gizlisini ve en mühimini kendi ârifliğiyle bilmiş, bulmuş; Kur'ân-ı Hakîm onun hakkındaki ifadesine bir i'câz vermiştir.

* * *

Üstad Hazretleri bu hususu eski eserlerinden Muhâkemât isimli eserinde şöyle izah ediyor:

“Kelâmın göz alıcı elbisesi veyahut cemâli ve sureti, üslub denilen ifade tarzı ile görünür. Yani sözün kalıbı ile arz-ı didar eder. Şöyle ki, ya

dikkat-i nazardan veya bir şeye fazla dalma veya meşgul olma, yahut sanatın fazla münasebeti ve aşılması ile hayalde doğan temayüllerin özelliklerinden teşekkül eden suretlerden meydana gelen temsîli istiarenin parçaları bir araya gelmeleri sebebiyle aydınlanan, kuvvet alıp teşekkül eden üslub, kelâmın kalıbı olduğu gibi, cemâlin de madeni, kaynağı ve göz alıcı güzel elbiselerin tezgahı olur. Güya aklın borazanı denilmeye layık olan “irade”, seslendiğinde, kalbin karanlık köşelerinde yatan manalar ilk anda çıplak, yalın ayak, baş açık olarak çıktıklarından suretler yeri olan hayale gelirler. O hayal hazinesinde buldukları (hazır elbiseler gibi beklemekte olan) sûretleri giyerler. En azından başına bir yazmayı sarar veya ayağına bir papucu giyer. En azından göğsüne taktığı bir nişan ile çıkar. Hiç olmazsa bir düğme ile veya bir kelime ile kendinin nerede terbiye olduğunu gösterir.

Eğer tabiattan çıkmış bir kelâmın üslubu üzerinde derinlemesine düşünürsen, kendi sanatı içinde işleyen söz sahibini o aynaya benzeyen üslûbun içinde göreceksin. Hatta kim olduğunu, nefesinden ve sesinden çıkarıp hayalinde canlandırırsan, ve mizaç ve sanatının kelâmiyle birleşip aynı şey ahaline geldiğini hayâlen tasavvur etsen Hayaliyyûn Mezhebi “Böyle şey olur mu?” diye seni azarlamayacaktır. Eğer tereddütle senin hayalinin bir hastalığı varsa, Busayrî'nin Kasîde-i Bürde'sinde “Kus, gözyaşını, haramla dolmuş gözünden / Vazgeçme hiç nedâmet perhizinden” beyti ile tarif edilen hastaneye git, gör. Bak nasıl hekim Busayrî, tıbbî tabirlerden olan kusmak ve perhiz kelimeleriyle sana bir reçete yazarak kendisinin bir hekim olduğunu şiirinde kullandığı bu kelimelerle gösteriyor. Eğer iştihanın açılmasıyla üslûb denilen hakikatın şişesindeki mana suyunun, o şişeye nasıl uygun olduğunu seyretmek istersen, onu içmeye iştahın da varsa, meyhaneye git ve “Ey meyhaneci, edebî, beliğ bir kelâm nedir?” diye sor. Elbette onun sanatı, onu şöyle konuşturacaktır: “Beliğ kelâm, ilim denilen çömlerde pişirilen ve hikmet denilen büyük küplerde duran, anlayış denilen süzgeç ile süzülen âb-ı hayat gibi bir manayı, zerâfet sahibi söz ustası sâkilerin sunmasıyla fikirlerin içmesi, sonra da içilenlerin ince duygularda dolaşmasıyla hisleri harekete geçirmesidir...”

(Dikkat edilirse meyhaneci tarifi yaparken kendisinin çok iyi bildiği sanat ve işinin kelimelerinden olan, çömlük, pişirmek, büyük küp,

süzgeç, süzmek, âb-ı hayat, sâkî, içme, sarhoş olma manasına duyguların kontrolden çıkıp harekete geçmesi gibi kelime ve ifadeleriyle cevap verdi. Çünkü onun hayal hazinesinde bu kelimelerden dokunmuş hazır elbiseler bulunduğu için, içine doğan çıplak manalara bu elbiseleri giydirdi.)

Eğer böyle sarhoşların sözlerinden hoşlanmıyorsan su mühendisi olan Süleyman (aleyhisselam)'ın Hüdhüd kuşunun Sebe Melikesi Belkıs'tan getirdiği haberi dinle! Kur'ân'ı indiren gökleri ve yeri hârika şekilde yaratan Cenâb-ı Hakk'ı, bak kendince nasıl anlatıyor. Hüdhüd; “Bir kavme rast geldim. Yerde ve gökteki gizli şeyleri çıkararak Allah'a secde etmiyorlar.” diyor. Allah'ın pek çok kemal sıfatları varken, sadece kendi mühendisliğine işaret eden “gizlilikleri ortaya çıkarma” vasfını tercih ediyor.”

Üstad Hazretleri, devamında şöyle diyor:

“İşaret: Üslubdan muradım kelâmın kalıbıdır ve suretidir. Başkaları, başka şekilde tarif ediyorlar. Bunun belâğat açısından faydası ise, kıssaların orada burada bulunan perişan parçalarını lehimleyip bitiş-tirmektir. Tâ ki “Bir şey sabit olursa, kendisine lâzım olan bütün unsurları ile sabit olur” kâidesinin sırrı ile, o kıssanın bir parçasını hareket ettirmekle bütününü ihtizaza getirip titreştirmek mümkün olsun. Güyâ söz sahibi, üslûbun bir köşesini muhataba gösterdikten sonra artık muhatap bu ifade tarzından, kendi kendine, anlatılan bir derece karanlık bile olsa tamamını görebilir.

Bak nerede olursa olsun “mübâreze” kelimesi, pencere gibi harp meydanını, içinde harp yapılır vaziyette sana gösterir. Evet, böyle çok kelimeler vardır. Hayalin sineması denilse, yeridir.”³⁵

Üstad İşârâtü'l-İ'câz'da da bu hususta şöyle diyor: “Arkadaş, eşya arasında öyle münasebetler vardır ki, onları ayna gibi yapıyor. Her birisi, ötekisini gösteriyor. Birisine bakıldığı zaman, ötekisi, görünür. Mesela bir parça cam büyük bir sahrayı gösterdiği gibi, bazen olur ki, bir kelime, uzun ve hayâlî bir mâcerâyı sana gösterir. Bir kelime, pek acip bir vukuâtı senin gözünün önüne getirir, temessül ettirir. Yahut bir kelâm, zihnini alır; misâlî âlem-i misallere kadar götürür, gezdirir. Mesela, ‘bâreze’ kelimesi muhârebe meydanını, ‘semere’ kelimesi büyük bir meyve bahçesini insanın fikrine getirir.”³⁶

Üslûbun mertebeleri çok çeşitlidir. Bazen o kadar latif, ince ve yumuşaktır ki, seherde esen nesîmden daha âheste eser. Bazen o kadar gizli oluyor ki, bu zamanın harp diplomatlarının gizli savaş hilelerinden daha gizlidir. Onu koklayabilmek için bir diplomatın koku alma duygusu lâzımdır.

Bu cümleden olarak: Yâsîn Sûresi'nde: **“Çürümüş haldeki kemikleri kim diriltebilir?”** (Yâsîn Sûresi, 36/78) şeklindeki inkârcıların ifade tarzlarından Türkistan'da Harzem'in Zemahşerî köyünde doğmuş olan belâğat dâhisi Zemahşerî, “Hodri meydan!” şeklinde bir manayı koklamıştır. Evet, insan isyanda Yaradanın emrine karşı mânen müdâfaa ve mübârezeye kalkışır...

Üstad Hazretleri, âsî insanın bu “Hodri meydan” deyişine karşı, Kur'ân-ı Kerim'in çok boyutlu bir cevap verdiğini de şöyle ifade etmektedir:

“Kur'ân, kâh olur ki, bir kelimenin içine sarihan, işâreten, remzen, îmâen bir dâvânın çok bürhanlarını derceder. (...) İnsan-ı âsî, ‘Çürümüş kemikleri kim dirilticek?’ diye meydan okur gibi inkârına karşı Kur'ân der: ‘Kim, ilk defa yaratmış ise, o diriltecek. O Yaratan Zât ise, her birşeyi her bir keyfiyette bilir. Hem size yeşil ağaçtan ateş çıkaran bir zât, çürümüş kemiğe hayat verebilir.’ İşte şu kelâm, diriltmek davasına pek çok cihetlerle bakar, isbat eder.

Evvelâ: İnsana karşı ettiği ihsan ve ikrâmlar silsilesini şu kelâmiyle başlar, tahrik eder, hatıra getirir. Başka âyetlerde tafsil ettiği için kısa keser, akla havale eder. Yani, ‘Size ağaçtan meyveyi ve ateşi; ottan erzakı ve hububâtı; topraktan nebâtâtı verdiği gibi, zemini size hoş- her bir erzakınız içinde konulmuş – bir beşik ve âlemi, güzel ve bütün levâzımatınız içinde bulunur bir saray yapan bir Zât'tan kaçıp başıboş kalıp, yokluğa gidip saklanılmaz. Vazifesiz olup kabre girip uyandırılmamak üzere rahat yatamazsınız.’ Sonra o dâvânın bir deliline işaret eder: ‘Yeşil ağaç’ (Yâsîn Sûresi, 36/80) kelimesiyle remzen der: ‘Ey haşri inkâr eden adam!.. Ağaçlara bak kışta ölmüş, kemikler gibi hadsiz ağaçları baharda diriltten, yeşillendiren, hatta her bir ağaçta yaprak, çiçek ve meyve cihetiyle üç haşrin nümûnelerini gösteren bir Zât'a karşı inkâr ile, akıldan uzak görmekle kudretine meydan okunmaz!’

Sonra bir delile daha işaret eder, der: ‘Size ağaç gibi keşif, ağır, karanlık bir maddeden ateş gibi latif, hafif nuranî bir maddeyi çıkaran bir Zât’tan, odun gibi kemiklere ateş gibi hayat ve nur gibi şuur vermeyi nasıl akıldan uzak görüyorsunuz!’

Sonra bir delile daha tasrih eder ki, ‘Bedeviler için kibrit yerine ateş çıkaran meşhur ağacın, yeşil iken iki dalı birbirine sürüldüğü vakit ateşi yaratan ve rutubetiyle yeşil, hararetiyle kuru gibi iki zıt tabiatı toplayıp onu buna menşe etmekle her bir şey hatta aslî unsurlar ve tabâyi-i esasiye O’nun emrine bakar, O’nun kuvvetiyle hareket eder, hiçbirisi başıboş olup tabiatıyla hareket etmediğini gösteren bir Zât’tan, topraktan yapılan ve sonra toprağa dönen insanı, topraktan yeniden çıkarması akıldan uzak görülmez. İsyân ile O’na meydan okunmaz.

Sonra Hazreti Musa (aleyhisselâm)’in meşhur ağacını (Tur Dağındaki ağacı ve asâsını) hatıra getirmekle şu Muhammedî dava, Musa (aleyhisselâm)’in da dâvâsıdır. Peygamberlerin de bu dâvâda ittifak ettiğine gizli bir îmâ edip, şu kelimenin îcâzına bir letafet katar.”³⁷

33 Hâşiye Suâl etmekte çalışkan, yazmakta tembellik eden Re’fet’tir.

34 Göklerde ve yerde gizli olan her şeyi açığa çıkaran.. (Neml Sûresi, 27/25)

35 Bkz: Muhâkemât, Unsuru’l-Belagat, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 66-67.

36 İşârâtü’l-İ’câz, s. 60.

37 Bkz: Sözlür, Yirmi Beşinci Söz, s. 430-31.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ

رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا³⁸

Şu âyet-i azîme çok büyük ve çok âlî ve çok geniş bir denizdir. Onun cevherlerini beyan etmek için koca bir cilt kitap yazmak lâzım gelir. Onun o kıymettar cevâhirini başka zamana tâliken, şimdilik yalnız birkaç gün evvel tahattur-u hakâik (hakikatleri hatırlama) noktasında, benim için ehemmiyetli bir zaman olan namaz tesbihâtında, uzaktan uzağa fikrin nazarına ilişen bir nüktenin şuâi göründü. O zamanda kaydedemedik. Gittikçe tebâud ediyordu (uzaklaşıyordu). Bütün bütün kaybolmadan evvel o nüktenin bir cilvesini avlamak için etrafında dairevâri birkaç kelime söyleyeceğiz.

Birinci Kelime: Kelâm-ı ezeli, ilim, kudret gibi bir sıfat-ı ilâhiye olduğu cihetle, gayr-i mütenâhîdir. Nihayetsiz olan bir şeye denizler mürekkep olsa, elbette bitiremez.

İkinci Kelime: Bir zâtın vücudunu ihsas eden en zâhir, en kuvvetli eser, tekellümüdür. Bir zâtın kelâmını işitmek, bin delil kadar vücûdunu, belki şuhûd derecesinde isbat ettiği nokta-yı nazarda, bu âyet-i kerîme mana-yı işârîsiyle diyor ki:

“Rabb-i Zülcelâl’in vücûdunu gösteren kelâm-ı ilâhînin adedini, denizler mürekkep olsa, ağaçlar kalem olsa yazsalar, bitiremezler. Yani bir zâtın böyle bir kelâmı, vücûduna şuhûd derecesinde delâlet

ettiğine bedel; Zât-ı Ehad-i Samed'e, kelâmın mütekellime delâleti ve ihsası gibi had ve hesaba gelmeyen hadsizdir ki, umum denizlerin suyu mürekkep olsa yazmasına kifayet etmez.” demektir.

Üçüncü Kelime: Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan hakâik-i imaniyeyi umum tabakât-ı beşere ders verdiği için, tesbit ve tahkik ve ikna etmek hikmetiyle, bir hakikati zâhiren tekrar ettiği için, ehl-i ilim ve ehl-i kitap bulunan o zaman ulemâ-yı Yehûd, Peygamber-i Zîşân (aleyhissalâtü vesselâm)'ın ümmîliğine ve kılllet-i ilmîne gayet haksız bir taarruz ettiklerine mânen bir cevaptır. Şöyle ki:

Âyet-i kerîme der: “Tahkik ve ikna gibi pek çok hikmetler için ayrı ayrı faydalar nokta-yı nazarında çok müteaddit neticeleri bulunan bir hakikati, umumun, bilhassa avâmın kalbinde yerleştirmek için, erkân-ı imaniye gibi her bir meselesi bin mesâil kıymetinde ve binler hakâiki tazammun eden meseleleri ayrı ayrı, mûcizâne tarzlarda tekrarını, hasr-ı kelâmî ve kusur-u zihnî ve sermayenin noksaniyetinden değildir. Belki hadsiz, nihayetsiz hazine-i ezeliye-i kelâm-ı ilâhîden alınan ve âlem-i gayb hesabına âlem-i şehâdete müteveccih olup, cin, ins, ruh, meleklerle konuşan ve her ferdin kulağında tanîn-endâz olan (tınlayan) Kur'ân'ın menbaı bulunan kelâm-ı ezelnin kelimâtını saymak için denizler mürekkep olsa, zîşuurlar kâtip, nebâtâtlar kalem, belki zerrâtlar kalem ucu olsalar yine bitiremezler. Çünkü bunlar mütenâhî, o ise nihayetsizdir.”

Dördüncü Kelime: Malûmdur ki umulmadık bir şeyden kelâmın sudûru, kelâmı ehemmiyetleştirir; kendini dinlettiriyor.

Hususen cevvi-i semâ ve bulutlar gibi büyük cirmlerde tekellüm-vâri sadâlar dahi ehemmiyetle herkese kendini dinlettiriyor.

Hususen dağ cesâmetinde bir fonografin nağamâtı daha fazla kulağın nazar-ı dikkatini celbeder.

Hususen semâvât tabakalarını plâklar ittihaz edip küre-i arzın kafasına işittirmek için sudûr eden sadâ-yı semâvî-i Kur'ânî'yi

radio kuvvetiyle, zerrât-1 havâiye o hurufâta âhize ve nâkile oldukları gibi, elbette bu kudsî hurufât-1 Kur'âniye'ye birer ayna, birer lisan, birer ibre ucu, birer kulak hükmüne geçtiğine remzen, Kur'ân-1 Hakîm'in hurufâtının ne derece ehemmiyetli, kıymetli, hâsiyetli, hayattar olduğuna işareten, âyet mana-yı işârîsiyle diyor ki:

“Kelâmullah olan Kur'ân o kadar hayattar ve kıymettardır ki, onu dinleyen, işiten kulakların adedi ve o kulaklara giren o kudsî kelimelerin sayısını, bütün denizler mürekkep ve melâike kâtip ve zerreler noktalar ve nebatlar ve kıllar kalemler olsa, bitiremezler.”

Evet, bitiremezler. Çünkü Cenâb-1 Hak beşerin zayıf, ruhsuz kelâmının adedini havada milyonlar kadar teksir etse, elbette arz ve semâvâtın Padişah-1 Bîmisalî'nin arz ve semâvâta bakan ve arz ve semâvâta umum zîşuurlara hitap eden kelâmının her bir kelimesi zerrât-1 havâiye adedince kelimeler olur.

Beşinci Kelime: İki harftir.

Birinci Harf: Nasıl ki sıfat-1 kelâmın kelimeleri var; öyle de kudretin de mücessem kelimeleri var. İlmin de hikmetli kaderî kelimeleri var ki bütün mevcudâttır. Hususen zîhayatlar, hususen küçük mahlûklar, her biri birer kelime-i rabbâniyedir ki Mütakellim-i Ezelî'ye, kelâmdan daha kuvvetli bir surette işaret eder. Ve onların adedini denizler mürekkep olsa bitiremezler, demek olduğu manasına dahi şu âyet-i kerîme remzen bakıyor.

İkinci Harf: Bütün melâikelere ve insanlara, hatta hayvanlara gelen umum ilhamlar bir nevi kelâm-1 ilâhîdir. Bu kelâmın kelimâtı elbette gayr-i mütenâhîdir. Saltanat-1 Mutlaka'nın nihayetsiz cünûdunun mütemâdiyen aldıkları ilham ve o emr-i ilâhiyenin kelimâtı ne derece çok ve nihâyetsiz olduğunu âyet bize haber veriyor demektir.

لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ³⁹ ، وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ ⁴⁰

* * *

Bu meseleye serlevha yapılan “**De ki: Rabbimin sözlerini yazmak için en büyük okyanus mürekkep olsaydı, hatta onun bir mislini de takviye gönderseydik, bu deniz tükenir, Rabbinin sözleri yine de bitmezdi.**” (Kehf Sûresi, 18/109) âyetidir. Bu âyetin bir benzeri de “**Eğer Allah’ın kelimelerini yazmak üzere, dünyadaki bütün ağaçlar, kalem olsaydı ve en büyük okyanus da yedi deniz daha katılıp bütün onlar da mürekkep olsaydı, bunlar tükenir yine de Allah’ın sözleri tükenmezdi.**” (Lokman Sûresi, 31/27) âyetidir.

Her iki âyette geçen “el-Bahr” eğer lâm-ı tarif (el takısı), istiğrak veya cins için olursa, “bütün denizler” manasına gelir. Ama sadece tarif için olursa malûm ve mâruf bir denizi ifade eder. Buna göre Büyük Okyanus demek olur. Burada enteresan durum şudur; birinci âyette “**Onun kadar daha, onun mislinde**” bir bahr yani o büyüklükte bir deniz de imdada gelse yine Allah’ın Kelamı (sözleri) tükenmez. Ama ikinci âyette Büyük Okyanusun mislinde denilmeyip “yedi deniz” deniliyor. Enteresandır ki, Büyük Okyanus’un dışındaki yedi deniz toplandığı zaman tam Büyük Okyanus kadar, onun büyüklüğünde, onun misli oluyorlar. Çok enteresan değil mi? Yeryüzündeki bütün denizlerin yüz ölçümü 361 milyon kilometredir. Büyük Okyanus, bunun yarısı kadardır... Yani 180 milyon kilometredir.

Üstad Hazretleri giriş bölümünde şöyle diyor: “*Birkaç gün evvel hakikatleri hatırlama noktasında, benim için ehemmiyetli bir zaman olan namaz tesbihatında, uzaktan uzağa fikrin nazarına ilişen bir nüktenin şuâî görüldü. O zamanda kaydedemedik. Gittikçe uzaklaşıyordu. Bütün bütün kaybolmadan evvel o nüktenin bir cilvesini avlamak için, etrafında dairevâri birkaç kelime söyleyeceğiz.*”

“**قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ⁴¹**” Yani “**İlmi, bilgiyi yazarak kaydediniz, tesbit ediniz.**” buyuruluyor. Yani hemen yazmak lâzımdır. Çünkü hemen zamanında yazılmazsa, çok yönleri unutuluyor. Tam tesbit edebilmek için hemen kaydedilmesi gerekir. Yoksa çok unsurları kaybolabiliyor. “Akıl unutmuş, kalem unutmamış.” denilir.

Birinci Kelime’de, Allah’ın kelâmının kelimelerini denizler mürekkep olsa, yazmakla bitirilemez. Çünkü, Allah’ın ilmi sonsuz olduğu gibi,

kudreti de sonsuzdur, kelamı da sonsuzdur. Sonsuz kelamın, sonsuz kelimeleri, hiçbir zaman haddi hududu, sınırı, sayısı belli olan denizin damlaları hatta zerreleri ile bir mürekkep gibi yazılmaya kalkılsa yine bitirilemez; hatta o okyanusun bir misli daha destek olarak getirilse veya yedi deniz kadar mürekkepler imdada gönderilse yine de onların hepsi biter ama Rabbin ezeli kelâmın kelimeleri yazmakla bitmez. Evet, mürekkepler sonlu; ilâhî kelimeler sonsuzdur...

* * *

Yaratılışın başında bir söz var; “KÜN–OL” demekle var eden Kudret, aynı buyrukla yoklukta varlık cilveleri gösterir. Biz de bir kelimeyiz ve çevremiz çeşit çeşit kelimelerle dolu.

“Hayatımız yazılmış bir kelimedir. Kudret Kalemiyle yazılmış hikmetli bir sözdür; görülüp, işitilerek Cenâb-ı Hakk’ın güzel isimlerine delalet eder. (...) Güyâ, (Yaradan) semayı, şimşekler, yıldırımlar, gök gürültüleri ve yağmur damlaları ile konuşTURuyor. Nasıl zeminin kafasını, hayvanat ve nebatat denilen mânidar kelimeleriyle söyleştirip mükemmel sanatını kâinata gösteriyor, öyle de o kafanın bir kelimesi olan nebâtları ve ağaçlar da, yapraklar, çiçekler, meyveler kelimeleriyle konuşup, yine muhteşem sanatını merhametli güzelliklerini ilân ediyor. Yine birer kelime olan çiçekleri ve meyveleri de tohumcuklar kelimeleriyle konuşTURUP sanatının inceliklerini şuurlu varlıklara tâlim ediyor.”

“De ki: -Rabbimin kelimelerini yazmak için deniz mürekkep olsa ve bir o kadar da, ilâve edilse, Rabbimin kelimeleri bitmeden denizler tükenirdi.” (Kehf Sûresi, 18/109)

“Eğer yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz mürekkep olsa, arkasından yedi deniz daha ona katılıp (mürekkep) olsaydı,yine de Allah’ın kelimeleri bitmezdi.” (Lokman Sûresi, 31/27).

Bu iki âyetin ifade tarzında ilmi bir gerçeğe işaret eden hârika bir incelik sezilmektedir. Şöyle ki, Kehf suresinin ayetinde (“el-bahr” yani “malum deniz” mürekkep olsa ve “bir o kadarı” da ilave edilse) denilirken Lokman suresinde ise (“el-Bahr” yani “malum deniz” mürekkep olsa, arkasından “yedi deniz” de ona katılsa) buyurulmaktadır. “Bir o kadarı” ve “Yedi deniz” birbirine karşılıklı ve eş değerdedir. İncelediğimiz zaman görürüz ki, Dünya’daki bütün denizlerin yüz ölçümü 361 milyon kilometre karedir. Bunun yaklaşık olarak yarısı olan

180 milyon kilometre karesi, Büyük Okyanus”un yüzölçümüdür. Gerisi de diğer denizlerin yüzölçümü oluyor.

Her iki âyette geçen “Rabbimin kelimeleri” ifadesi ile ilâhi kelimelerin sonsuz olduğu anlatılıyor. Cenâb-ı Hakk’ın ilim ve kudret gibi sıfatları sonsuz olduğu gibi ezeli kelâmı da sonsuzdur. Nihayeti olmayan ilâhi kelimeler için denizler mürekkep olsa elbette bitiremez.

Kur’ân-ı Kerim, kâinatı bir kitap gibi ele alarak, içindekilerin birer âyet olduğunu ifade ediyor: “Gökleri ve yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin birbirinden ayrı olması O’nun (Allah’ın) âyetlerindedir”. (Rûm Sûresi, 30/22) Devam eden diğer ayetlerde de uyku, korku, şimşek, rüzgâr, yağmur da İlâhi ayetlerden sayılmıştır. Fussilet ve Şûra surelerinde gece, gündüz, güneş, ay, gökler, yer, canlı varlıkların da ilâhi ayetlerden olduğu bildirilmiştir.

Her an bütün melekler ilâhi ilhamlarla, hayvanlar ilâhî sevk kelimeleriyle varlıklarını sürdürürler. Yaradanın kelimeleri çok çeşitlidir. Elbette İlâhi Kudret’in kelimeleri ile İlâhi Hikmet ve İlmin Kaderi kelimeleri başka başkadır. Sağımızdan, solumuzdan, içimizden dışımızdan rengarenk kelimelerle sarılmış durumdayız.

Cemil Meriç’e göre ise kelimeler bir başka âlem:

“Kelime ormanda uyuyan dilber; şâir, uzaklardan gelen şehzade. Öyle seveceksin ki kelimeleri, sana yetecekler. Senin yıldızların kelimeler, söyle raksetsinler, alev saçlarıyla sonsuz bahçesinde hayâllerinin. Kelimeler benim sudaki gölgem, okşayamam onları, öpemem. Bir davet olarak güzel kelime ve duâlarda muhterem. Gönülden gönüle köprü, asırdan asıra merdiven. Kelime, kendimi seyrettiğim dere. Kelime sonsuz. Kelime adem. Kuşlara benzer kelimeler, odana dolarlar bir akşam. Nereden gelirler bilinmez. Kâh çılgılık çılgıdadırlar, kâh sesleri işitilmez.. Çiçeğe benzer kelimeler; turuncu, erguvan, beyaz. Bir rüzgâr sürükler hepsini. Bulutlara güven olmaz. Senin türben kelimeler. Yuvarlanırken tırnaklarını kâğıda geçirmek istiyorsan; kâğıda, yani ebediyete.”

* * *

İkinci Kelime: Bir zâtın varlığını hissettiren en açık, en kuvvetli eser konuşmasıdır. Bir kişinin var olduğunu göstermek için binlerce delil

getirmekten ise, onunla konuşmak, onun sözünü dinlemek, bizzat ağzından duymak yeterlidir; bu onun varlığını en güçlü şekilde isbat eder. Cenâb-ı Hakk, kelâm sıfatından gelen başta Kur'ân olarak dört kitap ve yüz suhuf ile ve 124 (veya 224) bin peygambere vahiy kelimesiyle, 124 milyon evliyaya ilham kelimeleriyle gelip geçen insanlardan milyarlarcasının kalbine ilhami bilgiler atmasıyla, başta arılar olarak pek çok hayvanata ilhamlarda bulunmasıyla, hatta Zilzâl Sûresi'nin ifadesiyle arzın zelzelesinin de vahiy ile olmasıyla, sayısını bilemediğimiz meleklerin –ki, her yağmur tanesinde bile müekkel ve vazifeli melek olduğuna göre– her an vahiy ve ilham kelimeleriyle idare edilmeleriyle yani Rabbülâlemin olan Cenâb-ı Hakk'ın rububiyet tecellisi sonsuz kelimeleri, elbette sınırlı ve sonlu olan denizlerin sayılı su zerrelere mürekkep olmakla yazılsa bitirilemez.

Üçüncü Kelime: Meseleye nüzûl sebebi, daha doğrusu nüzûl iktiranı açısından bakacak olursak: Ehl-i kitap yani semavî kitaba inanan gayr-i müslimlerden o zamanın yahudi âlimleri, Peygamberimize (sallallâhu aleyhi ve sellem) itiraz ederek Kur'ân'daki bazı tekrarlara karşı çıkmış; – hâşâ– bunu Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ilminin azlığına bağlamışlardı. Hâlbuki Kur'ân-ı Kerim, hem bir hikmet ve şeriat kitabı, hem bir dua ve ubudiyet kitabı, hem bir emir ve davet kitabı, hem bir zikir ve fikir ve marifet kitabıdır. Öyle olunca, tekrarlar güzeldir, çok lüzumludur, muktezâ-yı hâle uygun olduğu için belâğatın gereğidir. Çünkü zikir kitabı olduğundan, tekrar gereklidir, çünkü tenvir edecektir. Dua kitabı olduğundan terdad ve tekrar ile takrir yapılacaktır. Emir ve davet kitabı olduğundan da tekrar ile tekit edilecektir. Hem Kur'ân yepyeni bir dinin esaslarını atmakta, İslam sarayının temellerini yerleştirmektedir, muhtelif ve mükerrer suâllere cevaplar vermektedir. Müesseseye kurucuya tesbit için tesis için tekrar lâzımdır. (Birbirine benzeyen tuğlaları kullanmak tekrar değil, tesistir.) Hem büyük meseleleri ve ince hakikatleri insanların kalblerinde yerleştirmek için tasrif gerekir. Yani yeni yeni ifadelerle, başka başka üsluplarla, çeşit çeşit deyişlerle tekrar tekrar evire-çevire anlatmak gerektir. Bunun için tekrar son derece lüzumludur. Bütün bunlarla beraber, sureten tekrardır. Çünkü mânen her bir âyetin çok manaları, çok faydaları, çok vecihleri (yönleri) ve tabakaları vardır. Her bir makamda, ayrı bir mana ve fayda için

zikredilmektedir.

Dördüncü Kelime: Allah'ın âyetleri çok olduğu gibi kelimeleri de çoktur. Nasıl kelamının kelimeleri var, kudretinin ve hikmetinin de kelimeleri vardır. Onun için Kur'ân-ı Kerim, “**O'nun âyetlerindedir...**” deyip, göklerin ve yerin yaratılmasından, insanların renklerinin ve dillerinin farklılığından bahsediyor. (Rum Sûresi, 30/22)

Aslında bütün kâinat konuşuyor: “**Ra'd, yani gök gürültüsü O'nu överek tesbih eder; melekler de O'nun korkusundan...**” (Bakara Sûresi, 2/19) “**Sıra sıra giden kuşların hepsi de muhakkak ki, dua ve tesbihlerini bilirler.**” (Nur Sûresi, 24/41) “**O'nu hamdederek tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur.**” (İsrâ Sûresi, 17/44)

Üstad Hazretleri Lemeât Risalesi'nde Tevhid'in iki muazzam delilini anlatırken diyor ki:

“Şu kâinat tamamıyla muazzam bir delildir. Gaybın dili, şehâdet âlemini diliyle tesbih etmekte ve tevhid okumaktadır. Evet, Rahmanın tevhidiyle, büyük bir sesle 'Lâ ilahe illa Hû' diye zikretmektedir. Bütün zerrelere ve hücrelere, bütün ana bölümleri ve organları zikreden birer dildir; o büyük sesle beraber 'Lâ ilahe illâ Hû' demektedir. O dillerde çeşitlilik var, o seslerde mertebeler var. Fakat O'nun zikri, O'nun sesi hepsini 'Lâ ilâhe illâ Hû...' noktasında toplar. Bu kâinat en büyük bir insandır, büyük sesle zikretmektedir; bütün parçaları, zerrelere, küçücük sesleriyle, o yüksek sesle beraber der ki: 'Lâ ilâhe illâ Hû...' (....) Zelzele nârâları, hâdiselerin çılgınlıkları sizi hiç korkutmasın, vesvese de vermesin. Zira onlar içinde zikirlerin hoş, tatlı ses ve nağmeleri, teşbihlerin coşkunun sesleri, nâz ve niyazın heyecanlı yakarışları vardır. Sizi bize gönderen o Zât-ı Zülcelâl, ellerinde tutmuştur bunların dizginlerini. İman gözü okuyor, yüzlerinde rahmet âyeti, her biri birer âvâz. Ey kalbi uyanık mümin! Şimdi gözlerimiz bir parça dinlensinler, onların bedeline hassas kulağımızı imanın mübarek eline teslim ederiz, dünyaya göndeririz. Dinlesin leziz bir saz. Evvelki yolumuzda umumî bir mâtem, hem ölüm çılgılığı zannolunan o sesler, şimdi yolumuzda birer nevâz (ruha iyi gelen) ve namaz, birer âvâz ve niyaz, birer tesbihe başlama... Dinle, havadaki demdeme (havanın, rüzgarın sesi), kuşlardaki civcive, yağmurdaki zembere (ezgili, nağmeli ses), denizdeki

gamgama (dalgaların çıkardığı ses), gök gürültüsündeki rakraka (yüksek seviyede gürültü), taşlardaki tıktıka birer mânidar nevâz (ruhu okşayan ses)... Havanın terennümleri, gök gürültüsünün nâraları, dalgaların nağmeleri, birer azamet zikridir. Yağmurun hezecatı (güzel sesle söylenen şarkılar, yağmur sesleri), kuşların seceâtı (seci yani nesirde kâfiye... Kuşlar da aynı şekilde, seci sanatı yapar gibi öterler...) Bu ötüşler birer rahmet teşbihi, hakikate bir mecâz... Eşyada olan sesler, birer varlık sesidir. 'Ben de varım' derler. O suskun kâinat, birden söze başlıyor: 'Bizi câmid (donuk, cansız) zannetme, ey boşboğaz insan!' Kuşları söylettirir ya bir nimetin lezzeti veya bir rahmetin inişi... Aynı ayrı seslerle, küçük âğâzları (başlamaları) ile rahmeti alkışlarlar, nimet üstünde iner, şükür ile pervaz eder (uçar)."⁴²

Bu **Dördüncü Kelime**'de Üstad'ın söylediği gibi umulmadık bir şeyden sözün çıkması, o kelâm ve kelimeyi önemli hale getirir. Bilhassa âyetlerin de işaret ettiği gibi (2/19 ve 13/13) hava boşluğu, bulutlar, gök gürültüsü, şimşek ve yıldırım gibi şeylerin konuşmaları ehemmiyetle herkese kendilerini iletirirler.

Bir de temessül yolu ile ağızdan çıkan her bir kelimenin hava zerrelinde milyonlarca çoğalması söz konusudur. Bir de bunu mukaddes Kur'ân kelimesinin radyo veya televizyonlar aracılığı ile bütün cihana trilyonlar, katrilyonlarca çoğalıp yansıdığını düşünelim. Elbette bunları denizler, okyanuslar mürekkep, melâikeler kâtip, bitkiler ve kıllar kalem, zerrelere nokta olsalar yine bitiremezler... Evet bitiremezler. Çünkü Cenâb-ı Hak, insanların zayıf, ruhsuz kelimelerinin bile sayısını havada milyonlarca çoğaltıyor, elbette, eşsiz benzersiz 'Yerler ve Gökler Padişahı'nın bütün kâinata bakan ve hitap eden hayatlı, ruhlu ve manalarla dopdolu kelimelerinin her kelimesini hava zerreleri sayısınca çoğaltacaktır...

Beşinci Kelime, İki harften yani iki bölümden meydana geliyor. *Birinci Harf*, daha önce de ifade edildiği gibi nasıl ki, Cenâb-ı Hak'ın kelimelerinin sözleri ve kelimeleri var; onlarla konuşuyor ve mana ifade ediyoruz. Allah'ın kudret, hikmet ve ilim vasıflarının da kendine mahsus kelimeleri var. Onlarla bütün her şeyi konuşturup mana ifade ettiriyor.

İşte atom seviyesinde bu küçücük kelimeleri denizler mürekkep olsa

yine yazmakla bitiremezler.

İkinci Harf de ise ilâhî kelâmın genişliği anlatılıyor. Daha önce de geçtiği üzere: “**Rabbın kelimeleri**” buyurulduğu üzere, Allahü Taâlâ yarattığı melekler, insanlar, hatta hayvanlar ve bitkilerin terbiyesi için hatta arzın zelzelesi için bile vahiy mesajı ile yönlendirmeler yapıyor. İşte bütün varlıklara gelen vahiy ve ilhamlar da Rabbın kelimeleridir. Bu kadar çok kelimeleri yazmak için deryalar kadar mürekkep olsa yine yetmez.

38 “De ki: “Rabbimin sözlerini yazmak için en büyük okyanus mürekkep olsaydı (hatta onun bir mislini de takviye gönderseydik), bu deniz tükenir, Rabbimin sözleri yine de bitmezdi.” (Kehf sûresi, 18/109)

39 Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

40 Gerçek bilgi Allah katındadır.

41 İfadenin Hadis olarak rivayet edilen şekli: “بِالْكِتَابِ قَيِّدُوا الْعِلْمَ”dir. (Hadis için bkz: İbn-i Abdilberr, *Camiu Beyâni'l-İlm*, 1/72.)

42 Bkz: Sözler, Lemeât, s. 756-57.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Bir Düstur

Risale-i Nur talebeleri, Risale-i Nur'un dairesi haricinde nur aramamalı ve aramaz. Eğer ararsa, Risale-i Nur'un penceresinden ışık veren mânevî güneşe bedel bir lambayı bulur, belki güneşi kaybeder.

Hem Risale-i Nur'un dairesindeki hâlis, pek kuvvetli ve her ferdine çok ruhları kazandıran ve sahabenin sırr-ı verâset-i nübüvvetle meşreb-i uhuvvetkârânesini gösteren “meşreb-i hıllat ve meslek-i uhuvvet” ise, hariç dairelerde o pedere ve o mürşide üç cihetle zarar vermek suretiyle, bir pederi aramaya ihtiyaç bırakmaz; birtek peder yerine pek çok ağabeyi buldurur. Elbette büyük kardeşlerin müteaddit şefkatleri, bir pederin şefkatini hiçe indirir.

Daireye girmeden evvel bulduğu şeyhi, her fert o şeyhini, mürşidini, dairede dahi muhafaza edebilir. Fakat şeyhi olmayan, daireye girdikten sonra ancak daire içinde mürşid arayabilir. *Hem Risaletü'n-Nur'un velâyet-i kübrâ olan sırr-ı verâset-i nübüvvet feyzini veren ders-i hakâik dairesindeki ilm-i hakikat dahi daire haricindeki tarîkatlara ihtiyaç bırakmaz.* Meğer tarîkatı yanlış anlayıp güzel rüyalar, hayaller, nur ve zevklere mübtelâ ve âhiret faziletinden ayrı olan dünyevî ve hevesî zevkleri arzulayan ve merciyet makamını isteyen nefis-perestler ola...

Bu dünya dârü'l-hizmettir, külfet ve meşakkat ile ücret ölçülür; dârü'l-mükâfat değil. Onun içindir ki ehl-i hakikat, keşif ve kerâmetlerdeki ezvâk ve envâra ehemmiyet vermiyorlar. Belki bazen kaçıyorlar, setrini istiyorlar.

Hem Risale-i Nur'un dairesi çok geniştir, şâkirtleri pek çoktur. Harice kaçanları aramaz, ehemmiyet vermez, belki daha içine almaz. Her insanda bir kalb var. Bir kalb ise hem dairede hem hariçte olamaz.

Hem hariçteki irşâda hevesli zâtlar, Risale-i Nur'un şâkirtleriyle meşgul olmamalı. Çünkü üç cihetle zarar görmeleri muhtemeldir. Takvâ dairesindeki talebeler irşâda muhtaç olmadıkları gibi, hariçte kesretli namazsızlar var. Onları bırakıp bunlarla meşgul olmak irşâd değildir. Eğer bu şâkirtleri severse, evvelâ daire içine girsin, o şâkirtlere peder değil belki kardeş olsun, fazileti ziyade ise ağabeyleri olsun.

Hem bu hâdisede göründü ki, Risale-i Nur'a intisâbın çok ehemmiyeti var ve çok pahalı düştü. Ve buna bu fiyatı veren ve o yolda bütün Âlem-i İslâm nâmına dinsizliğe karşı mücâhede vaziyetini alan akli başında bir adam, o elmas gibi mesleği terk edip başka mesleklere giremez.

Said

* * *

Bu "**Bir Düstur**" aslında çok özel ve çok mahrem olarak Risale-i Nur talebelerine has daireye söyleniyor. Evet "*Risale-i Nur talebeleri, Risale-i Nur'un dairesi haricinde nur aramamalı ve aramaz.*" Çünkü Risale-i Nur, asrımızı ve gelecek asırları aydınlatacak Kur'ân'dan tereşşuh etmiş, ilhamât-ı Kur'âniye, sünühât-ı Kur'âniye, istihracat-ı Kur'âniye ve istinbatat-ı Kur'âniye'dir. Bunu böyle kabul eden birisinin başka meslek ve meşreplerin peşine düşmesi düşünülemez. Birisi size güneşi gösteriyorsa, sizin güneşi bırakıp mum ışığına dönmeniz mümkün olmayacaktır. Kur'ân ve sünnet çizgisinde herkes hak yolundadır. Hepsi de haktır, hepsi de güzeldir. Sizin, daha güzel ve daha haklı gördüğünüz bir yolu tercih hakkınızdır; herkesin de hakkıdır. Öbür meslek ve meşrep sahipleri de böyle düşünebilirler. Zaten öyle olduğu için tercihlerini o yönde yapmışlardır.

Ayrıca devamında Risale-i Nur mesleğinin önemini ve farkını ifade sadedinde diyor ki:

“Hem Risale-i Nur’un dairesindeki hâlis, pek kuvvetli ve her ferdine çok ruhları kazandıran ve Sahabenin Peygamber vârisliğinin sırrı ile kardeşlik meşrebini gösteren ‘hillet meşrebi’ ve ‘kardeşlik mesleki’ ise, hâriç dairelerde o pedere ve o mürşide üç cihetle zarar vermek suretiyle, bir pederi aramaya ihtiyaç bırakmaz; bir tek peder yerine pek çok ağabeyi buldurur. Elbette büyük kardeşlerin müteaddit şefkatleri, bir pederin şefkatini hiçe indirir.”

Üstad Hazretleri bu hususu, Yirmi Birinci Lem’a İhlâs Risalesi’nin Dördüncü Düsturunda şöyle izah ediyor:

“Kardeşlerinizin meziyetini şahıslarınızda ve faziletlerini kendinizde tasavvur edip, onların şerefleriyle şükrederek iftihar etmektir. Ehl-i tasavvuf arasında ‘şeyhte fâni olmak, peygamberde fâni olmak’ istilahları var. Ben sofî değilim. Fakat onların bu düsturu, bizim meslekte, ‘kardeşlerde fâni olmak’ suretinde güzel bir düsturdur. Kardeşler arasında buna ‘tefânî’ denilir. Yani, birbirinde fâni olmaktır. Yani, kendi nefsânî hissiyatını unutup, kardeşlerinin meziyetleri ve hissiyatı ile fikren yaşamaktır. Zâten mesleğimizin esası kardeşliktir. Peder ve evlâd, şeyh ile mürid arasındaki vasıta değildir. Belki hakiki kardeşlik vasıtalarıdır. Olsa olsa bir üstadlık ortaya girer. Mesleğimiz ‘Haliliye’ olduğu için, meşrebimiz ‘hillet’tir. Hillet ise, en yakın dost ve en fedâkâr arkadaş ve en güzel takdir edici yoldaş ve en civanmerd kardeş olmak gerekir. Bu hilletin üssü’l-esâsı (ana esası, temeli), samimi ihlâstır. Samimi ihlâsı kıran adam, bu hilletin gayet yüksek kulesinin başından düşer. Gayet derin bir çukura düşmek ihtimali var. Ortada tutunacak yer bulamaz.”

Üstad Hazretleri hizmette peder ve şeyh aramaya gerek olmadığını söylüyor, çünkü onlar yerine pek çok ağabeyi buldurur. Elbette büyük kardeşlerin müteaddit şefkatleri, bir pederin şefkatini hiçe indirir, diyor. Ama şu izahatı veriyor: **“Daireye girmeden evvel bulunduğu şeyhi, her fert o şeyhini, mürşidini, dairede de muhafaza edebilir. Fakat şeyhi olmayan, daireye girdikten sonra ancak daire içinde mürşid arayabilir.”**

Aslında zaten Üstad Hazretlerinin Münâzarât Risalesi’nin bir hâşiyesinde Risale-i Nur için “Şeyh-i Risale-i Nur” ifadesini kullanması, gerçek mürşidin Risale-i Nur olduğunu, onun hayatta bir mürşid gibi

talebelerini irşâda devam ettiğini göstermektedir. Ayrıca Elhamdülillah daire içinde, âlimler, veliler ve rehberler mevcuttur.

Ayrıca cadde-i kübra olan Risale-i Nur, velâyet-i kübrâ (en büyük velâyet) olan peygamberlik vârisliğinin sırrının feyzini veren hakikatler dairesindeki hakikat ilmidir ki bu da başka şeye ihtiyaç bırakmıyor. Ama bu yüce hakikati yanlış anlayıp onu güzel rüyalar görmek zannedenler, hayallere ve zevklere vesile sananlar, âhiretle hiç alakası olmayan dünyevi heves arzusunda olanlar, bir de merciiyet makamı isteyenler yani hiç layık olmadıkları halde kendisine mürşid, gavs ve kutub gibi makamlar verilmesini isteyen nefisperestler tarîkatı anlayamazlar. Onun için Risale-i Nur dairesi ile onların yetinmeleri zordur; gözleri dışarıda olur.

Zaten dünyada mükâfat beklemek yanlıştır ve gaflettir. Çünkü dünya mükâfat yeri değildir. Bilakis dârü'l-hizmettir. Âhiretin sevapları ve ücretleri, külfet, meşakkat ve ubudiyetle ölçülür. Bu sebeple ehl-i hakikat olan mübarek zatlar, keşif ve kerametlerdeki zevklere ve ışıtlara önem vermiyorlar. Hatta bunlardan kaçıyorlar. Eğer böyle şeylere mazhar olurlarsa, bir ayıp yapmış ve suç işlemiş gibi onların örtülüp gizlenmesini istiyorlar.

Üstad Hazretlerini Eskişehir’de ziyaret eden hukuk mezunu stajyer birisi hatırasını anlatırken diyor ki:

“Bediüzzaman’ı sırf kerametlerini görme arzusu ile görüşmeye gittim. Merakımı anlayınca bana şöyle misal söyledi: ‘Hem altın ve elmasların, hem oyuncak ve balonların satıldığı dükkana giren baba çocuğuna değerli şeyler almak istiyor ama, çocuk; o basit anlayışı ile illâ kendisine boyalı ve havalı balonlar alması için ısrar ediyormuş.’ Bu misalle Üstad beni kevnî kerametlerden ilmî kerametler olan Risale-i Nur’un hakikatlerine yöneltmek istiyordu.”

Üstad Hazretleri aslında bu mektubu Eskişehir Hapsinde Risale-i Nur talebelerine kendisine cezb ve celbetmek isteyen yani başka yerden adam çalmaya çalışan birisine karşı yazmıştır. Bir-iki meyleden olunca ikaz manasına bunları söylemiştir.

Bu küçük olay cüz’î bir misaldir ama bu hep böyle devam ede gelmiştir. Bizim öğrenciliğimiz zamanında da hatta günümüzde de böyle bir heves ve arzu vardır. Ortada boş gezen bir sürü insan varken

cemaatlerin ve meşreplerin birbirinden adam ayartmaya çalışması fevkalade yanlıştır. Sokakta irşâda muhtaç binlerce insan varken onları bırakıp kendine göre kibleye döneceği bir yer bulan insanlarla uğraşmanın ne faydası var. Nasıl olsa o, bir irşâd kapısı bulmuş, ne diye enerjinin boşuna onunla uğraşarak sarf ediyorsun? Allah buna râzı olmaz. Cemaatler, Müslümanlar arasında düşmanlığa ve gıybeteye sebep olur. Oradan oraya gidip gelenlerden de pek fazla bir hayır olmaz. “Men sebete nebete” diye Arapça bir söz vardır; “Sebat eden çekirdek, nebât olur.” Yoksa oradan sök öbür tarafa dik, oradan al beri tarafa koy; böylelerden bir şey bitmez; bitse de alîl, kalîl olur. Emeğe, masrafa yazık olur. Evet bunlar yaralıdır ve zararlı olabilir.

Onun için Üstad sözlerinin devamında: “Hem Risale-i Nur’un dairesi çok geniştir; şâkirtleri pek çoktur. Harice kaçanları aramaz, ehemmiyet vermez, belki daha içine almaz. Her insanda bir kalb var. Bir kalb ise, hem dairede, hem hariçte olamaz. Hem hariçteki, irşâda hevesli zâtlar, Risale-i Nur’un talebeleriyle meşgul olmamalıdır. Çünkü üç cihetle zarar görmeleri muhtemeldir. Takva dairesindeki talebeler irşâda muhtaç olmadıkları gibi, dışarıda pek çok namazsızlar var. Onları bırakıp bunlarla meşgul olmak irşâd değildir. Eğer bu Risale-i Nur talebelerini severse, evvela daire içine girsin, o talebelere peder değil, belki kardeş olsun; fazileti çok ise ağabeyleri olsun. Hem bu hâdise gösterdi ki, Risale-i Nur’a mensub olmanın çok ehemmiyeti var ve çok pahalı... Buna bu fiyatı veren bu yolda bütün İslâm Âlemi namına, dinsizliğe karşı mücâhede (cehd, gayret) vaziyetini alan akli başında bir adam, o elmas gibi Risale-i Nur mesleğini terk edip başka mesleklere giremez.”

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Kardeşlerim!

Risale-i Nuru müdâfaa ve muhafazasında herkes hatta ben de çekilsem, beş kardeşimizin çekilmemeleri gerektir. Bu arkadaşlarımız: Hüseyin Usta, Halil İbrahim, Re'fet Bey, Hüsrev ve Hakkı Efendi'lerdir.

Üç evvelkilerin ihtiyârsız ihtiyatsızlığı.. diğer ikisinin zâhirî düşmanlarının şahsî garazları yüzünden Risale-i Nur'a karşı çok fazla zarar yapılmak istenilmesine göre, Risale-i Nur ehemmiyetli bir surette iştihar ve intişar etmesi gibi bir nimet-i uzmâyı netice vermeseydi, bu kadar mazur ve masum Risale-i Nur şâkirtlerinin teellümâtına sebebiyet verdiklerinden dolayı bu kardeşlerimizin ruhları pek çok sıkılacaktı.

İşte herkesten ziyade bu beş kardeşimizin ihtiyat edip yekvücûd bulunmaları lâzımdır.

Said Nursî

* * *

Bu mektup da Eskişehir Hapishanesinde yazılmıştır. Malum Eskişehir Mahkemesi aslında Muğlalı Mustafa Paşa olayında olduğu gibi planlanmıştı. Yani daha Mahkemeye varmadan yolda bir punduna getirip imha etme vardı işin içinde ama görevli subay bu cinayete asla girişmedi.

Mehmet Gülırmak'ın anlattığına göre: “Hapishanede Üstad'ı ayrı bir yere tek başına koydular. Bizi büyük umûmî koğuşa koydular. Benim yaşıım küçük olduğu için Üstadın yanına gidip geliyor, çayını ve ihtiyaçlarını temin ediyordum. Üstad ikaz ve ihtarlarını onlara benimle ulaştırıyordu. Bir defasında genç birisi aramıza gelmişti. Karısını bıçakladığı için hapse düştüğünü söylüyordu. Üstadın yanına bir hizmet için gittiğimde bana: ‘İçinize onu yukarıdan casus olarak gönderdiler,

rapor yazacak, dikkatli olun' dedi. Sonra da tam anlatamazsın diye bir de pusula yazdı ve çaydanlığın altına yapıştırdı. Ben dönünce durumu anlattım ve pusulayı verdim. Bu sefer herkes ona atın nalbanta baktığı gibi bakmaya başladı. (Mehmet Gülirmak, o zaman bir nalbant çırağı olduğu için böyle bir tabir kullanıyor.)

Aradan vakit geçti. Yanına gittiğimde 'Ateşin içinde demir nasıl yumuşarsa bunun da kalbi sizin aranızda yumuşadı. Tabii kalbini biraz da ben burdum. Şimdi dost oldu. Ondan çekinmenize gerek yok.' dedi. Bu duyduklarımı anlatmak için ağabeylerin koğuşuna döndüğümde daha ben söze başlamadan o kişi geldi ve bize dedi ki: 'Ben karısını bıçaklamış bir mahkûm değilim. Ben görevli bir subayım. Ama gördüm ki, siz temiz, dindar insanlarsınız. Bu memlekete sizden zarar gelmez. Ben artık gidiyorum, raporumu yazıp vereceğim, yakında hapisten çıkarsınız.' Gerçekten sonra çıkıp gitti... On beş gün sonra da tahliyeler başladı."

Malum Kader Risalesi'nde anlatıldığı gibi, meydana gelen olayların bir zâhiri sebepleri, bir de kaderi hikmetleri vardır. Üstad Hazretleri bütün başa gelenleri bu açıdan ele almıştır. Eskişehir Mahkemesinde de zâhire ve sebeplere göre, Hüseyin Usta, Halil İbrahim, Re'fet Bey, Hüsrev ve Hakkı Efendilerden bir kısmının farkına varmadan ihtiyatsız davranmış olmaları, diğerlerine de düşmanlarının garazkâr davranmış olmaları bu mahkeme ve hapisaneyi netice vermiştir. Onun için bu beş kişinin ne olursa olsun her şart ve durumda dimdik ayakta durup tekvücut halinde davaya herkesten çok sahip çıkmaları gerekiyor.

Ama kader-i ilâhînin sırları ve hikmetleri açısından bakılırsa; Risale-i Nur hakikatlerinin, iman nurlarının gazeteler ve radyolar yoluyla ilânatı yapılmış, herkese duyurulmuş olması söz konusudur. Bu bir reklam, bir şöhret olarak hiç bilmeyen ve duymayanların zihinlerine çakılmıştır. Bu da meselenin güzel tarafıdır. Bu şerri, bu belayı Cenâb-ı Hak hayra çevirmiştir. Ama ihtiyatsız davranma bir hatadır. Düşmanların garazlarına karşı duyarsız kalma doğru değildir.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Kardeşlerim! Kalbime ihtar edildi ki:

Nasıl ki Mesnevî-i Şerif, şems-i Kur'ân'dan tezahür eden yedi hakikatten bir hakikatin aynası olmuş, kudsî bir şerâfet almış; Mevlevîler'den başka daha çok ehl-i kalbin lâyemut bir mürşidi olmuş. Öyle de Risale-i Nur, şems-i Kur'âniye'nin ziyâsındaki elvân-ı seb'ayı ve o güneşteki renk renk, çeşit çeşit yedi nuru birden aynasında temessül ettirdiğinden, inşallah yedi cihetle şerîf ve kudsî ve yedi Mesnevî kadar ehl-i hakikate bâki bir rehber ve bir mürşid olacak.

* * *

Bu mektupta Eskişehir Hapishanesinin meyvelerindedir. Mevlana Hazretleri Kur'ân Güneşinin yedi renginden, yedi hakikatinden bir hakikati olan temsillerle ders verme güzelliğini yansıtmaktadır. Kur'ân'dan yansıdığı için bu güzel temsillerin verdikleri dersler çok tesirli olmuş, diğer tarikatlar ve cemaatler tarafından da şeref ve itibarı kabul edilerek okunmuştur. Şimdi de mesela Amerika'da hâlâ en çok satılan ve okunan kitaplar arasındadır. Üstad Hazretleri bu gerçeği ifade ederken '*Şems-i Kur'ânî*' tabirini kullanarak feyzini aynı zamanda şeyhi olan Şems-i Tebrizî'den alan Mevlana için cinaslı bir ifade güzelliği de ortaya koymuştur.

Müslümanlara göre mürşidler ışık kaynağı değil, vasıta. Nasıl lambaların camları ışığı daha çok yaymaya ve daha parlak göstermeye birer vasıta ve vesile iseler, mürşidlerimizin kalbleri de öyledir. Onlar menba, masdar yani ana kaynak, güç kaynağı olmasalar da makes, yani akis yerleridir ve mutlaka o mübarek vesileler saygı ile korunmalıdır; gerekli itibar ve sevgi onlara gösterilmelidir.

Risale-i Nurlar ise Kur'ân Güneşinden tezahür eden yedi rengin

hepsini de gösteren parlak bir aynadır. Böyle olunca Mevlana'nın Mesnevî'sinden yedi kat daha önemli olmaktadır. Nitekim Hazreti Ali Efendimizin işareti ile yazılan Arapça İşârâtü'l-İ'câz tefsiri harika bir şaheserdir. Daha sonra Türkçe olarak yazılan Risale-i Nurlar bilhassa kırk yönden Kur'ân'ın mucizeliğini anlatan Yirmi Beşinci Söz enfes ve harika bir başucu kitabıdır. Henüz bu eserler kıymet ve kâmetlerine uygun şekilde dünyaya tanıtılmamışlardır.

Âhir zamanın en büyük derdi ve kıyametin kopmasına sebep olacak belâsı ve âfeti olan inkâr-ı ulûhiyete yani Allah'ı inkâra karşı en güçlü silahı olan Risale-i Nurlar avamdan havassa, çocuklardan akademik dünyaya kadar her seviye, herkese göre ele alınıp takdim edilmelidir.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Kardeşlerim!

Hafız-i Zülcelâl'in hıfz ve himayetine bakınız ki:

Meselemiz münasebetiyle Risale-i Nur'un risaleleri adedine muvâfık olarak yüz yirmi kûsur adamın, mahrem evraklarıyla istintakta (sorgulamada) oldukları hâlde.. ve ecnebîlerin entrikalarıyla.. ve muhalif komitecilerin dolaplarıyla, mevcut ve müteaddit cemiyetlerin hiçbirisiyle, Risale-i Nur'un hiçbir şâkirdinin münasebettarlığını gösterecek hiçbir madde bulunmaması, gayet zâhir ve parlak bir himaye-i rabbâniye.. ve bir muhafaza-yı ilâhiye.. ve İmam Ali (radiyallâhu anh) ve Gavs-ı Âzam'ın (kuddise sirruh), Risale-i Nur'a ait keramet-i gaybiyelerini cidden teyid eden bir inâyet-i rahmâniyedir.

Kırk ikilik bir top güllesini, kırk iki mâsum ve mazlum kardeşlerimizin dergâh-ı ilâhîye açılan elleriyle durdurup, geri çevirip, atanların başlarında mânen patlattırdı. Bizlere, zararı yalnız ehemmiyetsiz ve sevaplı, hafif birkaç yara bereden başka olmadı. Böyle, bir seneden beri doldurulan bir toptan, böyle pek az zararla kurtulmak harikadır. Böyle pek büyük bir nimete karşı, şükür ve sürûr ve sevinçle mukabele etmek gerektir.

Bundan sonraki hayatımız bize ait olamaz; çünkü müfsitlerin plânına göre, yüzde yüz mahv idik. Demek bundan sonraki bu hayatı kendimize değil, belki hak ve hakikate vakfetmeliyiz. Şekvâ değil belki daima şükrettirecek bir şeyde rahmetin izini, yüzünü, özünü görmeye çalışmalıyız.

Said Nursî

* * *

Eskişehir Hapishanesinde iç haberleşme olarak yazılan bu mektupta Üstad hapisteki talebelerine teselli verici bir tevafuktan bahsediyor. Başka Lâhika mektuplarında da tevafukların bu hizmetin bir kerameti olduğunu söylüyor.

Risale-i Nurlar yüz yirmi kusur parça, sorguya alınan Risale-i Nur talebelerinin sayısı da yüz yirmi kusurdur. Bu kadar insanın evi barkı aranır, mahrem ve gayr-ı mahrem bütün evrakı didik edilir de onu utandıracak bir belge çıkmaz mı? Ayrıca bir sürü cemiyetler var. Yurt içi ve yurt dışı bu kadar cemiyetlerin hiç birisi ile irtibatlı bir insan çıkmaz mı? Normalde bu kadar insandan böyle bir şeyler çıkabilir. Ama çıkmıyor işte! Bu da Allah'ın bir lütfu ve bir teselli vesilesi...

Bütün bunlarda, "Tasdik-i Sikke-i Gaybiyye" Risalesi'nde anlatıldığı gibi hizmete işaret ve beşarete bulunan Hazreti Ali ile Abdülkadir Geylanî Hazretlerinin sahip çıkışları, Cenâb-ı Hakk'ın himaye ve inayeti söz konusu...

İslamiyet'in sinsi düşmanlarının planlarına göre daha Eskişehir'e varmadan bir oyunla imhâ edilmeleri istenen ve üzerilerine kırk ikilik bomba hükmünde yok edici fııldaklar çevrilenler, mazlum ve muzdar halleri ve ihlâslı dualar ile bütün bu belâları durdurdular, gizli fesad odaklarının başlarına çevirdiler. Bir senelik hazırlığı yapılan böyle bir imhâ musibetinden harika şekilde kurtulmak ancak şükür ve sevinçle mukabele edilebilir...

Üstadımız teselli bahşedici bu müjdeyi verdikten sonra, böyle yüzde yüz bir plandan kurtuluşa göre ölümden dönen bu hayatları tamamen hak ve hakikete vakfetmek gerektiğini söylüyor.

Gerçekten o günlerde planlanan bu çeşit olaylardan Menemen'de Şeyh Esad Efendi Hazretleri ve en yakınları kurtulamamış imha edilmiş... Yine bir oyunla isyana zorlanan Şeyh Said ve çevresi kurtulamamış. Dersim katliamı malum... Ama Cenâb-ı Hak Eskişehir Mahkemesinde daha sonra Denizli ve Afyon Mahkemesinde her türlü entrikalara ve imha girişimlerine rağmen korumuştur.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Kardeşlerim!

Maatteessüf başımıza gelen bir şefkat tokatını, iki üç gündür, kat'i bir kanaatle anladım. Hatta ehl-i isyan hakkında gelen bir âyetin çok işârâtından bir işareti bize bakıyor gibi hissettim. O da şudur:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ ..... أَخَذْنَاَهُمْ ⁴³

Yani: “Onlara ihtar ettiğimiz ders ve nasihati unuttukları ve amel etmedikleri vakit, onları tutup musibet altına aldık.”

Evet, en âhirde sırr-ı ihlâsa dâir bir risâle bize yazdırıldı. Elhak, gayet âlî ve nurânî bir düstur-u uhuvvet idi. Ve on binler kuvvetle ancak mukabele edilir hâdiselere, musibetlere karşı o sırr-ı ihlâs ile on adamla mukâvemet ettirebilir bir düstur-u kudsî idi. Fakat maatteessüf başta ben, biz o ihtar-ı mânevî ile amel edemedik. Bu âyetin mana-yı işârîsiyle: أَخَذْنَاَهُمْ cifrî tarihiyle bin üç yüz elli iki (1352) eder. Aynı tarihiyle tutturulduk. Bir kısmımız şefkat tokadına giriftâr olduk. Bir kısmımız hakkında tokat değil, belki tokada maruz olan kardeşlerimize medar-ı teselli ve kendilerine medar-ı sevab ve istifade olmak için bu musibetin içine alındı.

Evet, ihtilâttan men olduğum için üç aydan beri yeniden üç gündür ben, kardeşlerimin dâhilî ahvâline de muttâli oldum. Hiç hatır ve hayalime gelmez en hâlis zannettiğim kardeşlerimde sırr-ı ihlâsa münâfi hareket vukua gelmişti. Ondan anladım ki:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ ..... أَخَذْنَاَهُمْ

âyetinin uzaktan uzağa bir mana-yı işârîsi bize de bakıyor.

Ehl-i dalâlet için nâzil olan bu âyet onlara azaptır. Fakat bizim için terbiye-i nüfûs ve keffâretü’z-zünûb ve tezyîd-i derecât için şefkat tokadır.

Biz elimizdeki kıymettar nimet-i ilâhiyeyi tam takdir etmediğimizden, tokat yediğimize bir delil şudur ki:

En kudsî bir mücâhede-i mâneviyeyi tazammun eden ve sırr-ı verâset-i nübüvvetle velâyet-i kübrânın feyzine mazhar ve sahabenin sırr-ı meşrebine medar olan Risale-i Nur ile hizmet-i kudsiye-i Kur’âniye’imize kanaat etmeyip, menfaati şimdilik bize pek az ve bu vaziyetimize mühim zararı muhtemel tarîkat hevesinin birkaç defa şiddetle ihtarım la önü alınmasıdır. Yoksa hem vahdetimizi bozacaktı, hem dört elifin tesânüdüyle bin yüz on birden, dört kıymetine tenzil eden teşettüt-ü efkâr ve bu gayet ağır hâdiseye karşı kuvvetimizi hiçe indiren tenâfür-ü kulûba (kalblerin birbirinden nefret duyması) uğrayacaktı.

Gülîstan sahibi Şeyh Sa’di-i Şirâzî naklediyor, der:

“Ben bir ehl-i kalbi tekkede, seyr ü sülûk ile meşgul iken görmüştüm. Birkaç gün sonra onu talebeler içinde, medresede gördüm. Ne için o feyizli tekkeyi terkedip bu medreseye geldin, dedim. O da dedi ki:

Orada herkes kendi nefsinî –eğer muvaffak olursa– kurtarabilir. Burada ise bu âlihîmmet şahıslar kendileriyle beraber çoklarını kurtarmaya çalışıyorlar. Ulüvv-ü cenâb, ulüvv-ü himmet bunlardadır. Fazilet ve himmet bunlardadır. Onun için buraya geldim.”

Şeyh Sa’di bu vâkıyı, kısaca hülâsasını Gülîstan’ında yazmıştır.

Acaba talebelerin, نَصْرُوا ، نَصْرًا ، نَصْرًا gibi Sarf ve Nahv’in küçücük meseleleri tekkelerdeki virdlere râcih gelirse, Risale-i Nur’un ⁴⁴ أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ

'deki hakâik-i kudsiye-i imaniyeyi en kat'i ve vâzih bir surette ders verip, en muannid zındıkları ve en mütemerrid filozofları susturup ders verirken, onu bırakıp, yahut sekteye uğratıp, veyahut kanaat etmeyip, tarîkat hevesiyle Risale-i Nur'dan izin almayarak kapanmış hangâhlara girmek, ne derece yanlış olduğunu ve bizim bu şefkat tokadına ne derece istihkak kesbettiğimizi gösteriyor.

Said Nursî

* * *

Bu mektupta hapisane içinde Eskişehir'de yazılan bir ikaznâmedir. Üstad Hazretleri belâ ve musibet bile olsa bütün olayların arkasında mutlaka kaderin bu ilâhî hükmünün hikmetini ve sırrını anlamaya çalışır ona göre dersler çıkarırdı... Bunun için de Kur'ân âyetlerinden destek alırdı. Bu hususta, ehl-i isyan hakkında gelen **“Onlara ihtar ettiğimiz ders ve nasihatı unuttukları ve amel etmedikleri vakit, onları tutup musibet altına aldık.”** (En'am Sûresi, 6/44) âyetininin cifrî tevafukunu gösteriyor.

Bizler âyetlerin hepsine muhatabız ve hepsinden alacağımız dersler ve ibretler vardır. Mesela, İsrailoğulları hakkında nâzil olan **“(Sizin Hazreti Musa'nın bu kadar mucizelerini gördükten sonra) kalbleriniz katılaştı. Taş gibi... Hatta taştan da daha katı... Çünkü taşlardan öylesi vardır ki, içinden ırmaklar fışkırır. Öylesi var ki, bağrından su kaynar. Ve öylesi var ki, Allah'a olan tazimi ve haşyeti sebebiyle yukarıdan düşüp parçalanır. Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.”** (Bakara Sûresi, 2/74) âyeti için “Bu âyet nasıl olsa Yahudiler hakkında nâzil olmuş.” deyip bize bakan yönlerine dikkat etmezsek gaflet etmiş oluruz. Çünkü biz de “Acaba bu kadar parlak İslamî güzellikleri gördükten, Kur'ân'ın bu kadar mucizelerine şâhit olduktan ve Muhammed (aleyhisselam)'ın takdim ettiği bu kadar harikaları yakından tanıdıktan sonra acaba bizim de kalblerimizde bir katılık meydana geldi mi? Biz de farkına varmadan bir gafletin içinde miyiz?” diye bir durum muhakemesi yapmak zorundayız. Böyle bir muhasebe yapmazsak bu âyet-i kerimeden gerektiği şekilde istifade edemeyiz.

İşte Üstad'ın bahsettiği bu âyet ister hapse düşüş hikmetini araştırırken kalbine gelsin, ister Kur'ân'dan tefeül yaparken karşına çıksın veya

başka bir şekilde olsun; farketmez. Bu âyetin meselemize bakan yönü nedir deyip üzerinde tefekkür etmesi ve gerekli dersi çıkarması çok önemlidir. Zaten biz söz; kim söylerse söylesin, eğer bana hitap ediyor diye dinlenirse veya okunursa o zaman ondan istifade edilir. Hele bu kelâm, Allah kelâmı ise... Allah kelâmının her harfini zîhayat yani canlı kabul edersen ve her asırda herkese hitap ettiğine yakîn ve izânın varsa o zaman ondan istifaden çok olur; yoksa, yok olur...

Eskişehir hapsine düşmeden önce Yirmi Birinci Lem'a olan İhlâs Risalesi yazdırılmış ve ihlâsın sırrı ifade ettirilmiştir. Gayet yüce ve nurânî bir kardeşlik düsturu olup bununla on binlerce kuvvetle karşı konulabilecek hâdiselere ve musibetlere ihlâs sırrıyla on adama mukabele ettirilebilir mukaddes bir düstur ortaya çıkmış. Ama o mânevî ihtar ile amel edilememiş.

Buradan şunu da anlıyoruz. Aslında Yirminci Lem'a olan Birinci İhlâs Risalesi bu mevzuda önceden yazılmış. Ama müfsidler, İslam düşmanları tarafından bir plan bir tuzak hazırlanınca, onların bu oyunlarını yok edecek yepyeni bir ihlâs sırrının ortaya çıkmasına ihtiyaç olmuş. O büyük ve sinsî oyunu yok edecek çok daha güçlü bir ihlâs gerekiyormuş ki, bu ihtiyaca binaen İkinci İhlâs Risalesi Yirmi Birinci Lem'a olarak yazdırılıp imdada gönderilmiş. Hatta Risalenin başına "Hiç olmazsa, en azından her on beş günde bir defa okunmalıdır." diye bir ihtar da konulmuş. Öyle ki eski talebelerinden Vanlı Molla Hamid Ekinci latife yollu: "Üstadım evrad u ezkâr mıdır ki bu Risalenin başına böyle yazmışsın?" deyince "Keçeli elinden geliyorsa, her gün oku!" diye ihtâr ve ikâz etmiştir. Hatta Nur'un birinci talebesi ve daima ihlâsta birinciliği koruyup temsil eden Hulusî Ağabey, "Hiç olmazsa, en azından" manasına gelen "Lâ akall" sözüne bakıp haftada bir okumaya başlamış. Daha sonra üç günde bir... Ama her okuyuşta bambaşka derinlikler, enginlikler keşfetmiştir.

Ehl-i dalâlet için azab; bizler için şefkat tokadı olan bu âyetle bizlere denilmek istenmektedir ki: "En kudsî bir mânevî mücâhedeyi velâyetin feyzine mazhar olan; sahabenin meşrebinin sırrına ulaştıran Risale-i Nur ile (böyle bir) kudsî Kur'ân hizmetine kanâat etmeyip başka şeylere heves etmek size hiç yakışıyor mu?"

İhlâs'ın dokuz özelliğini sayarken Üstad Hazretleri şöyle diyor: "Bu

dünyada, bilhassa uhrevî hizmetlerde,

- 1- En Mühim Bir Esas,
- 2- En Büyük Bir Kuvvet,
- 3- En Makbul Bir Şefaatçi,
- 4- En Metin Bir Dayanma Noktası,
- 5- En Kısa Bir Hakikat Yolu,
- 6- En Makbul Bir Mânevî Dua,
- 7- En Kerametli Bir Maksatlara Ulaşma Vesilesi,
- 8- En Yüksek Bir Haslet
- 9- En Sâfî Bir Ubûdiyet İhlâstır.

Madem İhlâsta yukarıda sayılan dokuz özellik gibi çok nurlar var ve çok kuvvetler var.

Madem bu müdhiş zamanda ve dehşetli düşmanlar mukabilinde ve şiddetli tazyikat (baskılar) karşısında, hücum eden bid'atlar (dine sonradan sokulan, dinden olmayan şeyler) ve dalâletler içerisinde, bizler gayet az, zayıf, fakir ve kuvvetsiz olduğumuz halde, gayet ağır, büyük, umûmî ve kudsî bir iman vazifesi ve Kur'ân hizmeti omuzumuza Allah tarafından bir ihsan olarak konulmuştur.

Elbette herkesten ziyâde, bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz. İhlas'ın sırrını kendimizde yerleştirmek için, gayet derecede muhtacız. Yoksa hem şimdiye kadar kazandığımız kudsî hizmet kısmen zâyî olur, devam etmez. Hem şiddetli mesul oluruz. “**Benim âyetlerimi az bir dünyalık menfaat karşılığında satmayın.**” (Mâide Sûresi, 5/44) âyetindeki şiddetli, tehditli İlâhî yasağa maruz kalıp, ebedî saadetin zararına, manasız, lüzumsuz, zararlı, kederli, bencilcesine, sakil (ağır) riyâkârcasına bazı süflî (aşağı, sefil) hislerin ve cüz'î menfaatlerin hatırı için ihlâsı kırmakla, hem bu hizmetteki umum kardeşlerimizin hukukuna tecavüz, hem iman hakikatlerinin kudsiyetine hürmetsizlik etmiş oluruz.”⁴⁵

⁴³ En'âm Sûresi, 6/4.

⁴⁴ Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah Teâlâdan geldiğine, ölümden sonra dirilişin hak olduğuna, cennetin hak olduğuna, cehennem ateşinin hak olduğuna, şefaatin hak olduğuna, Münker ve Nekir'in hak olduğuna, Allah'ın

kabirlerdeki ölüleri tekrar dirilteceğine iman ettim. Allah'tan başka ibadete lâayık hiçbir ilâh bulunmadığına ve Muhammed'in Allah Resûlü olduğuna şehâdet ederim. (Ebû Hanîfe, el-Fıkhu'l-ekber, s. 27-29. Bunları iman esaslarından sayan hadisler için bkz.: Buhârî, iman 50; tefsîr (31) 2; Müslim, iman 1, 8, 9)

[45](#) Lem'alar, Yirmi Birinci Lem'a, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 199-200.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Eskişehir Hapishanesinde Yazılmış Bir Parça

Kardeşlerim! Müteaddid defa Risale-i Nur'un şakirtlerini lâıyk oldukları tarzda müdafaa etmişim. İnşallah mahkemede bağırarak derim. Hem Risale-i Nur'u, hem şâkirdlerinin kıymetlerini dünyaya işittireceğim. Yalnız size bunu ihtar ederim ki:

“Bu müdâfaamdaki kıymeti muhafaza etmenin şartı, bu hâdisedeki ağız yanmasıyla Risale-i Nur'dan küsmemek ve Üstad'ından darılmamak ve kardeşlerinden –sıkıntıdan gelen bahanelerle– nefret etmemek ve birbirine kusur bulmamak ve isnad etmemektir.”

Yalnız tahattur edersiniz ki, Risale-i Kader'de isbat etmişiz ki:

“Başa gelen zulümlerde iki cihet var ve iki hüküm vardır: Biri insanın, biri kader-i ilâhînin. Aynı hâdisede insan zulmeder, fakat kader âdildir, adalet eder.”

Bu meselemizde, insanın zulmünden ziyade kaderin adaleti ve hikmet-i ilâhiyenin sırrını düşünmeliyiz.

Evet kader, Risale-i Nur talebelerini bu meclise çağırdı. Ve mücâhede-i mâneviye inkişaf etmesinin hikmeti; onları, bu hakikaten çok sıkıntılı olan Medrese-i Yusufiye'ye sevk etti. İnsan zulmü ve bahanesi bir vesile oldu. Onun için sakınınız, birbirinize; “Böyle yapmasaydım ben tevkif olmazdım” demeyiniz.

Said Nursî

* * *

Yine Eskişehir Hapishanesinde yazılan bu parçada ifade edildiği gibi Üstad Hazretleri, Risale-i Nur'un talebelerini layık oldukları tarzda

müdafaa etmiş ve kıymetlerini dünyaya işittirmiştir.

Üstad Hazretleri, Eskişehir Mahkemesindeki müdafaasından bazı bölümler şöyledir:

“Ey efendiler! Ben her şeyden evvel müslümanım ve Kürdistan’da dünyaya geldim. Fakat Türklere hizmet ettim ve yüzde doksan dokuz menfaatli hizmetim Türklere olmuş ve en çok hayatım Türkler içinde geçmiş ve en sâdik ve en hâlis kardeşlerim Türklerden çıkmış ve İslâmiyet ordularının en kahramanı Türkler olduğundan, Kur’ânî mesleğim cihetiyle, her milletten ziyade Türkleri sevmek ve tarafdar olmak kudsî hizmetimin muktezası olduğundan; bana Kürt diyen ve kendini milliyet perver gösteren adamların bini kadar Türk Milletine hizmet ettiğimi, hakiki ve civanmert bir Türk gençlerini şahit gösterebilirim.(...)”

Bu tevkif edilip hapse atılan civanmert ve muhterem Türk gençleri ve ihtiyarları içinde öyleleri var ki; onların bir tanesini kendi milletimden yüz adama değiştirmem. İçlerinde öyleleri var ki, on sene bana zulüm eden memurlara, beş seneden beri onların hatırı için o zâlimlere bedduayı bıraktım. Ve onların içinde öyleleri var ki, âlî seciyelerin en hâlis nümunelerini o âlicenap Türk arkadaşlarda tam bir hayret ve takdirle gördüm ve Türk Milletinin üstünlük sırrını onlarla anladım. Ben vicdanımla ve çok emarelerle temin ederim ki; eğer bu hapiste tutulan masumlar adedince vücudlarım bulunsaydı veyahut onların umumuna gelen her nevi meşakkatlerini alabilseydim, yemin ederim ki iftiharla o kıymetli zatlara bedel çekmek isterdim.”⁴⁶

Fakat bu müdafasındaki kıymeti muhafaza etmek için şöyle bir şart ileri sürmüştür:

Bu hapse düşme musibeti yüzünden, ağzım yandı diye: 1- Risale-i Nur’a küsmemek 2- Üstadına darılmamak 3- Kardeşlerinden nefret etmemek, 4- Birbirinde kusur bulmamak, 5- Birbirine kusur isnad etmemek.

Ayrıca, kaderin adaletinin hikmetini anlatırken Üstad Hazretleri diyor ki: “Kader Risale-i Nur talebelerini bu Meclise (Eskişehir Hapishanesine) çağırdı. Yani buraya çağırmasının ilâhî hikmeti, mânevî mücâhedenin inkişaf etmesi içindir.”

Evet bu davet maddî mücâhede için değildir; sabır kahramanı Hazreti

Eyyûb (aleyhisselam)'ın yükselmesi ve Hazreti Yusuf (aleyhisselam)'ın derecesinin inkişaf etmesi için sıkıntı çekmeleri nevindendir. Yani bu musibet, yıllarca riyazet yapmak için mağaralara çekilenlerin inkişaf eden maneviyatlarından daha hızlı ve daha fazla bir inkişafa mazhar olmak içindir. Onun için gayr-ı iradîdir ve cebr-i lutfidir.

Böyle bir mazhariyet ve ilâhî cebirle lütuflara garkolmak varken; ne diye bu hapse düşmek senin yüzünden veya falancanın tedbirsizliği yüzündendir, diyerek sıkıntıya düşecek ve kalb kıracaksın. Bunun yerine “Allah’ın takdirinde elbette hikmet vardır; bu yüzden olanda hayır vardır.” de sıkıntıdan kurtul... Sevinç duy... Allah’a şükret...

[46](#) Bknz: Tarihçe-i Hayat, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 281.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ⁴⁷

Âyet-i kerîmenin işaretiyle, emir ile îcad oluyor. Ve kudret hazineleri “kâf–nûn”dadır. Bu sırr-ı dakîkin vücûh-u kesîresinden birkaç veçhi risalelerde zikredilmiştir. Burada, huruf-u Kur’ân’ın, hususen sûrelerin başlarındaki mukattaât-ı hurufun hâsiyetlerine (özelliklerine) ve fezâillerine ve tesirât-ı maddiyelerine dâir vürûd eden hadisleri, şu asrın nazar-ı maddîsine takrib etmek için, maddî bir misal üzerinde o sırrın tefhimine çalışacağız. Şöyle ki:

Zât-ı Zülcelâl olan Sahib-i Arş-ı Âzam’ın, mânevî bir merkez-i âlem.. ve kalb.. ve kible-i kâinat hükmünde olan küre-i arzdaki mahlûkâtın tedbirine medar dört arş-ı ilâhîsi var:

Biri: Hıfz ve hayat arşıdır ki topraktır. İsm-i Hafız’in ve Muhyî’nin mazharıdır.

İkinci arş: Fazl ve rahmet arşıdır ki su unsurudur.

Üçüncüsü: İlim ve hikmet arşıdır ki unsur-u nurdur.

Dördüncüsü: Emir ve iradenin arşıdır ki unsur-u havadır.

Basit topraktan, hadsiz hâcât-ı hayvaniye ve insaniyeye medar olan maâdin ve hadsiz muhtelif nebâtâtın basit bir unsurdan kemâl-i intizam ile, vahdetten hadsiz kesret, basitten nihâyetsiz muhtelif envâ, sade bir sayfada hadsiz muntazam nukûş gözümüzle gördüğümüz gibi; suyun, hususen hayvanât nutfelerinin su gibi basit bir madde iken hadsiz mu’cizât-ı sanatın muhtelif

zîhayatlarda o su ile tezahürü gösteriyor ki:

Bu iki arş misillü, nur ve hava dahi besâtetleriyle beraber, Nakkâş-ı Ezelî'nin ve Alîm-i Zülcelâl'in kalem-i ilim ve emir ve iradesine, evvelki iki arş gibi acâib-i mu'cizâtının mazharlarıdır.

Nur unsurunu şimdilik bırakıp, meselemiz münasebetiyle, küre-i arza göre emir ve irade arşı olan unsur-u havanın içinde emir ve iradenin acâibini ve garâibini örten perdenin bir derece keşfine çalışacağız. Şöyle ki:

Biz nasıl ki ağzımızdaki hava ile hurufât ve kelimâtı ekiyoruz, birden sünbülleniyorlar. Yani havada, âdetâ zamansız bir anda, bir kelime bir habbe olup haric-i havada sünbüllendir; küçük büyük hadsiz aynı kelimeyi câmi bir havayı sünbül veriyor. Unsur-u havâiyeye bakıyoruz ki:

O derece emr-i kün feyekûn'a mutî ve musahhar ve emirberdir ki, güya her bir zerresi bir nefer gibi, muntazam bir ordunun her dakika emrini bekler; zamansız, en uzak zerreden, emr-i kün'den cilveger olan bir iradenin imtisalini, itaatini gösterir.

Mesela, âhize ve nâkile radyo makineleri vasıtasıyla, havanın hangi yerinde olursa olsun, bir nutk-u beşerî, bütün küre-i arzın her tarafından –radyo âhizeleri bulunmak şartıyla– zamansız, aynı nutuk, aynı anda, her bir yerde işitilmesi, emr-i kün feyekûn'un cilvesine ne derece kemâl-i imtisal ile her bir zerre-i havâiyede itaat ettiğini gösterdiği gibi; havada sebatsız vücûdları bulunan hurufâtın, kudsiyet keyfiyetiyle, bu sırr-ı imtisale (itaat sırrı) göre, çok tesirât-ı hariciyeye ve hâsiyât-ı maddiyeye inkılâb ve gaybı şehâdete tahavvül ettirir bir hâsiyet onlarda görünüyor.

İşte bunun gibi, hadsiz emârelerle gösteriyor ki, mevcudât-ı havâiye olan hurufun, hususen huruf-u kudsiyenin ve Kur'âniye'nin, hususen evâil-i sûredeki (sûre başlarındaki) şifre-i ilâhiyenin hurufâtı, muntazam ve nihâyetsiz hassas ve zamansız emirleri dinler ve yapar gibi görüldüğünden, elbette zerrât-ı

havâiyede kudsiyet noktasında emr-i kün feyekûn'un cilvesine ve irade-i ezeliyenin tecellîsine mazhar hurufâtın maddî hâssalarını ve harika ve mervî faziletlerini teslim ettirir.

İşte bu sırra binâendir ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'da bazen kudret eserini, sıfat-ı irade ve sıfat-ı kelâmdan gelir gibi tâbirâtı, gayet derecede sür'at-i îcad ve gayet derecede inkıyâd-ı eşya ve musahhariyet-i mevcudâtın başka, ayn-ı emir, kudret gibi hükmediyor demektir. Yani, emr-i tekvinden gelen hurufât, maddî kuvvet hükmünde vücûd-u eşyada hükmeder. Ve emr-i tekvinî, âdeta, ayn-ı kudret, ayn-ı irade olarak tezahür eder

Evet, emir ve iradenin bu gayet hafî ve vücûd-u maddîleri gayet gizli ve havayı âdeta nim-mânevî, nim-maddî nev'indeki mevcudâtta, emr-i tekvinî, ayn-ı kudret gibi âsârı görünüyor; belki ayn-ı kudret olur.

Âdeta mâneviyat ile maddiyâtın mâbeyninde berzahî olan mevcudâta nazar-ı dikkati celb etmek için, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın 48 ^{فَيَكُونُ} ^{إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ} ferman ediyor.

İşte, evâil-i sûredeki طَسَمَ الْم حَم gibi huruf-u kudsiye-i şifre-i ilâhiye, hava zerrâtı içinde, zamansız münâsebât-ı dakîka-yı hafiye tellerini ihtizâza getirecek birer düğüm ve birer düğme harfi olduklarını ve ferşten arşa mânevî telsiz telefon muhâberât-ı kudsiyeyi îfâ etmeleri, o şifre-i kudsiye-i ilâhiyenin şe'nindendir ve vazifesidir ve gayet mâkuldür.

Evet, havanın her bir zerresi ve bütün zerrâtı, telsiz, telefon, telgraflar gibi aktâr-ı âlemde münteşir o zerreler emirleri imtisal ettiklerini ve elektrik ve seyyâlât-ı latîfeye âhize ve nâkilelik vazifesi gibi sâir vezâif-i havâiyeden başka bir vazifesini bir hads-i kat'i ile, belki müşâhede ile ben kendim badem çiçeklerinde gördüm. Ağaçların rûy-i zeminde muntazam bir ordu hükmünde, hava-yı nesîmînin dokunmasıyla, bir anda aynı emri o âhizeler

hükmündeki zerrelere aldığı vaziyet-i meşhûdesi bana iki kere iki dört eder derecesinde kat'î bir kanaat vermiş.

Demek havanın rûy-i zeminde çevik ve çalak bir hizmetkâr olması ve rûy-i zemindeki Rahmân-ı Rahîm'in misafirlerine hizmet ettiği gibi; o Rahmân'ın emirlerini tebliğ etmek için bütün zerrâtı telsiz telefonun âhizeleri gibi emirber nefer hükmünde evâmir-i kudsiyeyi nebâtâta ve hayvanâta tebliğ eder. Nefeslere yelpaze, nüfusa nefes, yani âb-ı hayat olan kanı tasfiye ve nâr-ı hayatî olan hararet-i garîzeyi iş'âl vazifesini yaptıktan sonra çıkıp, ağızda hurufâtın teşekkülüne medar olduğu gibi; pek çok muntazam vazifeleri emr-i kün feyekûn ile icra eder.

İşte havanın bu hâsiyetine binâendir ki, mevcudât-ı havâiye olan hurufât, kudsiyet kesbettikçe, yani âhizelik vaziyetini aldıkça, yani Kur'ân hurufâtı olduğundan âhizelik vaziyetini aldığı ve düğmeler hükmüne geçtiği ve sûrelerin başlarındaki hurufât daha ziyade o münâsebât-ı hafiyenin uçlarının merkezî ukdeleri, düğümleri ve hassas düğmeleri hükmünde olduğundan, vücûd-u havâîleri bu hâsiyete mâlik olduğu gibi, vücûd-u zihnîleri dahi, hattâ vücûd-u nakşiyeleri de bu hâsiyetten hâssaları ve hisseleri var. Demek o harflerin okumasıyla ve yazmasıyla, maddî ilaç gibi şifa ve başka maksatlar hâsıl olabilir.

Said Nursî

* * *

Üstad Hazretleri bizlere burada bilhassa hava zerrelere belki de hava zerrelere içinde bulunan atom ve elektronlardan daha küçük esir maddesinin zerrelere harika vazife ve hizmetlerini anlatarak “كُنْ” “فَيَكُونُ” sırrını anlamamız için bir kapı açmaktadır. Bu derin sırrın kavranılmasıyla Kur'ân harflerinin bilhassa sûrelerin başlarında bulunan “آلَمْ” gibi harflere hâsiyetleri, faziletleri ve maddî tesirleri ile ilgili hadis-i şeriflerde rivâyet edilen gerçeklerde anlaşılacak olacaktır. Ayrıca Üstad Hazretleri bu gerçeklere yabancı olan bu asrın maddeci anlayışına

da bir kapı açabilmek için maddî bir misal üzerinden gitmiştir.

Arş-1 Âzam Sahibi Cenâb-ı Hakk'ın, dünya üzerinde, mahlûkatın idaresine vesile olan dört ilâhî arşı vardır. Bu ilâhî arşların dünya üzerinde bulunması dünyanın âlemin merkezi ve kâinatın kalbi ve kıblesi olması ile de alakası vardır. İnsanlar, başka gezegenlere hatta başka samanyollarına gitseler bile namaz kılmak için dünyaya doğru dönmek zorundadırlar. Çünkü kible-i kâinat merkez-i âlem, kalb-i mevcudât dünyadır. İşte bu önemdeki Dünya'nın üzerindeki arşlardan emir ve irade arşıdır ki, havadır...

Önce bilelim ki, dünya bir imtihan meydanı olduğu için dâru'l-hikmettir. Yani Allah'ın icraatı dünyada sebepler perdesi altında olmaktadır. Açıkça olsa herkes mecburen iman etmek zorunda kalırdı ve Ebu cehil ile Ebu Bekir arasında fark kalmazdı. İmtihan da olmamış olurdu. Âhiret ise imtihan yeri olmadığı için dâru'l-kudrettir. Yani icraatın doğrudan Allah tarafından yapıldığını herkes bilecektir. Yani tohumu toprağa atıp günlerce beklemeye lüzum kalmayacak, meyveler koparılınca anında yenisi gelecek ve mevsimi beklenmeyecektir. Allah'ın kudretinin her şeyi yarattığı apaçık görülecek ve bilinecektir. İşte dünyadaki sebepler perdesi dolayısı ile “كُنْ فَيَكُونُ” sırrı gizli kalmaktadır. Yalnız emir ve irade arşı olan hava unsurunda garip ve acip bir hal vardır. Ülfet ve ünsiyetimiz perde olduğu için bunu fark edemiyoruz. Üstad bu bahiste işte bu perdeyi aralayıp gerçeği net hâle getirmeye çalışmıştır.

Evet Cenâb-ı Hakk'ın, Hafız ve Muhyî isminin mazharı olan hıfz ve hayat arşı toprak tarlasına tohum ve çekirdekleri ektiğimizde büyüyüp sümbül ve meyve vermeleri için günlerce beklememiz gerekir ama hava tarlasına kelimeleri ektiğimizde ânında sümbüllenip meyve verirler. Hava tarlasından ürün almak için beklemeye gerek yoktur, “كُنْ فَيَكُونُ” sırrı o anda hemen tahakkuk eder. Yani Allah bir kelimededen milyonlarca kelimeyi bir anda yaratır.

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Bedir Savaşında bir avuç toprak ve küçük taşları yerden alıp kalabalık düşman ordusuna, “شَاهَتِ الْوُجُوهُ” yani “Yüzleri kara olsun!” diyerek attı. Bir avuç attı ama, binler avuç gibi her bir düşmanın gözlerine birer avuç taş-toprak

gitti ve birden kaçtılar. Huneyn Savaşında aynen öyle oldu. Bu harika olay için Cenâb-ı Hak, Kur'ân-ı Kerim'de **“Ey Muhammed attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı.”** (Enfâl Sûresi, 8/17) buyurdu. Aslında bu nasıl harika ise, bir cümlelik **“شَاهَتِ الْوُجُوهُ”** ifadesini de bir defa söylemesine rağmen binlerce söylemiş gibi anında her bir düşmanın kulağına bire **“شَاهَتِ الْوُجُوهُ”** cümlesinin girmesi de aynen öyle harikadır.

Evet hava tarlasına ekilen her bir kelime anında sümbüllenip meyve vermiş **“كُنْ فَيَكُونُ”** sırrı tezâhür etmiştir. Bir avuç toprağın bir anda binlerce avuç olması açıkca Bedir ve Huneyn Savaşlarında fark edilirken, aslında her zaman havadaki kelimelerin milyonlarda yaratılıp çoğaltılması fark edilmemektedir. Alışkanlıklar, ülfet ve ünsiyetler bu gerçeği görmemize ve anlamamıza perde olmaktadır. Üstad burada **“كُنْ فَيَكُونُ”** sırrını anlatmak için işte bu perdeyi yırtıp dikkatlerimizi bu noktaya çekmektedir.

Hava zerrelere sadece sesleri değil, görüntüleri de nakletmektedirler. Yani bir insanın konuşmasındaki sözleri ve o anda yaptığı hareketlerin görüntüleri anında milyarlarca havada çoğalarak dünyanın her tarafına yayılmaktadır. Bu durumu, radyo alıcıları ve televizyon ekranlarında duyup görebiliyoruz.

Ağızdan çıkan her bir kelimenin misal ve mana âlemine bir aksediş şekli vardır. Mesela **“Elhamdülillah”** kelimesi bir cennet meyvesi gibi... Bir gıybet cümlesi de ölü eti gibi... Yahya Kemal, ezan kelimelerinin sanki kristalleşmiş şekillerini ruhânîlerin gördüklerini **“Cümleten ervah görür Allahü Ekberi”** diye ifade etmektedir. Onun için Kur'ânî kelimeler okunduğunda mekân nurlanır şifalanır... Siz yorgun argın eve gelirsiniz. Eğer o halde kalsanız yatsıyı ona göre kılarırsınız. Teheccüde kalkmak zor gelir. Belki sabah namazını zar zor kılarırsınız. Ama Kur'ânî sohbetlerin olduğu yere gidince, hava şifalanır nurlandığı için hafiflersiniz, bu namazların hepsini rahatlıkla edâ edersiniz. Tersine gıybet edilen, müstehcen şeyler konuşulan yerler de habîsatla dolar. İnsana gaflet ve sıkıntı basar. Çok dikkat edilmesi gerekir.

Üstad Hazretleri satır aralarında da bazı gerçekleri sıkıştırıyor.

Mesela “Havada sebatsız vücûdları bulunan harfler” diyor. Yani biz kelimeleri telaffuz edince, havayı dinleyenler anlayacak kadar meşgul ediyorlar. Eğer tahtaya yazılan kelimeler gibi kalsaydılar ne olurdu? Bir tahtayı yazıp doldurduğumuzda yeni şeyler yazmak için ya başka temiz bir tahtaya geçmemiz veya ilk yazı yazdığımız tahtayı silip temizlememiz gerekir. Kelimeler havada kalıp sebat etseydi, bir müddet sonra ya sesle kirlettiğimiz mekânı terkedip başka temiz yere geçecektik veya sesle kirlenen mekândaki sesleri tahta siler gibi temizlemeye pencere ve kapıdan atmaya çalışacaktık. Ama nereye kadar. Çok kısa zamanda dünya ses kirliliğinden durulmaz olurdu.

İşte Cenâb-ı Hak, sebatsız varlıklar olarak yarattığı kelimeleri manayı ifade etmelerinden hemen sonra titreşimler hâlinde oradan alıp götürüyor. Misal ve mana âlemlerine, Levh-i Mahfuza yerleştiriyor; asla kaybolup yok olmalarına müsaade etmiyor.

Sahabeden Hazreti Ebu Saîd (radiyallâhu anh) anlatıyor: Biz, Resullullah’ın çıkardığı askeri bir seferdeydik. Bir yerde konakladık. Yanımıza bir cârîye gelip **“Obamızın efendisi Selim’i bir zehirli soktu. Onunla meşgul olacak erkekler de şu anda yoklar. Sizde rukye yapan (dua okuyan) biri var mı?” dedi. Bunun üzerine bizden rukye hususunda mahâretini bilmediğimiz bir adam kalkıp onunla gitti ve adama okuyuverdi. Adam iyileşti. Kendisine otuz koyun verdiler. Bize sütünden içirdi. Ona “Sen rukye bilir miydin?” dedik. “Hayır, ben sadece Fâtiha okuyarak rukye yaptım.” dedi. Biz kendisine “Resulullah’a (sallallâhu aleyhi ve sellem) sormadan bu verdiklerine dokunma!” dedik. Medine’ye gelince, durumu ona söyledik. Resulullah (sallallâhu aleyhi ve sellem), “Fatiha’nın rukye olduğunu (tedâvi maksadıyla okunacağını) sana kim söyledi? Verdikleri koyunları paylaşın, bana da bir hisse ayırın!” buyurdular.⁴⁹**

Burada Fatiha’yı okuyan sahabe başka rivayetlerden anlaşıldığına göre, Ebu Saîdi’l-Hudrî’dir. Fatiha Sûresi’ni, kendisini akrep sokan Selim’e üç veya yedi defa okuyarak tedavisini sağlamıştır. Hadisi o rivayet etmesine rağmen rukye yapanın kendisi olduğunu açıkca ifade etmemiştir. Onun bu tedavi başarısı arkadaşlarını şaşırttığı gibi Resulullah’ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) da hayrete düşürmüştür ve **“Sen Fatiha’nın rukye olarak okunacağını nereden biliyordun?”** diye soru sormasına sebep

olmuştur. O da “**İçimden öyle geçti**” demiştir.

Dualarında insanın bir işe konsantra olması çok önemlidir. Kim ne isterse Allah verir. “**Men talebe ve cedde vecede, yani kim bir şeyi ister ve isteğinde ciddi olursa onu elde eder**” prensibinde ifade edildiği duayı ciddiye alır ve ciddiyetine uygun bir tavırda yaparsa Allah’ın izniyle neticeye ulaşır.

Kungfu yapanların elle kiremitleri, betonları kırıp parçalamalarında bütün güçlerini ellerinde toplayıp hedeflerine ciddi biçimde kilitlenmelerinin rolü büyüktür.

Bir Allah dostu, sevdiği bir çam ağacının, kazılan bir çukur sırasında köklerinin kesilmesiyle kurumaya yüz tutması karşısında üzülür. Birisi de hiç sormadan gidip bu ağacı keser. Allah dostu, meseleyi işitince çok üzülür ve der ki: “Ben ona şifalı sûre Fâtiha okuyacaktım. Fakat tam kendimi bulamadığım, tam konsantre olamadığım için bekliyordum. O ânımı yakalayınca okuyacaktım. İnaniyordum ki, Fâtiha’yı öyle okursam Allah’ın izniyle, kuruması duracak ve yemyeşil olacak.”

Üstad’ın hep birinciliğini koruyan muhlis talebesi Hulûsi Ağabey, hatıralarını anlatırken, bizzat diyor ki: “Barla’da Üstad Hazretlerini ziyarete gittiğimde yemek zamanı sofrada azıcık yemek ve etrafında birçok insan vardı. Biz, âdetten bir söyleyişle Besmele çektik. Üstad (bunu yeterli görmemiş olacak ki) ‘Önce, fiatını verelim’ deyip çok içten ve ciddi şekilde her harfini en güzel biçimde telaffuz ederek ‘Bismillahirrahmanirrahim’ dedi. (Hatta orada bulunan herkes için bir Besmele çekti) Neticede o azıcık yemek bitmedi. Bereketi herkese yetip arttı... Malatya’da obur bir kişiyle, bir iş için birisinin evine gittik. Kapıyı çaldığımızda adam hanımı ile akşam yemeği yiyormuş. Önlerinde azıcık bir yemek vardı. Bizi sofraya davet etti ama tedirgindi. Ben kendisini teskin edip ‘Gelin önce bir fiyatını verelim’ dedim ve Üstad’dan öğrendiğim gibi bir ‘Besmele’ çektirdim. Bizim oburun karnı iyice doyduğu halde, yemek Besmele bereketi ile arttı bile... Aslında onun dışının kovuğunu doldurmaması gerekirdi... Seneler sonra Elazığ’da bahar ve yaz mevsiminde tatil günleri bahçelere gidip ders yapıyorduk. (Bahçe bizden, bohça sizden diyerek) Her hafta bir yere gidiyorduk. Bir seferinde birisinin sünneti münasebetiyle bohçayı yani yiyecekleri getirecek sünnet sahibinin misafiriydik. Fakat o gün de Urfa, Van,

Diyarbakır gibi vilayetlerden otobüslerle derse gelenler olmuştı. Beklenenden çok kişi olunca, yemek yaptıran kişi telaşa kapıldı. Şehre gidip yeniden yemek de yetiştirmesi mümkün değildi. Bunun üzerine bir konuşma yapıp Üstadın Besmelesini anlattım. Aynen hepsine onun okuduğu gibi Besmeleyi okudum ve herkesin öylece okumasını sağladım. Allah yemeğe öyle bir bereket verdi ki, kaplar dolup taşı, herkes doydu ve yemek arttı. Allahü Teâlâ, bizim çektiğimiz Besmeleye yani yaptığımız taklide bile keramet ve bereket ihsan etti.”

Evet Kur’ân harfleri, kudsiyet sırrı ile maddî tesirlere ve hâsiyetlere mazhar olabilirler. İlâhî emir ve iradenin tebliğcisi olan hava üzerinde, vahiy mesajları olan Kur’ân harfleri, bilhassa şifre-i ilahiye olan “**Yâ Sîn... Tâ Sîn... Hâ Mîm... Elif Lam Mîm...**” gibi mukaddes harfler, maddî vücudları gayet gizli olmakla beraber kelâm sıfatından gelmelerine rağmen aynı kudret gibi tesir gösterirler...

Cenâb-ı Hakk’ın isimleri tek tek değil girift olarak tecellî ederler. Muhyî ismi tecelli edince, o canlıya göz-kulak gibi duygular için Semî’ ve Basîr isimlerinin yanında, rızkı için Rezzâk ismi; hayatı için işe yarar duygular verilmek üzere Hakîm ismi; şekil ve sûreti için Musavvir ismi de ve başka pek çok isim de tecelli eder. Kelâm sıfatının tecellisinde kudret ve şifâyı tazammum eden isimler de tecelli eder. “Kün!” yani “Ol!” emri bir sözdür ama Allah’ın kelâmı olduğu için Allah’ın kudretini de içinde barındırır. Ne irade buyurmuşsa hemen öldürür. Bizzat Kur’ân-ı Kerim âyetlerin nur ve şifa olduğunu ifade etmektedir. (5/15, 4/174, 10/57, 17/82, 41/44)

Sûrelerin başlarındaki “**Elif, Lâm, Mîm... Tâ Sîn...**” gibi bu ilâhî şifreler ve bu kudsî harfler, havada gizli ve ince münasebetlerini ihtizaza ve titreşime getirecek birer düğüm ve düğme harflerinin yeri göklere, hatta arşa bağlayacak manevî telefon ve telgraf haberleşmesini sağlamaları vazifeleridir ve birer ilâhî kudsî şifre olmalarının gereğidir... Madem, mazlumun ve yetimin ağlamasından Arş-ı Âzam ihtizaza gelir... Bu harflerle yana yakıla yapılan niyazlardan da Arş-ı A’la titreşime geçer...

Peygamber Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) sahabelerinden olan Ebu Muallâk isimli bir zât vardı. Ebu Muallâk ticarî ortaklık kuran, dürüst ve takva sahibi bir kimseydi. Bir gün yola çıkmıştı. Karşısına

silahlı bir haydut çıktı ve kendisine “Neyin varsa, çıkar ver. Seni öldüreceğim!” dedi. Ebu Muallâk, “Eğer maksadın mal ise, al götür hepsini.” dedi. Ama haydut, “Hayır, ben yalnızca senin canını istiyorum!” deyince, Ebu Muallâk “Öyleyse, bana izin ver de bir namaz kılayım.” dedi. Haydut, “İstedğin kadar namaz kılabilirsin!” dedi. Ebu Muallâk namazını tamamladıktan sonra Allah’a yönelerek üç defa şöyle niyaz ett: ‘Ey kalblerin Sevgilisi, en büyük Arşın Sahibi, ey dilediğini yapan Allah’ım! Ulaşılamayan izzet ve şerefın, olağanüstü saltanatın ve Arşını ihata eden Nurunun hürmetine beni şu hırsızın ve haydutun şerrinden korumanı diliyorum. Ey darda kalanların imdadına yetişen Allah’ım! Yetiş imdadıma, kurtar beni!’”

Ebu Muallâk duasını bitirir bitirmez, elindeki mızrağı kulağının hizasında tutan bir süvârî çıka geldi. Süvârî, o haydutu yakaladı ve öldürdü. Ebu Muallâk kendisine dönen süvârîye: “Sen de kimsin? Kimsin sen? Yoksa Allah senin vesilenle mi beni bu hayduttan kurtardı?” dedi. Süvârî şöyle cevap verdi: “Ben dördüncü kat semâdanım. Sen ilk duanı yapınca, semânın kapılarının çatırdığını duydum. İkinci defa dua ettiğimde, gök sâkinlerinin arbedesini işittim. Üçüncü kere dua ettiğini duyunca ‘Zorda kalan biri dua ediyor.’ denildi. Bunu duyduktan sonra Cenâb-ı Hak’tan beni o zâlim adamı öldürmeye memur etmesini niyaz ettim. Allah Taâlâ da, isteğime: ‘Bilesin ki, abdest alıp dört rekât namaz kılan ve bu duayı yapanlara, darda kalsa da, kalmasa da yardım ederim.’ buyurdu.”⁵⁰

Hava zerrelerinin her biri ve hepsi, âlemin her yerindeki telsiz, telefon, telgraf, radyo ve televizyonlar gibi yaygın şekilde, her an gelen ilâhî emirleri alır ve gereğini yerine getirir halde âhizelik (alıcılık) ve nâkilelik (vericilik) vazifesini yerine getiriyorlar. Çünkü insanların içgüdü zannettikleri hayvanlardaki yol bulma ve türlerine ait harika işlerini yerine getirmeleri, tamamen hava zerrelerinin onlara ait ilham ve vahiy bilgilerini getirip tebliğ etmeleriyle ilgilidir. Hatta nebatâta ait lüzumlu bilgiler de hava zerreleriyle onlara ulaştırılır. Üstad bizzat bu Risalede, badem çiçeklerinin açılması ile ilgili bir keşif ve müşahedesini de veciz bir ifade ile anlatıyor. Yani hava zerreleriyle açılma emrinin, badem çiçeklerinin tomurcuklarına tebliğ edilişini keşfen ve müşâhedeten fark ediyor...

Ayrıca hava zerrelerinin vazifelerinden birisi de nefeslere yelpaze ve canlılara nefes olmaktır. Yani teneffüsle kanı temizleme, vücut sıcaklığını sağlama ve vücuttan dışarı çıkarken de ağızda harflerin oluşmasına vesile olmaktır. Bu husus 32. Sözün Birinci Mevkıf'ının uzun hâşiyesinde şöyle izah edilmiştir:

“Cenâb-ı Hak insanın bedenini gayet muntazam bir şehir hükmünde yaratmıştır. Damarların bir kısmı (yani sinirler), telgraf ve telefon vazifesini görür. Bir kısmı da çeşmelerin boruları hükmünde kanın dolaşmasına vesiledir. Kanın içinde alyuvar ve akyuvar diye iki kısım küre yaratılmıştır. Alyuvarlar, beden hücrelerine erzak dağıtıyor ve ilâhî bir kanunla tüccar ve erzak memurları gibi hücreler erzak yetiştiriyorlar. Akyuvarlar, al yuvarlara göre azınlıktadırlar. Vazifeleri, hastalık ve benzeri düşmanlara karşı, asker gibi müdafaadır. Ne zaman müdafaaya geçseler, mevlevî gibi iki dönme hareketi ile hayret verici bir hal alırlar.

Genelde kanın umumî iki vazifesi vardır: Biri; bedendeki hücrelerin tahribatını tamir etmek. Diğeri; hücrelerin enkazını toplayıp, bedeni temizlemektir. Toplar ve atar damarlar namında iki kısım damarlar vardır. Bir kısmı, sâfi kanı getirir, dağıtır, sâfi kanın kanallarıdır. Diğeri kısmı, enkazı toplayan bulanık kanın mecrasıdır ki, şu ikinci kısım ise, kanı, nefesin geldiği akciğere getirirler.

Cenâb-ı Hak, havada azot ve oksijen olarak iki unsur yaratmıştır. Oksijen ise, nefes içinde kana temas ettiği vakit, kanı kirleten yoğun karbon elementini mıknatıs gibi kendine çeker. Onunla bileşir ve karbondioksit denilen zehirli bir gaza dönüştürür. Böylece, hem normal vücut ısını temin eder, hem kanı tasfiye edip temizler. Çünkü Cenâb-ı Hak, kimya ilminde kimyevî aşk tabir edilen şiddetli bir münasebeti oksijen ile karbona vermiştir. Bu iki element birbirine yakın olduğu vakit, o ilâhî kanun ile birleşir. Fennen sabittir ki, bileşmeden hararet meydana gelir. Çünkü bileşme bir nevi yanmadır. O sırrın hikmeti de şudur ki:

O iki elementin her birisinin zerrelerinin ayrı ayrı hareketleri var. Bileşme vaktinde her iki zerre yani oksijenin zerresi karbonun zerresiyle birleşince bir tek hareketle hareket eder. Bir hareket açıkta kalır. Çünkü bileşmeden önce iki hareketti. Şimdi iki zerre bir oldu yani her iki zerre bir zerre hükmünde bir hareket aldı. Diğeri hareket, Cenâb-ı Hakk'ın bir

kanunu ile hararete inkılâp etti. Zâten “Hareket, harareti doğurur” yerleşmiş bir kanundur. İşte bu sırra binâen, insan bedenindeki normal sıcaklık, bu kimyevî bileşim ile temin edildiği gibi, kandaki karbon alındığı için kan da temizlenmiş olur. İşte nefes dâhile girdiği vakit, vücudun hem kanını temizliyor, hem hayat ateşini tutuşturup yakıyor. Çıktığı vakit (boğazdaki ses tellerine dokunarak) ağızda, ilâhî kudretin mucizeleri olan kelime meyvelerini veriyor.”⁵¹

İşte böyle çok harika özelliklerle yaratılmış olan havaya, birer tohum ve çekirdek gibi ekilen ve havaî birer varlık olan harfler... Bilhassa kudsî Kur’ân harfleri temas etmekle... Âhizelik (alıcılık) vaziyetini almakla... Düğüm ve düğmeler hükmüne geçmekle... Bilhassa Kur’ân sûrelerin başlarında ilâhî şifre harfleri olan Elif, Lâm, Mîm gibi harfler daha ziyade o gizli münasebetlerin uçlarının merkezî düğümleri ve hassas düğmeleri hükmüne geçmekle pek çok harika özelliklere sahip olabilirler... Bu mukaddes harflerin zihnî varlıkları da yani insan zihninde bulunmaları, üzerlerinde tefekkür edilip müzâkerelerin yapılması da... Hatta yazılmaları da bu özelliklerden hisseye ve hassaya mâliktirler. “Demek, o harflerin okunmasıyla ve yazılmasıyla, maddî ilaç gibi şifa ve başka maksatlar hâsıl olabilir.”

Bu meselenin tamam olması için, bir başka açıdan Üstad’ın 25. Söz’deki izahatına bakalım:

“Kur’ân, başka kelâmlarla kabil-i kıyas olamaz. Çünkü kelâmın tabakaları, ulviyet, kuvvet ve hüsn-i cemâl cihetinden dört menbaı var. Biri mütekellim (konuşan), biri muhatab, biri maksad, biri makamdır. Ediblerin, yanlış olarak yalnız makam gösterdikleri gibi değildir. Öyle ise, sözde, “Kim söylemiş? Kime söylemiş? Ne için söylemiş? Ne makamda söylemiş?” ise bak. Yalnız söze bakıp durma. Mâdem kelâm kuvvetini, güzelliğini bu dört manbadan alır. Kur’ân’ın belâğat derecesi, yüceliği ve güzelliği anlaşılır.

Evet mâdem kelâm, mütekellime bakıyor. Eğer o kelâm emir ve nehiy ise, mütekellimin (sözü söyleyenin) derecesine göre irade ve kudreti de tazammun eder (içinde barındırır). O vakit söz, karşısındakinin dayanma gücünü kırar; maddî elektrik gibi tesir eder, kelâmın ulviyet ve kuvveti o nisbette ziyadeleşir. Mesela:

“Yâ arz! Vazifen bitti suyunu yut... Ya semâ! Hâcet kalmadı yağmuru

kes.” (Hûd Sûresi, 11/44) Mesela: “Semaya ve arza şöyle buyurdu: ‘Yâ semâ! Yâ Arz! İster istemez geliniz, hikmet ve kudretine râm olunuz. Yokluktan çıkıp, varlıkta, sanat eserlerimin sergilendiği meşhere geliniz.’ Onlar da ‘Tam bir itaatla geliyoruz. Bize gösterdiğin her vazifeyi Senin kuvvetinle göreceğiz.’ dediler.” (Fussilet Sûresi, 41/11) İşte kuvvet ve irâdeyi tazammun eden (içinde barındıran) hakikî, geçerli ve tesirli şu emirlerin kuvvetine ve ulviyetine bak. Sonra da insanların “Ey yer, dur. Ey gök, yarıl. Ve ey kıyâmet sen de artık kop.” gibi emir şeklinde cansız varlıklara hezeyan tarzındaki konuşmaları, hiç o iki emir ile mukâyese edilebilir mi? Evet temennîden kaynaklanan arzular ve o arzulardan doğan fuzûlî şekildeki emirler nerede?!. Hakikî âmirlik vasfı muttasıf bir âmirin iş başındaki hakiki emri nerede?.. Evet emri tesirli ve geçerli büyük bir âmirin itaatli ve büyük bir ordusuna “Arş!” emri nerede? Ve şöyle bir emir, âdî bir neferden işitilse; iki emir sûreten bir iken, mânen bir neferle, bir ordu kumandanı kadar farkı var. Mesela:

“Bir şeyi dilediğinde, O’nun buyruğu, sadece ‘Ol!’ demektir, hemen oluverir.” (Yâsin Sûresi, 36/82) Hem Mesela: **“O vakit meleklere ‘Âdem için secde edin!’ dedik.”** (Bakara Sûresi, 2/34) Şu iki âyette iki emrin kuvvet ve ulviyetine bak, sonra insanların emirler şeklindeki kelâmına bak. Acaba yıldız böceğinin Güneş’e nisbeti gibi kalmıyorlar mı?

Evet hakiki bir mâlikin iş başındaki bir tasviri ve hakikî bir sanatkârın işlediği vakit sanatına dair verdiği beyanatı ve hakiki bir nimet sahibinin ihsan başında iken beyan ettiği ihsan ve ikrâmları, yani söz ile fiili birleştirmek, kendi filini hem göze, hem kulağa tasvir etmek için şöyle der: “Bakınız! İşte bunu yaptım, böyle yapıyorum. İşte bunu bunun için yaptım. Bu böyle olacak, bunun için işte bunu böyle yapıyorum.”⁵²

47 “Bir şeyi dilediğinde O’nun buyruğu, sadece “Ol!” demektir, hemen oluverir...” (Yâsîn sûresi, 36/83)

48 “Bir şeyi dilediğinde O’nun buyruğu, sadece “Ol!” demektir, hemen oluverir...” (Yâsîn sûresi, 36/83)

49 Buhârî, Tıbb, 39, 33; Fedâilü’l-Kur’ân, 33.

50 İbn-i Hacer, **el-İsâbe**, 4/182. Dâru’l-cîl, I-VIII, Beyrut, 1412 h.

51 Sözler, Otuz İkinci Söz (Birinci Mevkîf, Haşiye), s. 646-47.

52 Sözler, Yirmi Beşinci Söz, s. 467-68.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقْكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ

بَعْدِ خَلْقِ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ [53](#)

âyeti, [54](#) الْحَدِيدِ âyetinde beyan ettiğimiz nüktenin aynını tazammun edip, hem onu te'yid ediyor, hem onunla teyyüd ediyor.

Evet, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyan Sûre-i Zümer'de وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ demeyip, وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ demesiyle ifade ediyor ki: "Sekiz nevi hayvanât-ı mübârekeyi size hazine-i rahmetinden, güya cennetten nimet olarak indirilmiş, gönderilmiş."

Çünkü o mübârek hayvanlar, bütün cihetleriyle, bütün beşere nimet olduğundan, saçından bedevîlere seyyar hâneler (çadırlar), elbiseler, etinden güzel yemekler, sütünden güzel, leziz taamlar ve derilerinden pabuçlar ve sâire, hattâ gübreleri mezzûâtın erzâkı ve insanların mahrûkâtı (yakıtları) hükmünde olup, güya o mübârek hayvanlar, tecessüm etmiş ayın-ı nimet ve rahmettirler.

Onun içindir ki yağmura "rahmet" nâmı verildiği gibi, bu mübârek hayvanlara da "en'âm" nâmı verilmiş. Güya nasıلكi rahmet tecessüm etmiş, yağmur olmuş; öyle de nimet dahi tecessüm etmiş, keçi, koyun, öküz ile manda ve deve şekillerini almış.

Çendan cismânî maddeleri yerde halk olunuyor; fakat nimetiyet

sıfatı ve rahmetiyet manası, maddesine tamamıyla galebe ettiğinden, وَأَنْزَلْنَا tâbiriyle, doğrudan doğruya bu mübârek hayvanları hazine-i rahmetin birer hediyesi olarak, Hâlık-ı Rahîm, yüksek mertebe-i rahmetinden ve mânevî, âli cennetinden yeryüzüne indirmiş.

Evet, nasıl ki bazen beş paralık bir maddede beş liralık bir sanat dercedilir. O zaman o şeyin maddesi nazara alınmıyor, sanat noktasında kıymet veriliyor; sineğin küçücük maddesi ve içindeki pek büyük sanat-ı rabbâniye gibi. Bazen beş liralık bir maddede beş kuruşluk bir sanat bulunur; o vakit hüküm maddenindir.

Aynen onun gibi, bazen cismânî bir maddede o kadar nimet ve rahmet manası bulunur ki, yüz defa maddesinden ziyade ehemmiyetli oluyor. Âdeta cismânî maddesi gizlenir; hüküm, nimetiyet cihetine bakar.

İşte, demirin pek azîm menâfîi ve çok semereleri, onun maddî maddesini gizlediği gibi, mezkûr mübârek hayvanların dahi her cüz'ünde nimet bulunması, onların cismânî maddelerini güya nimete kalb ettirmiş. Onun içindir ki, cismânî maddelerinin hükmü nazara alınmadan mânevî sıfatları nazara alınmış, وَأَنْزَلْنَا ، وَأَنْزَلْنَا tâbir edilmiştir.

Evet وَأَنْزَلْنَا ، وَأَنْزَلْنَا hakikat itibârıyla sâbık nükteyi ifade ettikleri gibi, belâgat noktasında da ehemmiyetli bir manayı mûcizâne ifade ediyorlar. Şöyle ki:

Demir gayet sert fitratıyla ve gizliliği ve derinliğiyle beraber, her yerde hazır bulunmak ve hamur gibi yumuşatmak hâsiyetini ihsan ettiğinden, herkes, her yerde, her işte kolayca elde etmesini ifade etmek için, وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ⁵⁵ tâbiriyle, güya fitrî ve semâvî nimetler gibi, demir âletlerini yukarı bir tezgâhtan indirip beşerin ellerine verilmiş gibi kolaylıkla elde ediliyor.

Hem hayvanât cinsinden, sivrisinekten tut, tâ yılan, akrep, kurt,

arslana kadar insanlara zararlı vaziyetleriyle beraber, hayvanâtın mühimlerinden olan koca manda ve öküz ve deve gibi büyük mahlûkât gayet derece musahhar, mutî; hattâ zayıf bir çocuğa da yularını verip itaat etmek manasını ifade için, وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ تَمَانِيَةً tâbiriyle, güya bu mübârek hayvanlar dünya hayvanları değil ki, içinde tevahhuş ve zarar bulunsun. Belki mânevî bir cennetin hayvanları gibi menfaattar, zararsızdırlar. Yukarıdan, yani rahmet hazinesinden indirilmiştir, diye ifade ediyor.

Muhtemeldir ki bazı müfessirlerin bu hayvanlar hakkında “Cennetten indirilmiştir” dedikleri, bu manadan ileri gelmiştir. Zahrında⁵⁶(Hâşiye) Kur’ân-ı Hakîm’in bir harfi için bir sayfa yazılsa uzun olmuş denilmemeli. Çünkü kelâmullahtır. Onun için أَنْزَلْنَا tâbiri için iki üç sayfa yazılmakla israf edilmiş olmaz. Bazen Kur’ân’ın bir harfi, bir hazine-i mâneviyenin anahtarı olur.

* * *

Zümer Sûresi’nin altıncı âyetinde geçen sekiz çift eti yenen hayvan hakkında En’âm Sûresi’nde şöyle buyuruluyor: “**SEKİZ çift davar yarattı: KOYUN’dan iki, KEÇİ’den iki. De ki: İki erkeği mi haram kıldı, yoksa iki dişiyi mi? Yoksa iki dişinin rahimlerinde bulunan yavruları mı haram kıldı? Eğer iddianızda haklı iseniz bilgi ve belgeye dayanarak bana haber verin! Ve DEVE’den iki, SİĞİR’dan iki. De ki: İki erkeği mi, iki dişiyi mi, yoksa iki dişinin rahimlerinde bulunan yavruları mı haram kıldı? Yoksa Allah size bu yasaklamayı yaptığında siz orada hazır ve şahit mi idiniz?**” (En’âm Sûresi, 6/143-144)

Zümer Sûresi’nde ise “**Allah sizin için eti yenen hayvanlardan sekiz çift indirdi.**” (39/6) âyetindeki “**İndirdi**” ifadesine “Bunların etlerinin helâl olduğuna dair Allah vahiy indirdi.” şeklinde de mana verilmiştir.

Üstad Hazretleri bu âyette geçen “**İndirme**” ifadesini aynen Hadid Sûresi’nde geçen “demiri indirme” ifadesine benzetiyor. Yani nasıl bu âyette demirin maddesi değil nimet yönü nazara veriliyor. Nimeti inâm ve ihsan edenin makamı yukarıda, onun için nimet yukarıdan bir lütuf

olarak insanlara indiriliyor. Demir gibi bu eti yenen hayvanlar da her şeyleriyle insanlara bir lütuf bir nimet olarak Muhsin ve Mün'im olan Cenâb-ı Hak tarafından indiriliyor. Zaten "En'âm" nimet kökünden bir kelime... Yani "etiyle, sütüyle, derisiyle, tüyleri ve kıllarıyla ve gübresiyle" bile nimet olan hayvanlar bunlar... Yağmura rahmet dendiği gibi bunlara da en'am denilmiş; nimet olarak tecessüm etmiş ve deve şekillerinde tezahür etmişler...

Nasıl demir, yerin dar ambarında değil; kâinatın büyük tezgâhında hazırlanmıştır. Bu hayvanların da cismânî maddeleri yerde yaratılsa da rahmet ve nimet yönleri rahmet hazinesi göklerden gönderiliyor.

Ayrıca Yirmi Üçüncü Söz'de beyan edildiği gibi, madde ve sanat ayrı ayrı değerlendirilir. Bazen demir gibi beş kuruşluk bir maddede bir milyonluk değerde bir sanat olabilir. O zaman madde gizlenir, sanat öne çıkar. Bu mübarek hayvanların da nimetiyle ve rahmet cihetleri ön plana çıkınca, onların semâdan hediye edilmiş ilâhî nimetler olduğu ortaya çıkıyor.

Bir başka açıdan, bu hayvanlar, yumuşak huylu ve itaatli halleriyle, yılan, çıyan, akrep, kurt ve arslan gibi olanlardan çok farklıdır. Bu bakımdan "mübarek" tabirini hak ediyorlar. Bunun için mânevî bir cennetin hayvanları gibi olduklardan "indirdi" tabirini de hak ediyorlar...

53 "Sizin için erkekli dişili sekiz çift ehlî hayvan indirdi. Annelerinizin karnında sizi üç karanlık içinde, bir yaratılıştan diğerine çevirerek yaratıyor." (Zümer Sûresi, 39/6).

54 "Biz demiri de indirdik..." (Hadîd Sûresi, 57/25)

55 "Biz demiri de indirdik..." (Hadîd Sûresi, 57/25)

56 **Hâşiye** Bazı müfessirler, "Mebde'leri semâvâttan gelmişler" demelerinden muradları şudur ki:

Bu en'âm denilen hayvanâtın bekâları rızık iledir ve rızıkları ottur; onların rızık da yağmurdur. Yağmur ki âb-ı hayattır ve rahmettir; ve rızık da semâvâttan gelir **رِزْقُكُمْ فِي السَّمَاءِ** âyeti buna işaret eder. Madem o hayvanların devam eden müteceddit vücutları semâvâttan gelen yağmur içindedir; semâdan indirilmiş manasını ifade eden **أَنْزَلَ** tâbiri yerindedir.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Tenbih

İki küçük hikâye:

Birincisi: Bundan on beş sene evvel Rusya'nın şimâlinde esir olduğum zaman doksan esir zabitlerimizle beraber büyük bir fabrika koğuşunda bulunuyorduk. Sıkıntı ve ruh darlığından çok münakaşalar, gürültüler oluyordu. Umumun bana karşı ziyade hürmetleri olduğundan teskin ediyordum. Sonra, sükûneti muhafaza için dört-beş zâbiti tâyin ettim. Ve dedim:

“Hangi köşede bir gürültü işittiniz, hemen yetişiniz; hangi taraf haksız ise ona yardım ediniz.”

Hakikaten bu tedbir ile gürültünün önü alındı. Benden soruldu:

“Ne için haksıza yardım ediniz, diyorsun?” Cevaben, o zaman demiştim ki:

“Haksız insafsızdır. Bir dirhem menfaatini kırk dirhem istirahat-i umumiye için bırakmaz. Haklı adam ise insaflı olur. Bir dirhem hakkını, sükûnet-i umumiyedeki kırk dirhem arkadaşının menfaatine feda eder, bırakır. Gürültü kalkar, sükûnet iade edilir. Bu koğuştaki doksan zât istirahat eder. Eğer haklıya muâvenet edilse, gürültü daha ziyadeleşecek. Bu nevi hayat-ı içtimaiyede, menfaat-i umumiyenin ehemmiyeti nazara alınır.”

İşte ey kardeşlerim! Bu hayatın, bu içtimamızda, “Bu kardeşim bana haksızlık etti” diye “küstüm” demeyiniz. Bu pek hatadır. O arkadaşın sana bir dirhem zarar vermiş ise, sen küsmekle kırk dirhem bizlere zarar veriyorsun. Belki kırk lira Risale-i Nur'a zarar vermek muhtemeldir. Fakat lillâhilhamd pek haklı ve kuvvetli

müdâfaâtımız, arkadaşların mükerrer isticvâba gitmelerinin önünü aldığından, fesadın önü alındı. Yoksa, birbirinden küsmüş kardeşler, bir sinek kanadı kadar küçük bir çöpün göze girmesi gibi veyahut bir kıvılcımın baruta düşmesi gibi, az bir garazla büyük bir zarar verebilirdi.

İkinci Hikâye: Bir vakit ihtiyar bir kadının sekiz oğlu varmış. Her birisine mevcut sekiz ekmekten birer ekmeğe verdi, kendine kalmadı. Sonra, her birisi ekmeğinin yarısını ona verdi. Onun ekmeği dört oldu; ötekiler yarıya indi.

Kardeşlerim! Ben de kırkınızın her birinin musibet hissesinin mânevî eleminin yarısını kendimde hissediyorum. Kendi şahsıma âit elemi, aldırmiyorum.

Bir gün fazla muztar bulundum, “Acaba hatamın cezası mıdır çekiyorum” diye geçmiş hâleti tetkik ettim. Gördüm ki, bu musibeti kaynatmaya ve tahrik etmeye hiçbir cihette müdahale olmadığımı ve bilâkis kaçmak için mümkün tedbirleri istûmal ediyordum. Demek, bu bir kazâ-yı ilâhîdir. Ve bil-iltizam bir seneden beri müfsitlerin tarafından aleyhimize ihzar ediliyordu. Kaçınmak kabil değildi. Alâküllihâl başımıza geçirecek idiler. Cenâb-ı Hakk’a yüz bin şükür ki musibeti yüzden bire indirdi.

İşte bu hakikate binâen “Senin yüzünden bu belâyı çektik” diye minnet etmeyiniz. Belki beni helâl ediniz. Ve bana dua ediniz.

Hem birbirinizi tenkid etmeyiniz. Demeyiniz ki: “Sen böyle yapmasaydın, böyle olmayacaktı.” Mesela, bir kardeşimiz iki üç imza sahibini söylemesiyle, müfsitlerin pek çok zâtları belâyâ atmak için düşündükleri plânı küçültüp çoklarını kurtarmış. Değil zarar, belki büyük menfaat olmuş. Çok mâsumların bu belâdan kurtulmasına bir vesile oldu.

Said Nursî

* * *

Bu mektup Eskişehir Hapishanesindeki sıkıntılardan dolayı aradaki

ihtilafları bitirmek için Üstad Hazretleri tarafından yazılmış bir tenbihtir.

Dikkat edilirse Rusya'da Kosturma'da esir koğuşunda olanlardan misal vererek, haklı tarafın her şeyi sineye çekerek sükûneti sağlama işini yine üzerlerine almalarını söylüyor... Gerçekten her zaman iş haklı tarafa düşüyor...

2012'de de yine dış ve iç düşmanlar beraber çalışarak hizmeti bir çıkmazın içine sürüklemek için sinsi ve ince planlarını işletmeye başlamışlardı. Durmadan fitne-fesat çıkarıp, iktidara korku salarak hizmeti susturmak, püskürtmek istiyorlardı... O büyük sıkıntı günlerinde büyük dertlimiz de üst üste çeşitli rüyalar görüyordu. Yılanlar, saldırgan köpekler, rüyalarını kâbus hâline getiriyorlardı. Sonunda, rüyasında ağzından içeri giren bir yılan görmüştü... Ama bunun tabirinin güzel olduğunu söyledi. Yani başkalarının ileri sürdükleri yılanları yani düşmanlık fitnelerini içinde, sinesinde yutup hazmetmek şeklinde tevil etti. Zaten bütün acısı ve ızdırabıyla bu sıkıntıları içine atıp eritti...

Kardeşlerimden ricâ ederim ki:

Sıkıntı veya ruh darlığından veya titizlikten veya nefis ve şeytanın desiselerine kapılmaktan veya şuursuzluktan arkadaşlardan sudûr eden fena ve çirkin sözleriyle birbirine küsmesinler ve “Haysiyetime dokundu” demesinler. Ben o fena sözleri kendime alıyorum. Damarınıza dokunmayın, bin haysiyetim olsa kardeşlerimin mabeynindeki muhabbete ve samimiyete feda ederim.

Said Nursî

* * *

Bu kısa pusula da yine Eskişehir Hapishanesinde yazılmış bir ikazdır. Üstad Hazretleri hapishane psikolojisinin sevkiyle, sıkıntı veya ruh darlığından veya titizlikten veya nefis ve şeytanın sinsi hilelerine kapılmamaları için uyarıyor. Aradaki, muhabbet, samimiyet, vifak ve ittifak Cenâb-ı Hakk'ın müminleri muvaffak kılmada değer verdiği özelliklerdir. Onun için çok dikkatli olmak gerekiyor. Üstad Hazretleri gibi izzetli ve onurlu bir kişi, bu muhabbet ve samimiyeti korumak için bütün haysiyetini fedâ ediyor...

[Tarihçe-i Hayat'ından, Eskişehir Hayatı]

Bu parça, mahkeme müdâfaâtının bir parçasıdır. Her nasılsa buraya girmiş, çıkarılmamış, kalmış.

Mahkemenin reisi ve âzâlarından ehemmiyetli bir hakkımı talep ederim. Şöyle ki:

Bu meselede yalnız şahsım medar-ı bahis değil ki, siz beni tebrie etmekle ve hakikat-i hâle muttali olmanızla mesele hallolsun. Çünkü ehl-i ilim ve ehl-i takvânın şahs-ı mânevîsi, bu meselede nazar-ı millette itham altına girdiği.. ve hükûmete dahi ehl-i takvâ ve ilme karşı bir emniyetsizlik geldiği.. ve ehl-i takvâ ve ilim, tehlikeli ve zararlı teşebbüslerden nasıl sakınacağını bilmesi lâzım olduğu için, benim müdâfaâtımın kendim kaleme aldığım bu son kısmını, her hâlde yeni hurufla, matbaa vâsıtasıyla intişarını isterim.

Tâ ki ehl-i takvâ ve ehl-i ilim, entrikalara kapılmayıp zararlı ve tehlikeli teşebbüslere yanaşmasınlar ve şahs-ı mânevîsi nazar-ı millette ithamdan kurtulsun.

Ve hükûmet dahi, ehl-i ilim hakkında emniyet etsin ve bu anlaşılmaçlık ortadan kalksın.

Ve hükûmete ve millete ve vatana pek çok zararlı düşen bu gibi hâdiseler ve anlaşılmaçlıklar daha tekerrür etmesin.

Said Nursî

* * *

Üstad Hazretleri Eskişehir Mahkemesinde sadece kendisini değil, bütün âlimleri, ehl-i takva dindarları da müdafaa etmiştir. Kanunsuz suç olmadığı halde, bir de bakıyorsunuz karşınıza sürpriz bir şey çıkarıp suçmuş gibi önünüze koyuyorlar. Böyle bir adalet ve muhakeme olamaz.

Dini esasları devletin temel nizamları haline getirmeye teşebbüs gibi bir şey söyleniyordu 163. Maddede... Sınırı belli değil; lastikli bir şey çek çekebildiğin kadar... İstedığın gibi insanları suçlayabilir ve cezalandırabilirsin... “Laiklik” kavramı da öyle... Laikliğe aykırı davranmaktan deyip her dinini samimi yaşayan masum Müslümanı hapse atabilirsiniz... Haddi hududu belli olmalı, sınırları çizilmelidir ve açıkça belirtilmelidir. Böyle ne idüğü belirsiz şeylerle bütün Müslüman âlimler ve dindarlar itham altında kalırlar.

[Yirmi Sekizinci Lem'a'dan]

Bu parça çok kıymetlidir. Tâ İkinci Nükte'ye kadar herkese faydası var.

Eskişehir Hapishanesinde, sû-i ahlâktan değil, belki sıkıntıdan gelen nâhoş bazı hâller münasebetiyle, ahlâka dâir bir nükte ile, meşhur bir âyetin mestur kalmış bir nüktesine dâirdir.

Birinci Nükte

Cenâb-ı Hak kemâl-i kereminden ve merhametinden ve adaletinden, iyilik içinde muaccel bir mükâfat ve fenalıklar içinde muaccel bir mücâzât dercetmiştir. Hasenâtın içinde, âhiretin sevabını andıracak mânevî lezzetler, seyyiâtın içinde, âhiretin azabını ihsas edecek mânevî cezalar derc etmiştir.

Mesela müminler mâbeyninde muhabbet, ehl-i iman için güzel bir hasenedir. O hasene içinde, âhiretin maddî sevabını andıracak mânevî bir lezzet, bir zevk, bir inşirâh-ı kalb dercedilmiştir. Herkes kalbine müracaat etse bu zevki hisseder.

Mesela müminler mâbeyninde husûmet ve adâvet bir seyyiedir. O seyyie içinde, kalb ve ruhu sıkıntılarla boğacak bir azab-ı vicdanîyi, âlicenap ruhlara hissettirir. Ben kendim, belki yüz defadan fazla tecrübe etmişim ki, bir mümin kardeşe adâvetim vaktinde, o adâvetten öyle bir azap çekiyordum; şüphe bırakmıyordu ki bu seyyieme muaccel bir cezadır, çektiriliyor.

Mesela hürmete lâayık zâtlara hürmet.. ve merhamete lâayık olanlara merhamet ve hizmet, bir hasenedir, bir iyiliktir. Bu iyilikte sevab-ı uhrevîyi ihsas eder derecede öyle bir zevk, lezzet vardır ki, hayatını feda etmek derecesine o hürmeti, o merhameti ileri getirir.

Vâlidenin çocuğa merhametindeki şefkat vasıtasıyla kazandığı zevk ve mükâfat için hayatını o merhamet yolunda feda etmek dereceye gider. Yavrusunu kurtarmak için arslana saldıran bir tavuk, hayvanât milletinde bu hakikate bir misaldir.

Demek, merhamet ve hürmette muaccel bir mükâfat var; âlihimmî ve âlicenap insanlar onları hisseder ki kahramanâne bir vaziyet alıyorlar.

Hem mesela, hırs ve israfa öyle bir ceza var ki, şekvâlî, meraklı, mânevî ve kalbî bir ceza insanı sersem eder.

Ve haset ve kıskançlıkta öyle bir muaccel ceza var ki o haset, haset edeni yakar.

Hem tevekkül ve kanaatte öyle bir mükâfat var ki, o lezzetli muaccel sevap, fakr ve hâcâtın belâsını ve elemi izale eder.

Hem mesela, gurur ve kibirde öyle bir ağır bir yük var ki, mağrur adam herkesten hürmet ister; ve istemek sebebiyle istiskal gördüğünden, dâimî azap çeker. Evet hürmet verilir, istenilmez.

Hem mesela, tevazuda ve terk-i enâniyette öyle lezzetli bir mükâfat var ki, ağır bir yükten ve kendini soğuk beğendirmekten kurtarır.

Hem, mesela, sû-i zan ve sû-i te'vilde, bu dünyada muaccel bir ceza var. "Men dakika dukka" kaidesiyle, sû-i zan eden, sû-i zanna maruz olur. Mümin kardeşinin harekâtını sû-i te'vil edenlerin harekâtı, yakın bir zamanda sû-i te'vile uğrar, cezasını çeker.

Ve hâkeza, bütün ahlâk-ı hasene ve seyyie bu mikyasa göre ölçülmeli.

Ben rahmet-i ilâhiyeden ümid ederim ki, Risale-i Nur'dan bu zamanda tezahür eden mânevî i'câz-ı Kur'ânî'yi zevk eden zâtlar, bu mânevî ezvâkı hissederler; sû-i ahlâka mübtelâ olmayacaklar inşaallah.

* * *

Cenâb-ı Hak insanı küçük bir kâinat olarak yaratmıştır. İnsanın içinde cennetten de cehennemden birer numune mevcuttur. Onun için iyilik yapınca içinde cennet lezzetlerini andıran bir zevk duyar. Kötülük yapınca da cehennem azabını andıran bir acı ve azap duyar. İnsana bu durum, Cenâb-ı Hakk'ın lütfunun, kereminin, rahmetinin ve adaletinin bir tecellisidir

İşte bu hakikate bağlı olarak Üstad Hazretleri Eskişehir Hapishanesindeki sıkıntıların ve problemlerin gerçek sebeplerine inerek izah etmeye çalışıyor. Mesela, müminler arasında muhabbetin, nasıl manevî bir lezzete, zevke ve kalb huzur ve rahatına sebep olacağını; düşmanlığın da insana nasıl bir azap çektireceğini tesirli bir ifadeyle vicdanlara ve ruhlara duyururcasına anlatıyor. Böylece teker teker büyüklere hürmet, küçüklere merhametin, hırsın, israfın, hased ve kıskançlığın, tevekkül ve kanaatin gurur ve kibirin, tevazu ve enaniyetin, su-i zan ve su-i te'vilin neticelerini gözlere sokarcasına ifade ediyor. Sonunda meseleyi yine kendi meselelerimize bağlayarak diyor ki:

“Ben rahmet-i İlâhiyeden ümid ederim ki, Risale-i Nur'dan bu zamanda tezahür eden Kur'ân'ın mânevî mucizeliğini zevk eden zatlar, bu mânevî zevkleri hissederler; kötü ve fena ahlaklara mübtelâ olmazlar inşallah.” Yani Kur'ân'ın mânevî mu'cizeliğini zevklerde yani Risale-i Nurları devamlı okuyanlarda, o zevki duya duya ve doya doya ikinci bir fitrat, ikinci bir ahlak meydana gelir ve bu yüce haslet sayesinde, artık haset ve kibir gibi aşağı ve âdî şeylere inşallah tenezzül etmezler... Eğer hâlâ ediyorlarsa Risaleleri ya çok az okuyorlardır veya hiç okumuyorlardır. Mânevî beslenmeleri olmayınca, o yüce seviyeden aşağı yuvarlanıyorlar demektir...

Aslî seviyede Kur'ân'ın parlak mucize ifadeleri Sahabe efendilerimizi nasıl besleyip motive ediyordu ise, tebeiyet seviyesinde o yüce ve mukaddes Kur'ân'ın hakiki bir tefsiri, olan ve ilâhî kelamın manevî mu'cizeliğini günümüzde ortaya çıkaran Risale-i Nurlar da öylece seviyesine ve bizim seviyemize göre bizleri de beslemektedir. Yeter ki, bu kaynaktan, bu Hızır Çeşmesinden ayrılmayalım; her gün biraz olsun okuyarak irtibatımızı sağlayalım...

Hakikatli Bir Teselli

Eskişehir’de tevkifhânedede Risale-i Nur şâkirtlerine yazılan fıkralardır.

Aziz kardeşlerim!

Sizin için pek çok müteessirdim, elem beni eziyordu. Fakat bana ihtar edildi ki; kader ve kısmetinizde, beraber bu hapishânenin suyunu içmek ve ekmeğini yemek vardı.

Bir eser-i rahmet-i ilâhiye ve bir cilve-i inâyet-i rabbâniye olarak bu suyu ve bu ekmeği beraber yememizin ve içmemizin en kolayı ve en hafifî ve en hayırlısı ve sevablısı..

ve Risale-i Nur şâkirtlerinin en menfaatli bir dershâneleri ve en feyizli bir çilehâneleri..

ve düşmanlarına karşı ne derece ihtiyatlı davranmak lâzım geldiğini tâlim eden en hassas bir imtihan meydanı..

ve her birinde ayrı ayrı güzel meziyetleri bulunan bu arkadaşların birbirinin âlî meziyetlerinden ve güzel hasletlerinden ve birbiriyle tesis ve tecdid-i uhuvvetlerinden istifade etmek ve ders almak için en nurlu bir dershâne, bir tekke suretinde gördüğümünden, bu vaziyetten değil şekvâ, belki bütün ruhumla şükrettim.

Evet, mesleğimiz şükürdür. Ve her şeyde bir vech-i rahmeti, bir cihet-i nimeti görmektir.

Umumunuzun elemleriyle müteellim kardeşiniz

Said Nursî

* * *

Eskişehir Mahkemesinin tevkif edip hapse attığı mevkuftalebelerine Üstad Hazretleri “Aziz kardeşlerim” diye kader açısından meseleyi

hikmetleri ile de ele alarak tesellide bulunuyor. Evet, insanda irade vardır ama kader hâkimdir. Doğmamak, şu veya bu tarihte dünyaya gelmemek, şu veya bu ırktan olmak veya olmamak, erkek veya kadın olmak elimizde mi? Ama bütün bunlardan sorumlu değiliz. Ancak irademizle yaptıklarımızdan hesap soruluyor.

Hapishane meselesinde bazılarımızın tedbirsizlikleri olabilir ama büyük çoğunluğun böyle bir şeyle alakası yok. Kader bizi Eskişehir'e doldurmuş. Demek ki, yeni bir imtihan var. Burası Hazreti Yusuf (aleyhisselam)'ın medresesi, Hazreti Yusuf'un bir suçu mu vardı? Hayır. O bir peygamber ismet sıfatı var; suç işlemez. Ama kader Mısır Sultanlığının yolunu bu Yusufî Üniversite'ye uğratmış...

İşte bunun içindir ki bu medresenin dersleri ve dersaneleri en büyük menfaati temin ediyor ve en feyizli bir çilehâne olarak çok kısa zamanda talebelerini manevî basamaklarda çok yüce makamlara yüceltiyor. Şimdi böyle bir yerden şikâyet edilir mi? Hiç böyle bir yere geldim diye üzülünür mü? Ama insan olduğumuz ve çoğumuz ledün ilimleriyle olayların arka planlarını göremediğimiz için zâhire bakıp üzülüp kederleniyoruz. Ayrıca Üstadımız çok önemli bir hususa da dikkat çekiyor:

Bu iman ve Kur'ân hizmeti Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) müjde verdiği gibi *“Bu İslamiyet'i güneşin doğup battığı her yere ulaştırmaya ve Muhammed (aleyhisselam)'ın adını her mekâna duyurmaya”* namzet... Böyle olunca sadece Türkiye'de değil; sadece İslam ülkelerinde değil bütün dünyada güzellik ve hayrın temsilcilerinin İslamiyet ve Kur'ân'ın düşmanlarına karşı ne derece tedbirli ve stratejik hareket etmesi gerektiğinin dersini de işte bu Medrese-i Yusufiye'de öğrenmiş ve eğitimini almış oluyorlar.

Ayrıca, çeşit çeşit meziyetlere, faziletlere ve ayrı ayrı güzel hasletlere sahip olan Risale-i Nur talebeleri bu Yusufî Üniversiteye gelmişler... Bunlarla yakından görüşmek, kardeşlikler kurmak ve yenilemek; güzel haslet, meziyet ve faziletlerinden istifade etmek ve onlara benzemeye çalışıp manevî diplomalar almak kadar güzel bir şey olabilir mi? Ne mutlu onlara!..

Bu arada çok önemli bir husus ise, Hapishanelerde Üstad ve talebeleriyle görüşüp ıslah olan kimseler... Bunlara da Medrese-i

Yusufiye'nin meyveleri nazarı ile bakılmalıdır. Bu hususta Üstad Hazretleri döneminden çok hatıra vardır...

[On Altıncı Lem'a'dan]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ 57 ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ 58

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا 59

Aziz, Sıddık, Meraklı Kardeşim Re'fet Bey!

Mektubunda “letâif-i aşere”yi (on latifeyi) suâl ediyorsun. Şimdi tarîkatı ders vermek zamanında olmadığımın, tarîk-i Nakşî muhakkiklerinin letâif-i aşereye dair eserleri var. Şimdilik vazifemiz ise istihrac-ı esrar (Kur'ân'ın sırlarını bulup çıkarmak) olduğundan, mevcut mesâili nakil değildir. Gücenme, tafsilat veremiyorum. Yalnız bu kadar derim ki:

Letâif-i aşere; İmam Rabbanî kalb, ruh, sır, hafî, ahfâ, insanda anâsır-ı erbaanın (dört unsurun) her bir unsurdan o unsura münasip bir latîfe-i insaniye tâbir ederek seyr ü sülûkta her mertebede bir latîfenin terakkiyatı ve ahvâlinden icmâlen bahsetmiştir.

Ben kendimce görüyorum ki; insanın mahiyet-i câmiyasında ve istidad-ı hayatiyesinde çok letâif var, onlardan on tanesi iştihar etmiş.

Hattâ hükemâ ve ulemâ-yı zâhirî dahi, o letâif-i aşerenin pencereleri veyahut nûmuneleri olan havâss-ı hamse-i zâhirî (zâhirî beş duyu), havass-ı hamse-i bâtına (bâtînî beş duyu) diye o letâif-i aşereyi başka bir surette hikmetlerine esas tutmuşlar.

Hatta avâm ve havas beyninde teâruf etmiş (tanınmış) olan insanın letâif-i aşeresi, ehl-i tarîkin letâif-i aşeresiyle münasebettardır. Mesela vicdan, âsâb, his, akıl, hevâ, kuvve-i şehevîye, kuvve-i

gadabiye gibi letâifi, kalb, ruh ve sırta ilâve edilse letâif-i aşereyi başka bir surette gösterir. Daha bu letâiften başka sâika, şâika ve hiss-i kable'l-vukû (önsezi) gibi çok letâif var.

Bu meseleye dair hakikat yazılsa çok uzun olur. Vaktim de kısa olduğundan kısa kesmeye mecbur oldum.

Senin ikinci suâlin olan, “mana-yı ismî” ile “mana-yı harfî”nin bahsi ise ilm-i nahvin umum kitapları başlarında o mesele izah edildiği gibi, ilm-i hakikatin Sözler ve Mektubat nâmındaki risalelerinde temsilâtla kâfi beyanat vardır. Senin gibi zeki ve müdakkik bir zâta karşı fazla izahat fazla oluyor.

Sen aynaya baksan, eğer aynaya şişe için bakarsan, şişeyi kasten görürsün. İçinde Re'fet'e tebeî, dolayısıyla nazar ilişir. Eğer maksat, mübârek sîmanıza bakmak için aynaya baktın; sevimli Re'fet'i kasten görürsün, ⁶⁰ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ dersin. Ayna şişesi tebeî, dolayısıyla nazarın ilişir.

İşte birinci surette ayna şişesi mana-yı ismîdir; Re'fet mana-yı harfî oluyor.

İkinci surette ayna şişesi mana-yı harfîdir. Yani kendi için ona bakılmıyor, başka mana için bakılır ki, akistir. Akis mana-yı ismîdir. Yani ⁶¹ دَلَّ عَلَى مَعْنَى فِي نَفْسِهِ olan târif-i isme bir cihette dâhildir. Ve ayna ise ⁶² دَلَّ عَلَى مَعْنَى فِي غَيْرِهِ olan harfin tarifine mâsadak olur.

Kâinat, nazar-ı Kur'ânî ile bütün mevcudâtı huruftur, mana-yı harfî ile başkasının manasını ifade ediyorlar; yani esmâsını, sıfâtını bildiriyorlar. Ruhsuz felsefe, ekseriya mana-yı ismiyle bakıyor, tabiat bataklığına saplanıyor. Her neyse...

Şimdi çok konuşmaya vaktim yoktur. Hatta Fihriste'nin en kolay, en mühim, en âhir parçasını dahi yazamıyorum. Senin ders arkadaşların, bilhassa Hüsrev, Bekir, Rüşdü, Lütfü, Şeyh Mustafa, Hâfız Ahmed, Sezâi, Mehmedler, hocalara selâm ve mübârek

hânende mübârek mâsumlara dua ediyorum.

63 **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

Kardeşiniz

Said Nursî

* * *

Yüzbaşı Re’fet Barutçu Beyin “Letâif-i Aşere” yani “On Latife” hakkındaki sorusuna Üstad Hazretleri, cevap verirken yaşadığı zamanın, materyalizmin, inkâr-ı ulûhiyetin, dinsizliğin ülkemizi ve dünyayı kasıp kavurduğu bir zaman olması itibariyle tamamen iman hakikatlerinin isbatının ve izahının yapılması gerektiğini söyleyerek bu çeşit tasavvuf ve tarîkatı ilgilendiren mevzularla şimdilik pek ilgilenemediğini onun için tafsilat veremeyeceğini söylüyor.

“İmam Rabbanî Hazretleri; kalb, ruh, sır, hafî, ahfâ (beş latife) ve insanda bulunan (toprak, hava, su ve ateş/nur) unsurlarından her bir unsurundan o unsura münasip insanî bir latife tabir ederek (mânevî yolculuk olan) seyr-i sülûkta her mertebede bir latifenin terakkiyatından (nasıl bir ilerleme ve gelişme göstereceğinden) ve hâllerinden kısaca özetle bahsetmiştir.” diyor.

Ama Üstad Hazretleri, aslında latifelerin ondan daha çok olduğunu; yüzlerinden sadece on tanesinin meşhur olduğunu söylüyor. Kendi ifadesiyle: “Ben kendimce görüyorum ki, insanın (pek çok duygu, istidat ve kabiliyeti içinde toplayan) mahiyet-i câmiasında ve hayatî istidatlarında çok latifeler var, onlardan (sadece) on tanesi şöhret bulmuştur. Hatta hikmet ve felsefe ile meşgul olan hükema ve tasavvufla ilgilenmeyen zâhiri âlimler bile bu On Latifenin (kendileri değil de sadece) pençeleri veyahut nümûneleri olan (görme, işitme, koklama, dokunma ve tad alma gibi) beş zâhirî duygu ve beş tane bâtınî duygu diye, o On Latifeyi başka bir şekilde hikmetlerine esas tutmuşlar. Ama burada Üstad Hazretleri onların beş bâtınî duygudan neleri kastedtiklerini söylememiş. Ama eski eserlerinde kendisi beş zahiri duyguya karşı beş bâtınî duygu diye şunları sayıyor: “Şâika (şevk duygusu) sâika (sevk duygusu) hiss-i kable’l-vukû (önsezi) rüya-yı sâdika, keşf-i sahih.”

Üstad Hazretleri avam ve havas arasında bilinen On Latife'nin ehl-i tasavvuf ve ehl-i tarikatın On Latife'siyle alâkalı olduğunu söyleyerek diyor ki: "Mesela 1) vicdan, 2) âsâb, 3) his, 4) akıl, 5) hevâ, 6) kuvve-i şeheviye, 7) kuvve-i gadabiye, gibi latifeler; 8) kalb, 9) ruh, 10) sırra ilave edilse On Latife'yi başka bir şekilde gösterirler." Devamında da "Daha bu latifelerden başka sâika, şâika ve hiss-i kable'l-vuku gibi çok latifeler var." diyor.

"Mana-yı ismî" ve "mana-yı harfî". Bu tabirler Üstad Hazretlerinin kullandığı, ona ait bir ıstılah, bir terimdir. Arap gramerine göre ismin tarifinde "Müstakil bir manaya delalet eden kelimeye isim denir" denilir. Bu tarif üzerinden Üstad Hazretleri mana-yı ismî tabirini kullanıyor. Yani kâinata, yaratılmış mevcudâta bakarken ismî mana ile bakınca varlıkları bizzat kendi kendine var olmuş, kendi manasını ifade eden şeyler olarak görmek çıkar. Bu bakış, inkârcı, maddeci, materyalist bakıştır. Onlar maddenin ezeli olduğunu baştan kabul edip, Allah'a ait olan ezeliyet sıfatını maddeye vererek yanlış bir yol tutmuşlardır...

Mana-yı harfî ise yine Arap gramerindeki harf tarifinden doğmaktadır. Harf müstakil bir manası olmayan yani kendi kendine tek başına bir mana ifade etmeyen; başka şeylerin anlaşılmasına yarayan; başkalarının anlaşılması için bir âlet olan şeye denir. Üstad Hazretleri bu tarifi esas alarak yeni bir terim üretmiş ve mana-yı harfî demiştir. Yani biz âleme, kâinattaki varlıklara bir mümin olarak mana-yı harfîyle bakarak; onların aslında manalarının kendilerine delâlet etmeyip onları Yaratana işaret ettiğini söylüyoruz. Onun için kâinata, âlem diyoruz. Âlem, alem yani bayrak, işaret kelimesiyle alâkalıdır. Yani biz kâinata Allah'ın varlığına alem olduğu ve O'nun varlığına delâlet ve işaret ettiği için âlem diyoruz.

Esasen mana-yı ismî ve mana-yı harfî bir "bakış" açısıdır. Niyet ve "nazar" meselesi çok mühimdir. Üstad'ın aynaya bakan Re'fet Ağabeye izah ettiği gibi bir gün bu meseleyi soran bir delikanlıya "Saat kaç?" diye soruldu. Saatına baktı ve "Saat on iki" dedi. Sonra bu delikanlıya "Saatın markası ne idi?" diye sorulunca, o tekrar saata baktı. "Niye bir daha bakıyorsun ki? Biraz önce bakmamış mıydın?" denildi. O da "Ama o zaman saata vakit için bakmıştım ve markasına dikkat etmemiştim. Şimdi ise, markası için bakıyorum." diye cevap verdi. O zaman denildi ki: "İşte nazar meselesi, bakış açısı dediğimiz de bu. Eğer kâinattaki

Allah'ın yarattığı bu sanat eserine mana-yı harfi nazarı ile bakarsanız, o sanatlarda Allah'ın isimlerini sıfatlarını ve onların tecelli nakışlarını görürsünüz ve tefekkür ibadetini yerine getirmiş olarak sevap kazanırsınız. Ama mana-yı ismiyle bakarsanız, onlardaki sanat harikalarını akılsız, şuursuz maddeye vermiş olursunuz ve Allah'a karşı da şükür etmiş olmaz bilakis nankörlük yapmış olursunuz.” denildi...

Bu mektubun sonunda bahsedilen “Fihriste” müstakil bir Risaledir. Yani “On Beşinci Lem’a (Fihriste) Risalesi”

Üstad Hazretleri Sözlere’in, Mektubat’ın fihristesini bizzat kendisi yazmıştır. Lem’alar’ın da baştan 14. Lem’aya kadar olanını da bizzat kendisi yazmıştır. 15. Lem’a, Fihrist Risalesi olmuş, 16. Lem’a’dan itibaren artık onların ve diğer Risalelerin fihristelerini ağabeyler kendi aralarında istişare ederek taksim etmişler ve yazmışlardır. Kastamonu Lâhikasında bir mektupta Üstad Hazretleri bunu takdir etmiş, istişarenin önemine hatta “üstadiyetine” yani bir “üstad” gibi yol gösterici çok önemli bir husus olduğuna işaret etmiştir...

57 Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

58 “Hiçbir şey yoktur ki, O’nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ Sûresi, 17/44)

59 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

60 “İşte bak da Allah'ın ne mükemmel Yaratan olduğunu bir düşün!” (Müminûn Sûresi, 23/14).

61 “Kendi manasına delâlet eder.” (Zemahşerî, *Mufassal* 1/23; Âmidî, *İhkam* 1/39).

62 “Kendinden başkasının manasına delâlet eder.” (Zemahşerî, *Mufassal* 1/379; Âmidî, *İhkam* 1/94).

63 Bâki olan yalnız Allah'tır.

Dokuzuncu Lem'a

Bu Lem'ayı herkes okumasın. Vahdetü'l-vücûdun ince kusurlarını herkes göremez ve muhtaç değil.

بِاسْمِهِ ⁶⁴ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ⁶⁵

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ ⁶⁶

Aziz, Sıddık, Muhlîs, Hâlis Kardeşim!

Kardeşimiz Abdülmecid'e ayrı mektup yazmadığının sebebi, size yazdığım mektupları kâfi gördüğümündendir ki Abdülmecid, benim için Hulûsî'den sonra kıymettar bir kardeşim, bir talebemdir. Her sabah akşam Hulûsî ile beraber, bazen daha evvel duamda ismiyle hazır oluyor.

Size yazdığım mektuplardan, evvel Sabri, sonra Hakkı Efendi istifade ediyorlar. Onlara da ayrı mektup yazmıyorum.

Cenâb-ı Hak seni onlara mübarek büyük bir kardeş yapmış. Sen benim yerime Abdülmecid ile muhabere et, merak etmesin, Hulûsî'den sonra onu düşünüyorum.

Birinci Suâliniz: Cedlerinizden birisinin imzası “es-Seyyid Muhammed”e dair mahrem sualiniz var.

Kardeşim buna ilmî ve tahkikî ve keşfî cevap vermek elimde değil. Fakat ben arkadaşlarıma derdim ki:

“Hulûsî ne şimdiki Türklere ve ne de Kürtlere benzemiyor. Bunda başka bir hâsiyet görüyorum.” Arkadaşlarım da beni tasdik ediyordular. دَادِ حَقِّ رَا قَابَلَيْتُ شَرْطُ نَيْسْتِ sırrıyla “Hulûsî'de büyük bir asâlet tezahürü bir dâd-ı Hakdır” derdik.

Hem kat'iyen bil ki; Resûl-i Ekrem'in (aleyhissalâtü vesselâm) iki âli var:

Biri, nesebî âldir.

Biri de şahs-ı mânevîsi ve nurânîsinin risalet noktasındaki âli var.

Bu ikinci âlde kat'iyen sen dâhil olmakla beraber, birinci âlde dahi delilsiz bir kanaatim var ki ceddinin imzası sebepsiz değildir.

Aziz kardeşim!

Senin İkinci Suâlinin Hülâsası: Muhyiddin Arabî demiş: "Ruhun mahlûkiyeti, inkişafından ibarettir."

O suâl ile benim gibi zayıf bir bîçâreyi, Muhyiddin Arabî gibi müthiş bir harika-i hakikat, bir dâhiye-i ilm-i esrâra karşı mübârezeye mecbur ediyorsun. Fakat madem nusûs-u Kur'ân'a istinaden bahse girişeceğim; ben sinek dahi olsam o kartaldan daha yüksek uçabilirim.

Kardeşim, bil ki: Hazreti Muhyiddin aldatmaz fakat aldanır. Hâdîdir, fakat her kitabında mühdî olamıyor. Gördüğü doğrudur, fakat hakikat değildir. Yirmi Dokuzuncu Söz'de, ruh bahsinde, medâr-ı sualiniz olan o hakikat izah edilmiştir.

Evet ruh, mahiyeti itibarıyla bir kanun-u emrîdir. Fakat vücûd-u haricî giydirilmiş bir nâmus-u zîhayattır ve vücûd-u haricî sahibi bir kanundur.

Hazreti Muhyiddin, yalnız mahiyeti noktasında düşünmüştür. Vahdetü'l-vücûd meşrebinde, eşyanın vücûdunu hayal görüyor. O zât, harika keşfiyâtıyla ve müşâhedâtıyla.. ve mühim bir meşreb sahibi ve müstakil bir meslek ihtiyâr ettiğiinden, bilmeceburiye zayıf te'vilâtla, tekellüflü bir surette, bazı âyâtı meşrebine, meşhûdâtına tatbik ediyor, âyâtın sarâhatini incitiyor.

Sâir risalelerde cadde-i müstakîme-i Kur'âniye ve minhâc-ı kavîm-i Ehl-i Sünnet beyan edilmiştir. O zât-ı kudsînin kendine mahsus bir makamı var; hem makbûlîndendir. Fakat mizansız

keşfiyatında hudutları çiğnemiş ve cumhur-u muhakkikîne çok meselelerde muhalefet etmiş.

İşte bu sır içindir ki, o kadar yüksek ve harika bir kutup, bir ferîd-i devrân olduğu hâlde, kendine mahsus tarîkatı gayet kısacık, Sadreddin Konevî'ye münhasır kalıyor gibidir ve âsârından istikametkârâne istifade nadir oluyor. Hattâ çok muhakkikîn-i asfiyâ, o kıymettar âsârını mütâlâa etmeye revaç göstermiyorlar, hattâ bazıları men ediyorlar.

Hazreti Muhyiddin'in meşrebiyle ehl-i tahkikin meşrebinin mâbeynindeki esaslı fark ve onların me'hazlarını göstermek, çok uzun tetkikata ve çok yüksek ve geniş nazarlara muhtaçtır. Evet fark o kadar dakik ve derin.. ve me'haz o kadar yüksek ve geniştir ki, Hazreti Muhyiddin hatasından muâheze edilmemiş, makbul olarak kalmış. Yoksa eğer ilmen, fikren ve keşfen o fark o me'haz görünseydi, onun için gayet büyük bir sukut ve ağır bir hata olurdu. Madem fark o kadar derindir, bir temsil ile o farkı ve o me'hazleri, Hazreti Muhyiddin'in o meselede yanlışını göstermeye muhtasaran çalışacağız. Şöyle ki:

Mesela bir aynada güneş görünüyor. Şu ayna, güneşin hem zarfı, hem mevsûfudur. Yani güneş bir cihette onun içinde bulunur ve bir cihette aynayı ziynetlendirip parlak bir boyası, bir sıfatı olur.

Eğer o ayna fotoğraf aynası ise güneşin misalini sabit bir surette kâğıda alıyor. Şu hâlde aynada görünen güneş, fotoğrafın resim kâğıdındaki görünen mahiyeti, hem aynayı süslendirip sıfatı hükmüne geçtiği cihette, hakikî güneşin gayrıdır. Güneş değil, belki güneşin cilvesi başka bir vücûda girmesidir. Ayna içinde görünen güneşin vücûdu ise hariçteki görünen güneşin ayn-ı vücûdu değilse de ona irtibatı ve ona işâret ettiği için, onun ayn-ı vücûdu zannedilmiş.

İşte bu temsile binâen, “Aynada hakikî güneşten başka bir şey yoktur” denilmek ve aynayı zarf ve içindeki güneşin vücûd-u

haricîsi murad olmak cihetiyle denilebilir. Fakat aynanın sıfatı hükmüne geçmiş münbasit aksi ve fotoğraf kâğıdına intikal eden resim cihetiyle güneştir denilse hatadır; “Güneşten başka içinde bir şey yoktur” demek yanlıştır. Çünkü aynanın parlak yüzündeki akis ve arkasında teşekkül eden resim var. Bunların da ayrı ayrı birer vücûdu var. Çendan o vücûdlar güneşin cilvesindendir, fakat güneş değiller.

İnsanın zihni, hayali, bu ayna misaline benzer. Şöyle ki:

İnsanın âyine-i fikrindeki malûmatın dahi iki veçhi var: Bir vecihle ilimdir, bir vecihle malûmdur. Eğer zihni o malûma zarf saysak, o vakit o malûm mevcud, zihnî bir malûm olur; vücûdu ayrı bir şeydir. Eğer zihni o şeyin husûlüyle mevsuf saysak, zihne sıfat olur; o şey o vakit ilim olur, bir vücûd-u haricîsi vardır. O malûmun vücûd ve cevheri dahi olsa, bununki arazî bir vücûd-u haricîsi olur.

İşte bu iki temsile göre, kâinat bir aynadır. Her mevcudâtın mahiyeti dahi birer aynadır. Kudret-i ezeliye ile îcad-ı ilâhîye maruzdurlar. Her bir mevcud, bir cihetle Şems-i Ezelî'nin bir isminin bir nevi aynası olup bir nakşını gösterir.

- Hazreti Muhyiddin meşrebinde olanlar, yalnız aynalık ve zarfiyet cihetinde ve aynadaki vücûd-u misali, nefiy noktasında ve akis, ayn-ı mün'akis olmak üzere keşfedip, başka mertebeyi düşünmeyerek, ⁶⁷ لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ diyerek yanlış etmişler. ⁶⁸ حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ kaide-i esâsiyeyi inkâr etmek derecesine düşmüşler.

- *Amma ehl-i hakikat ise*, verâset-i nübüvvet sırrıyla ve Kur'ân'ın kat'i ifâdâtıyla görmüşler ki, âyine-i mevcudâtta kudret ve irade-i ilâhiye ile vücûd bulan nakışlar O'nun eserleridir. “Heme ez ost”⁶⁹(Hâşiye) tur; “heme ost”⁷⁰(Hâşiye) değil. Eşyanın bir vücûdu vardır ve o vücûd bir derece sabittir. Çendan o vücûd, vücûd-u Vâcib'e nisbeten vehmî ve hayalî

hükümünde zayıftır; fakat Kadîr-i Ezelî'nin îcad ve irade ve kudretiyle vardır.

Nasıl ki temsilde, ayna içindeki güneşin hakikî vücûd-u haricîsinden başka bir vücûd-u misalîsi var.

Ve aynayı ziynetli boyalayan münbasit aksinin dahi arazî ve ayrı bir vücûd-u haricîsi var.

Ve aynanın arkasındaki fotoğrafın resim kâğıdına intikaş eden suret-i şemsiyenin dahi ayrı ve arazî bir vücûd-u haricîsi vardır, hem bir derece sabit bir vücûddur.

Öyle de kâinat aynasında ve mahiyât-ı eşya aynalarında esmâ-i kudsiye-i ilâhiyenin irade ve ihtiyâr ve kudret ile hâsıl olan cilveleriyle tezahür eden nukûş-u masnûâtın, vücûd-u Vâcib'den ayrı, hâdis bir vücûdu var.

Hem o vücûda, kudret-i ezeliye ile sebat verilmiş. Fakat eğer irtibat kesilse, bütün eşya birden fenâyâ gider. Bekâ-yı vücûd için her an, her şey, Hâlıkının ibkâsına muhtaçtır. Çendan حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ 'dür, fakat O'nun isbat ve tesbitiyle sabittir.

İşte Hazreti Muhyiddin, "Ruh mahlûk değil; âlem-i emirden ve sıfat-ı iradeden gelmiş bir hakikattir" demesi, çok nusûsun zâhirine muhâlif olduğu gibi; mezkûr tahkikata binâen iltibas etmiş, aldanmış, zayıf vücûduları görmemiş.

Esmâ-yı ilâhiyeden Hallâk, Rezzâk gibi isimlerin mazharları vehmî ve hayalî şeyler olamaz. Madem o esmâ hakikatlidirler. Elbette mazharlarının da hakikat-i hariciyeleri vardır.

Üçüncü Suâliniz: İlm-i cifre anahtar olacak bir ders istiyorsunuz.

Elcevap: Biz kendi arzu ve tedbirimizle bu hizmette bulunmuyoruz. İhtiyârımızın fevkinde, bize, daha hayırlı bir ihtiyâr işimize hâkimdir. İlm-i cifir, meraklı ve zevkli bir meşgale olduğundan, vazife-i hakikiyeden alıkoyup meşgul

ediyor. Hattâ kaç defadır esrâr-ı Kur'âniye'ye karşı o anahtar ile bazı sırlar açılıyordu; kemâl-i iştîyak ve zevk ile müteveccih olduğum vakit kapanıyordu. Bunda iki hikmet buldum:

Birisi, ⁷¹إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ yasağına karşı hilâf-ı edepte bulunmak ihtimali var.

İkincisi, hakâik-ı esâsiye-i imaniye ve Kur'âniye'nin berâhîn-i kat'îye ile ümmete ders vermek hizmeti ise, ilm-i cifir gibi ulûm-u hafiyenin yüz derece daha fevkinde bir meziyet ve kıymeti vardır. O vazife-i kudsiyede kat'î hüccetler ve muhkem deliller sû-i istîmale meydan vermiyorlar. Fakat cifir gibi, muhkem kaidelere merbut olmayan ulûm-u hafiyede sû-i istîmal girip şarlatanların istifade etmeleri ihtimalidir. Zaten hakikatlerin hizmetine ne vakit ihtiyaç görülse, ihtiyaca göre bir nebze ihsan edilir.

İşte ilm-i cifirin anahtarları içinde en kolayı ve belki en sâfisi ve belki en güzeli, ism-i Bedi'den gelen ve Kur'ân'da Lâfza-i Celâl'de cilvesini gösteren ve bizim neşrettiğimiz âsârı ziynetlendiren tevâfukun envâlarıdır. Keramet-i Gavsîye'nin birkaç yerinde bir nebze gösterilmiş. Ezcümle:

Tevâfuk birkaç cihette bir şeyi gösterse, delâlet derecesinde bir işarettir. Bazen birtek tevâfuk, bazı karâinle delâlet hükmüne geçer. Her ne ise, şimdilik bu kadar yeter. Ciddî ihtiyaç olsa size bildirilecektir.

Dördüncü Suâliniz: Yani sizin değil, İmam Ömer Efendi'nin suâli ki bedbaht bir doktor, Hazreti İsa'nın (aleyhisselâm) pederi varmış diye, ⁷²(Hâşiye) divanecesine bir te'vil ile bir âyetten kendine güya şahit gösteriyor...

O bîçâre adam bir zaman huruf-u mukattaa ile bir hat icadına çalışıyordu. Hem pek çok hararetli çalışıyordu. O vakit anladım ki o adam zındıkların tavrından hissetmiş ki hurufât-ı

İslâmiye'nin kaldırılmasına teşebbüs edecekler. O adam güya o sele karşı hizmet edeceğim diye çok beyhude çalışmış. Şimdi bu meselede ve hem ikinci meselesinde yine zındıkların esasât-ı İslâmiye'ye karşı müthiş hücumunu hissetmiş ki böyle manasız te'vilât ile bir musâlaha yolunu açmak istediğini zannediyorum.

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ gibi nusûs-u kat'iyeye ile Hazreti İsa (aleyhisselâm) pedersiz olduğu kat'iyeti varken, tenâsüldeki bir kanunun muhalefetini gayr-ı mümkün telâkki etmekle, vâhi te'vilât ile bu metin ve esaslı hakikati değiştirmeye teşebbüs edenlerin sözüne ehemmiyet verilmez ve ehemmiyete değmez. Çünkü hiçbir kanun yoktur ki, şüzûzları ve nadirleri bulunmasın ve haricine çıkmış fertleri bulunmasın. Ve hiçbir kaide-i külliye yoktur ki, harika fertler ile tahsis edilmesin.

Zaman-ı Âdem'den beri bir kanundan hiçbir fert şüzûz etmemek ve haricine çıkmamak olamaz. Evvela, bu kanun-u tenâsül, mebde' itibarıyla, iki yüz bin envâ-ı hayvanâtın mebde'leriyle hark edilmiş ve nihâyet verilmiş.

Yani, en evvelki pederleri âdetâ Âdem'leri hükmünde, iki yüz bin o evvelki pederler, kanun-u tenâsülü hark etmişler. Peder ve vâlideden gelmemişler ve o kanun haricinde vücûd verilmiş.

Hem her baharda gözümüzle gördüğümüz, yüz bin envân kısm-ı âzamı, hadsiz efradları, kanun-u tenâsül haricinde – yaprakların yüzünde, taaffün etmiş maddelerde– o kanun haricinde îcad edilir. Acaba mebdeinde ve hattâ her senede bu kadar şâzlarla yırtılmış, zedelenmiş bir kanunu, bin dokuz yüz senede bir ferdin şüzûzunu akla sığdıramayan ve nusûs-u Kur'âniye'ye karşı bir te'vile yapışan bir akıl, kaç derece akılsızlık ettiğini kıyas et.

O bedbahtların kanun-u tabiî tâbir ettiği şeyler, emr-i ilâhî ve irade-i rabbâniyenin küllî bir cilvesi olan âdetullah kanunlarıdır ki Cenâb-ı Hak, o âdâtını bazı hikmet için değiştirir. Her şeyde ve her kanunda irade ve ihtiyârının hükmettiğini gösterir. Harikulâde bazı fertlerde hark-ı âdât eder (adetlerini değiştirir). *إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ* fermanıyla bu hakikati gösterir.

Ömer Efendi'nin o doktora dâir ikinci suali:

O doktor, o meselede o kadar eblehâne hareket ediyor ki, sözlerini dinlemek yahut ehemmiyet verip cevap vermekten çok aşağıdır. Bu bîçâre, küfür ve iman ortasını bulmak istiyor. Onun ehemmiyetsiz bahsine karşı değil, belki yalnız Ömer Efendi'nin istifsarına göre derim:

Memurât ve menhiyât-ı şer'iyede illet, emr-i ilâhîdir ve nehy-i ilâhîdir. Maslahatlar ve hikmetler ise, müreccihtirler; emir ve nehyin taallûklarına ism-i Hakîm noktasında sebep olabilir.

Mesela sefer eden, namazını kasreder. Bu namazın kasrına bir illet ve bir hikmet var. İlet, seferdir; hikmet, meşakkattir. Sefer bulunsa, meşakkat olmasa da namaz kasredilir. Sefer olmasa, hânesinde yüz meşakkat görse, yine namaz kasredilmez. Çünkü meşakkat filcümle bazen seferde bulunması, kasr-ı namaza hikmet olmasına kâfidir ve seferi illet yapmasına da yine kâfidir.

İşte bu kaide-i şer'iyeye binâen, ahkâm-ı şer'iyeye hikmetlere göre tegayyür etmiyor, hakikî illetlere bakar. Mesela o doktorun bahsettiği gibi, hınzırın etinden bildiği zarardan, hastalıktan başka, “Hınzır eti yiyen bir cihette hınzırlaşır”⁷³(Hâşiye) kaidesiyle ve o hayvan, sâir hayvanât-ı ehliye gibi zararsız yapılmıyor. Etinden gelen menfaatten ziyade, çok zarar îras etmekle beraber, etindeki kuvvetli yağ,

kuvvetli soğuk memleketi olan frengistandan başka tıbben muzır olduğu gibi, mânen ve hakikaten çok zararlı olduğu tahakkuk etmiş.

İşte bu gibi hikmetler, onun haram olmasına ve nehy-i ilâhî taallûkuna da bir hikmet olmuştur. Hikmet her fertte ve her vakitte bulunmak lâzım değildir. O hikmetin tebeddülü ile illet değişmez. İlet değişmezse hüküm değişmez.

İşte bu kaideye göre, o bîcâre adamın ne kadar şeriatın ruhundan uzak konuştuğu anlaşılsın. Şeriat nâmına onun sözüne ehemmiyet verilmez. Hâlık'ın çok akılsız filozoflar suretinde hayvanları vardır!

* * *

Bu mektubun giriş kısmı Hulûsî Beye hitap ediyor. Yaşanılan zamanın hassasiyeti ve nezaketi mektupların bile dikkatli yazılmasını, haberleşmenin tedbirli olmasını gerektiriyor. Bir mektup yazılıyor önce Hulûsî Ağabeye geliyor. Barla'ya yakın Bedre'de imamlık yapan Santral (Sıddık) Sabri Efendi birinci derecede, sonra Hakkı Efendi istifade ediyor. Abdülmecid Ağabey, Üstad'ın hem talabesi hem nesebî kardeşi olduğu için daha bir derin tedbirle, onunla ikinci elden Hulûsî Bey vasıtasıyla görüşüyor. Aslında Abdülmecid Ağabey, âlim bir zat... Üstad'ın İşârâtü'l-İ'câz tefsiri ile Mesnevî-i Nûriye eserini Arapça'dan Türkçe'ye aynen Üstad'ın üslûbunda tercüme etmiştir. Çocukları onların tercüme olduğunu bile fark etmez. Ürgüp Müftüsü iken Bediüzzaman'ın kardeşi diye vazifeden alınmıştır. Sonra Konya'ya gelmiş çok büyük maddî, mânevî ve mâlî sıkıntılar çekmiştir. Daha sonra Konya İmam-Hatip Okulunda ders vererek ailesini geçindirmek zorunda kalmıştır. Oğlu Suat Ünlükul da komiser olarak amcası sebebiyle sürgünlere maruz kalmıştır. Emirdağ'da Üstad'ın ziyaretine gitmiş, karakola çekilmiş ve çok ağır hakaretler edilmiştir. Kendisi komiser, ziyaretine gittiği zât amcası olmasına rağmen... Ama Üstad onu hem teselli etmiş ve hem de saadetli günlerin müjdesini vermiştir.

Birinci Suâlde: Hulusî Ağabey, dedesinin “Seyyid Muhammed” yazılı imzası ile ilgili, kendisinin seyyidlerden olup olmadığını soruyor. Yani “Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) soyundan ve torunlarından mıyım?” meâlinde bir soru soruyor. Üstad zaten keşfen Hulusî Ağabeyin asaletinden onun seyyid olduğuna hükmediyor. Aslında Üstad ziyaretine gelen pek çok kişiye hemen ilk anda fark edip seyyid olduklarını söylemiştir. Hatıralarda bunları görüyoruz.

Ayrıca burada “Âl-i Muhammed” hakkında bir izah da var. Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) soyundan gelenler O’nun Âli’inden olduğu gibi, Hulusî Ağabey ve benzeri ihlâs ile iman ve Kur’ân hizmetinde bulunan yani Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) risalet (peygamberlik) noktasında mânevî ve nurânî şahsiyetinin temsilcisi ve mirasçısı şahsiyetler de Âl-i Muhammed’e dâhil olduklarını ifade ediyor. O soydan gelmek insanın elinde değil ama, risalet noktasında davasına ihlas ve sadakatla sahip çıkanlar için yollar açık...

İkinci suâl: Muhyiddin Arabî’nin Ehl-i Sünnet’e muhalif bir görüşünün tashihi ile ilgilidir. Üstad Hazretleri Muhyiddin Arabî hakkında “İslâmî ilimlerin bir mu’cizesi” diyor. Ama yanlısını da tashih ediyor. Gerçekten Muhyiddin Arabî harika bir zât... Soy itibariyle Arap atasözlerinde cömertlikte meşhur Hâtemî Tâi’nin torunlarından... Fütuhât-ı Mekkiye isimli dört ciltlik muazzam kitabının Tekmile bölümünde elektiriği adeta tarif ediyor. “**Ey cinler ve insanlar size dumansız bir alev (ışık) ve bakır gönderilir de (izolesiz) ondan kendinizi kurtaramazsınız. (Ama o da bir nimettir) Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyor, yalan sayıyorsunuz?**” (Rahman Sûresi, 55/35-36) âyetlerinden keşfen olsa gerek, “Tekmile’inde henüz bilinmeyen bazı ilim ve fenlerden bahsederken “*İlmü’l-intikas ve’l-in’ikâs, fi’n-nûrî ve’n-nühâs*” yani “Işık ve bakır içerisinde baş aşağı düşme ve ters cihete dönmenin ilmi” diyor. Başaşağı çevrilen bir bardaktan suyun dökülmesi gibi elektiriğin negatif kutuptan pozitif kutba doğru akması...

“eş-Şeceretü’n-Nümâniye fi’d-Devleti’l-Osmaniye” isimli kitabında ölümünden yarım asır sonra kurulan Osmanlı Devletinden

bahsediyor. Bilhassa Yavuz Selim'den ve onun gibi bir dâhi olan ve İran ile meşgul olan Sultan Dördüncü Murad'dan işaretlerle ve harflerle bahsediyor. Arkadaşımız Dr. Muhammed Kileci, bu eser üzerinde bir çalışma yapıyor ve içinde Üstad'a da işaret buluyor. Sonra bir sefer karşılaştığında Üstadımızın talebelerinden Mustafa Sungur Ağabeye anlatıyor. O da diyor ki: "Üstad da senin dediğin gibi, 'Muhyiddin Arabî her şeyi teferruatla anlatıyor da bizden sadece küçük bir işaretle bahsediyor. Herhalde bizim bazı tashihlerimizden dolayıdır.' dedi." Evet kitabının son bölümünde her kemâlin bir zevali geleceği gibi, Osmanlı'nın da zevalinin geleceğini ve onun zevâline sebep olanların tahribatlarını anlattıktan sonra "Sin gelir, düzeltir." diyor...

İnsanın aklına, "İslamî ilimlerin bir mucizesi olan bir zatın nasıl olup da Ehl-i Sünnet'e uymayan bir şey söylemesi mümkün oluyor?" diye bir soru geliyor. En baştan bilelim ki, sadece Peygamberler bu hususta koruma altındadır. Zaten, "li hikmetin" bile bir hata olsa, derhal düzeltilir. Vahiy açık ve berraktır. İlham ise öyle değildir.

Allah'tan başka her şey, ruh da dâhil mahlûktur. "Ruhun mahlûkiyeti inkişafından ibarettir" dersek, şöyle demek olur, yani ruh zaten vardı yani ezeli idi de inkişaf ettirilmesiyle mahlûk olmuş oldu... Bunu âyet ve hadis ölçüleri kaldırmaz. Onun için Üstad Hazretleri baştan ona saygısını belirtmekle beraber işin aslını ve faslını da göstermekten geri durmamıştır. Muhyiddin Arabî ile ilgili okuduğum kitaplar içinde iki tanesi çok dikkatimi çekti.

Birisi "Sahilsiz Bir Umman: Muhyiddin İbn Arabî" Yazarı ise, Michel Chodkiwicz. Michel, İslam ülkelerine yaptığı bir seyahatin akabinde, henüz on yedi yaşındayken ihtida edip Müslüman olmuştur. İkinci kitap ise "İbn Arabî: Kibrît-i Ahmer'in Peşinde" Bunun yazarı da Michel'in kızı Claude Addas...

Üstad Hazretleri Muhyiddin Arabî ile ilgili bir ölçü veriyor: "Aldatmaz, fakat aldanır. Hidayet üzeredir fakat hidayet rehberi değildir." diyor.

Ruh ile kanun emir âleminde. "**De ki: Ruh Rabbimin emrindedir.**" (İsrâ Sûresi, 17/85) âyeti ruh'un emir âleminde

olduğunu gösteriyor. Hem ruh, hem kanun ikisi de irade tecellisine mazhurdur. Ama ruhta fazladan kudret ve hayat tecellisi vardır. Onun için hakiki vücudu vardır ve hayat sahibidir. Kanun ise hakiki varlığa sahip değildir; izafî, nisbî bir varlığı vardır. Mesela çekirdekte neşv ü nemâ (büyüme) kanunu vardır. Ama çekirdeği ezip ufaladığın zaman, ondaki, neşv ü nema kanunu da kalmaz. Veya atomda itme-çekme kanunu vardır. Atomu parçalayınca itme-çekme diye bir kanun kalmaz. Ama ruh öyle değildir. İnsan öldürülse, asite atılıp yok edilse bile ruhun varlığı devam eder. Ruh da kanunlar da mâhiyet itibariyle Allah'ın ezeli ilminde mevcuttur... Ama vücud-u hârici itibariyle hâdis... Yani sonradan yaratılmıştır. İşte mâhiyet itibariyle ezeli ilim ve irade yönünü nazara almıştır. Allah'ın ezeli ilminin, sadece ruha değil her şeye bakar bir yönü vardır.

Ayrıca vahdet-i vücûd meşrebi Allah'ın varlığından başka her şeyin vücûdunu hayal görerek yine ölçüyü bozuyor. Çünkü altı iman esasını içine giren, meleklerle iman, peygamberlere iman, kitaplara iman, âhirete iman gibi esasları hayal sayamayız. Eşyanın hakikati sabittir. Onlar hayal değil gerçekten varlık sahibidirler... İman esasları hayal üzerine kurulmaz.

Üstad burada fotoğraf misalinde, güneşin tecellisinin güneşten ayrı ve farklı bir fotoğraf olarak kâğıda geçmesi; güneş resminin gerçek güneşten farklı bir varlık olduğunu gösterir ve hayal değildir. Cenâb-ı Hakk'ın kudretinin ve diğer isimlerinin tecellisi bir varlık da hayal değildir. Evet en gerçek varlık, Allah'tır. Ama O'nun yarattıklarının da yaratılmış olarak bir hakikatleri vardır.

Her şey Allah'tandır...

Üçüncü Suâl: Ebced ve cifirde, harflerin birer rakam gibi düşünülmesi söz konusudur. Mesela: Elifin rakam değeri, 1 dir; Be'nin 2; Cim'in 3; Dâl'in 4; He'nin 5; Vav'ın 6; Ze'nin 7; Hâ'nın 8; Tı'nın 9 (Bunlar birer birer sıralanır. Bundan sonrakiler onar onar.); Ye'nin 10; Kef'in 20; Lâm'ın 30; Mim'in 40; Nun'un 50; Sin'in 60; Ayn'ın 70; Fe'nin 80; Sad'ın 90 (Bundan sonrakiler yüzer yüzer); Kaf'ın 100; Râ'nın 200; Şın'ın 300; Te'nin 400; Se'nin (peltek) 500; Hı'nın 600; Zel'in (peltek) 700; Dâd'ın 800;

Zı'nın (peltek) 900; Ğayn'ın 1000'dir... Ezberlemesi kolay olsun diye "Ebced hüvvez huttî, Kelemen sa'fas, Karaşet sehaz dazıĝılan." diye harfler birbirine bitiştirilmiştir. Bunlar da hesaplamalarda küçük ebced, büyük ebced diye harflerin rakam değerleri daha değişik ele alınarak da işlem yapılır. Fakat bu mesele şarlatanlığa açık bir şey olduğu için, Üstad Hazretleri talebelerinin ilgilenmesini istememiştir. Zaten namazda ve namaz tesbihatında kalbine gelen manalara göre Üstad bu işe yönelmiştir. İhtiyaç olmadığından sırf birtakım hesaplar, tarihler çıkarmak için zorlamalar, asla doğru değildir. Risalelere, iman-Kur'ân hizmetine şiddetli saldırılar baskılar olduğu zaman maneviyatları güçlü tutmak; moralleri yükseltmek için müjde nevinden bu yolla bazı gerçekler ortaya konulmuştur. Sonra bunları Üstad hep mahrem tutmuştur...

Öbür taraftan tamamen hakikatsiz ve boş saymak da doğru değildir. Zaten her asra bakan ayetlerin küllî manalarında bir cüz'î manaya işaret edildiği ifade edilmiştir. Birinci Şua'daki 33 âyetten çıkarılan işaretler; Meyve Risalesi'nin sonunda "**Ğâsıkın izâ vekab**" âyeti ile 1971'deki 12 Mart'ta yapılan işaret asla hafife alınamaz.

Ama gayb ile ilgili "**Gaybı Allah'tan başkası bilmez (Ancak Allah'ın bildirmesiyle başkaları da bilebilir)**" (Neml Sûresi, 27/65) âyetine karşı saygılı olmak da gerekir. Bu, kehânet-fürûşluk nevinden böbürlenme vesilesi yapılacak bir husus değildir...

Dördüncü Suâl: İmam Ömer Efendiye bir doktor,⁷⁴ âyetlerin sarîh açık manalarını kafasına göre tevil ederek; her şeyi yoktan var eden ve Hazreti Âdem'i anasız babasız yaratan Allah'ın sanki hâşâ gücü Hazreti İsa'yı babasız yaratmaya yetmezmiş gibi, uygunsuz sözler söyleyip bir kısım Hıristiyanlar gibi pederi varmış, demiş. Bu, İslam'ın, Kur'ân'ın anlattığı Allahü Teâlâ'yı tam bilmemek demektir. Allah, dilediği şeyi "Ol!" der, yoktan var eder. O yaratmanın her şeklini bilir. Ona zorluk yoktur; O'na her şey kolaydır.

Şimdi konuyla alâkalı kutsal kitabımız Kur'ân-ı Kerim'e müracaat edelim ve mevzuu Hazreti İsa ve Hazreti Meryem'in anlatıldığı

âyetlerden takip edelim.

Kur'ân'ı Kerim'de 114 Sûre vardır. En uzun sûre el-Bakara'dır ve 286 âyetten meydana gelir. Ondan sonra Âl-i İmran Sûresi gelir ve 200 âyetten müteşekkildir. İşte bu ikinci en uzun sûre ile orta uzunlukta bulunan Meryem isimli 95 âyetten meydana gelen sûre, Hazreti Meryem'den bahsetmektedirler.

İmran, Hazreti Meryem'in babasıdır. Onun ismi de yukarıda geçtiği üzere Hazreti Meryem gibi bir sûreye isim olmuştur.

Kur'ânı Kerim'de tek bir kadın ismi geçer, o da Hazreti Meryem'in ismidir.

Önce Âl-i İmran Sûresi'nden başlayalım:

(35) Hani bir zaman İmran'ın hanımı (Hanne) şöyle dua etmişti: “Rabbim! Şu karnımdaki yavruyu hür olarak (her türlü bağdan, dünya iş ve meşgalesinden âzâde ve her şeyiyle Sana teslim bir kul olarak, bilhassa Mâbe'de hizmet etsin diye) Sana adadım; ne olur bu adağımı kabul buyur; şüphesiz ki, her şeyi hakkıyla işiten (niyetlere ve kalbden geçenlere varıncaya kadar) her şeyi hakkıyla bilen Sen'sin.

Rivayet olunuyor ki Hazreti İsa'nın ninesi, İmran'ın hanımının ismi, Fâkuza kızı Hanne'dir. Hazreti Meryem'in annesi olan Hanne'nin kız kardeşi ve bir rivayette Hazreti Meryem'in kız kardeşi İyşa'da Hazreti Zekeriya'nın hanımı ve Hazreti Yahya'nın annesi imiş. Hazreti Muhammed (aleyhisselâm) **“Yahya ile İsa, teyze oğullarıdır.”** buyurmuştur.

Hazreti İmran'ın eşi ve Hazreti Meryem'in annesi Hanne'nin duası üzerinde bir değerlendirme yapan merhum Seyyid Kutub diyor ki:

“İmran'ın zevcesinin karnındaki yavrusunu adaması ve adadığı ciğerpâresini kabul etmesi için Allah'a yapmış olduğu samimi dua, onun (anne Hanne'nin) Allah'a olan ihlâs dolu teslimiyetinin ifadesidir. Her şeyiyle Allah'a yönelişinin her türlü kayıt ve bağdan kurtuluşunun Allah'ın rızasını araştırmaktan başka, her şeyden sıyrılışının en güzel terennümüdür.”⁷⁵

(36) Vakti gelip onu dünyaya getirince (adağından dolayı

erkek beklerken, kız gelmesi karşısında üzüntü ile) “Rabbim ben bir kız dünyaya getirdim” deyiverdi. Elbette Allah, onun dünyaya nasıl bir çocuk getirdiğini daha iyi biliyordu! (Bu sebeple üzülmeye gerek yoktu. Onun beklediği) erkek çocuğu, (ona bahşedilen ve nasıl bir nimete mazhar kılınacağını bilmediği) bu kız gibi olamazdı. “Ben (dedi) onun adını Meryem koydum; onu ve ondan gelecek nesli, rahmetten kovulmuş şeytanın şerrinden Sana ısmarlıyorum”

Âyetteki anne Hanne'nin “Gerçekten ben adını Meryem koydum.” ifadesini Seyyid Kutub şöyle değerlendiriyor:

“Bu sözün bu şekilde söylenmesi, çok yakından yapılan bir münâcâtı ifade eder. Bu onun Rabbiyle başbaşa kaldığını hissettiren bir münâcât şeklidir. Rabbi ile kendi kendine ve O'nun huzurunda konuşuyor. Allah'a en kıymetli şeyini (hayat cevheri evladını) takdim ediyor. İşte bu hâl, seçkin insanların Rabbi ile beraber oldukları bir haldir. Bir yakınlık bir muhabbet hali... Bu sâde sözlerle yapılan niyaz ve yakarıшта hiçbir tekellüf, karşılık görünmüyor. İştien, cevap veren, seven ve daima yakın olan Allah ile konuştuğunu hissettiren bir dua, bir münâcât...”⁷⁶

(37) **Rabbi onu (annesinin adamasındaki samimi niyet ve güzel duygulara karşılık) iyilik ve güzellikle kabul buyurdu ve pek güzel bir nebat, bir fidan gibi yetiştirdi. Onu (yetiştirmesi ve adanmış olduğu Mâbed'teki vazifesini yerine getirebilmesi için) Zekeriya'nın bakım ve himayesine verdi. Zekeriya, ne zaman Mâbed'e girip onun yanına varsa beraberinde yiyecekler bulurdu. “Meryem, bunlar sana nereden geliyor” diye sordu. “Allah katından!” dedi Meryem. Şüphesiz Allah, kimi dilerse ona hesapsız rızık verir.**

Bu âyet üzerine düşünecek olursak, sözlü ve iradî duaların makbul olması, Bediüzzaman Hazretlerinin dediği gibi iki cihettedir. Cenâb-ı Hakk ya istenilen şeyi aynen verir. Mesela birisi, kendisine bir erkek evlat ister. Cenâb-ı Hakk, Hazreti Meryem gibi bir kız evladını verir. “Duası kabul olunmadı” denilmez; “Daha iyi bir şekilde kabul edildi” denilir. Madem Cenâb-ı Hakk, hikmet sahibidir. Biz O'ndan isteriz, O'da bize cevap verir. Fakat hikmetine

göre bize muamele eder.

Hasta olan kimse doktorun hikmetini itham etmemeli. Hasta bal ister, uzman doktor sıtması için acı bir ilaç olan sulfato verir. Buna karşı “Doktor beni dinlemedi” denilmez. Belki inleyişini dinledi, işitti, cevap da verdi ve isteğini en iyi şekilde yerine getirdi...

Bu ayette geçen:

a) **“Allah, Meryem’i en güzel bir nebat gibi, bir fidan gibi yetiştirdi.”** ifadesi İncil’de de “Güzel bitkinin meyvesi de güzel olur” şeklinde geçer. Demek ki, güzel bir bitki gibi yetiştirilen Hazreti Meryem’in Hazreti İsa (aleyhisselam) gibi güzel bir meyvesi olacaktır...

b) **“Zekeriya mihraba girip Meryem’in yanına vardığında yanında taze bir rızık bulurdu.”** ifadesindeki Mihrab kelimesinden dolayı Türkiye’deki ekseri camilerin Mihrabında yani İmamların namaz kıldırmak için durdukları yerin duvarının üzerinde bu âyetin bu cümlesi yazılıdır. Diğer İslâm Dünyasında bilhassa Arapların Mescidlerinin Mihrablarının üstünde ise **“Şimdi yüzünü Mescid-i Haram (Kâ’be) tarafına çevir.”** (Bakara Sûresi, 2/144) âyeti yazılıdır.

c) Yine bu âyetin ifadeleri içinde Hazreti Meryem’n kaldığı yerde yazın kış meyveleri ve kışında yaz meyvelerinin bulunmasına işaret eden cümle üzerine Bediüzzaman Hazretlerine şöyle bir soru soruluyor: *“Âyetin ifadesiyle, göklerin üstünde bulunan Cennet’in meyvelerini, bazı peygamberler ve evliyalar, yakın bir yerden alır gibi alıyormuş, bazen yakından Cennet’i temâşâ ediyorlarmış deniliyor. Nihayet uzaklık, nihayet yakınlık içinde bir meseledir ki, bu asrın aklına sığmaz. (Nasıl izah edilebilir?)*

Cevaben diyor ki:

Bu uzak zannedilen İslâmî Hakikatı zihinlere yakınlaştırmak için bir temsil ile işaret edeceğiz:

Mesela, bir hükümetin Askerî dairesi memleketin doğusunda, Adliye dairesi batısında, Milli Eğitimi kuzeyinde, İlmî Araştırmalar dairesi güneyinde, İçişleri Bakanlığı ortasında bulunsa, telsiz, telefon, telgrafla gayet muntazam bir sûrette, her daire alakadar olduğu vaziyetleri görse, haber alsa, âdeta bütün o memleket adliye

dairesi olduğu halde, askerî dairesidir ve mülkiye dairesi olduğu gibi ilmîye dairesi oluyor.

Hem Mesela çeşitli devletler ve ayrı ayrı başşehirleri bulunan hükümetlerin, bazen oluyor ki, sömürgeler yönüyle ve imtiyazları bakımından veya ticaretleri münasebetiyle bir tek memlekette ayrı ayrı hâkimiyetleri bulunur. Halk ve millet bir olduğu halde, her bir hükümet, kendi imtiyazı cihetiyle o halk ile münasebete geçer. Birbirinden çok uzak o devletlerin muameleleri birbirine temas eder, her hânede birbirine yakınlaşır ve her adamda iştirâkleri olur. Cüzî meseleleri, temas noktalarındaki cüzî dairede görülür.

İşte bu iki temsil gibi, gökler memleketi, başşehir ve merkez itibariyle gayet uzak olduğu halde, dünya memleketinde insanların kalblerine uzanmış mânevî telefonları olduğu gibi, gökler âlemi, yalnız cismânî âleme bakmıyor; belki ruhlar âlemini ve melekût âlemini de içine aldığından, bir cihetle perde altında bu yaşadığımız âlemi de kuşatmıştır.

Hem bâkî âlemden, bekâ diyarından olan cennet de, hadsiz uzaklığıyla beraber, yine o tasarruf ve icraat dairesi yaşadığımız bu âlemin perdesi altında, her tarafa nûrânî bir surette uzanmış, yayılmış. Cenâb-ı Hakk'ın hikmetiyle, kudretiyle, nasıl ki, insanın başına yerleştirdiği duygularının merkezleri ayrı ayrı olduğu halde, her biri bütün o vücuda, o cisme hükmediyor ve tasarruf ve icraat dairesine alabiliyor. Öyle de, bu büyük insan olan kâinat da, bir biri içine girmiş daireler gibi binlerce âlemleri kapsıyor. Onlarda cereyan eden hallerin ve hâdiselerin küllî ve cüz'î oluşları, özellikleri ve büyüklükleri cihetiyle durumları söz konusu olur. Yani, o cüz'ler, cüz'î ve yakın yerlerde; küllî ve büyük olanlar da küllî ve büyük makamlarda görülür.⁷⁷

Elmalılı Hamdi Yazır diyor ki:

Mihrab; malumdur ki, mescidlerin ön taraflarında imamın duracağı özel mevkidir. Parça söylenelerek, bütün kastedilerek, mescide, aynı şekilde en şerefli yere, en ileri mevkiye de mihrab denilir. Fakat burada mihrab kelimesiyle kastedilen, mescidde merdivenle çıkılan, bir mahfil olduğu beyan ediliyor ki, Hazreti Meryem, Hazreti Zekeriya (aleyhisselâm) tarafından buraya

konulmuş ve burada muhafaza edilmişti. İşte ana karnında babası İmran'dan yetim kalan Hazreti Meryem, böyle kudsî bir ruhaniyetle doğmuş ve böyle bir mihrabda Allah tarafından özel bir mazhariyet ile perverde olmuştu.⁷⁸

Bu âyette geçen **“Zekeriya mihraba her girişinde, onun yanında taze rızık bulurdu; ‘Ya Meryem! Bu sana nereden’ dedi. O da ‘Allah tarafından’ dedi. Şüphe yok ki, Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır.”** ifadesi için Seyyid Kutub merhum diyor ki:

“Bu yiyecek hakkında birçok rivayetlerde tafsilatlı malûmat var. Biz, o hususta sözü uzatmayacağız. Fakat bunun, yiyecek olarak isimlendirilen ve kendisinden hayır fişkiran her şey olduğunu itiraf etmekle yetineceğiz. Hatta o derece bol rızık ki, bir peygamber olan ve Meryem’i himayesine almış bulunan Zekeriya (aleyhisselam)’ı bile hayretlere düşürüyor. Hazreti Zekeriya hayret ediyor ve soruyor: **‘Bütün bunlar sana nereden geliyor?’** Hazreti Meryem ihlâs, samimiyet ve tevazu ile Allah’ın nimet ve bereketini itiraf ediyor ve fazla söze lüzum görmeden meseleyi Allah’a havale ediyor: **‘O rızık, Allah katındandır. Şüphe yok ki, Allah dilediğini hesapsız rızıklandırır.’** Bu cümle, müminin Rabbi ile olan hâlini tasvir eder. Rabbi ile aralarında olan imâ ve işaret ederken bile kibirlenmek, böbürlenmek değil, bir tevazu göze çarpıyor. Bu manzara; Allah’ın peygamberi Zekeriya (aleyhisselam)’ı bile hayretlere düşüren alışılmamış bir kemâl ve olgunluk arz ediyor. Bir fevkalâdelikler sahnesi birbirini takip ediyor ve ardından çok daha büyük bir fevkalâdelik arzedenden Hazreti Yahya ve Hazreti İsa’nın doğumu geliyor. (Özetle: Hazreti Zekeriya, Cenâb-ı Hakk’tan evlad istiyor. Yahya’nın müjdesi geliyor. Kısır, kocamış bir hanımdan bu işin nasıl olacağını soruyor, hem cevabını alıyor hem alâmetini öğreniyor.) İşte böyle...

Bu hâdise, ilâhî iradenin hiçbir hudut tanımadığını ve insanların alışa geldiği, bir kanun olarak kabul edip hilâfına yol bulamadığı kayıt ve bağlardan âzâde olduğunu gösteren şâhane bir manzarayı ifade ediyor. Ve insanlar, bu insanî kanunun hududuna girmeyen meselelerde hemen şüphe ve tereddüde düşüyorlar. Böyle bir

hâdiseyi inkâra kalkışamıyorlar; çünkü ortada gerçek bir olay var. İnkâr edemeyince de bazıları etrafına masal ve hurafe zinciri örüyorlar.

İşte Zekeriya (aleyhisselam)'ı görüyorsunuz... Yaşlı bir erkek... Hanımı gençliğinde hiç çocuk doğurmayan kısır bir kadın... Bir de bakıyorsunuz. Zekeriya (aleyhisselam)'ın gönlünde derin ve fitrî bir evlat arzusu uyanıyor... Karşısında da Allah tarafından rızıklanan sâliha kızcağız Meryem'i görüyor... Derhal Rabbinin huzuruna yöneliyor; O'na yakarı ve niyazda bulunuyor ve Kendi katından temiz bir soy lütfetmesini istiyor: **“Rabbim, diyor, bana katından temiz bir zürriyet bahşet. Muhakkak Sen duayı hakkıyla işitensin.”** Bu samimi, sıcak ve gönülden gelen bir istekle yapılan duanın neticesi nedir? Bunun neticesi, ihtiyarlıkla ve insanların alışageldikleri kaideler bağlı olmayan ilâhî bir icabettir. Dilediği her şeyi yapabilen ilâhî kudretin cevap verip karşılığını vermesi... **“Zekeriya Mihrabta durup namaz kılarken, melekler ona seslendiler: ‘Allah sana Kendisinden Bir KELİME’yi tasdik edici efendi, nefesine hâkim ve sâlihlerden bir peygamber olmak üzere Yahya’yı müjdeliyor.”** Temiz bir kalbden fişkırıp, ricasını; her şeyi işten, dilediği zaman icabet etmeye kadir olan Yüce Varlığa bağlayan o dua, şüphesiz ki, kabul edilecekti. Melekler bir erkek çocuk müjdeliyorlar, o daha dünyaya gelmeden önce. İsmi dünyadakilerin malumu; Yahya!.. Evet dua kabul ediliyor ve insanların bir kanun olarak kabul ettiği alışkanlıklarının hiçbirini, bu kabul edilen duanın eşiğine bile varamıyor. Ama insanlar zannediyorlar ki, Allah'ın iradesi, bu insanî kanunlar ile bağlıdır. (Hayır!...)”⁷⁹

Sanki yapılan bütün açıklamalar Hazreti İsa'nın yaratılmasına geçiş yapmak için bir hazırlık... Böylece İsa (aleyhisselam)'ın yaratılışının, sınırsız olan ilâhî iradenin meydana getirdiği mucizeler zincirinin bir halkasından ibaret olduğu belirtilmiştir. Bundan sonra Hazreti İsa'nın kıssasına geçiliyor ve Hazreti Meryem'in, bütün kötülüklerden temiz tutularak, ibadet ve taatle nasıl o yüce esintiyi almaya hazır hâle getirildiği belirtiliyor: **“Melekler de şöyle demişti: ‘Ey! Meryem! Allah seni seçti ve temiz kıldı ve seni**

âlemlerin kadınlarına üstün kıldı. Ey Meryem! Rabbine boyun eğ, O'na secde et ve rükû edenlerle birlikte rükû et.” Ama nasıl seçme!.. Allah, Hazreti Meryem’i tıpkı ilk insan olan Hazreti Âdem gibi, o hayat dolu ilâhî esintiyi doğrudan doğruya alması için seçmişti. Onun aracılığı ile bu olağanüstülüğü, bütün bir insanlığa sunacaktı. Bu, insanlık tarihinde benzeri görülmemiş bir olay için seçti... Bu, hiç tartışmasız büyük bir olaydı. Ancak Hazreti Meryem, o ana kadar bu büyük olayı bilmiyordu.(...) Boyun eğmek ve ibadet etmek... Huşû ve rükû... Allah’la bağlantılı bir hayat... Bütün bunlar, o büyük ve eşsiz olaya hazırlık içindi...”

(38) İşte o noktada Zekeriya, dua ile hemen Rabbisine yöneldi ve şöyle dedi: “Rabbim, bana katından tertemiz ve hayırlı bir soy (çocuk) lütfet! Şüphesiz Sen, duaları hakkıyla İştensin.”

(39) Derken, (bir gün Zekeriya) mihrapta namaza durmuştu ki, melekler kendisine seslendiler: “Allah, sana Yahya’yı müjdeliyor. Allah’tan bir kelimeyi (Allah’ın bâkire Meryem’den yaratacağı Mesih İsa’yı) tasdik edecek, hem sâlihlerden bir efendi, hem nefesine tam hâkim, gayet zâhid bir peygamber olacaktır.”

Âl-i İmran 39. âyet hakkında Elmalılı merhum diyor ki: **“Allah’tan bir Kelime’yi yani Hazreti İsa’yı tasdik eden”** ifadesi Hazreti Yahya’nın Hazreti İsa’yı ilk tasdik eden zat olduğuna işaret ediliyor. Çünkü kısır, hayız ve nifastan kesilmiş pek ihtiyar bir kadın olan Hazreti Zekeriya’nın hanımı ve Hazreti Yahya’nın annesinin durumu fevkalade ve harika bir şeydir. Binaenaleyh Hazreti Yahya, Cenâb-ı Hakk’ın âdetinin hilafına harika şeyler yaratabileceğine fiilen bir şâhiddir. Hazreti Yahya varlığı ile Allah’ın dilediğini yaratmaya muktedir olduğunu tasdik etmektedir. Bu mana ile alâkalı olarak, Hazreti Yahya’nın vâlidesi İyşa’nın Hazreti Meryem’e: “Benim karnımdaki (Yahya) senin karnındaki (İsa’yı) tasdik ediyor.” dediği rivayet olunuyor. (...) Hazreti Yahya’nın Hazreti İsa’dan yaş olarak altı ay büyük olduğu pek çok rivayette vardır. Üç yaş büyük olduğu da söylenmiştir. Hazreti Yahya, Hazreti İsa semaya yükseltilmeden önce şehid edilmiştir. Bir hadis-i şerifte şöyle rivayet edilmektedir: **“Dünyanın Allah’a karşı**

haysiyetsizliğindedir ki Zekeriya (aleyhisselâm)’ın oğlu Yahya’yı bir kadın öldürmüştür. Hazreti Meryem’e kefil olup himayesine alan Hazreti Zekeriya’yı da gayız ve iftiralarla şehid ettiler. Halbuki Hazreti Zekeriya (aleyhisselâm) Allah katında nezih ve fevkalâde bir mazhariyet sahibi idi...”⁸⁰

(40) Zekeriya, (duasının fevkalâdeden kabulünün ve müjdedeki mucizenin hayreti ve sürûru içinde) “Rabbim, ihtiyarlık gelip çatmış, karım da kısırken benim nasıl, hangi yolla çocuğum olacak ki?!” deyiverdi. (Allah, melek vasıtasıyla), “Hakkındaki takdir budur; onu yapacak Allah’tır. O, ne dilerse yapar!” buyurdu.

(41) “Ya Rab,” dedi (Zekeriya) “Bana bir emâre, bir alâmet lütfet!” “Sana emâre,” buyurdu (Allah) : “İşaretleşme dışında, insanlarla üç gün süreyle konuşamamandır. Bu arada, Rabbini çok zikret ve ikindi - akşam saatleriyle şafak - işrak saatlerinde tesbihte bulun.”

(42) Bir zaman da geldi, melekler, (Mâbed’de hizmete devam etmekte olan Meryem’e) seslendiler: “Meryem! Hiç şüphesiz Allah seni süzüp seçti; seni tertemiz ve her türlü günahtan, lekeden uzak kıldı ve sana bütün dünya kadınlarının üzerinde, bir mevki verdi.

Melekler, Allah’ın hiç isyan etmez, emrettiğini hemen yerine getiren kullarıdır. Bir anda birden fazla yerde bulunabilir ve buldukları yere göre suret ve vaziyet alırlar. Çok çeşitlidirler. Sağımızda solumuzda yaptığımız iyilikleri ve günahları yazan Kirâmen Kâtibîn isimli melekler vardır. Onun için Müslümanlar namazlarını kılıp bitirdiklerinde, sağlarına sollarına selâm verirken hem o tarafta bulunan insanlara hem de o meleklerle selam vermiş olurlar. Her yağmur ve kar tanesinde vazifeli melek vardır. Onlar güzel kelimelerden hoşlanırlar. Melekler konusunda Bediüzzaman Hazretlerinin 24. Söz’de şu ifadeleri yer almaktadır:

“Melâikelerde (nefis olmadığı için ve şeytan kendilerine musallat olmadığından dolayı) cehd ve gayretle yükselme yoktur. Belki her birinin sabit bir makamı, muayyen bir rütbesi vardır. Fakat onların işledikleri işlerde, yaptıkları amellerde özel bir zevkleri vardır.

Bizzat ibadetlerinde, derecelerine göre feyiz almaları söz konusudur. Yani o hizmetlerinin mükâfaatı hizmetlerinin içindedir. Nasıl insan; su, hava, ziya ve gıda ile beslenip gıdasını alır ve bunlardan lezzet duyar. Öyle de, melekler, zikir, tesbih, hamd, ibadet, marifetullah ve muhabbetullahın nurları ile gıdalanıp lezzet alırlar. Çünkü melekler nurdan yaratılmış nurdan varlıklar olduklarından dolayı gıdalarına nur kâfidir. Hatta nura yakın olan güzel kokular da onların bir nevi gıdalarıdır ki, ondan hoşlanıyolar.

Evet güzel ruhlar, güzel kokular severler. (Sigara gibi kötü kokuları da sevmezler. O pis kokuları da şeytanlar ve şerli varlıklar severler. Onun için devamlı temiz olmak, temiz yerlerde bulunmak, kötü yerlerden ve kötü kokulardan uzak durmak gerekir. A.A.) Hem melekler, Mâbud'ları olan Cenâb-ı Hakk'ın emriyle işledikleri işlerde ve O'nun hesabıyla işledikleri amellerde, O'nun nâmıyla ettikleri hizmette ve O'nun nazarıyla yaptıkları nezarete ve O'na mensubiyetle kazandıkları şerefte ve O'nun mülk ve melekûtunun (görünen ve görünmeyen, maddî ve manevî âlemlerin) mütalaası ile aldıkları temâşada, O'nun cemalî ve celâlî tecellilerinin müşahedesıyla kazandıkları nimetlerde öyle büyük bir saadet vardır ki, insan akli anlamaz, melek olmayan bilmez.

Meleklerin bir kısmı âbiddirler (devamlı ibadet ederler), diğer bir kısmının kulluk ve ibadetleri amel - iş şeklindedir. Yeryüzünde vazifeli meleklerin amele kısmı, bir nevi insan gibidir: Tabiri câiz ise, bir nevi çobanlık ederler. Bir nevi de çiftçilik ederler. Yani yeryüzü umumî bir tarladır. İçindeki bütün hayvanların taifelerine (cinslerine) Cenâb-ı Hakk'ın emriyle, izniyle, hesabıyla, kudret ve kuvvetiyle vazifeli bir melek nezaret eder. Ondandır daha küçük her bir nevi hayvanata mahsus bir nevi çobanlık edecek vazifeli bir melek vardır. Hem de yeryüzü bir tarladır, bütün bitkiler onun içinde ekilir. Hepsine Cenâb-ı Hakk'ın nâmıyla, kuvvetiyle nezaret edecek vazifeli bir melek vardır. Ondandır daha aşağı bir melek özel bir taifeye nezaret etmekle, Cenâb-ı Hakk'a ibadet eden melekler vardır. Rezzâkiyet (rızkı verme) arşının vazifelisi olan Hazreti Mikâil (aleyhisselam) şunların en büyük nezaretçileridir.

Meleklerin çoban ve çiftçileri durumunda olanlarının insanlara

benzerlikleri yoktur. Çünkü, onların nezaretleri sırf Cenâb-ı Hakk'ın hesabiyledir, O'nun nâmıyla, kuvvetiyle ve emriyledir. Belki nezaretleri, yalnız O'nu Rabb olarak Rubûbiyetinin tecellilerini, memur olduğu nevîde (tür ve cinste) müşahede etmek, kudret ve rahmetin tecellilerini o nevide mütalâa etmek; ilâhî emirleri o nev'e bir çeşit ilham etmek ve o nev'in iradî fiillerini bir nevi tanzim etmekten ibarettir. Bilhassa yeryüzü tarlasındaki bitkilere nezaretleri, onların mânevî teşbihlerini melek lisanı ile temsil etmek onların hayatları ile Cenâb-ı Hakk'a karşı takdim ettiği mânevî tahiyeye ve teşbihleri melek diliyle ilân etmek; hem onlara verilen cihazları (organ ve donanımları) güzel kullanmak ve bazı gayelere yöneltmek ve bir nevi tanzim etmekten ibarettir. Melâikelerin şu hizmetleri cüz'i iradeleriyle bir nevi teşebbüstür. Belki bir nevi ibadet ve kulluktur. Hakiki icraat ve tasarrufları yoktur (yaratmaları söz konusu olamaz). Çünkü her şeyde, her şeyi Yaratan Cenâb-ı Hakk'a has bir mühür vardır. Başkaları yaratma işine parmağını karıştıramaz. Demek melâikelerin şu nevi amelleri, onların ibadetidir; insan gibi, âdetleri değildir.”⁸¹

Âli İmran Sûresi'nin bu 42. ve 43. Âyetlerinden anlıyoruz ki, Hazreti Meryem yüksek ve temiz fitratı ve ibadetleri ile öyle bir duruma gelmiştir ki, artık meleklerle muhatap olmakta ve onlardan açıkça mesajlar almaktadır...

Hak Dini Kur'an Dili'nde Elmalılı merhum diyor ki: 42. âyette, Hazreti Meryem'in meleklerle muhatap olduğu ifade ediliyor. Böyle seçkin, tertemiz, çirkin hallerden uzak ve hiçbir kadında tecelli etmemiş bir şekilde Hazreti İsa'ya vâlîde olması haysiyetiyle cihandaki bütün kadınlardan seçkin ve imtiyazlı idi. Bütün bunların şükranesi olarak Hazreti Meryem de ibadet ve taâtla meşgul olur, Rabbinin divanında durur, kaşını gözünü kaldırmaz, dualar eder, secdelere kapanır, namaz kılar, âsi ve günahkârlar ile değil namaz kılan Allah'a itaat ve ibâdet eden cemaat ile beraber olur, Beyt-i Makdis'de ibadet ederdi. Böyle yapması için kalbinde meleklerin kendine ilham ettiğini duyar ve emirlere uyardı.⁸²

(43) “Meryem! Rabbinin huzurunda O'nun için el pençe divan dur, secdeye kapan ve O'nun önünde baş eğip rükûa

varanlarla birlikte rükûa var!”

(44) (Ey Rasûlüm Muhammed!) Bütün bunlar, (senin ve hiçbirinizin şâhit olmadığı) gayb haberlerindedir ki, onları sana vahiyle bildiriyoruz. Yoksa (yetişmesi ve kendisine adanmış olduğu Mâbed'deki vazifesini yerine getirebilmesi için) Meryem'in bakım ve himayesini hangisi üzerine alacak diye (din görevlileri) kalemleriyle kur'a çekerlerken (ve kur'a Zekeriya'ya çıkarken) elbette sen onların yanında değildin; bu konuda çekişirlerken de onlarla birlikte değildin.

Bu âyet için Seyyid Kutub şöyle diyor: “Bu Âyet-i Kerime, Hazreti Meryem'in annesi adağını ve Rabbine verdiği sözü yerine getirmek için küçük kızını Mâbed'e getirdiği anda Mâbed görevlilerinin Hazreti Meryem'in bakımını üstlenmek için nasıl birbirleriyle yarıştıklarına işaret eder. (...) Bazı rivayetler, onların kalemlerini Ürdün nehrine attıklarını, Hazreti Zekeriya'nın kalemi dışında diğer kalemler akıntıya kapılıp gittikleri halde, onun kaleminin yerinde durduğunu, bunun da bir işaret kabul edilip Hazreti Meryem'in kendisine teslim edildiğini kaydediyor.”⁸³

(45) Yine bir defasında melekler, “Ya Meryem!” dediler: “Allah sana kendinden bir kelimeyi müjdeliyor; ismi Mesîh, Meryem oğlu İsa'dır; dünyada da Âhirette de itibarlı, şerefli ve Allah'a en yakın kullardan olacaktır.

Elmalılı merhum diyor ki: “45. Âyette geçen KELİME, Arap gramerindeki tarifine göre: Müfred bir mana konulmuş lafızdır. İsim, fiil, harf/edat nâmıyla üç çeşidi vardır. Kelâmdan farklıdır. Gramer kitaplarının tarifi ve tasnifi haricinde kelimenin daha geniş bir yönü vardır... Bir kelâm, bir kaside, bir kitap, sözlü veya fiilî bir hüküm vs de kelime olur ki, Kur'ân'da bunun çok misalleri vardır. Tevhid kelimesi, İsa kelimesi ve diğerleri bu cümledendir.”

Demek ki, KELÂM deyince esas ve bizzat veya dolayısıyla işitme tesiri altında bir mana telkin etmek söz konusudur. KELİME ise, gerek işitme gerek görme tesiri altında mana telkini haysiyetlerinden daha umumî ve gereklidir. Mesela, ağızdan çıkan manalı sesler veya kitapta yazılan manalı yazılar KELİME olduğu gibi âleme bakıldığında göze takılan ve gözden gönüle geçip his

tesiri altında cüz-î-küllî, az-çok bir mana telkin eden mevcudât ve müşahhas (somut) varlıklar da birer kelimedirler ki, Hazreti İsa (aleyhisselam) da biri idi ve Hazreti Meryem'e böyle bir tesirle geldi. (Kur'ân'daki orijinal ifadesiyle) “بِكَلِمَةٍ مِنْهُ” yani, Allah tarafından garip bir kelime, bir fiil ve tesir, âdet hilafına (fevkalâde, harika) bir emr-i tekvin (yaratma işi) manalı bir eser. Burada “bi kelimetihî” buyurulmayıp ta (Yani: “O'nun kelimesi” diye Allah'a izafe edilmiş marife şeklinde değil de) “بِكَلِمَةٍ” denilerek nekre şeklinde söylenmesi şu nükteleri ifade eder: Evvela bu Kelime (nekre yani) tanımadık, bilmedik, garip, âdet hilafına bir kelimedir. Ve bu haysiyetiyle Hazreti İsa (aleyhisselam)'ın hüviyetini teşkil eder (oluşturur). Gerçekten de Hazreti İsa'nın yaratılışı bilinen âdet hilafıdır.

“مِنْهُ” (Yani: O'ndan, Hakk'tan bir kelime) kaydı da bunun vasıtasız (doğrudan Allah tarafından) bir yaratma ve harika olduğunu ve aynı zamanda bu KELİME'nin bâtil olmayıp bir HAK KELİME olduğunu gösterir.

“مِنْهُ” deki “مِنْ” ibtidâ yani başlangıç manasını ifade eder. İkinci olarak: Bu bir kelimedir, lâkin buna münhasır değildir (başka kelimeler de vardır). Zira nekre kelimeler, yaygın ferdlere delâlet ederler. Buna göre Cenâb-ı Hakk'ın diğer kelimeleri bulunduğu unutulmamalıdır.

(46) “Ayrıca, beşikte (yeni doğmuş bir bebek) iken de yetişkinliğinde de insanlarla konuşur ve sâlihlerdendir.”

(47) (Meryem) “Rabbim!” dedi. “(Hayretle), benim nasıl çocuğum olabilir ki, bana hiçbir (erkek) insan eli dokunmadı?!” (Allah adına konuşan melekler veya ruh) cevap verdi: “Hakkındaki takdir budur; Allah'tır onu yapacak. O, ne dilerse yaratır. Bir şeyin olmasına hükmettiği zaman sadece ‘ Ol! ’ der, o da oluverir.”

Burada geçen “كُنْ فَيَكُونُ” sırrını daha önce izah ettiğimiz için o bölümlere havâle ediyorum.

İşte Üstad Hazretleri Latif Nükteler'de konuyla alâkalı şöyle

diyor:

“İnsanlık nev’nin dörtte birinin başına geçen; insanlık nev’inden melekler nevine bir cihetle intikal eden, dünyayı bırak gökleri vatan edinen harika bir insan ferdinin harika vaziyetleri tenâsül kanununun harika bir şeklini gerektirirken; tenâsül kanununun şüpheli, mechûl, gayr-i fitrî, belki ednâ (değersiz aşağı) bir tarz ile o kanun içine almak, hiç yakışmadığı gibi, hiç mecburiyet de yoktur. Hem Kur’ân’ın açık ifadeleri tevil kaldırmaz. Yüz cihette zedelenen tenâsül kanununun tamiri hesabına hiçbir cihette zedelenmeyen ve tenâsülün haricinde bulunan (devamlı anasız – babasız yaratılan) melek cinsinin kanunu, hem Kur’ân’ın sarahat yani açık ifadelerinin kanunu gibi kuvvetli kanunlar nasıl tahrip edilir?”

“**Muhakkak ki, İsa’nın misali, Allah katında Âdem’in misali gibidir.**” (Âl-i İmran Sûresi, 3/59) âyeti gibi kesin âyet ifadeleriyle Hazreti İsa (aleyhisselam)’ın, pedersiz olduğu kesinliği varken, tenâsüldeki bir kanunun muhalefetini, imkânsız telakki etmekle, boş tevillerle bu metin ve esaslı hakikati değiştirmeye teşebbüs edenlerin sözüne ehemniyet verilmez ve ehemniyete değmez. Çünkü hiçbir kanun yoktur ki, istisnaları ve nadirleri bulunmasın ve haricine çıkmış fertleri bulunmasın. Hiçbir külli kaide yoktur ki, harika fertler ile tahsis edilmesin. Hazreti Âdem (aleyhisselam) zamanından beri bir kanundan hiçbir fert istisna olmamak olamaz. En baştan bu tenâsül kanunu başlangıç itibariyle iki yüz bin çeşit hayvanâtın mebdeleriyle yırtılmış ve nihayet verilmiştir. Yani en evvelki pederleri âdeta Âdemleri hükmünde iki yüz bin o evvelki pederler, kanununu yırtıp bitirmişler. Yani bir anne ve babadan gelmemişler ve o kanun hâricinde onlara vücut verilmiş.

Hem her baharda gözümüzle gördüğümüz, yüzbin nev’in büyük bir kısmı, hadsiz fertleri, tenâsül kanunu hâricinde –yaprakların yüzünde, çürümüş kokuşmuş maddelerde– o kanun hâricinde icad ediliyor.

Acaba daha ilk başlangıcında hatta her senede bu kadar istisnalarlarla yırtılmış, zedelenmiş bir kanunu, bin dokuz yüz senede bir ferdin istisna tutulmasını aklına sığdıramayan ve Kur’ân’ın açık ifadelerine karşı bir teville yapışan bir akıl kaç derece

akılsızlık ettiğini kıyas et.

Onların tabiat kanunu tabir ettiği şeyler ilâhî emir ve Rabbanî iradenin küllî bir tecellisi olan âdetullah kanunlarıdır ki, Cenâb-ı Hakk, âdetlerini bazı hikmetler için değiştirir. Her şeyde ve her konuda iradesinin hükmettiğini gösterir. Harikulâde fertlerde âdetlerini değiştirir. **“Muhakkak ki, İsa’nın misali, Allah katında Âdem’in misali gibidir.”** (3/59) fermanı ile bu hakikatı gösterir...

Kur’ân’ı Kerim’in kalbi olan Yâsin Sûresi’nde **“Allah, yaratmanın her şeklini, her çeşidini bilir.”** (36/79) buyuruyor. Yani Cenâb-ı Hakk, Hazreti Âdem (aleyhisselam) gibi anasız - babasız yaratmayı da, Hazreti İsa (aleyhisselam) gibi babasız yaratmayı da, bizler gibi analı - babalı yaratmayı da ve daha bilmediğimiz bütün yaratma tarzlarını bilir ve yaratır. Şimdi mesela hayvanlar âleminden arılara bakacak olursak; inceleme ve araştırmalar gösteriyor ki, kraliçe arı, erkek arılardan aldığı spermeleri bir kesede topluyor. Eğer yumurtayı sperm ile aşılarsa, dişi arı meydana geliyor; eğer aşılamazsa erkek arı meydana geliyor. Yani erkek arıların babası yok. Termit karıncaların erkeklerinin de babaları yok.⁸⁴

Deniz kaplumbağaları sahildeki kumların içine yumurtalarını sıra sıra diziyor. Eğer 32° C üstünde kuluçkada kalırlarsa yavrular dişi oluyor. Eğer 31° C altında kalırsa erkek oluyor. 31° C - 32° C arasında kalırsa % 50 si erkek, % 50 si dişi oluyor. Timsahlarda da durum böyle..

(48) **(Allah doğacak çocuğa) “Kitabı, hikmeti, Tevrat ve İncil’i öğretecek;”**

(49) **“Ve onu İsrailoğullarına bir rasûl olarak gönderecektir.”** (O da, kendisini onlara misyonunda tecelli eden ana hususiyetleriyle şöyle takdim edecektir:) **“Hiç şüpheniz olmasın ki, size Rabbinizden âyetle, apaçık bir delil ile geldim: Sizin için çamurdan kuş gibi bir şey yapar ve içine üflerim de, Allah’ın izniyle bir kuş olur. Yine Allah’ın izniyle, (anadan doğma) körü ve alacalıyı (cüzzamlıyı) iyileştirir, ölüleri diriltirim. Ne yediğinizi ve evlerinizde neyi biriktirdiğinizi size haber veririm. Eğer şimdiye kadar ki, iman iddianızda samimi, gerçekten**

müminlerseniz, bütün bunlarda sizin için (benim peygamberliğimi ortaya koyan) apaçık bir delil vardır.”

(50) (Ayrıca) Benden önce indirilen Tevrat’ı (aslî, hâli, hâlâ ihtiva ettiği gerçekler ve ilâhî kaynağı itibariyle) tasdik edici olarak ve üzerinize haram kılınan bazı şeyleri helâl kılmak için (gönderildim); ve gerçekten ben, size Rabbinizden apaçık bir delil ile geldim. O halde Allah’a karşı gelmekten sakının, takva dairesine girin ve bana itaat edin.

(51) “Şüphesiz yok ki Allah, benim de Rabbinizdir; o halde O’na ibadet edin. Bu (takip edilmesi gereken) doğru bir yoldur.”

(52) İsa, (bu şekilde tebliğine davet etti ve) onların gerçeği bile bile inkârlarını (hatta kendisine düşmanlıklarını) kesinlikle sezince, (mesajını yerleştirmek ve onun temsilcisi ve yüklenicisi olarak kendi ümmetini tesbit için) “Allah’a yardımcılarım kimlerdir?” dedi. Havariler, “Biziz, Allah (yolunun) yardımcıları?” diyerek (O’na tam destek verdiler ve) “Allah’a iman ettik” dediler: “Sen de şahit ol: Biz Allah’a teslim olmuş Müslümanlarız.”

MERYEM SÛRESİ’NDE HAZRETİ MERYEM VE HAZRETİ İSA (ALEYHİSSELAM)

Meryem Sûresi’nin başından itibaren on beşinci âyet tamamen aynen Âl-i İmran Sûresi’nde geçtiği üzere Hazreti Zekeriya ve oğlu Hazreti Yahya’dan bahsediyor. Sonra Hazreti Meryem’e geçiyor:

(16) (Ey Rasûlüm Muhammed) Kitap’ta Meryem’i de an. O, ibadet ve tefekkür için ailesinden ayrılıp, Mâbed’in doğuya bakan bir odasına çekilmişti.

(17) İnsanlarla arasına perde çekerek kendisini tamamen ibadet ve tefekküre vermişti ki, bir gün O’na Ruhumuz’u gönderdik de, Ruhumuz kendisine tastamam bir insan şeklinde görüldü.

Bu âyette geçen “temessül” kelimesi üzerinde duralım.

Çok çeşitleri olan temessülün üç çeşidini ele alalım:

Birincisi: Maddî varlıkların temessülü... Mesela biz bir ayna

karşısında dursak, o aynada temessül eder, görünürüz. Sadece görüntüdür, özelliklerimiz aynaya geçmez. Yani o görüntüye birisi bir şey sorsa cevap veremez, canlı değildir. Temessül aynanın kabiliyetine, durumuna göredir. Mesela binlerce aynanın bulunduğu bir aynalar mahzenine veya kakhaha aynaları denilen insanı; ince, kalın, eciş - bücüş pek çok şekil ve suretlerde gösteren bir yere gitsek bir anda kendimizi binlerce şekilde görürüz. Hatta aynaların çeşitli renklere boyanmalarına göre başka başka renkler içinde görünür ve görürüz.

İkinci: Maddî nurânî varlıkların temessülü... Mesela güneş maddîdir ama nurânî olduğu için temessülüne bazı özellikleri de geçer. Mesela güneşe karşı olan bir ayna karanlık bir yere çevrilip tutulsa, orasını içinden akseden güneş temessülü ile bir derece aydınlatabilir. Veya güneşe tutulan bir mercek ile güneşin hareketi karşısındaki bir şeyi yakabilir.

Üçüncü: Ruhanî nurânîlerin temessülü... Mesela melekler madde değildirler; nurdan yaratılmış ruhanî varlıklardır. Onun için meleklerin temessülünde farklı bir durum vardır. Yani, canlı olarak görünür, konuşur, iş yaparlar. Ama buldukları yere göre temessül ederler. Mesela Hazreti Cebrail (aleyhisselam) aynı anda o muhteşem binlerce kanatları ile Cenâb-ı Hakk'ın huzurunda ibadet ve secde halinde bulunurken aynı anda Peygamber Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanında sahabelerden güzel sûretli Hazreti Dıhye şeklinde bulunur, Cenâb-ı Hakk'ın elçisi vazifesini yapardı. Çoğu zaman yanındakiler fark etmezdi. Ama Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun Cebrail olduğunu bilirdi. Hatta rivayet edilir ki, bir seferinde Peygamberimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) torunları Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin, Hazreti Cebrail'i, kendilerine ticarî seyahatlerinden dönünce hediyeler getiren Dıhye zannetmişler ve yanına gelmişlerdi. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) de bunu kendisine söylemişti. Hazreti Cebrail de onlara cennet meyveleri hediye etmişti. Dışarı çıkınca yaşlı bir ihtiyar onları onlardan isteyip almıştı. Ama Cebrail (aleyhisselam) ondan geri alıp çocuklara vermiş. Sonra da “Yâ Resulallah, o ihtiyar şeklinde temessül eden şeytan idi. Ona cennet

yiyecekleri haram olduğu için geri almam gerekti.” demişti. Kim bilir Cebrail (aleyhisselam) aynı anda kaç yerde, oranın şartlarına göre bir temessülle nice ilâhî emirleri tebliğ etmekteydi...

Mesela Azrail (aleyhisselam) bir anda binlerce insanın ruhunu alabilir. Ama iyi insanların ruh aynaları güzel olduğu için öyle ortamlarda çok dost, çok güzel bir insan şeklinde hiç incitmeden, güzel bir seyahata gider gibi ruhlarını alırken; aynı anda kötü, zalim, canavar ruhlu insanların ruhlarını da onların simsiyah ve korkunç ruh aynalarına da çok korkutuçu ve ürkütücü bir şekilde temessül edip öylece ruhlarını almaktadır...

Hazreti Meryem’e Allah’ın Kelimesi İsa (aleyhisselam)’ı hediye etmek için Ruh geldiğinde de ona göre bir elçi görünümünde temessül etmiştir...

(18) Meryem irkildi ve “Ben” dedi “Senden Rahman’a sığınırım, eğer Allah’tan korkup, günahlardan sakınan bir kimse isen.”

(19) “Ben” diye cevap verdi Ruh. “Sadece Rabbimin bir elçisiyim; O’nun sana tertemiz bir erkek çocuk ihsan etmesine vasıta olmak için geldim.”

(20) Meryem, “Benim nasıl çocuğum olabilir ki?” dedi hayretle, “Bana hiçbir (erkek) insan eli dokunmadı; sonra ben, iffetsiz bir kadın da değilim!”

(21) (Allah adına konuşan Ruh), “Hakkındaki takdir budur.” dedi (ve ilave etti): “Rabbin, ‘Bu, Benim için çok kolaydır.’ buyuruyor. ‘Çünkü Biz O’nu (doğumuyla) insanlara (Kudretimiz için) apaçık bir işaret ve delil, (risaletiyle de) tarafımızdan bir rahmet, bir nimet kılacağız. Artık bu, hükme bağlanmış ve olup bitmiş bir iştir.”

(22) Meryem, çocuğa hâmile kaldı ve bu hâliyle uzakça bir yere çekildi.

(23) Derken, doğum sancısı onu hurma ağacına dayanmaya zorladı. (evlenmeden çocuk sahibi olmayı insanlara nasıl anlatacağının endişeleri içinde) “Keşke” dedi “bu başıma gelmeden önce ölüp gideydim de, adı sanı unutulup gitmiş biri olaydım!”

Bu âyet için Merhum Seyyid Kutub diyor ki: “Biz şimdi öncekinden daha korkunç vaziyette, ailesinden uzak bir köşeye çekilmiş olan Hazreti Meryem’i seyredelim. Daha önceki durumda sadece kendi başına iffet, terbiye ve ahlak problemi ile karşı karşıya iken, şimdi bu olay yüzünden toplumun karşısında rezil olma eşiğindedir. Ayrıca Meryem, psikolojik acıların yanında bedenî acılar da çekmektedir. Kendisini hurma ağacının dalının yanına getiren ve bu dala yaslanmak zorunda bırakan doğum sancıları çekmektedir. Üstelik bu sıkıntılı durumda yalnız başınadır. Bu tür sancılarla karşılaşan bir kız, aynı zamanda şaşkınlığın ızdırabını da çekmektedir. Bu konuda hiçbir şey bilmemekte ve her hangi bir konuda, kendisine yardımcı olacak bir kimse de bulunmamaktadır. Birden şu **يا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا** Yani **keşke bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!**” sözlerini söylemektedir. Kendisi bir “nesiyy” yani aybaşı kanı için kullanılan, sonra da atılıp unutulan bir paçavra olsaydım dileğimde bulunurken, neredeyse yüzündeki işaretleri görüyor, kalbinin titreyişlerini hissediyor ve çektiği acıların izlerini müşâhede ediyoruz. Nihayet dehşetli acıya ve korkunç üzüntüye boğulmuş bir durumda iken en büyük sürpriz meydana geliyor: **“Alt tarafından şöyle bir ses geldi: ‘Sakin üzülme, Rabbin alt tarafından bir ırmak akıttı. Hurma dalını kendine doğru silkele, üzerine taze ve olgun hurmalar dökülsün.’** Hayret! Şimdi doğan bir çocuk, alt tarafından kendisine sesleniyor. Gönlünü rahatlatıp Allah’la münasebetini sağlıyor. Yiyeceğini, içeceğini gösteriyor. Delilini öğretiyor!

Üzülme!.. **“Rabbin alt tarafından bir ırmak akıttı.”** Rabbin seni unutmadı ve seni terk etmedi. Aksine, ayaklarının altında akan bir dere meydana getirdi. Tercih edilen görüşe göre bu ırmak, o anda bir pınardan aktı veya dağda bulunan bir su akıntısından fişkırdı. Dayandığın şu hurma ağacını da silkele. Üzerine hurma döküversin. İşte bu yiyecek ve o da içecek. Tatlı yiyecek, lohusalar için uygun bir gıdadır. Taze ve olgun hurmalar lohusaların en güzel yiyeceklerindedir. Afiyetle **“Ye, iç, gönlünü hoş tut.”** Kalbin mutmain olsun. Eğer biriyle karşılaşırsan, konuşmanın dışında

başka bir yolla, insanlarla konuşmama konusunda Rahman olan Allah'a oruç adadığını ve Allah'a ibadet etmek için her şeyden alâkanı kestiğini bildir ve kimsenin sorusuna da cevap verme... Öyle sanıyoruz ki, Hazreti Meryem üzerine taze hurma dökülmesi için elini hurma dalına uzatıp sallamadan önce, uzun müddet dehşet içinde öylece beklemiş ve susup donakalmıştır. Sonra ayılarak Allah'ın kendisini sahipsiz bırakmayacağını, delilinin beraberinde olduğunu anlamış ve rahatlamıştır. Beraberindeki delili, henüz beşik çağında iken konuşan şu bebektir. Bu bebek konuşacak ve annesiyle ilgili olarak meydana gelmesine sebep olduğu olağan üstü durumu açığa çıkaracaktır.”[85](#)

(24) (Bir ses) alt tarafından ona seslendi: “Üzülme: Bak Rabbin alt tarafında akar bir su meydana getirdi.”

(25) “Haydi, şu hurma ağacını da kendine doğru silkele de, üzerine, olmuş taze hurmalar dökülsün.”

(26) “Artık ye, iç; gözün aydın olsun. Herhangi bir insana rastlayacak olursan, işaretle ‘Ben, Râhman için oruç adadım. O bakımdan, bugün kimseyle konuşmayacağım!’ dersin.”

24 - 25 ve 26. âyetlerde geçen ifadeler ve dekor çok mühim:

a) 1985’li yıllarda su içinde doğum üzerine çok çalışmalar yapıldı. Haberleri de gazetelerde ve ilmî dergilerde yayınlandı. Bir dergide, sadece suyun hâmile annenin vücuduna temasını değil; suyun görünmesi hatta görünmese bile şırıltısının işitilmesi bile doğumda kolaylık sağladığı belirtildi. Onun için şöyle bir tavsiye de vardı: Hastanelerde doğumhanelerin yanına havuzlar ve şadırvanlar yapılmalı; hâmile hanımlar bunları görmeli ve duymalı.

b) Taze ve olgun hurmada oksitosin maddesine benzer bir maddenin bulunduğunu; bunun da doğumda kolaylık sağlayıp ayrıca süt artırıcı bir özelliğe sahip olduğunu yine ilmî araştırmalar göstermektedir. Bu hususta Prof. Dr. Cevdet Meriç Bey’in yazısında şöyle denilmektedir:

Hurma, latince Palmaceae familyasının Phoenix, dactylifera L. cinsidir. Hurma bitkisi çöl bölgelerinde ve kuru iklime sahip ülkelerde çok eskiden beri yetiştirilmektedir. Meyvelerinin besin değeri ve ekonomik önemi sebebiyle ekimi yapılan en eski meyveli ağaçlardan birisidir. Hurma meyvesinin gıda olarak kullanılmasından bahseden kaynaklar çok eskilere dayanır. Bu konuda ilk yazılı kaynak 3600 yıl öncesine ait Khenzer'in kitabesi Abydos içinde bulunmuştur. Hammurabi'nin kanunlarını içeren "Cod of Laws" isimli eserde, meyve bahçelerinin kiralanması ile ilgili kurallardan bahsedilirken hurmadan da söz edilmiştir. Mısır'da paleolitik devre ait kazılarda bulunan tabaklarda hurma çekirdeklerine rastlanmıştır. Hurma bitkisinin İran'ın batısından Arabistan'a ve oradan da Kuzey Afrika'ya geçip yayıldığı kaydedilmiştir. Bugün dünyanın birçok ülkesinde yetiştirilen hurma ağacından elde edilen toplam meyve üretimi 2.435.000 ton civarındadır. Hurma bitkisinin çöllerde yetişmesi, buraları ağaçlandırmak için onu ideal bir bitki durumuna getirmiştir.

Hurma ağacının meyvesi taze olarak tüketildiği gibi kurutulularak veya bundan değişik ürünler elde edilerek de değerlendirilebilmektedir. Hurma müslümanların çok mübarek kabul ettiği, özellikle Ramazan aylarında iftar sofralarından eksik etmedikleri önemli bir meyvedir. Kur'an'da Meryem Sûresi'nde Hazreti Meryem'in doğum sancısıyla bir hurma ağacının dibine sığındığından bahsedilmektedir.

Daha sonra Hazreti Meryem'e "**Hurma ağacını kendine doğru silkele üstüne taze hurma dökülsün. Ve ye, iç gözün aydın olsun.**" şeklinde hurmadan söz edilmektedir. Hurmanın bileşimi onun yetiştiği bölge şartları ve çeşit gibi faktörlere göre değişmektedir. Hurmanın kimyevi kompozisyonundan bahsettikten sonra biyolojik fonksiyonları anlatılmaya çalışılmıştır.

YAĞLAR

Hurma meyvesinin yenilebilen kısmı yaklaşık % 85'ine tekabül etmektedir. Geri kalan kısmı ise çekirdektir. Çekirdeğin, et kısmına göre fazla önemi olmamakla beraber, yine de yağı çıkarılmak suretiyle değerlendirilmektedir. Çekirdekteki yağ miktarı en çok %

9.2'dir. Yağında 14 ayrı yağ asidi bulunmaktadır.

Bunların dışında diğer yağ asitlerini az miktarda ihtiva ettiği için ayrı ayrı zikredilmemiştir. Hurmanın et kısmında bulunan yağ miktarı meyvenin olgunlaşma derecesine ve meyvenin nem durumuna göre %01-2.5 arasında değişmektedir. Çekirdekdeki yağ asitlerinden ayrı olarak taze yeşil hurmalarda 3- 0-kafeoilshikimic asit (dactyliferik asit) izole edilmiştir. 'Yine bitkinin sap kısmından fenolik asitler olarak bilinen p-hidroksi benzoik asit, 3,5 - dihidroksi-4- metoksi benzoik asit (şiringik asit) bulunmuştur.

KARBONHİDRATLAR

Hurma meyvesinin tatlı olması, onun karbonhidrat (şeker) bakımından zengin olmasının bir göstergesidir. İhtiva ettiği şeker miktarıyla ilgili olarak pek çok çalışma yapılmıştır. Hurma meyvesinin et kısmında bulunan şeker miktarı, çeşit ve olgunluk derecesine bağlı olarak çok değişmektedir. Bu bakımdan şeker miktarı hurmanın olgunluk derecesine göre verilmektedir. Hurmaların olgunluk derecesi arapça terimlerle ifade edilmekte ve olgunluk sırasına göre bunlar Kimri (yeşil), Khalal (sarı-pembe), Rutab (yumuşamaya başlamış) ve Tamar (yumuşak ve kahverengi) kelimeleriyle ifade edilmektedir. Bunları ayrı ayrı inceleyip vermek konuyu gereğinden fazla uzatacağından, olgun hurmalarda bulunan ortalama şeker miktarları verilmiştir. Toplam şeker miktarı çeşitlere göre % 47'den % 85'e kadar değişmektedir, Bunun içindeki sakkaroz (çay şekeri) miktarı yine çeşitlere göre % 0-40 arasında değişmektedir. Glukoz miktarının % 21-23 arasında, fruktoz miktarının ise %21-22 arasında değiştiği, glukoz-fruktoz oranının genel olarak 1.16-1.18 arasında olduğu bulunmuştur.

PROTEİNLER

Olgun hurmalarda bulunan protein miktarının genel olarak % 1.9 civarında olduğu belirtilmiştir. Çekirdekte bulunan protein miktarının en fazla % 6.43 olduğu tesbit edilmiştir. Bu rakamlar hurma çeşitlerine göre farklılıklar göstermektedir. Proteinlerin hidroliz edilmesiyle ayrılan amino asitlerin sayısı 21'dir. Bunlar: alanin, arginin, asparagin, aspartik asit, γ -amino butirik asit, sistein, sistin, glutamin, glutamik asit, glisin, histidin, izolösin, lösin, lisin,

metionin, fenilalanin, prolin, serin, threonin, tyrosin ve valin'dir. Vücutta sentezlenemeyen ve mutlaka diyetle alınması gerekli elzem (esansiyel) amino asitlerin hepsi de hurmada mevcuttur.

VİTAMİNLER

Askorbik asit (vitamin c), β - karoten (provitamin A), nikotinik asit (niasin), riboflavin (vitamin B2) ve tiyamin (vitamin B1) hurmada bulunan vitaminlerdir. Bunlar taze ve olgun hurmalarda bulunmaktadır.

MİNERAL MADDELER

Toplam kül olarak da ifade edilen mineral madde miktarı hurmanın et kısmında % 2.1-4.48 oranında değişme göstermektedir. Çekirdekte ise ortalama % 1.2 civarındadır. Et kısmında bulunan mineral maddeler kalsiyum (Ca), bakır (Cu), demir (Fe), magnezyum (Mg), potasyum (K), fosfor (P), sodyum (Na) ve çinko (Zn) dur.

DİĞER BİLEŞENLER

Buraya kadar verilen bileşenlerin dışında başka maddeler de hurmada bulunmaktadır Bunların içerisinde başlıca enzimler, flavonoidler, pektinler, fenolik bileşikler, steroller gelir. Enzimlerden çekirdekte biyokimyasal olarak önemi olan endo-beta-mannaz, beta- mannozidaz ve tiyol proteinaz'dır. Et kısmında ise invertaz enzimi bulunur ve bu enzim kompleks şekerleri basit şekerlere (fruktoz, glukoz gibi) ayırır.

Flavonoidlerden rutin ve quercetin hurmanın polenlerinden, Luteolin 7- glukosit, luteolin 7 - rutinozit, glycosylapigenin gibi flavonoid pigmentleri hurma bitkisinin yapraklarında bulunduğu tesbit edilmiştir.

Pektinler hurmada bulunan polisakkaritler (karbonhidrat) dir. Bunlar jelleştirici maddelerdir. Hurmada bulunan pektin miktarının en fazla % 2 civarında olduğu belirtilmiştir.

Fenolik bileşikler olarak meyvede bulunan klorogenik ve izoklorogenik asitlere ilaveten cis ve trans 3,5,3',5' -tetrahidroksi-4 - metoksi stilbene ve benzoik asit türevleri vardır.

BİYOLOJİK ÖNEMİ

Hurma çekirdeklerinin indirgen olarak ilaç sistemi içerisinde kullanıldığı bilinmektedir. Su ile karıştırılarak pasta haline getirilmiş şekli gözün kornea kısmının opazitesi için uygulanır. Ayrıca baş ağrılarının giderilmesi için başa da uygulandığı kaydedilmektedir. Çekirdeklerden elde edilen özütün antimikrobiyal etkisinin olduğu ve *S. aureus*, *Pr. vulgaris*, *Bacillus subtilis* mikroorganizmalarına karşı antimikrobiyal etkisinin olduğu belirtilmiştir. Hayvan deneylerinde motor aktiviteleri üzerine stimulant (uyarıcı) etki yaptığı tesbit edilmiştir. Bitkinin polenlerinden izole edilen bir glikoproteinin gonadrofik etkisinin (gonadrotop denilen moleküllerin çok çeşitleri olup önemli fonksiyonları vardır. Kadınlarda östrojen hormonu salgılanmasını stimule eder. Erkeklerde ise testislerde spermilerin oluşumunu düzenler) olduğu ispatlanmıştır. Klorogenik ve izoklorogenik asitlerin Allelopatik etkisinin olduğu ve bazı mikroorganizmaların gelişmesini önlediği veya geciktirdiği kaydedilmektedir. Bu asitler ayrıca hurmanın ilk olgunlaşması sırasında değişik enfeksiyon hastalıklarına karşı korunması bakımından önemlidir. Birçok inhibitör görevi yapan fenolik asitler veya onların karboksilik asitlerle oluşturduğu hidroksi aromatik bileşikler (depsides veya polidepsidesler) taze ve kurutulmuş hurmadan izole edilmişlerdir.

Daktiliferik asit (3 - 0 - caffeeoilshikimic) yeşil hurmalarda bulunmuştur. Bu bileşik tyrosin, fenilalanin gibi aromatik bileşiklerin biyosentezinde önemlidir. Substitute sinnamik asitler, flavanoidler, kumarinler ve lignin'in aynı konu bakımından önemi tartışmalıdır. Fenolik bileşiklerden schikimic asidin p-kumaroil, caffeeoil ve feruloil esterlerini meyve içermektedir.

Hurmada biyojenik aminlerden serotonin miktarının 8.2 mikrogram/gr olduğu ve bunun merkezi sinir sisteminde nörotransmitter olduğu, düz kasların kontraksiyonunu (kasılmasını) uyardığı, güçlü bir damar daraltıcı (vazokonstriktör) etki yaptığı bilinmektedir. Başka maddeler için başlangıç maddesi olduğu, asetillendirilmesi veya metillendirilmesiyle beyin epifiz hormonu olan ve sirkadian ritimlerinden sorumlu olan melatonin hormonu meydana gelir.

25 Kilorad'lık gama ışınlarına maruz kalan hurmadaki sistein amino asidi sistine dönüşerek radyasyonu absorbladığı ve bu yüzden hurmanın radyasyona karşı koruyucu etkisinin olduğundan da söz edilmektedir. Bazı hurma çeşitlerindeki gama amino butirik asidin bir nörotransmitter inhibitörü olduğu belirtilmektedir. Bitkinin çekirdeklerinden izole edilen estrogene ve estron bir stereoidal dişilik hormonudur.

Kuran'da Hazreti Meryem'in doğumu sırasında hurma ağacını silkelemesi emredilmekte ve dökülen hurma meyvesinden yemesi için **“Ye, iç gözün aydın olsun”** denilmektedir. Burada doğum yapan bir insan için hurmanın iyi bir gıda olduğuna dair yorumlar vardır. Hurmanın tatlı bir gıda olması bu şekilde yorumlanmasına yol açmış olabilir.

Ancak hurmanın kimyevi kompozisyonu araştırıldıkça bazı maddelerin bulunması enteresandır. Mesela, gama aminobutirik asidin nörotransmitter inhibitörü olarak ağrıyı azaltması, yine serotonin maddesinin özellikle doğumdan sonra rahim kaslarının kasılmasını sağlayarak rahimin eski haline gelmesini kolaylaştırması çok önemlidir. Bunlarla beraber hurma insanların severek zevkle yedikleri, besin değeri yüksek değerli bir gıda maddesidir.

C) **“(Hurmadan) ye, (akan sudan) iç; gözün aydın olsun.”** ifadesiyle ilgili olarak Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed (aleyhisselam): **“Hazreti İsa'nın doğumunda, Hazreti Meryem için rızık olarak, taze hurmadan daha iyi ve hayırlı yiyecek olsaydı, Cenâb-ı Hakk Hazreti Meryem'e onu ihsan ederdi.”** buyurması da üzerinde durulacak bir husustur...

(27) **Meryem, çocuğu kucağına alıp, onunla birlikte toplumuna geldi. “Meryem!” dediler, “Gerçekten sen görülmedik bir iş yaptın!”**

(28) **“Ey Harun'un kız kardeşi, baban kötü bir adam değildi, annen de iffetsiz değildi.”**

(29) **Meryem. (bana değil, ona sorun manasında) çocuğa işaret etti. “Beşikteki bir bebekle nasıl konuşabiliriz ki?” dediler.**

(30) **Bebek dile geldi ve konuşmaya başladı: “(Önce şunu**

belirteyim ki) Ben, Allah'ın kuluyum. O, takdir buyurdu ki, bana kitap verecek ve beni peygamber yapacaktır.

(31) “Her nerede bulunursam bulunayım, beni insanların faydalanması adına hayır ve bereket sebebi kıldı; ve hayatta kaldığım sürece bana namaz kılıp (imkânım olursa) zekat vermeyi ve onları insanlara emretmemi takdir buyurdu.

(32) “Yine beni, anneme karşı çok içten, çok iyi davranan iyi bir evlat kıldı ve beni asla zorba ve hayırsız bir bedbaht yapmadı.

(33) “Doğduğum gün de, öleceğim gün deve diriltilip yeni bir hayata iade edileceğim gün de bana selâm olsun.”

* * *

Ömer Efendi'nin o doktora dair ikinci suali domuz eti hakkındadır. Burada yeri gelmişken bir Alman doktorun domuz eti hakkındaki mülazalarını paylaşmak istiyorum.

DOMUZ ETİNİN ZARARLARI HAKKINDA BİR ALMAN DOKTORUN MÜLAHAZALARI:

Yazarı: Dr. Hans - Heinrich Reckeweg

Çeviren: Dr. Ömer Fahreddin Göze

Senelerden beri domuz etinin zararları, başka bir tabirle sutoksinleri, yani domuz etinde bulunan zehirli ve hastalık amili olan maddeler hakkında, herkes tarafından anlaşılabilir bir tetkik yazısı yazmam rica edilmekte idi. Birçok kez teşebbüs ettim. Fakat her defansında mevzuun genişliği ve kafi zamana sahip olmayışım sebebiyle vazgeçtim. Batı Avrupa'da tamamen meçhul olan bu konuları izah etmek, ticari çevrelerin aleyhteki sert propagandalarına vesile teşkil edeceği için cesaret edemediğim bile olmuştur.

Bu yazımda bazı görüşlere hiç dokunmadım veya kısa olarak temas ettim. Buna rağmen bu makaleyi istifadelerinize sundum. Toksik (zehirli) faktörlerden arınmış gıdalar alan bir kimsenin sağlığını koruyabileceğini veya yasaklara riayet ederek sıhhatini tekrar kazanabileceğini ispat etmek istedim. Bu ise, ancak domuz eti yasağına kat'iyen riayet etmekle kabil olur.

Büyük medeniyetlerin kurucularını, bu meyanda doğulu milletlerin kültürüne müessir olan peygamberleri, bilhassa Hazreti Muhammed (aleyhisselâm)'ı ve Musa Peygamber'i (aleyhisselâm) zikretmek gerekir. Bu peygamberlerin getirdikleri esaslar tabiat kanunlarıyla tam bir mutabakat halindedir. Bilhassa tropik bölgelerde yaşayan halkın domuz eti yemesi çok tehlikelidir. Bu, Afrika ülkelerinde aynı ilkim şartları altında Müslümanların oturduğu bölgelerle Batı medeniyetini tesirinde kalan sahalar arasında yapılacak bir mukayeseye kolayca anlaşılabilir.

İslam kanunlarına göre yaşayan halk sağlıklı olduğu halde, hayatını Batı medeniyetini prensiplerine göre tanzim edenlerde, domuz etinin doğurduğu tipik medeniyet hastalıklarının hepsine rastlanmaktadır. Bu durum Himalayalar'da yaşayan muhtelif kabilelerin mensuplarında da görülmektedir – mesela Hunsa'lar - (Bircher). İslami kaidelere göre ve domuz etinden uzak yaşayanlar sağlıklı olup, ilerlemiş yaşlarına rağmen uzun ve meşakkatli seferlerin yüklerini sırtlarında taşıyabilmektedirler. Vadinin öbür yüzünde ve İslam'ın beslenme kurallarına uymaksızın yaşayan kabileler ise hastalıktan kıvrınmaktadırlar.

Bu açıklamalar Suudi Arabistan, Kahire, Pakistan, Cezayir, Tunus, Libya veya İslam'ın hakim olduğu memleketlerden herhangi birinde vermek yersiz olurdu. Oraların halkı pek haklı olarak benim söylediklerimi kendilerinin esasen bin seneden beri bildiklerini ve riayet ettiklerini, bugün de aktüalitesini muhafaza eden bu prensiplerden sapmalarının düşünülmemeyeceğini ifade edeceklerdi.

Yalnız Musevilere değil, Müslümanlara da domuz etinin şiddetle men edilmiş olduğu bilinen bir gerçektir. Bol miktarda trişin ihtiva ettiği için, domuz eti yasağının, ruhban sınıfı tarafından konulmuş dini bir sağlık tedbiri olduğu yolunda bazı iddialar ortaya atılmaktadır. Hakikat ise asla böyle değildir.

Muhtelif tıp enstitülerinin iştirak ettikleri ve neticesini tebliğciler halinde bildirdikleri büyük bir araştırma, gerçeği meydana çıkarmıştır.

İkinci Dünya Savaşı esnasında, Mareşal Erwin Romel kumandasında yapılan Kuzey Afrika Harekâtına iştirak eden Alman

askerlerinde giderek sık sık rastlanan, adına tropik ülser-ulcus cruris denilen ve ayaklarda yara halinde görülen bir hastalık tespit olunmuştu. Bu hastalık askerlerin muharebelere fiilen iştirakine mani oluyor, uzun süre hastaneden kalmasını mecburi kılıyor, hatta iklimi daha ılıman bölgelere nakli icap ettiriyordu. Bütün tedavi metotları, kemoterapi usulleri denendiği halde başarılı olunmayınca, ayaklara da zuhur eden çıbanların, hastanın aldığı gıda ile ilgili olabileceği hususu akla geldi. Çünkü bu rahatsızlıklara oradaki yerli halkta hiç rastlanmamakta idi. Bunun üzerine ordunun iaşesi, müslüman yerli halkın domuz eti bulunmayan gıda rejimine göre tanzim edildi. Neticede tropik ülser (Ulcus cruris) derdi tamamen ortadan kalktı.

Domuz etinin insan sağlığını bozduğunu, hatta bir ölçüde zehir tesiri yaptığını ben daha savaştan önce biliyordum. Fakat bu olumsuz tesirlerin daha ziyade taze domuz etinden yapılan tava, kızartma, parça, pırzola ve koklet v.s. için bahis konusu olabileceğini zannediyordum. Tuzlanmış jambon, domuz yağı ile sucuk yapılmak üzere hazırlanmış ve tütsülenmiş çeşitli domuz etlerinin de insan sağlığına zarar verebileceğini aklıma getirmemiştim.

Bu hata, taze domuz eti ürünlerinin yenilmesinin, apandisit, safra kesesi iltihabı ve safra kolikleri, mutad barsak iltihapları, tifo ve paratifoya benzer hastalık tablosu gösteren mide ve ince bağırsak iltihabı, had egzamalar, kan çıbanları ve ter bezi abseleri gibi had hastalıkların sebebi olduğu hususundaki kanaatimden ileri gelmekte idi.

Buna karşı o zamanlar, içinde domuz eti bulunan kış sucuğunun yukarıda bildirilen hastalıklardan birini doğurduğunu henüz tespit etmiş değildim.

Bilahare bütün Alman halkının beslenme tarzının esaslı biçimde değiştirilmesi hususunda, savaşı takip eden kıtlık seneleri ve arkasından 1948'de yapılan para reformunun akabinde, planladığımın dışında olarak daha fazla bilgi ve tecrübe sahibi oldum.

Savaş yılları esnasında yağsız gıda alınması ve bilhassa savaş

sonrasının gerektirdiği para reformu, Alman halkını pratik olarak sağlıklı yapmıştı. Bu yıllarda çok az kimse karnını iyice doyurabiliyordu. Domuz eti bulunmuyor, diğer et türleri ise, çok kucuk porsiyonlar halinde ele geçiyordu. Yağ az miktarda dağıtılıyor, şeker hemen hemen bulunmuyordu. Buna karşı patates, havuç ve taze sebze ile takviye edilmiş ekmek ve hamurdan üretilen diğer yiyecekler umumiyetle kâfi miktarda vardı. O zamanlar bir domuzu kaçak kesip yiyebilecek imkânı olanların dışında kalan kimselerde apandisite, safra kesesi rahatsızlıklarına rastlanmıyordu. Romatizma, omurlar arası kıkırdak dokusunun aşınmasından doğan hastalıklar, kalb enfarktüsü, kireçlenme ve yüksek tansiyondan kaynaklanan şikayetler duyulmaz olmuştu. 1948'de yapılan para reformunu takiben domuz eti, jambon ve bilhassa domuz yağı istenildiği kadar bulunur ve ter bezi abseleri gibi müzmin iltihabı cilt hastalıkları, safra kesesi rahatsızlıkları her gün rastlanılan adi vak'alar haline geldi. Bu hastalık tezahürlerinin kimyevi maddelerle, sulfonamidili merhemler ve benzerleriyle yapılan tedavilerinden sonra bile müzmin mantar temriyeleri (deride kabarcıklar yaparak beliren cilt hastalığı) ve değişik tarzda yan tesiri görüldü. O zamanlar bilhassa kanser vak'alarında görülen artış dehşet verici oldu. O zamana kadar hiçbir şikyeti olmayan, 60-70 yaşlar arasındaki pek çok hasta birdenbire mide ağrılarından sızlanır oldu. Bu hastalık vak'alarına yemek borusu, mide ve bağırsak kanseri teşhisi konuldu.

Bu vak'aların seyri o kadar aydınlatıcı ve biyolojik bakımdan manidar idi ki, bundan bütün bu hastalıkların kaynağında bulunan zehir unsurunu aramak mecburiyetini hissettim.

Haftalık Münih Tıp Mecmuasının 1952 senesine ait 12. sayısında, homotoksin (insan zehiri) konusundaki ilk çalışmamda bu hususlara temas ettim.

Seneler boyunca hastalık vak'aları ve dolayısıyla tecrübelerimiz arttıka artrit ve artoz gibi diğer bazı hastalıkların da umumiyetle domuz etinden meydana geldiği ortaya ıktı. Kadınlara has beyaz akıntı, evvelce geirilmif orta kulak iltihabını müteakiben ortaya çıkan, bilhassa savaş esnasında şiddetli patlamaların yol açtığı

fistülize iltihaplar da domuz eti yenmesi yüzünden geç iyileşir veya büsbütün tedavisi imkânsız hale gelirler. Biyolojik ve özel homöopatik bir kur tatbik edilir ve bunun yanında domuz etinin bütün ürünleri kat'î surette yenmezse, tedavi başarılı olur.

İlk müşahadelerimi takiben bu problemler zihnimde daha çok sorular oluşturdu.

Her defasında müşahadelerimin tek taraflı olup olmadığını veya peşin hüküm verip vermediğimi ya da başka hatalara düşüp düşmediğimi tetkik etme mecburiyetini duydum.

BESİN MADDELERİYLE YAPILAN DENEYLER

Şimdiye kadar yapılmış olandan çok daha kat'î ölçüler dahilinde yem vereceğim hayvanlar üzerinde gerekli tecrübeleri yapmaya karar verdim. Deney kobaylarının muhafazasına has kafesler ile para reformundan sonra piyasada bol bol bulunan cinsten geniş ve yüksek otuz tane kavanoz temin ettim. Bir sürü kobay satın alıp, muhtelif gruplara ayırdım. Yemleme tecrübelerine başladım.

Bu tecrübelerden elde ettiğim neticeleri 1955'de Baden-Baden'deki Aurelia Yayınevi tarafından yayınlanan 'Homotoksinler ve Homotoksikozlar-Tıbbi Bir Sentezlerin Esasları' isimli kitabımda yayınladım.

Domuz etiyle beslenen kobaylar şiddetle barbarlığa meylettiler. Yaşları ilerledikçe, bilhassa bir yaşından sonra vücutlarının çeşitli yerlerinde kanser ve cilt hastalıkları meydana çıktı. Buna karşılık normal gıda alan kobaylarda çeşitli hastalıklar görüldüyse de, bunlar kanser ve benzeri ağır öldürücü hastalıklara daha az yakalandılar. Vahşet meyli göstermediler.

Bu arada domuz etinin diğer hayvanlar üzerindeki zararlı tesirleri hakkında bana çeşitli yerlerden bilgiler verildi. Bunun üzerine domuz eti yedirilmesinin asla caiz olmadığı, köpeklerin bu yüzden uyuza ve kaşıntılı deri hastalıklarına, hatta tehlikeli iç hastalıklarına yakalandıkları hususunu bu meyanda öğrenmiş oldum.

Aynı tehlike sirk hayvanları için de vardır. Bilhassa aslanlara ve kaplanlara domuz eti verilmesi kat'iyen doğru değildir. Çünkü domuz eti yiyen hayvanlar yağlanıp tembelleşmekte, tansiyonları yükseldiği için burunları kanamakta, büyük bir ihtimalle bu

sebepten ölüp gitmektedirler.

Bir alabalık üreticisi, domuz eti kıyması ile yemlenen bir balık sürüsünün imha edilebileceğini, bütün balıkların birkaç gün zarfında öleceklerini söyleyip dikkatimi çekti.

ORGANİZMA KENDİNİ ZEHRE KARŞI KORUYUNCA HASTALIKLAR BAŞGÖSTERİYOR

1984'de çeşitli akut ve kronik hastalık vak'alarıyla dolan muayenehanemde dikkate değer müşahadeler yapmak imkanı buldum. Vak'aları evvelki müşahadelerimle gelişmiş homotoksikoloji bilgime göre değerlendirmem mümkün oldu. Bu çalışmalarım sonunda domuz etinin önemli bir homotoksi (insan zehiri) olduğunu ve organizmanın kendisini bu zehirden korumak isteği yüzünden çeşitli hastalık belirtilerinin meydana çıktığını tespit ettim.

Tıp literatürüne mal olan kat'i neticelere göre ve homotoksikolojik açıdan mütalaa edildiği zaman, domuz etini teşkil eden unsurların çok zararlı tesirler meydana getirdiği görülür. Bu sebeple bunlara "sütoksinler" demek yerinde olur.

Gıda olarak alınmak suretiyle vücuda giren hayvani yağlar olduğu gibi depo edilir. Mesela koyun eti yiyen bir köpeğin yağ deposunda yapılan kimyevi tahlil neticesinde koyun yağının değiştirilmeksizin depolandığı, deri altı yağının kimyevi reaksiyonu ve iyot sayısı gibi belirtilerle tespit edilmiştir.

Esasen vücuttaki kan bu yağ zerrecikleriyle dolup taşmaktadır. "Cenapse" denilen "büyük moleküller" bu yoldan teşekkül ederler. Bunlar santrifuj tüpündeki değişik çökme hızlarına göre Svedberg ölçeğiyle ölçülürler. Atardamardaki sertleşmenin ilerlemesine, hipertansiyona, kanın artmasına ve umumiyetle bağ dokusundaki dolaşım bozukluklarına, bilhassa önemli bezlerin kanlanma bozukluğuna, ayrıca kalp koroner damarlarının kireçlenmesine ve daralmasına sebep olmaktadır.

Çok yağlı gıda maddelerinin de bağ dokularını aşırı derecede ve olumsuz yönde etkilediği meydandadır.

Münster'de bulunan Prof. Hauss "Nonspesifik Mezankim Reaksiyonları" isimli eserinde, çok yağlı gıda maddelerinin sebep

olduğu olumsuz etkiler cümlesinden olmak üzere, bilhassa domuz yağının bariz olumsuz rol oynadığını, bu rahatsızlıklara bir de yorgunluklar eklenince hastalıkların daha ağır ve hatta öldürücü olabileceğini etraflıca izah etmiştir.

Seneler boyunca hastalık vak'aları ve dolayısıyla tecrübelerimiz arttıkça artrit ve artoz gibi diğer bazı hastalıkların da umumiyetle domuz etinden meydana geldiği ortaya çıktı. Tedavisi imkansız hale gelen hastalıklar, biyolojik ve özel homöopatik bir kur tatbik edilir ve bunun yanında domuz etinin bütün ürünleri kat'i surette yenmezse, tedavi başarılı olur.

DOMUZ ETİNİN HASTALIĞA SEBEP OLAN UNSURLARI

1. Domuzun eti aşırı derecede yağlıdır.

Yağsız diye vasıflandırılanı bile, sığır ve koyun etine nispetle büyük miktarda yağ ihtiva eder. Bu durum domuz etinin diğer et türlerinin aksine “”hücre içinde”” yağ ihtiva etmesinden ileri gelir. Halbuki yağ umumiyetle bağ dokusundaki hücrelerin dışında bulunur. Bazen de yağ hücreleri şeklinde depolanır. Sadece bayat sığır etinde, yağın basit kısımları hücre içinde de bulunabilir. Halbuki domuz etinde umumiyetle hücrelerde yüksek oranda yağ zerrelere vardır.

Domuz etinin ihtiva ettiği yağ nispeti çok yüksektir. Kızgın tavaya konulan ve yağsız tabir edilen domuz etinin hemen yağ salıvermesi ve “kendi yağı” ile kızarabilmesi domuz etinin ne derece yağlı olduğunu ispata kâfidir.

Yağlar, karbonhidrat ve proteinlere nispetle iki misli daha çok kaloriye sahip oldukları için, bilhassa bol gıda alındığında kolayca bağ dokusunda depolanır. Domuz eti yiyenlerin ortak derdi olan “yağlanma hastalığı”nı doğuran yapışkan maddeler, rahatsızlık amili olan diğer sümüksü maddelerle beraber ve ancak çok zorlukla bertaraf edilebilir.

2. Yağ daima kolesterinle beraberdir.

Kanda kolesterin yüklü büyük moleküllerin teşekkülü kolesterinin tesiriyle olmaktadır. Bunlar damar sertliği ve hipertansiyon hastalıklarına sebep oldukları gibi, bilhassa nikotinle birleşme halinde kalb enfarktüsüne, koroner ve perifer (etraf) damarlarında

dolaşım bozukluklarına sebep olurlar.

3. Kükürtçe zengin bağ dokusu

Tehlike bilhassa kükürt muhtevası yüksek, sümüksü karakterli bağ dokusu maddelerinden, mükopolisakkaritlerden (Amino-şeker, kondroitinsülfat, heksomazin, glukozamin v.d) gelmektedir.

Domuz eti yalnız yumuşak sucuk imaline elverişlidir. Bunun sebebi amino-şeker heksozamin ile kükürt ihtiva eden kondroitin sülfür asidi ve mukoitin sülfür asidi gibi maddelerdir. Bunlar bağ dokusunun sümüksü halde şişmesinde amil oldukları gibi depolanmak üzere gelen yağ zerreleriyle bir arada bulunurlar.

Keza ‘‘Ruben Bolluğu’’nda domuz eti yiyenlere mahsus karakteristik görünümdeki bağ dokusu şişkinliğinin sebebi de bunlardır. Bu halde bağ dokusu sünger gibi su emer ve domuz eti yiyenlere has olmak üzere yastık gibi şiştiği görülür.

Yapışkan maddelerin sinirlere, kaslara, kıkırdaklara vs yerleşmesi romatizma, artrit ve artrozlara, omurlararası kıkırdak yastıkçık zararlarına sebebiyet verebilir. Çünkü domuz eti sağlam bağ dokularının (insan vücudunda ve koyun etinde görüldüğu gibi) bir nispet dâhilinde sümüksü hale gelmesine, yumuşamasına ve direnç özelliğinin azalmasına yol açar.

Bu konuda bilhassa Prof Bier’in yaptığı araştırmalar zikre şayandır. Bier, denek hayvanlarına şıringayla kükürdün harekete geçip ayrılmasını temin etmiştir. Böylece kıkırdak özü maddesindeki kükürt miktarını azaltmak suretiyle onu daha sağlam ve dayanıklı hale getirmenin mümkün olduğunu göstermiştir. Buradan kükürtlü banyoların, dokulardaki kükürdü mobilize ederek aynı neticeyi sağladıkları anlaşılmaktadır.

Kıkırdağın içinde ne kadar az kükürt bulunursa, sağlamlığının ve dayanıklılığın da o nispette yükseldiği sabittir.

Domuz etinde bol miktarda sümüksü bağ dokusu bulunduğu için, çok miktarda da kükürt mevcuttur. Bu husus, çürüme tecrübeleriyle anlaşılmıştır.

Dokulardaki kükürt, çürüme ve fermantasyon süresince yıkılmaktadır. Bu, çok pis ve müz’iç kokusuyla bilinen H₂S olarak

belli olur. Domuz eti, sığır eti ve koyun etiyle yapılan ayırıcı çürüme tecrübeleri neticesinde en az kükürdün koyun etinde bulunduğu sabit olmuştur. İçinde domuz eti bulunan tecrübe kaplarının kapakları sımsıkı kapatılmış olduğu halde, birkaç gün sonra bunları buldukları yerden uzaklaştırmak zarureti hâsıl olmuştur. Çünkü kapaklarından sızan pis kokuya tahammül etmek imkânı kalmamıştır. Sığır eti de hemen ekşimekle beraber, domuz etinin neşrettiği gibi kerih bir koku çıkarmamıştır. Koyun eti ise aradan üç hafta geçtikten sonra bile, çok az çürüme emaresi göstermiştir.

Heidelberg'de Patoloji Profesörü olan Lettre, taze hücre tedavisinin ispatı için, radyoaktif işaretlenmeye tabi tutulmuş doku, organ ve beze parçaları ile hayvanlar üzerinde yaptığı tecrübelerde, dokuya ait yıkılma ürünlerinin organizmaya intikalinden sonra, en fazla kendilerinin biyolojik bakımdan ait oldukları yerlere göç ederek toplandıklarını tespit etmiştir.

Bu hususu ben de tecrübelerimle tespit etmek imkânını buldum. Bol miktarda domuz sırt yağı yemiş olan hastalarda, tipik boyun bölgesi yağlanmasından mütevellit lekeler zuhur etti. Domuzun karın yağını yemiş olanların ise, karınlarında kalın yağ tabakası teşekkül etti. Domuz etinden mamul sosis yiyenlerin ise kalçalarında hiç hoş olmayan deformasyonlar (şekil bozuklukları) görüldü. Bu kimseler vücutlarında hâsıl olan deformasyonların yedikleri domuz etinden ileri geldiğini bilmiyorlardı.

4. Büyüme hormonunun önemi

Domuz etinde, üzerinde dikkatle durulması gerekli diğer bazı hastalık amili faktörler daha vardır. İltihapların ve doku şişkinliklerinin sebebi olan "büyüme hormonu" bu etin içinde bol miktarda mevcuttur.

Ezcümle, çene kemiğinin anormal şekilde dışarı çıkması (Akromegali) ve başka iskelet kısımlarının da dışarıya doğru büyümeleri, büyüme temayülünün umumiyetle artması ve yağlanma (Adipositas) tezahür eder. Bilhassa kansere istidatlı olma hali de buradan kaynaklanır.

Her gün fûme edilmiş ve domuz yağı sürülmüş bir tane Vesper

ekmeği yiyen 60-70 yaşlarındaki hastaların çabukça kanser oldukları görülmüştür. Benim tespitlerim, yukarıda anlatılan tarzda gıda alan denek hayvanlarının da kansere yakalandıklarını gösterdi. Ayrıca domuz yağı yalnız kolesterol değil, aynı zamanda kanserin gelişmesine yarayan büyüme hormonu ve tipik bir karsinojen (kansere sebep olan zehir) olan benzpireni de ihtiva eder. Benzpiren domuz etinin dumanında bulunur.

5. Domuz etinin kaşıntıları artırıcı özelliği

Domuz eti, ihtiva ettiği histaminin tesiriyle kaşıntı hissini uyandırır. Kan ıbanı, şirpene, apandisit, safra yolları hastalıkları, toplardamar iltihapları, kadınlarda görülen beyaz akıntı, abse ve flegmonlar, ürtiker gibi döküntülü; egzama, dermatit, norodermid gibi iltihabi deri hastalıkları ve diğer dermatozlara da böylece zemin hazırlar.

Yaşlı hastaların duçar olduğu birçok kronik ürtiker vak’asını tedavi ettim. Bu hastalık ocuklarda Apis D 12 ve Sülfür D 30 ile yapılan homoopatik tedaviyi takiben çabucak iyileştiği halde, domuz eti yemeye devam eden yaşlı hastalarda inatla ve sık sık nüksetti.

Ürtiker vak’alarının tedavisi için, domuz eti yasağına riayet ile sucuk, dana ciğeri sucuğu, Lyoner v.s.’nin yenilmemesi şarttır. Çünkü adı geçen bu mamullerin içine domuz eti veya az miktarda da olsa domuz yağı karıştırılmaktadır.

6. Domuz etinde kan

Domuz etinde bulunan bir başka zararlı madde de, Nieper’in “nkojen ajan”, Enderlein’in “endobiyont”, Von Brehmer’in “Siphonospora polymorpha”, Scheller’in “eritrosit ilaveleri” diye adlandırdıkları maddedir. Domuz kanı bu sporları (bakterilerin termik, kimyevi ve başka muhtelif tesirlere dayanıklı şekillerini) retecek maddeler yönünden fevkalade zengindir. Halen bunların harap olmuş hücrelerden ayrılan veya ölmekte olan mitokondrilerden olduğu kanaati hâkimdir.

7. Domuz etinde grip virüsü

Domuz etinde bulunan çok önemli bir toksik faktör de grip virüsüdür. Virüsler domuzun akciğerinde yaşar ve bu yoldan,

etinden yapılan mamullere intikal eder. Domuz eti akciğerinden hazırlanmış sucuk yiyenlerin, grip virüsünü de alacakları şüphesizdir.

Grip virüsü Lettre'nin araştırmalarına uygun olarak biyolojik bakımdan ait olduğu yere, tercihen daha uygun bulunduğu akciğer bağ dokularına göçüp yerleşir. Burada bekleyiş safhasını geçirmek vücutta vitaminin az, güneşin az, üşütmelerin çok olduğu ilkbahar mevsimini beklemek ve üremek için müsait ortamı bulmak üzere kalır. Sonra grip salgınları alevlenir. Bu salgınların sebebi grip virüsüyle damlacık enfeksiyonu değil, evvelce yenmiş olan domuz eti ve mamulleriyle grip virüsünün doğrudan doğruya vücuda girmiş olmasıdır.

Birinci Dünya Savaşı'nı takiben patlak veren grip salgınlarını bu harpte ölenlerden daha çok insanın hayatına mal olduğunu, bilhassa Almanya'da çok büyük tahribat yaptığını hatırlamak lazım gelir. Savaştan hemen sonra Amerika'dan getirilen domuz yağı, bol kalori ihtiva eden ilk gıda maddesi olarak açlıktan bitkin hale gelmiş olan Alman halkına bol miktarda verilmiştir.

Meslek hayatında geçirdiğim uzun seneler boyunca, çok miktarda domuz eti yendikten sonra patlak veren grip salgınları konusunda yapmak imkânını bulduğum gözlemler birbirine benzer neticeler verdiler ki, mesela Kasım ayında Almanya'da Kanada menşeli bol miktarda konserve domuz eti saldıktan sonra veya kışın evlerde kesim yapılırsa, Ocak/Şubat aylarında az veya çok tehlikeli grip salgınlarının meydana çıkacağına muhakkak nazariyle bakmak gerektir.

Domuz etinin yasak olduğu İslam ülkeleri, grip salgınlarından büyük oranda korunmaktadırlar.

Bol miktarda domuz sırt yağı yemiş olan hastalarda, tipik boyun bölgesi yağlanmasından mütevellit lekeler zuhur etti. Domuzun karın yağını yemiş olanların ise, karınlarında kalın yağ tabakası teşekkül etti. Domuz etinden mamul sosis yiyenlerin ise kalçalarında hiç hoş olmayan deformasyonlar (şekil bozuklukları) görüldü. Bu kimseler vücutlarında hâsıl olan deformasyonların yedikleri domuz etinden ileri geldiğini bilmiyorlardı.

Domuz insanın negatif resmidir, yani tam zıddıdır.

DOMUZ HASTALIĞI VE TÜBERKÜLOZ

Ekseriyetle çocuklarda görülen kronik iltihabı gudde şişmeleriyle karakteristik olan ve neticede guddelerinin iltihabı çürümesine ve fistül oluşumuna yol açan domuz hastalığı kayda şayandır. Bu hastalığın seyri esnasında, bilhassa boğaz bölgesinde “gudde paketleri” meydana gelir. Bu yüzden hasta çocuk adeta domuza benzer.

Bünyenin kendiliğinden aldığı korunma tedbirleri, münhasıran domuz yağına karşıdır. Domuz yağı bağırsaklarda parçalandıktan sonra lenf damarlarına emilir, bunu takiben lenf bezleri üzerinden göğüs nahiyesindeki lenf yollarına dahil olur. Bunlarda daha yukarıdaki ven sinüslerine (boşluklarına) dökülürler.

Yağ parçacıkları içinde bulunan zehirli faktörlerin filtre edilip arındırılması ve zehirlerin izalesi için bilhassa lenf bezlerinin ağır yük altına sokulması, hiperfonksiyon halinde, yani lenf düğümlerinin iltihabı olarak tezahür eder. Çünkü yağın bağırsaklarda parçalandıktan sonra tekrar bağ dokusunda “nev’i şahsına münhasır bir yağ” olarak depolandığı bilinmektedir.

Lenf düğümlerindeki iltihap, bütün fizyolojik fonksiyonların artmasına, yani guddelerin şişmesine ve büyümesine, ağrılara, muhtemelen ateş, cerahatlenme, fistül teşekkülü ve bunlara bağlı olarak cilt kaşıntıları, egzamalara yol açar. Bilhassa soğuk ve rutubete karşı hassasiyet gösteren ve eskiden çok sık rastlanan “eksudatif diyatez” tablosuna benzer bir hastalığa sebep olması da muhtemeldir.

Doğarken sadece bir kaç yüz gram gelen domuz yavrularının, büyüme hormonunun anormal teşekkülü sayesinde, bir veya iki sene içinde nasıl olup da, yüzlerce kilo ağırlığında kasaplık bir hayvan haline geldiği üzerinde düşünülmelidir. Böyle bir kasaplık hayvan, az miktarda adale, az kemik; çok miktarda bağ dokusu, yağ, kan ve organ parçalarından ibarettir. Kasabın bunların hepsini gıda maddesi olarak değerlendireceği tabiidir. Bu ete keskin baharat v.s katılarak ve ezmeler, sucuk çeşitleri, fümeler gibi muhtelif şekillerde imal edilir. “Kalorice zengin” oluşu hasebiyle açlığı

bastırmak üzere mahiyeti ve menşei sorulmaksızın yenir.

DOMUZ ETİ BAĞIMLILIĞI

Bir kere domuz eti yemeye alışmış olan kimse, adeta bunun müptelası olur. Domuz etini, sucuğunu, jambonu veya benzerlerini men ettiğim hastalarımın sık sık “Ama Doktor Bey, bunlar cidden çok leziz şeyler” cevabını almışımıdır. Bu kimseler domuz eti yiyebilmek için akla hayale gelen her çeşit mazereti bulmakta güçlük çekmezler. Domuz etinin zararlarını, muhtelif hastalıkların amili olduğu hususunu reddeder; domuz etine karşı duydukları zaafa, tıpkı alkoliklerin ve sigara tiryakilerinin yaptığı gibi bir sürü mazeret sayarlar. Bir kere kendisini bu iptiladan kurtaranlar için, domuz eti artık iğrenç ve tiksindirici, gübre şerbeti karakterinde görünür ve tahammül edilmez olur. Bir defa daha ve bilmeksizin, yahut mecburen yiyecek olsalar bile, bu hal onlara içi izmarit dolu kül tablalarının, sabahleyin, sigara içmeyen bir insan üzerinde yaptığı fena tesiri yapar.

CİNSİYET HORMONLARI VE KARSİNOJENLER

Bugüne kadar etraflı bir tetkike tabi tutulmamış olmakla birlikte domuzun cinsiyet hormonlarının –bilhassa erkek domuzun androjen seks hormonlarının– etinin kalitesinin tayininde ve değerlendirilmesinde önemli rol oynadığı şüphesizdir.

Erkek domuzlar kesimden haftalarca hatta aylarca önce husyeleri tamamiyle çıkarılarak kısırlaştırılırlar. Aksi halde bu eti tabiatında mevcut pis koku yüzünden değerlendirmek imkânı kalmaz. Bu yüzden domuzun cinsiyet hormonlarının kanser sebebi özelliklere haiz oldukları kanaatindeyim.

Ayrıca domuzlar ihtiyarlamazlar. Çünkü onların biyolojik yaşı birkaç sene ile sınırlıdır. Kesim hayvanı oldukları için altı seneden fazla yaşamalarına imkan verilmez. Besicilerin dediğine göre, aksi halde domuzun kansere yakalanması muhakkaktır. Hakikatte domuz ile insan arasında birçok benzerlik vardır. Fakat tabir caiz ise “domuz insanın negatif resmidir, yani tam zıddıdır.”

Bütünü ile mütalaa edildiği zaman, domuz az adaleli, az kemikli, buna karşı çok sümüksü ve çok yağlı bağ dokularının zararlı tesiri altında, kalb ve karaciğer yağlanması sebebiyle ağır hasta bir

hayvan olup, muhtemelen “hidropsi”den de muzdariptir. Yani aşırı derece su içme ihtiyacı duymaktadır. Bağ dokuları ve lenf sistemi kaşıntı veren maddelerle ve toksik hormon faktörleriyle doludur.

Çok çalışmak mecburiyetinde kalmasına mukabil, insan organizmasının çok miktardaki yağı, kolesterini, büyüme hormonunu, sümüksü maddeleri ve toksik faktörleri alışık olmadığı bir düzende işleyip her zamanki gibi yakamayacağı ve fizyolojik yolla dışarı atamayacağı cihetle, domuz eti insan sağlığı için büyük bir tehlike teşkil eder.

PROBLEMİN ÇÖZÜMÜNDE HOMOTOKSİKOLOJİ

Homotoksikoloji problemin çözümünü getirmiştir. Hareket noktası, domuz etindeki zararlı maddelerden fizyolojik manada idrar, solunum, bağırsaklar ve cilt zehir ihraç yollarıyla değil, ihtihaplar yoluyla arınmaktadır.

Domuz paçası tüketimi nazar-ı itibara alındığında bilhassa Berlin’de çok sık rastlanan Ulcus cruris, bu yemeğin tipik bir neticesi olarak görülür. Hastalığın seyrinden anlaşılabilceği gibi, bacaklardaki yaralar, birçok vak’ada organizmanın, kan çıbanları vasıtasıyla bağ dokusunun derinliklerine kadar nüfuz etmiş olan tehditkâr kanser iltihabını ayaklardaki yaralardan def etmek için giriştiği son teşebbüs olarak kabul edilmelidir.

Ayaklardaki yaraların dağlanarak veya boya maddesi eriyikleri ile muamele edilerek zorla iyileştirilmesi, domuz eti yasağına tam olarak riayet edilmediği taktirde, birçok vak’ada, bilhassa, vücutta sağlık (yani daha evvelce vaki olmuş bir tahribat varsa) ve bunlara bir de pşisik baskı faktörleri eklenirse, kansere yakalanmak kaçınılmaz olur.

Domuz eti yemedeki ısrar neticesinde, insan vücudundaki sert kıkırdak maddesinin yerine domuzdan geçen sümüksü bağ dokusunun olması yüzünden, kıkırdak maddesi yumuşar ve vücut ağırlığına tahammül edemeyerek altında ezilir. Bu yüzden artrit ve artrozlar meydana çıkar.

Domuz eti yiyenlerin elleri de pelteleşir. Buna ilaveten yağ tabakaları teşekkül eder. Domuz eti yiyen sporcular yorgun, tembel ve meşgalelerinden olmuşlardır. Bazı futbolcular sırf bu sebeple

heder olmuş, oyun sahalarından silinmişlerdir.

Gribal bir rahatsızlığı takiben, özellikle sucuktan geçmesi kuvvetle muhtemel grip virüsünün, sütoksik maddeler meyanında balgam olarak ihracından sonra solunum yoluyla tekrar vücuda girmesi mümkündür.

Bütün bu rahatsızlıklar, bilhassa kadınlarda görülen beyaz akıntının -bu akıntı domuz etindeki zehirlere karşı vücudun aldığı bir korunma tedbiridir- rahimde meydana gelen iltihaplarla karışmış olması imkan dahilindedir.

Biyolojik tedavi noksansız uygulanır ve domuz eti yasağına harfiyen riayet edilirse, etinden geçen zehirler ve hastalık amili olan unsurlar zararsız hale getirilip dışarı atılır, rahatsızlıklar geçer.

Rahatsızlıkların geçmesi ne kadar çok arzuya şayan olsa da, bugün içinde yaşadığımız Batı toplumunda, maalesef mümkün değildir. Zira domuz etinin doğurduğu zehirlenme durumu tıbben tetkik ve tedavi edilmek şöyle dursun, adeta kasten teşhis bile edilmemektedir. Bütün hastalıkları, vücudun zehirlere karşı almış olduğu koruma tedbirleri olarak kabul etmek lazım geldiği homotoksikoloji ilmince ispat edilmiştir. Böylece bütün hastalıklar, asla önüne geçilmeyecek baskı altına alınmayacak olan, biyolojik maksada uygun olaylar olarak kabul edilmelidir. Çünkü onlar, vücudun, sağlığını iltihabı ifrazatla tekrar kazanmak için giriştiği teşebbüslerin bir ifadesi, bir tezahürüdür.

Aksi halde ateş, grip, boğaz iltihaplanmaları v.s gibi vücudun zehirden arınma gayretlerinin, kendi mekanizmaları içinde yarım kalmaları tehlikesi vardır. Hastalık amili zehirlerin tesiri izale edilmeyeceği gibi zehirlenmelerinin nüksetmesi denilen olaylar vuku bulur.

Bunlar bilhassa kemoterapotikler, antibiyotikler v.s ile yapılan tedavilerde görülen hallerdir.

Bu ilaçlar sayesinde bakteriler imha olunursa da, hastalık amili zehirler bertaraf edilmiş olmaz; hatta bakterilerin ölmesiyle serbest kalan bakteri endotoksinleri, zehir tabakasının büyümesine sebep olur.

Homotoksikoloji bilen bir hekimin hastaları anlayış gösterip ona

yardımcı oldukları, yani biyolojik anlamda doğru bir hayat tarzı ile domuz eti yasağına riayet ettikleri taktirde, domuz etinin çok sayıdaki tesirlerini tedavi etmek mümkündür.

Bazen şu veya bu doksanlık dedenin her gün piposunu tütürüp muntazaman domuz eti tükettiğı halde çok sağlıklı olduğı iddia edilir. Bu sözlerin doğruluğunu tahkik ediniz. Ekseriyetle hakikate uymayan bir tarafını bulacaksınız. Bir de her gün domuz eti yedikleri halde hiç hasta olmayan “sağlam çiftçilerden” bahsolunur. Senelerce evvel yapılan ve uzun müddet devam eden ilmî araştırmalar neticesinde bu iddianın da hikâyeden ibaret olduğı tesbit edilmiştir. Buna göre kırlık bölgelerde yaşayanlar temiz hava aldıkları halde, en sağlıklı değıl, bilakis en hasta kimselerdir. Sebebi ise yalnızca domuz eti yeme alışkanlığıdır.

Muayenehanemde çalıştığım esnada, tedavi maksadıyla bir çiftçi ailesinin biraz sapa yörede bulunan çiftliklerine gitmişim. Baba dejeneratif eklem hastalığı, kalça eklemi iltihabı ve karaciğerinden rahatsızdı. Annenin bacaklarında ülserler ve variköz, egzama vardı. Ailenin kızları kalb yetmezliğinden ve anjiden mütevellit romatizmadan şikayetçi, oğulları ise en sağlıklıları gibi görünmesine rağmen, anjin sonrası kalb yetmezliğinden ve kan çıbanlarından şikayetçi idi. Oğullarından bir diğeri de domuz kılınması ile müzmin plorite yakalanmış olup devamlı surette tekrar eden fistül ifrazatından şikayet etmekte idi.

Bu çiftlik evinde bir saatten fazla süren muayene süresince çitlerin arasından iri cüsseli bir dişi domuzun istifini hiç bozmadan aşağı doğru sarkan kalın bir ağaç dalına abanarak sırtını kaşadığını seyredip durdum. Hastalarım, “Oradaki domuzu görüyor musunuz? Domuzun kaşınmasına ve iltihaplara amil olan maddeleri, onun etiyile beraber siz de yiyorsunuz. İşte bu maddeler şimdi benim burada bulunmamı gerektiren hastalıkların sebebidir.” dedim.

Bu vak’alar karşısında, görünüşteki ucuzluğına rağmen, domuz etinin en pahalı et olduğı aşikârdır. Ekonomik açıdan bakılınca, domuz eti yasağına kat’iyyen riayet etmek herkes için bir gereklilik olmaktan da öte, sağlık hizmetlerine ayrılan paranın kifayetsizliği

sebebiyle adeta bir mecburiyet halini almıştır.

Hastalık ve emeklilik sigortalarınca yapılacak ödemelerin devamlı olması ve ihtiyacı tam karşılaması düşünülemez. Çünkü hem az gıda almak ve hem de sağlıklı bir emekli olarak uzun müddet yaşamak imkânsızdır. Böylesine akıllıca alınan tedbirlerin müspet neticeleri hemen değil, tedricen alınır. Nitekim Kur'ân'ın sûrelerinde formüle edilen domuz eti yasağı da asırlar boyunca ve tedricen müessir olmuştur.

Yukarıda kendilerinden bahsettiğim çiftlik sahipleri verdiğim nasihatleri dinleyerek domuz eti yemekten vazgeçtiler ve hayvanlarını sattılar. Şimdi o çiftliklerin etrafındaki otlaklardan İslam ülkelerinde olduğu gibi, küçük koyun sürüleri yayılıyor.

[64](#) Her türlü noksan sıfatlardan uzak olan Allah'ın adıyla.

[65](#) “Hiçbir şey yoktur ki, O’nu hamd ile beraber tesbih (tenzih) ediyor bulunmasın.” (İsrâ sûresi, 17/44)

[66](#) Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.

[67](#) Vücûd-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere vücûd denilmemeli.. onlar vücûd unvanına lââyık değildir..

[68](#) Eşyanın hakikati sabittir. (Ömer en-Nesefî, *el-Akâid* s.1)

[69](#) **Hâşiye** Yani “Her şey O’ndandır.” O îcad eder.

[70](#) **Hâşiye** “Her şey O” değil ki, لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ denilsin.

[71](#) Hiç kimse gaybı bilemez, gaybı yalnız Allah bilir.

[72](#) **Hâşiye** Nev-i beşerin bir rub'unun başına reis olarak geçen ve nev-i beşerden nev-i melâikeye bir cihette intikal eden ve arzı bırakıp semâvâtı vatan ittihaz eden harika bir ferd-i insanın bu harika vaziyetleri kanun-u tenâsülün harika bir suretini iktiza ederken, kanun-u tenâsülün şüpheli, meçhul, gayr-ı fitrî, belki ednâ bir tarz ile o kanun içine almak, hiç yakışmadığı gibi hiç mecburiyet de yoktur.

Hem sarâhat-i Kur'âniye te'vil kaldırmaz. Yüz cihette zedelenen kanun-u tenâsülün tamiri hesabına hiçbir cihette zedelenmeyen ve tenâsülün haricinde bulunan kanun-u cinsiyet-i melek, hem kanun-u sarâhat-i Kur'âniye gibi kuvvetli kanunlar nasıl tahrip edilir!

[73](#) **Hâşiye** Acaba frengistanın bu kadar harika terakkiyât-ı medeniyetiyle ve kemâlât-ı fenniyesiyle ve insaniyetperverâne ulûmuyla ileri gittiği hâlde, o

terakkiyât ve kemâlâta ve o ulûma bütün bütün zıt olan maddiyyûnluk ve tabîiyyûnluk zulûmâtında hınzırcasına saplanmalarında, hınzır etinin yemesinin medhali yok mudur, soruyorum. İnsan, beslendiği şeyle mizacı müteessir olduğuna delil, “kırk günde her gün et yiyen, kasâvet-i kalbiyeye dûcâr olduğu” darb-ı mesel hükmüne geçmesidir.

[74](#) Bahsedilen doktor Milaşlı İsmail Hakkı'dır. ١٩٣٨ yılında vefat etmiştir. Tafsilat için bkz: Necmeddin Şahiner, Şahitlerin Dilinden Bediüzzaman, Şahdamar Yay, s. ١٧٧-١٧٢.

[75](#) Seyyid Kutub, Fî-zılâli'l-Kur'ân, c. I, s. 392.

[76](#) Seyyid Kutub, Fî-zılâli'l-Kur'ân, c. I, s. 392-93.

[77](#) Lem'alar, Yirmi Sekizinci Lem'a, s. 341-42.

[78](#) Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, s. 1094.

[79](#) Seyyid Kutub, Fî-zılâli'l-Kur'ân, c. I, s. 393-94.

[80](#) Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, s. 1095-1096.

[81](#) Sözler, s. 376-77.

[82](#) Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, s. 1097.

[83](#) Seyyid Kutub, Fî-zılâli'l-Kur'ân, c. I, s. 396.

[84](#) Bu hususta kaynak: Hickman, C.P.Robert, L.S.Larson, A. (1997); Integrated Principles of Zoology. Mc Graw- Hill, WCB, Boston, Massachusetts.P.83-84.

[85](#) Seyyid Kutub, Fî-zılâli'l-Kur'ân, c. IV, s. 2307.

Muhyiddin Arabî hakkındaki suâlin cevabına zeyildir

Suâl: Muhyiddin İbn-i Arabî, vahdetü'l-vücûd meselesini en yüksek bir merteye telâkki ettiği gibi, ehl-i aşk bir kısım evliya-yı azîme dahi ona ittibâ etmişler. Bu meslek en yüksek merteye olmadığını, hem hakikî olmadığını, belki bir derecede ehl-i sekir ve istiğrâkın ve ashab-ı şevk ve aşkın meşrebi olduğunu söylüyorsun. Öyle ise, muhtasaran sırr-ı verâset-i nübüvvetle ve Kur'ân'ın sarâhatiyle gösterilen tevhidin yüksek mertebesi hangisidir? Göster!

Elcevap: Benim gibi hiç-ender hiç, âciz bir bîçârenin kısa fikriyle bu yüksek mertebeleri muhâkeme etmek, yüz derece haddimin fevkindedir. Yalnız Kur'ân-ı Hakîm'in feyzinden gelen gayet muhtasar bir-iki nükteyi söyleyeceğim. Belki bu meselede faydası olacak.

Birinci Nükte: Vahdetü'l-vücûdun meşrebine ve saplanmasına çok esbap var. Onlardan bir-ikisi kısaca beyan edilecek.

- *Birinci Sebep:* Merteye-i rubûbiyetin hallâkıyetini âzamî derecede zihinlerine sığdıramadıklarından ve sırr-ı ehadiyet ile her şeyi bizzat kabza-yı rubûbiyetinde tuttuğunu ve her şey kudret ve ihtiyâr ve iradesiyle vücûd bulduğunu kalblerine tam yerleştiremediklerinden, “her şey O’dur” veyahut “yoktur” veya “hayaldir” veya “tezahüriyetidir” veya “civeleridir” demeye kendilerini mecbur bilmişler.

- *İkinci Sebep:* Firakı hiç istemeyen ve firaktan şiddetle

kaçan ve ayrılıktan titreyen ve bu'diyetten cehennem gibi korkan ve zevalden gayet derece nefret eden ve visâli, ruhu ve canı gibi seven ve kurbiyeti cennet gibi hadsiz bir iştiyakla arzulayan *aşk sıfatı*, her şeydeki akrebiyet-i ilâhiyenin bir cilvesine yapışmakla, firak ve bu'diyeti hiçe sayıp, likâ ve visâli dâimî zannederek ⁸⁶ لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ diye, aşkın sekriyle, ve o şevk-i bekâ ve likâ ve visâlin muktezasıyla, gayet zevkli bir meşreb-i hâli vahdetü'l-vücûdda bulunduğunu tasavvur ederek, müthiş firaklardan kurtulmak için o vahdetü'l-vücûd meselesini melce ittihaz etmişler.

Demek birinci sebebin menşei, *aklın gayet geniş ve gayet yüksek olan bazı hakâik-i imaniyeye yetişmediğinden ve ihâta edemediğinden ve aklın iman noktasında tamamıyla inkişâf etmediğindendir.*

İkinci sebebin menşei, *kalbin aşk noktasında fevkalâde inkişâfından ve hârikulâde inbisâtından ve genişliğinden ileri gelmiştir.*

Amma sarâhat-i Kur'âniye ile verâset-i nübüvvetin evliya-yı azîmesi ve ehl-i sahv olan asfiyanın gördükleri mertebe-i uzmâ-yı tevhid ise, *hem çok yüksektir, hem rubûbiyet ve hallâkiyet-i ilâhiyenin mertebe-i uzmâsını, hem bütün esmâ-yı ilâhiyenin hakikî olduklarını ifade ediyor. Ve esâsâtı muhafaza edip, ahkâm-ı rubûbiyetin muvâzenesini bozmuyor. Çünkü derler ki:*

Cenâb-ı Hakk'ın ehadiyet-i zâtiyesiyle ve mekândan münezzehiyetiyle beraber, her şey bütün şuûnâtıyla, doğrudan doğruya ilmiyle ihâta ve teşhis edilmiş.. ve iradesiyle tercih ve tahsis edilmiş.. ve kudretiyle isbat ve îcad edilmiştir. Bütün kâinatı birtek mevcud gibi îcad ve tedbir ediyor. Bir çiçeği kolaylıkla halkettiği gibi koca baharı dahi o sühûletle halkeder. Bir şey bir şeye mâni olmaz. Teveccühünde tecezzî yoktur. Aynı

anda, her yerde, kudret ve ilmiyle tasarruf noktasında bulunuyor. Tasarrufunda tevzî ve inkısam yoktur. On Altıncı Söz ve Otuz İkinci Söz'ün İkinci Mevkîfî'nin İkinci Maksadı'nda bu sır tamamıyla izah ve isbat edilmiştir.

لَا مُشَاحَةَ فِي التَّمثِيلِ kaidesiyle temsildeki kusura bakılmadığından, gayet kusurlu bir temsil söyleyeceğim. Tâ iki meşrebin bir derece farkı anlaşılın.

Mesela, harika ve emsalsiz, gayet büyük ve gayet zînetli, şark ve garba bir anda uçacak ve şimalden cenuba ulaşan kanatlarını kapayıp açacak, yüz binler nakışlarla tezyin edilmiş ve kanadının her bir tüyünde gayet dâhiyâne sanatlar dercedilmiş bir tavus kuşu farzediyoruz. Şimdi seyirci iki adam var. Akıl ve kalb kanatlarıyla bu kuşun yüksek mertebelerine ve harika zînetlerine uçmak istiyorlar.

Birisi, bu tavus kuşunun vaziyetine ve heykeline ve hârikulâde her bir tüyündeki kudret nakışlarına bakar ve gayet aşk ve şevk ile sever. Dakik tefekkürü kısmen bırakır ve aşka yapışır. Fakat görür ki, her gün o sevimli nakışlar tahavvül ve tebeddül eder. Sevdiği ve perestiş ettiği o mahbuplar kaybolur, zeval buluyor. O adam kendine teselli vermek ve aklına sığıştıramadığı vahdet-i hakikî ile rubûbiyet-i mutlaka ve ehadiyet-i zâtî ile hallâkiyet-i külliyeye mâlik bir nakkâşın bir nakş-ı sanatıdır demek lâzım gelirken, o itikad yerine “Bu tavus kuşundaki ruh o kadar âlîdir ki, onun sâni’i onun içindedir veya o olmuş. Hem o ruh, vücuduyla müttehid, vücudu ise sûret-i zâhiriye ile mümteziç olduğundan, o ruhun kemâli ve o vücudun yüksekliği, bu cilveleri böyle gösterir, her dakika başka bir nakşı ve ayrı bir hüsnü izhâr eder. Hakikî ihtiyâr ile bir îcad değil, belki bir cilvedir, bir tezahürdür.” der.

Diğer adam der ki: “Bu mizanlı ve nizamlı, gayet sanatkârâne nakışlar, kat’î bir surette, bir irade ve ihtiyâr ve

kasd ve meşiet iktizâ eder. İradesiz bir cilve, ihtiyârsız bir tezahür olamaz. Evet, tavusun mahiyeti güzel ve yüksektir; fakat onun mahiyeti fâil olamaz, belki münfaildir; fâili ile hiçbir cihette ittihad edemez. Ruhu güzel ve âlîdir; fakat mûcid ve mutasarrıf değil, belki ancak mazhar ve medardır. Çünkü her bir tüyünde, bilbedâhe, nihayetsiz bir hikmetle bir sanat ve nihayetsiz bir kudretle bir nakş-ı zînet görünüyor. Bu ise iradesiz, ihtiyârsız olamaz. Bu kemâl-i kudret içinde kemâl-i hikmeti ve kemâl-i ihtiyâr içinde kemâl-i rubûbiyeti ve merhameti gösteren sanatlar, cilve-milve işi değil. Bu yaldızlı defteri yazan kâtip onun içinde olamaz, onunla ittihad edemez. Belki yalnız o defter, o kâtibin yazı kaleminin ucuyla temâsı var. Öyle ise, o kâinat denilen misalî tavusun hârikulâde zînetleri, o tavus hâlıkının yaldızlı bir mektubudur.”

İşte şimdi o kâinat tavusuna bak, o mektubu oku, kâtibine “Mâşallah, tebârekâllah, sübhânallah!” de. Mektubu kâtip zanneden veya kâtibi mektup içinde tahayyül eden veya mektubu hayal tevehhüm eden, elbette aşk perdesinde aklını saklamış, hakikatin hakikî suretini görmemiş.

- Vahdetü’l-vücûdun meşrebine sebebiyet veren aşkın envâından en mühim ciheti, aşk-ı dünyadır. Mecâzî olan aşk-ı dünya, aşk-ı hakikîye inkılâp ettiği zaman vahdetü’l-vücûda inkılâp eder.

Nasıl ki insandan şahsî bir mahbûbu muhabbet-i mecâzî ile seven, sonra zevâl ve fenâsını kalbine yerleştiremeyen bir âşık, mahbubuna aşk-ı hakikî ile bir bekâ kazandırmak için “Mâbud ve Mahbub-u Hakikî’nin bir âyine-i cemâlidir.” diye kendini teselli eder, bir hakikate yapışır. Öyle de koca dünyayı ve kâinatı heyet-i mecmûasıyla mahbub ittihad eden, sonra o muhabbet-i acîbe dâimî zeval ve firak kamçılılarıyla muhabbet-i hakikîye inkılâp ettiği vakit, o çok büyük mahbubunu zeval ve

firaktan kurtarmak için vahdetü'l-vücûd meşrebine iltica eder. Eğer gayet yüksek ve kuvvetli iman sahibi ise, Muhyiddin İbn-i Arabî'nin emsâli gibi zâtlara zevkli, nurânî, makbul bir merteye olur. Yoksa vartalara, maddiyata girmek, esbapta boğulmak ihtimâli var.

Vahdetü's-şuhûd ise o zararsızdır; ehl-i sahvin da yüksek bir meşrebidir.

اللَّهُمَّ أَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَارْزُقْنَا اتِّبَاعَهُ ⁸⁷

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ⁸⁸

* * *

Üstad Hazretleri, Risale-i Nurları yazmadan önceki dönemde yazdığı eserlerden Nokta Risalesi'nde Vahdetü'l-vücûd üzerinde durmuştur. Vahdetü'l-vücûd hâl olarak yaşayan Muhyiddin Arabî gibi olanlarla, kâl olarak yani sadece sözünü edenler arasındaki farkı genişçe ele almıştır. Burada ise daha farklı bir cihetini ele alarak, vahdetü'l-vücûda saplanışın sebepleri üzerinde durmuştur. Buradaki iki tesbiti çok mühimdir: Birincisi gayet büyük ve yüksek iman hakikatlarını akla sıkıştıramamak... Bu husus On Altıncı Söz'de uzun bir soruya cevap olarak ele alınmış ve akla yaklaştırılmıştır.

Ayrıca Otuz İkinci Söz'ün, İkinci Mevkıf, İkinci Maksad bölümünde genişçe ele alınmıştır.

Üstad Hazretleri Vahdetü'l-vücûda dair Yirmi Sekizinci Lem'a'da şöyle diyor:

“Aziz Kardeşim! Vahdetü'l-vücûda dair bir parça izah istiyorsunuz. Dokuzuncu Lem'a'da Hazreti Muhyiddin'in bu meseledeki fikrine karşı, gayet kuvvetli ve izahlı bir cevap vardır. Şimdilik bu kadar deriz ki: Bu Vahdetü'l-vücûd meselesini şimdiki insanlara telkin etmek, ciddi zarar verir. Nasıl ki, teşbihler ve temsiller, havassın (âlimlerin, elitlerin) elinden avam halkın eline ve ilmin elinden cehlin eline girse, hakikat telakki edilir.” ⁸⁹(Haşiye)

Öylede Vahdetü'l-vücûd meselesi gibi ulvî hakikatlar, gaflet ehli ve sebeplere dalan avam halka girse, tabiat telakki edilir ve üç mühim zarar verir.

Birincisi

Vahdetü'l-vücûdun meşrebi, Cenâb-ı Hak hesabına kâinatı âdetâ inkâr etmek iken, avâma girdikçe gâfil avamlara, bilhassa maddeci (materyalist) fikirlere bulaşmış olan fikirlere girdikçe, kâinat ve maddiyat hesabına ulûhiyeti inkâr yoluna gider.

İkincisi

Vahdetü'l-vücûd meşrebi, Cenâb-ı Hak'tan başka her şeyin rubûbiyetini, o derece şiddetle reddediyor ki, Allah'tan başkaları inkâr ediyor ve ikiliği kaldırıyor. Değil kötülük emreden nefislerin, belki her bir şeyin müstakil varlığını görmemek (onun en önemli prensibi iken), bu zamanda tabiat fikrinin istilasıyla, gurur ve enaniyetin nefs-i emmâreyi şişirmesiyle, âhireti ve Cenâb-ı Hakk'ı bir derece unutmak cihetiyle kötülük pompalayan bazı nefisler, küçük birer firavun, âdetâ nefisini mabud (tapılan put) edinme istidadında (tiynetinde) bulunan insanlara vahdetü'l-vücûdu telkin etmek nefs-i emmâreyi, Allah muhafaza öyle şırmartır ki, ele avuca sığmaz.

Üçüncüsü

Değişme, başkalaşma, bölünme, parçalanma ve mekân tutmadan mukaddes ve münezzeh, beri ve mualla olan Cenâb-ı Hakk'ın vücûb-i vücûduna (varlığının zarurî oluşuna) mukaddes ve münezzeh oluşuna uygun düşmeyen tasavvurlara sebebiyet verir ve bâtil telkinlere vesile olur.

Evet, Vahdetü'l-vücûddan bahseden; fikren serâdan (yerden) süreyyaya (ülker takım yıldızlarına) çıkarak, kâinatı arkasında bırakıp nazarını Arş-ı Âlâya diker, istiğrâkî bir surette (manevî sarhoşlukta) kâinatı yok sayıp her şeyi doğrudan doğruya iman kuvveti ile Vâhid ve Ehad olan Cenâb-ı Hak'tan görebilir. Yoksa kâinatın arkasında durup kâinata bakan ve önünde sebepleri gören ve ferşten (yerden) bakan, elbette sebepler içinde boğulup, tabiat bataklığına düşmek ihtimali var. Fikren Arş'a çıkan Mevlana Celâleddin Rumî gibi diyebilir. "Kulağını aç! Herkesten işittiğin

sözleri, fitrî fonograflar gibi Cenâb-ı Hak'tan işitebilirsin. “Yoksa, Celâleddin gibi bu derece yükseğe çıkamayan ve ferşten Arş'a kadar mevcudâtı ayna şeklinde görmeyen adama “Kulak ver herkesten Allah'ın kelâmını işitirsin!” desen, mânen Arştan ferşe düşer gibi hakikatı olmayan bâtil tasavvurlara giriftar olur!..”⁹⁰

Üstad Hazretleri Haşir Risalesi'ni de herkesin anlayacağı şekilde akli ikna edecek biçimde ele almıştır. İbn-i Sina gibi bir dâhî bile, öldükten sonra dirilme konusunda “İman ederiz ama akıl buna yol bulamaz.” demiştir. Her şeyin ilim ve akıl üzerine oturtulmaya çalışıldığı çağımızda Risale-i Nurların önemi artıyor. Semâvî hakikatlara inanan veya inanmak isteyen herkese en mühim rehber Risale-i Nur'lardır.

On Dördüncü Söz'ün Zeylinden kısacık bir ilave ve ektir.

Altıncı Suâlin Tamamlayıcı Ek ve Notu: Ehl-i dalâlet sapık ve dinsiz kimseler, meslek ve anlayışlarını muhafaza ve ehl-i imanın uyanışlarını mukabele edip engellemek için, o derece garip bir inada ve direnişe geçiyor ve acib bir ahmaklık gösteriyorlar ki, insanı insaniyetten pişman eder.

Mesele bu son zamanlarda insanların bir derece umûmiyet şeklini alan zulümlü, zulümâtli isyanından, kâinat ve küllî unsurlar kızdıklarından, arzın ve göklerin Yaradanı Cenâb-ı Hak da, değil husûsî bir rububiyet, belki bütün kâinatın, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâkimi haysiyetiyle, küllî ve geniş bir tecellî ile kâinatın heyet-i mecmuasında (genel yapısında) ve rubûbiyetin küllî dâiresinde insanlığı uyandırmak ve dehşetli azgınlık ve taşkınlığından vazgeçirmek ve tanımak istemedikleri Kâinat Sultanını tanıttırmak için emsâlsiz, kesilmeyen bir su, hava ve elektrikten; zelzeleyi, fırtınayı ve Harb-i Umumî (Dünya Savaşı) gibi umûmî ve dehşetli âfetleri, insanların yüzüne çarparak, onlarla hikmetini, kudretini, adâletini, kayyûmiyetini, irâdesini ve hâkimiyetini pek açık bir sûrette gösterdiği halde; insan sûretinde bir kısım ahmak şeytanlar ise, o ilâhî, küllî işaretlere ve ilâhî terbiyeye karşı ahmakcasına bir inat ve direnişle mukabele edip diyorlar: “Tabiattır; bir mâdenin patlamasıdır, tesâdüfdir. Güneşin harareti elektrikle çarpmasıdır ki, Amerika'da beş saat bütün makinaları durdurmuş ve Kastamonu

vilâyeti havasında semayı kızartmış, yangın şeklini vermiş.” diye manasız hezeyanlar ediyorlar.

Dalâletten gelen hadsiz bir cehâlet ve dinsizlikten kaynaklanan çirkin bir inat sebebiyle bilmiyorlar ki, sebepler yalnız birer bahânedirler, birer perdedirler. Dağ gibi bir çam ağacının cihazlarını ve donanımlarını dokumak ve yetiştirmek için bir köy kadar yüz fabrika ve tezgâh yerine küçücük çekirdeği gösterir: “İşte bu ağaç bundan çıkmış.” diye Yaradanın o çamdaki gösterdiği bin mucizeyi inkâr edencesine bazı zâhirî sebepleri gösterir. Cenâb-ı Hakk’ın irade ve hikmetler işlenen pek büyük bir rubûbiyet fiilini hiçe indirir. Bazen gayet derin, bilinmez ve çok ehemmiyetli, bin cihetle de hikmeti olan bir hakikate fennî bir isim takar. Güya o isimle mâhiyeti anlaşıldı, âdileşti, hikmetsiz, manasız kaldı.

İşte gel! Ahmaklığın nihayetsiz derecelerine bak ki: Yüz sayfa ile tarif edilse ve hikmetleri beyan edilse, ancak tamamıyla bilinecek derin ve geniş bir meçhul hakikata bir nâm takar; malum bir şey gibi. “Bu, budur.” der. Mesela: Güneşin bir maddesi, elektrikle çarpmasıdır. Hem birer küllî irade, birer ihtiyar-ı âmm (her şeyi kuşatan irade) birer nev’î hâkimiyetin ünvanları bulunan ve “âdetullah” (Kâinatın yaratılış ve işleyişinde Allah Taâlanın koyduğu kanunlar) nâmiyle yâdedilen fitrî kanunların birisine, hususî ve kasdî bir hâdise-i rubûbiyet’i (Cenâb-ı Hakk’ın gerçekleştirdiği hâdise) ircâ eder (mal eder). O ircâ ile, onun nisbetini İlâhî iradenin tercihinden keser, sonra tutar tesadüfe, tabiata havale eder. Ebu Cehil’den ziyade katmerli bir echeliyet (câhilliğin en son noktası) gösterir. Bir neferin veya bir taburun zaferli harbini, bir nizam ve askerî kanuna isnad edip; kumandanından, padişahından, hükümetinden ve kasdî harekâttan alâkasını keser gibi âsî bir divâne olur.

Hem, meyveli bir ağacın bir çekirdekten îcadı gibi, bir turnak kadar bir odun parçasından çok muziceler gösteren bir usta, yüz okka muhtelif taamları, yüz arşın muhtelif kumaşları yapsa; bir adam o odun parçasını gösterip dese: “Bu işler, tabiî ve tesadüfî olarak bundan olmuş.” O ustanın harika san’atlarını, hünerlerini hiçe indirse, ne derece bir ahmaklıktır. Aynen öyle de..”⁹¹(Haşiye)

Cenâb-ı Hak, zelzele gibi bazı belâ ve musibetlerle insanları ikaz buyuruyor ve tekrar akıllarını başlarına alıp doğru yola gelmelerini istiyor: “**(Gafletten uyanınlar) Allah’a yönelip yakarsınlar ve yalvarsınlar diye yoksulluğa, hastalık ve musibetlere duçar ederiz.**” (A’râf Sûresi, 7/94) buyuruyor.

İşte inkârcı ve Allah düşmanı bazıları, insanların uyanmalarına karşı, anlayış ve mesleklerini korumak için garip yollara başvuruyorlar... İbret alıp Allah’a dönmeleri engellemek için bilimsellik kılıklı, akılcılık kılıflı örtüler kullanıyorlar...

Dikkat edilirse, Üstad Hazretleri On Dördüncü Söz’ü 1939’da yazmıştır. O günler İkinci Dünya Savaşının çıktığı yıllardı. Erzincan zelzelesi de 26 Aralık 1939 tarihinde olmuştur. Nitekim Birinci Dünya Savaşı insanlık için de büyük bir musibet olmuştur. Onun için kaderî sırrın ve ilâhî hikmetin üzerinde duran Üstad Hazretleri 1920’lerde yazdığı Lemeât Risalesi’nde şöyle bir değerlendirmede bulunmuştur. “*İnsanların dalâlet anlayış ve düşünceleri Nemrut gibi inadları, Firavun gibi gururları şişti şişti zeminde yetiştirdi semâvâta. Hem de dokundu hassas olan yaratılış hikmet ve sırrına... Semâvattan, tufan, tâûn gibi belâları indirdi. Şu harbin zelzelesi; gavura yapıştırdığı semâvî bir silleyi... Demek ki, şu musibet, bütün bir insanlığın musibetiydi.*”

Yani Allah, keşif ve buluşlarla nimetlerini insanlara sundu ama onlar şükredeceklerine nankörlük yapıp “Gökleri bir kağıt gibi deleceğiz ve Tanrının (haşa) yokluğunu isbat edeceğiz!..” demek gibi azınlığa giriştiler... Birinci Dünya Savaşından sonra da İslam Dünyasına büyük ihanetlerde buldukları gibi, fennî, teknik ve teknolojik buluşların temin ettiği nimetler, rahatlık ve medeniyet harikalarıyla gururlanıp semavî dinlerin çizdiği çizgileri ve sınırları aştılar. Bilhassa nikâhsız beraberlikler ve aynı cinslerin ahlâksız birliktelikleri gibi gazabı ilahiyi celbeden ve daha önce de Sodom ve Gomera’nın yerin dibine batırılmasıyla neticesi gösterilen günahlar irtikap edilmeye başlandı. Buna karşı ilâhî ikaz olarak “Bu âhirde beşerin bir derece umumiyet şeklini alan zulümlü, zulümatlı isyanından, kâinat ve küllî unsurlar kızdıklarından Cenâb-ı Hak, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâkimi haysiyetiyle insanlığı uyandırmak

ve dehşetli azgınlık ve taşkınlığından vazgeçirmek ve tanımak istemedikleri Kâinat Sultanını tanıttırmak için emsâlsiz kesilmeyen bir su, hava ve elektrikten; zelzeleyi, fırtınayı ve Dünya Savaşı gibi umûmî ve dehşetli âfatları insanların yüzüne çarparak, hikmetini, kudretini, adâletini, kayyumiyetini, iradesini ve hâkimiyetini pek açık bir şekilde gösterdi...”

1939’da Üstad olayların dilini doğru okuyarak bu yorumu yapıyor. Çünkü, bir koyun sürüsü bile, yanlış bir alana girince çobanın attığı uyarıcı bir taş ile meseleyi anlar ve hemen geri döner. İnsanlar acaba kader tarafından ikaz taşları nevinden atılan ve gönderilen bu musibet ve belâların manası koyunlar kadar olsun anlayamıyorlar mı? Sadece maddi şeylerle izaha kalkıyorlar. Yok fay hattıdır? Yok, tabiattır, bir madenin patlamasıdır, tesadüfidir, deyip üstünü örtmeye, geçiştirmeye çalışıyorlar.

Şöyle düşünelim: Dünyanın üzerinde bitkiler ve hayvanlardan giydirilmiş harika canlı bir gömlek var. İki milyon canlı türün her birini bir ip saysak, işte bu kadar canlılardan örülmüş bir gömlek... Her an hücreleri yenilenen bu iplerin her birisi de milyarlar canlı fertlerden meydana geliyor. Şimdi bunlardan sadece karıncalar ipine o ipin de küçücük bir parçası olan bir karıncaya bakalım. Onun da bir kanadına... Yunus Emre:

“Bir karıncanın kanadını kırk kağnyaya yüklettim.

Kırkı da çekemedi kaldı şöyle yazılı (yere serildi kaldı.)...”

diyor. Kanadını bırakalım, onun bir hücresi bile çok harikadır. Cenâb-ı Hak o hücredeki bir atomu bile İlahi iradesiyle yönlendirmekte ve yerleştirmektedir: **“O’nun (Cenâb-ı Hak’ın bilgisi olmadan bir tek yaprak bile düşmez.”** (En’âm Sûresi, 6/59) **“Kâfirler ‘Kıyamet saati bize gelmez, (tekrar dirilme diye bir şey yok)!’ diye iddia ettiler. De ki: ‘Hayır! Rabbim hakkı için o gelecektir! O gaybları Bilen öyle bir Zât’tır ki, O’nun ilminden göklerde ve yerde zerre mikdarı bir şey bile kaçamaz.’ Zerreden daha küçük ve daha büyük hiçbir şey yoktur ki, her şeyi açıklayan Kitapta (Levh-i Mahfuzda) bulunmasın.”** (Sebe Sûresi, 34/3)

Şimdi dünya üzerine iki milyon canlı türden dokunmuş ve

örülmüş bir gömlek giydirilsin. Bu türlerden sadece birinin hücreesindeki bir atom zerresi bile, gömleği giydiren Zatın ilminin dışında olmasın, sonra da o dünyanın içinde bir çatlama-patlama olsun ve canlılar ölsün de (hâşâ) haberi olmasın; O'nun ilminin, iradesinin ve kudretinin dışında bir şey olsun, mümkün müdür?

Bu harika ilâhî icraatı gizlemek ve Allah'tan koparmak için sadece bir isim, fenni bir nâm takıp meseleyi izah etmiş gibi inkârcı tavırların içine giriyorlar. Bir zeytin çekirdeğinden koca bir ağaç meydana geliyor ve meyvesinden zeytinyağı elde ediliyor. Zeytinyağının oluşumu için iki yüz çeşit bileşim gerekiyor. Peki, bu harika nimet nasıl oluyor? Veya bir incir tohumundan koskoca bir ağaç meydana geliyor. Ama incir ağacında iki çeşit; dişisi var, erkeği var. Erkek incirler için aşılama sinekleri çıkıyor. Bitki, hayvan doğuruyor âdeti. Sonra o âciz sineklerden her biri çok sert olan dişil incir meyvelerinden kırk tanesini aşıyor. Peki, bütün bunlar tesadüfen akılsız şuarsuz maddeler ve sebepler tarafından kendi kendine nasıl oluyor. İşte böyle Cenâb-ı Hakk'ın milyarlarca icraatı var!.. Bunların üstü örtülemez. Zaten “kâfir” kelimesinin esas manası tohumun üstünü örtüp toprağa gömen demektir. Kâfir de İlahî gerçeklerin üstünü örtüp gizleyen inkârcı ve nankör demektir.

86 Vücûd-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere vücûd denilmemeli.. onlar vücûd unvanına lâayık değillerdir..

87 Allah'ım bize hakkı hak olarak gösterip onun ittibâıyla, bâtılı da batıl olarak gösterip onun içtinabıyla rızıklandır, âmin!

88 “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara sûresi, 2/32)

89 Haşiye: Nasıl ki, iki melâike, teşbihin sırrı münasebetiyle Sevr (Boğa) ve Hût (Balık) diliyle isimlendirilmiş avam ve halk tarafından koca bir öküz ve koca bir balık telakki edilmiştir...

90 Lem'alar, Yirmi Sekizinci Lem'a, s. 332-33.

91 Haşiye: Nasıl ki, iki melâike, teşbihin sırrı münasebetiyle Sevr (Boğa) ve Hût (Balık) diliyle isimlendirilmiş avam ve halk tarafından koca bir öküz ve koca bir balık telakki edilmiştir...

NUR ÂLEMİNİN BİR ANAHTARI

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ⁹² ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ⁹³

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا⁹⁴

Aziz, Siddık, Mübârek Kardeşlerim!

Evvelâ: Medresetü'z-Zehra erkânlarının arzularıyla verilen bir dersin bir hülâsasını sizlere de söylemeyi münasip gördük. O dersin mevzuu da; umum kâinat mevcudâtı hesabına Miraç gecesinde, Fahr-i Kâinat ve Netice-i Hilkat-i Âlem Peygamber (aleyhissalâtü vesselâm), huzur-u ilâhîde nev-i beşerin, belki umum zîhayat, belki umum mahlûkât nâmına, selâm yerinde, التَّحِيَّاتُ، الْمُبَارَكَاتُ، الَّتِيَّاتُ لله⁹⁵ demesi.. ve içinde bir küllî mana bulunduğundan bütün ümmet her gün çok defa namazlarında zikretmesi ile.. ve ehl-i iman içinde, her bir mertebe sahibinin bir hissesi içinde bulunduğu.. ve bundan evvel Hüve Nüktesi'nin hâşiyesinde, radyo vâsitasıyla hava unsurunun harika mu'cizât-ı kudreti göstermesi cihetinde kalbe ihtar edildi ki:

“Bir ehl-i iman, ebedî bir saadette, dünya kadar bir mülk-ü bâkîyi netice verecek bu kısacık ömr-ü dünyevîde ettiği ibadette bir küllî ibadet, âdeta kendi hususî dünyasıyla beraber ibadet etmiş gibi kendi hususî dünyası kadar bir mükâfat alacağı işârât-ı Kur'âniye'den anlaşılır.” diye, Hücetü'z-Zehra'nın İkinci Makam'ında, ilm-i ilâhî mebhasında التَّحِيَّاتُ، الْمُبَارَكَاتُ ilâ âhir'in küllî manaları ruhuma gelip, öylece teşehhüdde التَّحِيَّاتُ derken, birden hayalime hususî dünyanın dört unsuru olan **toprak, su, hava, nur** unsurları dört küllî dil oldular. Her bir dil, milyarlar, hattâ trilyonlar, katrilyonlar adedince التَّحِيَّاتُ، الْمُبَارَكَاتُ، الَّتِيَّاتُ لله kelimelerini lisân-ı hâl ile söylüyorlar, hayalen gördüm.

Bu unsurlardan “**toprak**” unsuru bir dil olarak, bütün

zîhayatların her biri bir kelime-i zîhayat olup اَلتَّحِيَّاتُ derler. Çünkü her bir avuç toprak ekser nebâtâta saksılık edebilir ve menşe olabilir bir vaziyettedir. O hâlde, her bir avuç toprakta, ya bütün beşerin meydana getirdikleri bütün fabrikaların adedince mânevî küçücük mikyasta fabrikalar –her bir avuç toprakta– bulunacak. Bu ise hadsiz derecede imkânsız... Veyahut bir Kadîr-i Mutlak'ın hadsiz kudreti, nihayetsiz ilmi ve iradesiyle olacak. Demek toprak unsuru, bütün eczasıyla ve zerrâtıyla bu mazhariyet için hadsiz اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ der. Yani: “*Ezelden ebede kadar bütün zîhayatların hayat hediyeleri Zât-ı Vâcibu'l-vücûd'a hastır.*”

Sonra herkesin hususî dünyasındaki gibi benim de hususî dünyamın ikinci unsuru olan “su” unsuru dahi, küllî bir lisan olarak bütün zerrâtıyla, hususan zîhayatların menşelerine ve yaşamalarına hizmetleri noktalarında, trilyonlar, katrilyonlar adedince اَلْمُبَارَكَاتُ kelime-i mübârekelerini lisân-ı hâl ile kâinatta neşrediyor. Çünkü suyun katrelerinin gördüğü vazifeler, hususan nutfelerin ve çekirdeklerin ve tohumların intibahında ve uyanıp vazife-i fitriyelerine mazhar olmakta ve gayet acîb ve güzel ve harika o küçücük mahlûkların ve yavruların büyük ve gayet intizamlı ve mükemmel vazifelere mazhariyetlerini bütün zîşuura tebrik ile “Bârekâllah” dediren ve hadsiz “Bârekâllah, mâşallah” dedirmeye vesile olmaya lâayık olan o mübâreklerin o vaziyetleri, o su unsurunun her bir zerresinin binler Eflâtun kadar ilmi ve binler Hakîm-i Lokman kadar hikmeti ve iradesi bulunmak lâzımdır. Bu ise suyun zerrâtı adedince muhaldir. Öyleyse bir Kadîr-i Zülcelâl'in ve bir Rahmân-ı Rahîm'in hadsiz kudret ve rahmet ve hikmet ve iradesiyle o mübâreklerin, o hadsiz mu'cizâta mazhariyetleri cihetinde bütün o mübârekler adedince اَلْمُبَارَكَاتُ لِلّٰهِ kelimesini külliyetiyle söylediklerinden, bütün mahlûkât nâmına, Miraç gecesinde, netice-i hilkat-i âlem olan Peygamberimiz (aleyhissalâtu

vesselâm), الْمُبَارَكَاتُ لِلَّهِ demiş. Yani: “Bütün bu medar-ı tebrik ve mâşallah ve barekâllah dediren bütün hâletler ve sanatlar Zât-ı Zülcelâl’in kudretine mahsus olduğundan, bütün o hadsiz الْمُبَارَكَاتُ لِلَّهِ’ları Cenâb-ı Hakk’a huzuru ile hediye ediyor.”

Sonra, herkesin hususî dünyasındaki “hava” unsuru dahi bir hüve kadar, her bir avuç havadaki her bir zerre, mazhar oldukları santrallik, âhize ve nâkilelik vazifeleri içinde bütün duaları ve salavatları ve ricaları ve ibadetleri ifade eden الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ cümlesini lisân-ı hâlleriyle dedikleri için, hava unsuru küllî bir lisan olarak o hadsiz kelimâtlarını katrilyonlar, belki kentrilyonlar adedince söyleyerek Sâni’lerine, Hâlık’larına takdim ettiklerinden, onların namlarına o küllî mana ile Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm) Cenâb-ı Hakk’a الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ diye takdim etmiştir. Yani: “Bütün dualar ve ihtiyaçtan gelen ricalar ve nimetten çıkan şükürler ve ibadetler ve namazlar, Hâlık-ı külli şey’e mahsustur.”

Çünkü Hüve Nüktesi’nin hâşiyesinde denildiği gibi, ya hüve kadar bir avuç havanın her bir zerresi, umum dilleri bilecek ve söyleyenlerin yerlerini görecek ve yakın-uzak her şeyi işitecek ve her şiveyi ve her harfin tarzını tam bilecek ve çok işleri beraber, şaşırmadan görecek bir kudret-i mutlaka ve irade-i tâmmeye mâlik olacak. Bu ise hava zerrelere adedince muhâl olmasından, elbette ve elbette şüphesiz ve kat’i bir zaruretle, o zerrelere her biri, Sâni-i Hakîm’i bütün sıfâtıyla gösterip şehâdet eder. Âdeta küçük bir mikyasta, âlemin büyük şehâdeti kadar şehâdetleri vardır.

Demek zerrât-ı havaiye adedince salavâtları ifade eden, Mirac-ı Ahmedî’de (aleyhissalâtü vesselâm) الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ denilmiştir.

Sonra الطَّيِّبَاتُ kelime-i tayyibe söylendiği vakit, birden “nâr” ile “nur” unsuru, yani hararetili ve hararetsiz maddî ve mânevî nur unsuru bir küllî dil olarak, hadsiz ve nihayetsiz bir surette lisân-ı

hâl ile, hadsiz dillerle **اللَّهِ الطَّيِّبَاتُ** diyor. Yani: “Bütün güzel sözler, güzel manalar, harika güzel cemâller ve bütün kâinatın yüzünde cemâlleri görünen ezeli esmâ-yı hüsnânın cilveleri ve başta enbiyalar, evliyalar, asfiyalar olarak bütün ehl-i imanın imanları ile kâinatın ve mahlûkâtın görünen güzellikleri ve ehl-i imanın imanlarından neş’et eden güzel sözler, hamdler, şükürler, tevhidler, tehliller, tesbihler, tekbirler ⁹⁶ **يَضَعُ إِلَيْهِ السِّرَّ** ile Arş-ı Âzam tarafına giden o kelimât-î tayyibeleri ve dünyanın üç adet yüzünden gayet güzel olan esmâ-yı ilâhiyeye aynalık eden birinci yüzündeki hadsiz güzellikler, tayyibeler; ve dünyanın âhiret tarlası olan ikinci yüzündeki hadsiz hasenâtlar, hayırlar ve mânevî meyveler ve güzellikler, tamamıyla Ezel-Ebed Sultanı Kadîr-i Zülcelâl’e mahsustur.” diye, nâr ve nur unsurunun bu küllî diliyle bu küllî ubûdiyeti, Mâbud-u Zülcelâl’e takdim etmek manasında olarak, Fahr-i Kâinat (aleyhissalâtu vesselâm), umum mahlûkât hesabına **اللَّهِ الطَّيِّبَاتُ** demiş. Çünkü maddî ve mânevî nur unsuru, mazhar oldukları vazifelerinin umumu hem beraber, hem ayrı ayrı Zât-ı Vâcibu’l-vücûd’a işaret ve şehâdet ettikleri milyarlar numûneleri var.

Evet, nur ve nâr unsuru toprak, hava ve mâ unsurları gibi gayet kat’i ve bedihî ve zarurî bir surette o numûnelerle gösteriyor ki: *Bütün esbap yalnız bir perdedir. Bütün icatlar ve tesirler Zât-ı Kadîr-i Zülcelâl’indir.* Çünkü nur, aynen vücûd ve hayat gibi, kudret-i ilâhiyenin perdesiz, bizzat mübâşeretine lâayık olmasından, esbâb-ı zâhirî hiçbir cihette perde olmadığından, vâhidiyet içinde ehadiyeti gösterir. Gayet cüz’î ve küçük bir vazifede, küllî ve geniş bir delil-i ehadiyete işaret eder ki, “Hüve Nüktesi” hâşiyeleriyle bunu gayet kısaca isbat ediyor. İşte milyarlar numûnelerinden iki küçük numûnesinden:

Birisi: Mânevî nurun –ilim suretinde– beşerin kafasında cilvesinin bir cüz’îsi, tırnak kadar **kuvve-i hâfızaya** mâlik bir

adamın kafasında, doksan kitabın kelimâtı yazılmış. Ve üç ayda, her günde üç saat meşgul olarak, hâfızasının sayfasının yalnız o kısmını ancak tamam edebilmiş. Aynı adam, seksen sene ömründe gördüğü ve işittiği ve merakını tahrik eden ve ona hoş gelen manaları ve kelimeleri ve suretleri ve savtları, o tırnak kadar kuvve-i hâfızanın sayfasında, istediği vakitte müracaat edip bir büyük kütüphane kadar bütün mahfuzâtının aynı şeylerini orada bütün istediklerini mevcut ve muntazam yazılmış ve dizilmiş görüyor.

İşte bu tırnak kadar kuvve-i hâfızanın, bahr-i umman gibi bir vüs'ati ve güneş gibi bir ihatalı nuru ve bir ziya-yı mânevîsi ve zemin yüzü kadar geniş sayfaları olmazsa bu hâl olamaz. Bu ise yüz binler derece muhâl muhâl içinde ve imkânsız olduğundan, elbette ve elbette bu küçücük tırnak kadar hâfıza, Levh-i Mahfuz bir sahife-i kader ve kudreti olan Alîm-i Mutlak'ın, ilim ve hikmet ve kudretiyle, o Levh-i Mahfuz'un bir numûnesini beşerin kafasında halkeylemesine kudsî bir şehâdet eder.

İkinci cüz'î ve küçücük bir numûnesi: Elektriktir. Bir adam, elektrik lâmbasının acîb vaziyetini tetkik etmiş. Bakıyor ki yüzer düğmelerdeki ve merkezlerdeki ve demir ve ip tellerdeki zerreler ve maddeler câmid, şuursuz, hareketsiz oldukları hâlde, yalnız gayet cüz'î bir temas neticesinde, on kilometre yeri dolduran karanlık derhal gider ve yerini, yarım saniyede dolduran bir nur vücûda gelir. Bu gözle görünen karanlığın birden kaybolması ve yine gözle görünen o zulmet kadar nurun vücûda gelmesi elbette bir hayal değil.

Ya o temas eden câmid, şuursuz zerreler, hadsiz bir kuvveti ve bir nuru kendilerinde taşımakla beraber, birden yüz kilometre yerlere elini uzatıp, karanlığı süpürüp, temizleyip nurları dolduracak. Bu ise bütün şeytanlar ve dinsizler, maddiyyûnlar toplansalar, bunu bir sofestâiye de kabul ettiremezler.⁹⁷(Hâşiye)

Veyahut bütün kâinata hükmü geçen ve bütün nurlar, onun Nur isminden feyz alan ve Nuru'n-nur ve Hâliku'n-nur ve Müdebbiru'n-nur olan Kadîr-i Zülcelâl'in ve Allâmü'l-guyûb'un ve Alîm-i Mutlak'ın kudretiyle ve hikmetiyle olacak. İşte bu iki numûneye kıyasen hadsiz numûneler var.

İşte **الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ** bütün kâinattaki nurları, güzellikleri, tayyibeleri ve kelimât-ı tayyibeleri ve hayırları ve kemâlâtları Zât-ı Zülcelâl'e nur unsuru diliyle kâinat takdim ettiği gibi, netice-i hilkat-i kâinat ve sebep-i hilkat-i âlem olan Muhammed (aleyhissalâtü vesselâm) dahi –namlarına– meb'us olduğu kâinattaki bütün mevcudât hesabına, Miraç gecesinde o küllî mana ile **الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ** demiş.

Resûl-i Ekrem (aleyhissalâtü vesselâm biadedi zerrâti'l-enâm) bu dört kelimât-ı cemîleyi selâm yerinde söyledikten sonra –Risale-i Nur'da izah edildiği gibi⁹⁸– Cenâb-ı Hak ⁹⁹ **السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ** demesiyle, bütün ümmeti öyle diyeceklerine işaret ve mânevî emir ve ferman ve kabul hükmünde mukabele etmiş. Birden Peygamber ¹⁰⁰ **السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ** demekle, o kudsî selâmı hem kendine, hem ümmetine, hem bütün kendinden evvelki emsallerine tâmim edip, küllî ve umumî bir selâm suretinde gösterip, bütün mahlûkâtın meb'usu olması noktasında onlara da o selâmı teşmil etmiş.

*Ümmeti ise her namazda **السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ** demeleri, o selâm-ı ilâhîdeki emir ve fermana bir imtisaldir.*

Hem ona karşı biat etmektir. Ve her gün biatını, yani memuriyetini kabul ve getirdiği fermanlara itaatlerini tecdit ve tazelemektir.

Hem risaletini bir tebriktir.

Hem umum âlem-i İslâm her gün bu kelime ile onun getirdiği saadet-i ebediye müjdesine karşı bir teşekkürdür.

Evet her insan, kendi vücudunun mahvolmasıyla müteallim

olduğu gibi hanesinin harap olmasıyla da elem çekiyor. Ve vatanının bozulmasıyla gayet müteessir oluyor. Ahbabının firak ve vefatıyla derinden derine kalbi acıyor. Dünya kadar büyük, has ve hususî dünyasının zeval ve firak ve âhirde tamamen mahvolmasını düşünmesi, mânevî bir cehennem gibi ruhunu ve vicdanını yandırıyor.

İşte, akli başında her bir adam ruhsuz, kalbsiz, akılsız olmamak şartıyla bilecek ki:

Muhammed Arabî (aleyhissalâtu vesselâm)’ın Miraç gecesinde gözüyle gördüğü saadet-i ebediyenin müjdesini ve ehl-i imanın cennetteki hayat-ı bâkiyesinin beşaretini ve insanın alâkadar olduğu sevdiklerinin mahvolmadıklarını ve onların zevallerinden sonra yine görüşmelerinin muhakkak olacağını gayet sürûrlü, mânevî hediyesine karşı umum Âlem-i İslâm her gün çok defa **السَّلَامُ عَلَيْكَ** dediği gibi; onun da getirdiği hediye-i mâneviyesiyle, hem kâinat sayfaları ve tabakaları mektubat-ı samedâniye olmasına, hem mahlûkâtın hakikî kıymetleri ve kemâlâtları onun risaletiyle tezahür etmesine mukabil, bütün mahlûkât mânen **السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ** bu mezkûr hakikatin lisanıyla derler.

Ve ümmet mâbeyninde şeâir-i İslâmiye’den olan, birbirine **السَّلَامُ عَلَيْكُمْ** demeleri sünnet olması, bu büyük hakikatin şuaî olmasındandır.

101 **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

Said Nursî

* * *

Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mirac Gecesinde, Cenâb-ı Hakk’ın huzurunda bütün mahlûkat namına selâm yerinde “**Ettehiyyâtü**”yü okumuştur. Şâfiilerin okuyuş şekliyle baştaki dört kelimesi (tahiyyât, mübârekât, salavât ve tayyibât) dört unsura (toprak,

su, hava ve nâr=nûr) işaretle dört külli dil olmaktadır. Üstad kalbine gelen ihtarla, bu kelimelerden ruhuna gelen küllî manaları yazıp istifademize sunmuştur.

Müminlere kısacık dünya hayatlarında ettikleri ibadetlerine mükâfaat olarak, dünya genişliğinde cennet ihsan edileceği bildiriliyor. Çünkü hususî dünyalarının dört unsurunu temsil eden bu kelimeleri hergün beş vakit namazlarının ikinci ve son rekâtlarının tahiyatlarında (otururken) okuyorlar. İnsan, halife olarak yani diğer mahlûkatı üzerinde komutan konumunda yaratıldığından onların her an yaptıkları, zikirleri ve özel ibadetlerini bilhassa namazın tahiyatında onlar adına, Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mirac'ta yaptığı gibi Cenâb-ı Hakk'a takdim ediyor. Âdeta dünya genişliğinde ibadet etmiş gibi de âhirette, dünya genişliğinde cennet ile mükâfat alıyor...

Bu hususta Üstadımız 24. Sözün 5. Dalın 2. Meyvesinde diyor ki: *“Nasıl bir zâbit (subay) bütün neferlerin yekûn hizmetlerini kendi namına padişaha takdim eder. Öyle de: Mahlûkata zâbitlik eden; hayvanât ve nebatâta kumandanlık yapan; yeryüzündeki mevcudâta halifelik etmeye kabiliyetli olan ve kendi hususî dünyasında kendini herkese vekil telâkki eden insan ‘Ancak sana ibadet eder ve ancak Senden yardım dileriz’ der. Bütün halkın ibadetlerini ve Allah’tan yardım isteklerini kendi namına Mabud-u Zülcelâl’e takdim eder. Hem ‘Seni bütün yarattığın mahlûkatının bütün tesbîhatiyle ve bütün masnûâtının dilleriyle tesbih eder, kusurlardan tenzih ederim ey Sübhân olan Allahım’ der. Bütün mevcudâtı kendi hesabına söylettirir. Hem ‘Ey Allah’ım, Muhammed (aleyhisselam) üzerine kâinatın zerrati ve mürekkebâtı adedince salât (rahmet) eyle’ der. Her şey nâmına bir salavât getirir.”*

İşte Üstad’ın keşfiyle, Ettehiyyâtü’yü okurken, o dört kelimenin karşılığı olan dört unsurdan her birini, milyarlar, trilyonlar hatta katrilyonlar adedince “Ettehiyyâtü, el mübârekâtü, essalavâtü, ettayyibâtü lillâh” kelimelerini lisan-ı hal ile söylüyorlar. Söylüyorlar ki, akılsız, şuursuz ve bilgisiz toprak unsuru sanki içinde hadsiz harika fabrikalar varmış gibi içine atılan tohum ve çekirdekleri fidanlar halinde işleyip fişkirtarak daha sonra da yaprak ve çiçek açmasına ve meyve vermesine vesile olarak gözlerimizin önüne harika sanatlar, arz ediyorlar. Evet işte bütün bunlar ilâhî bir mazhariyettir. Toprağın yapacağı işler

değil... Bu güzelliklere mazhar olmak için de elbette her bir toprak zerresi hadsiz “Ettehyyâtü lillah” der. Yani “Ezelden ebede kadar bütün canlı varlıkların hayat hediyeleri olan tahıyye, selâm ve zikirleri Allah’a hastır.”

Su unsuru da küllî bir dil olarak “el-Mübârekât lillâh!” diyor. Çünkü nutfelerin, tohumların ve çekirdeklerin uyanışında su zerreleri fitrî vazifelerin mazhar olmakta, ve gayet güzel ve harika yaratılmış canlıların vücutlarında yaptıkları hizmetler de “Bârekâllah!. Mâşâ Allah!” dedirtecek vazifelerinin olduğu görülüyor. Mücevherler gibi parlayan çiçeklerin içinde bulunan o su zerreleri, kendilerine düşen işleri yapmasalar veya onların içinden çekilseler, pörsüyen ve kuruyan, sonra çürüyen o çekirdeklerde, o güzellikler kalır mı? Acaba su zerrelere bu güzel işleri yapmaları, kendi bilgi, irade ve kuvvetleriyle midir? Hayır, bu Allah tarafından kendilerine verilen bir mazhariyettir. İşte böyle bir mazhariyet için her bir su zerresi hadsiz “el-Mübârekât” kelimesini lisan-ı hâl söylemektedirler. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm) da Mirac gecesinde onların şuursuz olarak söyledikleri bu güzel kelimeyi diğerleriyle beraber Cenâb-ı Hak’a takdim etmiştir...

Hava unsuru ise “Hüve Nüktesi”nde izah edildiği gibi, hava zerrelere yaptıkları büyük vazifeleri gerçekten hayret vericidir. Çünkü her bir hava zerresi, sanki kâinatın seslerinin alıcı ve verici merkezi gibi bir vazife yapıyor. Sanki her bir hava zerresi her bir sesi işitir ve başkalarına işittirir bir özellik sergiliyor. Böylece “Essalavatü lillah!” diyerek yani “Bütün dualar, salavatlar, ihtiyaçtan gelen ricâlar, ibadetler, nimetten çıkan şükürler ve namazlar her şeyi yaratan Allah’a mahsustur.” demiş oluyorlar... Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm) de bu gerçeği Mirac Gecesinde, Cenâb-ı Hak’a takdim ediyor.

Nur unsuru da, lisan-ı hâl ile ve hadsiz dillerle “Ettayyibâtü lillâh!” diyor. Tayyibât kelimesinin manası “Güzel sözler, güzel manalar, harika güzel cemaller, kâinatta cemâlleri görünen ezeli Esmâ-i Hüsnânın cilveleri, ehl-i imanın imanları, kâinatın ve mahlûkatın görünen güzellikleri, ehl-i imanın imânlarından gelen güzel sözler, hamdler, şükürler, tevhidler, tehliller, tesbihler, tekbirler...” İşte bütün bunların hepsi de tamamiyle Ezel-Ebed Sultanı Kadîr-i Zülcelâle mahsustur.

İşte Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm) Mirac Gecesinde bütün bu

güzellikleri tayyibât olarak Cenâb-ı Hakk'a takdim ediyor.

Üstad Hazretleri dört unsurdan Nur unsurunu, hararetli ve hareketsiz, maddî ve mânevî nur unsuru olarak ikiye ayırıyor. Maddi nura misal olarak elektriği örnek göstererek mazhar olduğu hayret verici durumu gözler önüne seriyor: “Bir adam, elektrik lâmbasının acîb vaziyetini tetkik etmiş. Bakıyor ki, yüzer düğmelerdeki ve merkezlerdeki ve demir ve ip tellerdeki zerrelere ve maddeler câmid, şuursuz, hareketsiz oldukları halde, yalnız gayet cüz’î bir temas neticesinde, on kilometre yeri dolduran karanlık derhal gider ve yerini yarım sâniyede dolduran bir nur vücuda gelir. Bu gözle görünen karanlığın birden kaybolması ve yine gözle görünen o zulmet kadar nurun vücuda gelmesi elbette bir hayal değil. Ya o temas eden câmid, şuursuz zerrelere, hadsiz kuvveti ve bir nuru kendilerinde taşımakla beraber, birden yüz kilometre yerlere elini uzatıp, karanlığı süpürüp, temizleyip nurları dolduracak. Bu ise bütün şeytanlar ve dinsizler, maddiyunlar (maddeci, materyalist inkârcılar) toplansalar, bunu bir sofestâîye de kabul ettiremezler. Veyahut, bütün kainata hükmü geçen ve bütün nurlar, onun Nur isminden feyiz alan ve Nuru’n-Nur, Hâlıkü’n-Nur ve Alîm-i Mutlakın kudretiyle ve hikmetiyle olacak.”

Üstad Hazretleri manevi Nur için de kendisinden bir örnek vermektedir: “Mânevî Nur’un, ilim sûretinde beşerin kafasında cilvesinin bir cüz’îsi, tırnak kadar kuvve-i hâfızaya mâlik bir adamın kafasında, doksan kitabın kelimeleri yazılmış. Üç ayda, her günde üç saat meşgul olarak hâfızasının sayfasının yalnız o kısmını ancak tamam edebilmiş. Aynı adam, seksen sene ömründe gördüğü ve işittiği ve merakını tahrik eden ve ona hoş gelen manaları ve kelimeleri ve sûretleri ve savtları (sesleri) o tırnak kadar kuvve-i hâfızanın sayfasında, istediği vakitte mürâcaat edip bir büyük kütüphane kadar bütün mahfuzatının aynı şeylerini orada bütün istediklerini mevcut ve muntazam yazılmış ve dizilmiş görüyor. İşte bu tırnak kadar kuvve-i hâfızanın, bahr-i umman (okyanus) gibi bir vüs’ati ve güneş gibi bir ihatalı nuru ve bir ziyâ-i mânevîsi ve zemin yüzü kadar geniş sayfaları olmazsa bu hal olamaz. Bu ise yüz binler derecede muhâl muhâl içinde ve imkânsız olduğundan, elbette ve elbette bu küçücük tırnak kadar hâfıza, Levh-i Mahfuz, kader ve kudretinin bir olan Alîm-i Mutlak’ın, ilim, hikmet ve kudretiyle, o

Levh-i Mahfuzun bir nümûnesini beşerin kafasında halk eylemesine kudsî bir şehadet eder.”

1970’li yılların başında İzmir-Çiğli’de bir sohbet sırasında ben bu bölümü okuyordum. Mustafa Sungur Ağabey de izah ediyordu. Tam bu “hâfıza” meselesine gelince Sungur Ağabey “Üstadımız bir defasında: ‘Kardeşim, hâfızamda bunlardan başka kırk bin mânevi Levha daha var!’ dedi.” diye bir ilâvede bulundu.

Üstadımızın, İslâmî temel ilimlerden doksan kitabı ezberlediğini, bir hâfızın ezberlediği Kur’ân-ı Kerim’i unutmamak için devamlı tekrarladığı gibi, bu doksan kitabı da hergün üç saat evrad u ezkâr okur gibi unutmamak için hâfızasından tekrarlayıp üç ayda hepsini bitirdiğini de bu vesile ile öğrenmiş oluyoruz.

Bu münasebetle bazı şeylerin cevabını da buradan çıkarabiliriz. Biz Risalelerin, Kur’ânî istinbatlar olduğunu yani onların müctehidlerin ictheadları gibi istihrâcât-ı Kur’âniye olduklarını biliyoruz. Aynı zamanda bunların ilhamât-ı Kur’âniye ve sünûhât-ı Kur’âniye olduklarını da biliyoruz. Ama ne olursa olsun bunlar vahiy değiller. Bu hususu Üstad, Birinci Şua’da açık açık yazıyor. Muhyiddin ibn-i Arabî hakkında Üstad, “İslâmî ilimlerin bir harikası” demesine rağmen keşif, şuhud ve ilhama mazhar bu zâtın Kitap ve Sünnet açısından da bazı hatalarını ilmî delillerle göstermiştir. Yani ilhamda hata olabilir. Ama Risale-i Nurların tamamen Kitap ve Sünnete mutabık gerçek Kur’ân tefsirleri olduklarında asla şüphe yoktur. Benim kanaatıma göre, o ilham ve o sünûhatlar tamamen işte o doksan kitabın süzgecinden geçmişlerdir...

Başta dönecek olursak: Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mirac Gecesinde, Fahr-i Kâinat ve Netice-i Hilkat-i Âlem olarak, huzur-u ilâhîde, insanlık belki de umum canlılar ve bütün mahlûkat nâmına selâm yerinde **“Ettehiyyâtü’l-Mübârekâtü’s-Salavâtü’t-Tayyibâtü lillâhi”** demiş... Cenâb-ı Hak da **“Esselâmü Aleyke, Eyyühe’n-Nebiyü”** buyurmuş... Böylece, bütün ümmet-i Muhammedin de böyle selam vermeleri gerektiğine dair manevi bir emir ve ferman olmuş. Birden Peygamber Efendimiz de (sallallâhu aleyhi ve sellem) **“Esselâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi’s-sâlihîn”** diyerek, o kudsî selamı hem kendine, hem ümmetine, hem bütün kendinden evvelki emsâllerine tamim edip küllî ve

umumî bir selam sûretinde göstermiştir...

İnşaallah “Nur Âlemine Bir Anahtar” olacak bu mektup üzerine bazı Nur âyetleri üzerinde durmak istiyorum. Bunlardan birisi Nur Sûresi’nin Nur Âyetleridir. Meâlen “**Allah, göklerin ve yerin Nurudur. (Gökleri ve yeri Nurlandıran Allah’tır.) Onun Nurunun misali bir mişkat (lâmba yuvası, duy) gibidir ki, onda bir lâmba vardır. O lâmba, bir cam içindedir. Cam ise, incimsi bir yıldız benzer ki, ne doğuya, ne de batıya mensup olmayan bir zeytin ağacından tutuşturulur. Onun yakıtı, kendisine ateş dokunmasa bile ışık verecek kabiliyettedir. O, Nur üstüne Nurdur. Allah dilediğine Nuruna hidayet eder. İnsanlara Allah böyle misaller verir. Çünkü Allah her şeyi hakkıyla bilendir. O Nur, Allah’ın yükseltilmesine ve içlerinde isminin zikredilmesine izin verdiği evlerdedir. O evlerde sabah akşam Onun şanını yücelterek tenzih eden, tesbihat yapan öyle yiğitler vardır ki, onları ne ticaret, ne alım- satım Allah’ı zikretmekten, namazı hakkıyla îfâ etmekten, zekâtı vermekten alıkoymaz. O yiğitler, kalplerin ve gözlerin dehşetten, halden hâle döneceği, alt üst olacağı bir günden endişe ederler.”** (Nur Sûresi, 24/35-37)

Birinci âyetten, az bir dikkatle elektriğe işaretler görülebilir. Lamba takılan duy (Lambanın konulduğu yuva), lamba, incimsi yıldız gibi (yani saniyede 60-70 defa yanıp sönen lambanın) camı, ne doğuya ne de batıya ait olmayan (veya hem doğudan hem de batıdan güneş ışığı alan) mübarek bir zeytin ağacının yağına benzeyen yakıtı, bu yakıtın ateş dokundurulmadan bile ışık verecek halde bulunması... Bütün bunlar elektriğe ait ip uçları. Ayrıca “Ne şarka, ne de garba ait (veya hem doğudan hem batıdan güneş ışığı alan) zeytin ağacı” ifadesini Üstad Bediüzzaman şöyle yorumluyor: “*Nasıl ki, elektriğin kıymettar metâi, ne şarktan, ne de garbtan celb edilmiş mal değildir. Belki yukarıda, hava boşluğunda, rahmet hazinesinden, semâvât tarafından iniyor... Her yerin malıdır. Başka yerden aramaya lüzum yoktur, der. Öyle de mânevi bir elektrik olan Risale-i Nurlar da, ne Şarkın malûmatından, ilimlerinden ve ne Garbın felsefe ve fenlerinden gelmiş bir mal ve onlardan iktibas edilmiş bir Nur değildir. Belki semâvî olan Kur’ân’ın Şark ve Garbın fevkindeki yüksek mertebe-i arşîsinden iktibas edilmiştir.*”¹⁰²

İtalyalı Profesör Dr. Gabriyel Mandel ise bu zeytinlerin bulunduğu

yerin Türkiye olduğunu, çünkü Türkiye'nin ne sadece Şarka, ne de sadece Garba mensup olmayıp; aslında hem Doğu'nun hem de Batı'nın sentezi olduğunu; bu sebeple dünyanın incisi bir ülke konumunda bulunduğunu söylüyor... Bir de dünyanın bu güzel ülkesi, Risale-i Nurlar gibi asrımızı ve gelecek asırları tenvir edecek Nurlara sahip olunca kıymeti o kadar da artıyor. Bu mübarek Anadolu mahsüllerinin, lâlelerimizin ve kardelenlerimizin dünyaya tanıtıldığı gibi bütün güzellik ve ihtiyaçları ile tanıtılmasından sonra elbette değeri daha fazla artacaktır...

“Yükselmesine izin verilen evler” tabiri, maddi nur olan elektriğin keşfinin evlerin ve apartmanların yüksek yüksek binalar haline getirileceği bir döneme işaret etmekle beraber; o mübarek ışık evlerinin Allah'ın izniyle açıldıkları için hiç kimse tarafından kapatılmayacağına; medreselere, tekkeler hatta camilere bir yasak gelse bile bu evlere öyle bir yasağın gelmeyeceğine de burada bir işaret vardır. Ayrıca bu evlerde yetişenlerin hem dini bilip yaşayacaklarına; hem de maddeten terakki yolunda dünya ticaretinin içinde bulunup, dünya-âhiret arası dengeli bir hayat yaşayacaklarına bir işaret vardır...

“**Arz, Rabbinin Nuru ile ışıl ışıl aydınlanır.**” (Zümer Sûresi, 39/69) âyeti, kıyamette mahşer yerinin aydınlatılması ile ilgili olmakla beraber, kıyamete yakın yeryüzünün Allah'ın hidayet Nuru, İslâmiyetle pırıl pırıl nurlanacağına da bir işareti vardır. Hatta bu âyetin kıyamete yakın elektriğin bulunup dünyayı aydınlatacağına dair bir işaret görenler de vardır.

وَالذَّارِيَاتِ ذُرُوءًا فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرًا
”إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٍ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ“ Yani “**Zerrelerin (atomların) zerrenmesine (tozarmasına), peşinden bir yükü yüklenenlere, ardından kolayca cereyan edenlere, hemen sonra da emri (kumandayı, işi, enerjiyi) taksim edenlere yemin olsun ki, vaat olduğunuz şey doğrudur ve din (din günü kıyamet) mutlaka vuku bulacaktır.**” (Zâriyât Sûresi, 51/1-6)

Bu âyetlerin elektriğin mâhiyetini ve fonksiyonunu nasıl veciz bir şekilde ifade ettiğini Yüksek Elektrik Mühendisi Süleyman Karagülle şöyle anlatıyor: “Zerrelerin tozarıp (yani saniyede 270.000 km hızla esen

elektrik rüzgarının, elektronları çekirdekten ayırıp) hamule yüklenerek (yani negatif yük, elektrik yükü yüklenerek) kolayca cereyan etmesi neticesinde (yani elektrik cereyanı meydana gelmesiyle) emrin taksim edilmesi (yani barajlarda ve santrallerde üretilen enerjinin çeşitli makinelere ve çeşitli işlere taksimi, yahut verilen emir ve kumandaların azalara ve makinelere ulaştırılması) nasıl doğruysa (yani siz bugünün insanları, nasıl bunları keşfedip öğrenebildiniz ise), vaat olunanlar da (yani İslâmiyet'in muzaffer olacağı ve öldükten sonra dirileceğiniz hakkında verilen haberler de) öylece doğrudur (yani onlar da olacaktır).
Ve hesap mutlaka sorulacaktır (yani karşılık göreceksiniz).”

92 O yüce Zât'ın adıyla.

93 “Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi, 17/44).

94 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

95 “Bütün tahiyeler yani hayat sahibi varlıkların hayatlarıyla sundukları ibadetler; hayatın ve zîhayatın hülâsası olan mahlûkların, hususan tohumların ve çekirdeklerin, danelerin, yumurtaların fitrî mübârekiyetleri, bereketleri, ubûdiyetleri; salâvât yani dualar; tayyibat yani bütün güzel söz ve davranışlar Allah'a mahsustur.” (Müslim, Salât 60; Tirmizî, Salât 216; Ebû Dâvûd, Salât 178; Ahmed İbn-i Hanbel, Müsned 1/292).

96 “Güzel ve temiz sözler O'na yükselir.” (Fâtır Sûresi, 35/10).

97 **Hâşiye** Yalnız aldatmak için bazı derin ve ehemmiyetli hakikatlere bir isim takıp güya o hakikat anlaşılmış gibi âdileştiriyorlar. Mesela; “Bu, elektrik kuvvetiymiş” deyip, o ince ve derin hakikati ehemmiyetsiz yapıp âdi gösteriyorlar. Hâlbuki kudretin o mu'cizesinin hikmetleri iki sayfayla ancak ifade edildiği hâlde, birtek isim takmakla o hakikati ve o küllî hikmeti gizleyip, gayet küçük ve basit bir perdesini yerine ikame ederek, o mu'cizeli eseri, kör kuvvete ve serseri tesadüfe ve mevhum tabiata isnad edip, Ebûcehil'den daha echel bir dereceye düşüyorlar.

İşte, irade-i ilâhiyenin nâmuslarının unvanları olan âdetullah kanunlarının birisine beşer, aczinden mahiyetini bilemediği o kanunun mahiyetine “elektrik” namını verip, tenvirdeki harika mu'cize-i kudreti âdileştirmekle ve mâlûm bir şeymiş gibi “elektrik kuvveti” diye bir isim takmakla, bunun gibi çok harikulâde mu'cizât-ı kudret-i ilâhiyeyi câhilâne âdileştiriyorlar.

98 Bkz.: Şuâlar, Altıncı Şuâ.

99 “Ey Peygamber! Selâm, senin üzerine olsun!”

100 “Bize ve Allah’ın salih kullarına selâm olsun!”

101 Bâki olan yalnız Allah’tır.

102 Şuâlar, Birinci Şuâ, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 672.

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ ¹⁰³ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ ¹⁰⁴

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا ¹⁰⁵

Aziz, Siddık, Mütfekkir Kardeşlerim!

Evvelâ: Çok emarelerle kat’i kanaatim gelmiş ki gizli dinsizler, resmî bazı memurları aldatıp Nur’un mahrem büyük risaleleri içinde yalnız Rehber’i musırrâne medar-ı itham tutmalarının ve bir buçuk seneden beri bana sıkıntı vermelerinin sebebi, Rehber’deki “Hüve Nüktesi” olduğunu kat’iyen bildim. *Çünkü bu Hüve’nin keşfettiği sırr-ı tevhid, pek kat’i ve bedihî bir surette küfr-ü mutlaka kırıyor. Hattâ bir kısmında hiçbir vesvese ve şüphe bırakmıyor. Gizli dinsizler buna karşı çâre bulamadıklarından, intişarına resmî yasakla sed çekmek için çalıştılar.*

Bu Hüve Nüktesi’nin bir gün evvel Medresetü’z-Zehra’nın erkânlarına bir ders nevinden söylediğim çok noktalarından yalnız üç noktasını sizlere beyan ediyorum.

Birinci Nokta: Hava unsurunun yüksek ve ehemmiyetli bir vazifesi ¹⁰⁶ *إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ* âyetinin sırrıyla güzel ve mânidar ve imanî ve hakikatli kelimelerin kalem-i kaderin istinsahıyla ve izn-i ilâhî ile intişar etmesiyle, bütün küre-i havadaki melâike ve ruhanîlere işittirmek ve Arş-ı Âzam tarafına sevk etmek için, kudret-i ilâhî kaleminin mütebeddil bir sayfası olmaktır.

Madem havanın kudsî vazifesinin, hikmet-i hilkatinin en mühimmi budur. Ve rûy-i zemini radyolar vâsıtasıyla birtek menzil hükmüne getirip nev-i beşere pek büyük bir nimet-i ilâhiye olmaktır. Elbette ve elbette beşer, bu pek büyük nimete karşı bir umumî şükür olarak o radyoları her şeyden evvel kelimât-ı tayyibe olan kelâmullahın, başta Kur’ân-ı Hakîm ve hakikatleri ve imanın ve güzel ahlâkların dersleri ve beşerin lüzumlu ve zarurî menfaatlerine dair kelimâtları olmalı ki, o nimete şükür olsun.

Yoksa nimet böyle şükür görmezse, beşere zararlı düşer.

Evet beşer, hakikate muhtaç olduğu gibi bazı keyifli hevesâta da ihtiyacı var. Fakat bu keyifli hevesât, beşte birisi olmalı. Yoksa havanın sırr-ı hikmetine münâfi olur. Hem beşerin tembelliğine ve sefâhetine ve lüzumlu vazifelerinin noksan bırakılmasına sebebiyet verip beşere büyük bir nimet iken, büyük bir nikmet olur, beşere lâzım olan sa'ye şevki kırar.

Şimdi gözümün önündeki makinecik ve radyo kabı, Kur'ân'ı dinlemek için odama getirilmişti. Baktım, on hissede bir hisse kelimât-ı tayyibeye veriliyor. Bunu da bir hatâ-yı beşerî olarak anladım. İnşallah beşer bu hatâsını tamir edecek. Ve bütün zemin yüzünü bir meclis-i münevver, bir menzil-i âli ve bir mekteb-i imanî hükmüne geçirmeye vesile olan bu radyo nimetine bir şükür olarak, beşerin hayat-ı ebediyesine sarf edilecek kelimât-ı tayyibe, beşte dördü olacak.

İkinci Nokta: Nur Risaleleri'nde denilmiş ki: “Kâinatı halkedemeyen, bir zerreyi halkedemez. Bir zerreyi tam yerinde halkedip muntazam vazifeleriyle çalıştıran, yalnız kâinatı halkeden Zât olabilir.” Bu cümlenin küllî hüccetlerinden bir cüz'î hücceti şudur ki:

Kelimelerin envânının kabı ve mahfazası olan yanımdaki bu radyo makineciğindeki bir avuç hava kat'iyen gösteriyor ki, şimdi elimizde baktığımız radyo “istasyon cetveli” nâmındaki listede yazılı iki yüze yakın merkezden, bir saatten bir seneye kadar uzak ve muhtelif mesafelerden aynı dakikada birtek kelime-i Kur'âniye, mesela ¹⁰⁷لِلَّهِ الْحَمْدُ kelâmı tam hurufâtıyla ve şivesiyle ve söyleyenin mahsus sadâsının tarzıyla, bu makinedeki bir avuç havanın zerreleriyle, hiç tagayyür etmeden kulağımıza gelmek için ve muhtelif kelimât-ı Kur'âniye'yi ayrı ayrı sadâ ile çeşit çeşit şive ile keza hiç tagayyür etmeden ve bozulmadan bizim kulağımıza getirmek için o bir avuç havanın her bir zerresinde öyle hadsiz bir

kuvvet ve ihatalı bir irade ve bütün rûy-i zemindeki merkezlerde o Kur'ân'ı okuyan hafızların ayrı ayrı şivelerini bilecek ihatalı bir ilim ve onları bütün görece ve işitecek muhit bir göz ve her şeyi bir anda işitebilir bir kulak olmazsa, elbette bu mu'cize-i kudret vücûda gelmeyecek.

Demek, bu bir avuçtaki hava zerreleri yalnız ve yalnız bütün kâinatı ihata eden bir ilim ve iradenin, sem' ve basarın sahibi bir Zât'ın ve hiçbir şey ona ağır gelmeyen ve en büyük şey, en küçük şey gibi kudretine kolay gelen bir Kadîr-i Mutlak'ın kudreti ve iradesi ve ilmiyle bu mu'cizât-ı kudrete mazhar oluyorlar. Yoksa, temevvücât-ı havaiyede mevcudiyeti tevehhüm edilen serseri tesadüfün ve kör kuvvetin ve sağır tabiatın icadına yer vermek, her bir zerreyi, bütün zemin yüzündeki küre-i havaiyede bulunan her şeyi görür, bilir ve yapar hâkim-i mutlak etmektir. Bu ise yüz bin derece akıldan uzak, muhâl muhâller içinde bir hurâfedir. Ehl-i dalâlet gelsinler, mezhepleri ne kadar akıldan uzak ve hurâfe olduklarını görsünler.

Üçüncü Nokta: Bu radyo makineciğinde ve mânevî kelimât çiçeklerine saksılık eden bu kapçıktaki bir avuç havanın gösterdikleri mu'cizât-ı kudretten bu hakikat anlaşılıyor ki, her bir zerre, Cenâb-ı Hakk'ı zâtıyla ve sıfâtıyla târif eder ve isbat eder.

Bütün kâinatı teftiş eden hükemâlar ve ulemâlar, büyük ve geniş delillerle Zât-ı Vâcibu'l-vücûd'un vücûdunu ve vahdetini isbat etmek için bütün kâinatı nazara alırlar, sonra mârifetullahı tam elde ediyorlar. Hâlbuki nasıl güneş çıktığı vakit bir zerrecik cam, aynı deniz yüzü gibi güneşi gösteriyor ve o güneşe işaret ediyor. Öyle de bu bir avuç havadaki her bir zerre de, mezkûr hakikate binâen, aynen kâinat denizindeki cilve-i tevhidi, sıfât ve kemâliyle kendilerinde gösteriyorlar.

İşte, Kur'ân-ı Hakîm'in mânevî mu'cizesinin bir lem'ası olan Risale-i Nur bu hakikati izahatıyla isbat etmesi içindir ki müdakkik

bir Nurcu, huzur-u daimî kazanmak ve mârifetullahı her vakit tahattur etmek için ve huzur-u daimî hatırı için ¹⁰⁸ لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ demeye mecbur olmuyor.

Ve yine bir kısım ehl-i hakikatin dâimî huzuru bulmak için لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ ¹⁰⁹ dedikleri gibi, o Nurcu böyle demeye muhtaç olmuyor.

Belki ¹¹⁰ وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ parlak hakikatinin kudsî penceresi ona kâfi geliyor. Bu kudsî Arabî fikranın kısacık bir izahı şudur ki:

Evet, herkesin bu âlemde birer âlemi var, birer kâinatı var. Âdeta zîşuurlar adedince birbirinde hadsiz kâinatlar, âlemler var. Herkesin hususî âleminin ve kâinatının ve dünyasının direği kendi hayatıdır. Nasıl herkesin elinde bir aynası bulunsa ve bir büyük saraya mukabil tutsa, herkes bir nevi saraya, aynası içinde sahip olur. Öyle de herkesin hususî bir dünyası var.

Bir kısım ehl-i hakikat bu hususî dünyasını لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ diye inkâr etmekle, terk-i mâsivâ sırrıyla Cenâb-ı Hakk'a karşı huzur-u dâimî ve mârifet-i ilâhiye bulur.

Ve bir kısım ehl-i hakikat de, yine dâimî mârifet ve huzuru bulmak için لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ deyip kendi hususî dünyasını nisyan hapsine sokar, fânîlik perdesini üstüne çeker, huzuru bulmakla bütün ömrünü bir nevi ibadet hükmüne getirir.

Şimdi bu zamanda, Kur'ân'ın i'câz-ı mânevîsiyle tezahür eden وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ وَاحِدٌ sırrıyla, yani “Zerrelerden yıldızlara kadar her şeyde bir pencere-i tevhid var ve doğrudan doğruya Zât-ı Vâhid-i Ehad'i sıfâtıyla bildiren âyetleri, yani delâletleri ve işaretleri var.”

İşte Hüve Nüktesi'yle bu mezkûr hakikat-i kudsiyeye ve imaniyeye ve huzuriyeye icmâlen işaretler vardır. Risale-i Nur, bu

hakikati izahatıyla isbat etmiş. Eski zamandaki ehl-i hakikat bir derece mücmelen ve muhtasaran beyan etmişler. Demek, bu dehşetli zaman daha ziyade bu hakikate muhtaçtır ki, Kur'ân-ı Hakîm'in i'câzıyla bu hakikat tafsilâtıyla ihsan edilmiş, Nur Risaleleri de bu hakikate bir nâşir olmuşlar.

[111](#) **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

Kardeşiniz

Said Nursî

* * *

Birinci olarak Birinci Emirdağ Lâhikası'nın 198. Mektubu olan “Hüve Nüktesi” ele alındığı ve önemi hakkında hatıralarımda da ifade etmeye çalıştığım gibi gerçekten bu “Nükte” Tevhid sırrını kesin ve apaçık olarak anlatmakta ve mutlak küfrü kırmaktadır. Gizli dinsizler buna karşı çare bulamadıkları için resmi yasakla ona set çekmeye çalışmaktadırlar.

Üstad burada Hüve Nüktesi ile alâkalı üç noktayı beyan ediyor:

Birinci noktada, “**Güzel sözler Ona yükselir**” (Fâtır Sûresi, 35/10.) âyetinin sırrı ile, hava önemli bir vazifesi anlatılıyor. Dört unsurdan (toprak, hava, su, nur) her birinin çok önemli vazifeleri var. Bunlar “Nur Âleminin Bir Anahtarı” isimli Risalede izah edilmiş. Hüve Nüktesinde ise daha çok hava unsuru üzerinde durulmuş. Efendimizin (sallallâhu aleyhi ve sellem) “**السَّمَاءُ مَوْجٌ مَكْفُوفٌ**”¹¹² (Yani semâ dalgaları kararlılık kazanmış bir denizdir) buyurduğu gibi hava pek çok vazifeleri içinde bilhassa ses naklinde, kelimelerin, konuşmaların Arş-ı Âzam'a kadar her tarafa yayılmasında çok mühim iş görüyor. Onun için bu vesile ile Kur'ân ve Kur'ân hakikatlerinin meleklerle ve ruhanîlere işittirilmesi bakımından çok büyük bir nimet olabilir. Hazreti Âdem'in Meleklerle imtihanında insanın bir halife, mahlûkat üstünde bir komutan olarak yaratılmasının sırrı parlak bir şekilde gösterilebilir. Allahü Teâlâ'nın gizli, harika icraat ve sanatlarını insanın keşfedip izhar edişinin bir yönü hem de hayır ve hasenâta tezahür eden bir yönü böylece radyo vasıtasıyla gösterilebilir. Gerçi şimdi televizyon ve internetlerde de daha geniş boyutlu, daha renkli bir tezâhüre de imkân var...

Ama küre-i hava vasıtasıyla insana hazırlanıp verilen bu lütuf, bu nimet tam yerinde kullanılmıyor. Çoğu zaman boş vakit geçirmek için faydasız hatta zararlı eğlencelere sarfediliyor. Tabii böyle olunca bu ilâhî nimete bir nankörlük oluyor. Eğer nimet şükür görmezse, nankörlüğün de cezası vardır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşların kader açısından gerçek sebebi budur ve insanlığa çok pahalıya patlamıştır. O günlerin nimetlerine nisbeten bugün pek çok fazlası bulunduğu göre, cezası da Allah korusun hiç onlara benzemez. Kıyametin kopması bile olabilir. Onun için bu nimetlerde bazı keyifli hevesata beşte bir vakit ayrılabilir. Beşte dördünün tamamen faydalı bilgilere, hayırlara ve ebedî hayata yarayacak programlara ayrılması gerekmektedir.

İkinci olarak “Hüve Nüktesi” ile Risale-i Nur’da geçen “*Kâinatı yaratamayan, bir zerreyi de yaratamaz. Bir zerreyi tam yerinde yaratıp muntazam vazifeleriyle çalıştıran, yalnız kâinatı yaratan Zât olabilir.*” sözünün hakikati daha iyi anlaşılmalıdır. Küçük bir radyo kabının içindeki azıcık hava zerrelerine binlerce radyo istasyonundan ayrı ayrı dillerde, çeşit çeşit şivelerde sesler geliyor, her bir zerre aynı anda sanki hepsini duyuyor ve her konuşanın diline, şivesine, aksanına ve ses tonuna uygun olarak diğer zerrelerle akatarıyor. Yani bir anda milyonlarca şahsiyetin özelliklerini gösterecek bir kabiliyet sergiliyor. Bu ise müthiş bir olay ve mükemmel bir tevhid delilidir... İşte bu özellikte tek bir hava zerresini yaratamayan, hiçbir şeyi yoktan var edemez.

Üçüncü nokta: Cenâb-ı Hakk’ın varlığını isbat etmeye çalışan inançlı filozoflar, kelâm âlimleri, bütün kâinatı teftiş edip, büyük ve geniş delillerle O’nun varlığı ve birliği hakkında marifetullah hususunda bir neticeye varırlar. Muhyiddin-i Arabî gibi ehl-i hakikat veliler mâsivayı yani Allah’ın varlığından başka her şeyi terketmek sırrıyla “Lâ mevcûde illa Hû” diyerek huzur-u daimi buluyorlar; İmam-ı Rabbanî gibi ehl-i hakikat büyükler de yine daimî marifet ve huzur bulmak için “Lâ meşhûde illâ Hû” diyerek kendi hususî dünyalarını unutarak ve üzerine fânilik perdesi çekerek ömürlerini bir nevi ibadet hükmüne getiriyorlar. Hâlbuki “Hüve Nüktesinde” “Zerre” bahsinde, “Ayetü’l-Kübra” ve diğer Risalelerde isbat edilip gösteriliyor ki, her bir zerreden yıldızlara kadar her şeyde her an Allah’ın varlığının ve birliğini delilleri ve işaretleri

apaçık bulunmaktadır. Arap şairi İbnü'l-Mu'tez'in "Her şeyde O'nun birliğine delil olan bir alâmet vardır" dediği gibi her şeye Allah'a giden bir yol, bir alâmet vardır. Hatta Mustafa Sungur Ağabey Üstad'ın şöyle dediğini aktarmıştı: "Ben, 'Her şeyde O'nun birliğine delil olan bir âlâmet vardır.' sözüyle karşılaşınca hayret ettim. Acaba hadis midir, diye düşündüm. Sonra Cevşen'de 'Yâ men zahera fî külli şeyin âyâtühü' yani 'Ey her şeyde âyetleri, alâmetleri zuhur eden zât' fıkrasını okuyunca bunun o sözden daha üstün olduğunu gördüm." Çünkü şâir, her şeyde bir delilden bahsederken Cevşenin bu fıkrası her şeyde pek çok delillerin varlığından bahsediyor. Bu delilleri de Hüve Nüktesi çok güzel isbatlıyor. Hatta Üstad Mesnevî-i Nûriye'de Katre bahsinde her bir zerrenin elli beş dil ve delil ile Cenâb-ı Hak'ın varlığını gösterdiğini isbat ediyor.

[103](#) O yüce Zât'ın adıyla.

[104](#) "Hiçbir şey yoktur ki, Allah'ı hamd ile tesbih etmesin." (İsrâ Sûresi, 17/44).

[105](#) Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

[106](#) "Güzel ve temiz sözler O'na yükselir." (Fâtır Sûresi, 35/10).

[107](#) Bütün hamdler, övgüler Allah'adır.

[108](#) "Vücûd-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere vücûd denilmemeli.. onlar vücûd unvanına lâayık değillerdir." Bkz.: Mektubat, Yirminci Mektup (2. Makam, 10. Kelime, 5. Nükte).

[109](#) Meşhûd olan sadece O'dur.

[110](#) "Bütün her şeyde Allah'ın varlık ve birliğini gösteren bir âyet (işaret) vardır." Bkz.: Esfehanî, Eĝânî 4/39; Kalkaşendî, Subhu'l-a'sâ 12/413; Übşeyhî, Müstatraf 1/16, 2/280.

[111](#) Bâki olan yalnız Allah'tır.

[112](#) Bkz.: Tirmizî, tefsîru sûre (57) 1; Ahmed İbni Hanbel, el-Müsned 2/370; et-Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat 6/15.

[On Dördüncü Söz'ün Zeyli'nden Kısacık Bir İlave ve Ektir]

Altıncı Suâlin Tetimmesi ve Hâşiyesi: Ehl-i dalâlet ve ilhad, mesleklerini muhafaza ve ehl-i imanın intibahlarına mukabele ve mümânaat etmek için, o derece garib bir temerrüd ve acîb bir hamâkat gösteriyorlar ki insanı insaniyetten pişman eder. Mesela:

Bu âhirde beşerin bir derece umumiyet şeklini alan zulümlü, zulümâtli isyanından, kâinat ve anâsır-ı külliye kızdıklarından ve Hâlık-ı arz ve semâvât dahi, değil hususî bir rubûbiyet, belki bütün kâinatın, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâkim'i haysiyetiyle, küllî ve geniş bir tecelli ile kâinatın heyet-i mecmûasında ve rubûbiyetin daire-i külliyesinde nev-i insanı uyandırmak ve dehşetli tuğyanından vazgeçirmek ve tanımak istemedikleri Kâinat Sultânı'nı tanıttırmak için emsalsiz, kesilmeyen bir su, hava ve elektrikten; zelzeleyi, fırtınayı ve Harb-i Umumî gibi umumî ve dehşetli âfâtı, nev-i insanın yüzüne çarparak onunla hikmetini, kudretini, adaletini, kayyûmiyetini, iradesini ve hâkimiyetini pek zâhir bir sûrette gösterdiği hâlde; insan suretinde bir kısım ahmak şeytanlar ise, o küllî işârât-ı rabbâniyeye ve terbiye-i ilâhiyeye karşı eblehâne bir temerrüd ile mukabele edip diyorlar ki:

“Tabiattır; bir madenin patlamasıdır, tesadüfidir. Güneşin harareti elektrikle çarpmasıdır ki, Amerika'da beş saat bütün makineleri durdurmuş ve Kastamonu vilayeti cevvinde ve havasında semayı kızartmış, yangın suretini vermiş.” diye manasız hezeyanlar ediyorlar.

Dalâletten gelen hadsiz bir cehalet ve zındıkadan neşet eden çirkin bir temerrüd sebebiyle bilmiyorlar ki: Esbab yalnız birer bahanedirler, birer perdedirler. Dağ gibi bir çam ağacının cihâzâtını

dokumak ve yetiştirmek için bir köy kadar yüz fabrika ve tezgâh yerine küçücük çekirdeği gösterir: “İşte bu ağaç bundan çıkmış.” diye Sâni’inin o çamdaki gösterdiği bin mucizâtı inkâr eder misillü bazı zâhirî sebepleri irâe eder. Hâlık’ın ihtiyâr ve hikmet ile işlenen pek büyük bir fiil-i rubûbiyetini hiçe indirir. Bazen gayet derin ve bilinmez ve çok ehemmiyetli, bin cihette de hikmeti olan bir hakikate fennî bir nâm takar. Güya o nâm ile mahiyeti anlaşıldı; âdileşti, hikmetsiz, manasız kaldı.

İşte gel! Belâhet ve hamâkatın nihayetsiz derecelerine bak ki: Yüz sayfa ile tarif edilse ve hikmetleri beyan edilse ancak tamamıyla bilinecek derin ve geniş bir hakikat-i meçhûleye bir nâm takar; malum bir şey gibi “Bu budur” der. Mesela güneşin bir maddesi, elektrikle çarpmasıdır.

Hem birer irade-i külliye ve birer ihtiyâr-ı âmm ve birer hâkimiyet-i nev’iyenin unvanları bulunan ve “âdetullah” nâmıyla yâdedilen fitrî kanunların birisine, hususî ve kasdî bir hâdise-i rubûbiyeti ircâ eder. O ircâ ile, onun nisbetini irade-i ihtiyâriyeden keser; sonra tutar tesadüfe, tabiata havale eder. Ebûcehil’den ziyade muzaaf bir echeliyet gösterir. Bir neferin veya bir taburun zaferli harbini, bir nizam ve kanun-u askeriyyeye isnad edip; kumandanından, padişahından, hükûmetinden ve kasdî harekâttan alâkasını keser misillü âsi bir divane olur.

Hem meyvedâr bir ağacın bir çekirdekten îcadı gibi, bir tırnak kadar bir odun parçasından çok mucizâtlı bir usta, yüz okka muhtelif taamları, yüz arşın muhtelif kumaşları yapsa; bir adam o odun parçasını gösterip dese: “Bu işler, tabiî ve tesadüfî olarak bundan olmuş.” O ustanın harika sanatlarını, hünerlerini hiçe indirse, ne derece bir hamâkattir. Aynen öyle de... (Sükût!)

(Sükûtun sebebi şimdi söylenemez.)

* * *

Cenâb-ı Hak, zelzele gibi bazı belâ ve musibetlerle insanları ikaz buyuruyor ve tekrar akıllarını başlarına alıp doğru yola gelmelerini istiyor: “**(Gafletten uyansınlar) Allah’a yönelip yakarsınlar ve yalvarsınlar diye yoksulluğa, hastalık ve musibetlere duçar ederiz.**” (Âraf Sûresi, 7/94) buyuruyor.

İşte inkârcı ve Allah düşmanı bazıları, insanların uyanmalarına karşı, anlayış ve mesleklerini korumak için garip yollara başvuruyorlar...

Dikkat edilirse, Üstad Hazretleri On Dördüncü Söz’ü 1939’da yazmıştır. O günler İkinci Dünya Savaşının çıktığı yıllardı. Erzincan zelzelesi de 26 Aralık 1939 tarihinde olmuştur. Nitekim Birinci Dünya Savaşı insanlık için de büyük bir musibet olmuştur. Onun kaderi ve ilâhî hikmeti üzerinde duran Üstad Hazretleri 1920’lerde yazdığı Lemeât Risalesi’nde şöyle bir değerlendirmede bulunmuştur. “**İnsanların dalâlet anlayış ve düşünceleri Nemrut gibi inadları, Firavun gibi gururları şişti şişti zeminde yetişti semâvâta. Hem de dokundu hassas olan yaratılış hikmet ve sırrına... Semâvattan, tufan, taun gibi belâları indirdi. Şu harbin zelzelesi; gavura yapıştırdığı semâvî bir silleyi... Demek ki, şu musibet, bütün bir insanlığın musibetiydi.**”¹¹⁴

Yani Allah, keşif ve buluşlarla nimetlerini insanlara sundu ama onlar şükredeceklerine nankörlük yapıp “Gökleri bir kağıt gibi deleceğiz ve Tanrının (hâşâ) yokluğunu isbat edeceğiz!..” demek gibi bir azınlığa giriştiler... Birinci Dünya Savaşından sonra da İslam Dünyasına büyük ihanetlerde buldukları gibi, fennî, teknik ve teknolojik buluşların temin ettiği nimetler, rahatlık ve medeniyet harikalarıyla semavî dinlerin çizdiği çizgileri ve sınırları aştılar. Bilhassa nikâhsız beraberlikler ve aynı cinslerin ahlâksız birliktelikleri gibi gazabı ilahiyi celbeden ve daha önce de Sodom ve Gomera’nın yerin dibine batırılmasıyla neticesi gösterilen günahlar irtikâp edilmeye başlanıyor. Buna karşı ilâhî ikaz olarak “*Bu âhirde beşerin bir derece umumiyet şeklini alan zulümlü, zulümatlı isyanından, kâinat ve küllî unsurlar kızdıklarından Cenâb-ı Hak, bütün âlemlerin Rabbi ve Hâkimi haysiyetiyle insanlığı uyandırmak ve dehşetli azgınlık ve taşkınlığından vazgeçirmek ve tanımak*

istemedikleri Kâinat Sultanını tanıttırmak için emsâlsiz kesilmeyen bir su, hava ve elektrikten; zelzeleyi, fırtınayı ve Dünya Savaşı gibi umûmî ve dehşetli âfatları insanların yüzüne çarparak, hikmetini, kudretini, adâletini, kayyumiyetini, iradesini ve hâkimiyetini pek açık bir şekilde gösteriyor...” 1939’da Üstad olayların dilini doğru okuyarak bu yorumu yapıyor. Çünkü, bir koyun sürüsü bile, yanlış bir alana girince çobanın attığı uyarıcı bir taş ile meseleyi anlar ve hemen geri döner. İnsanlar acaba kader tarafından ikaz taşları nevinden atılan ve gönderilen bu musibet ve belaların manası koyunlar kadar olsun anlayamıyorlar mı? Sadece maddi şeylerle izaha kalkıyorlar. Yok, fay hattıdır. Yok, tabiattır, bir madenin patlamasıdır, tesadüfdir deyip üstünü örtmeye, geçitirmeye çalışıyorlar.

Şöyle düşünelim: Dünyanın üzerinde bitkiler ve hayvanlardan giydirilmiş harika canlı bir gömlek var. İki milyon canlı türün her birini bir ip saysak, işte bu kadar canlılardan örülmüş bir gömlek... Her an hücreleri yenilenen bu iplerin her birisi de milyarlar canlı fertlerden meydana geliyor. Şimdi bunlardan sadece karıncalar ipine o ipin de küçücük bir parçası olan bir karıncaya bakalım. Onun da bir kanadına... Yunus Emre:

“Bir karıncanın kanadını kırk kağına yüklettim.

Kırkı da çekemedi kaldı şöyle yazılı (yere serildi kaldı.)...”

diyor. Kanadını bırakalım, onun bir hücresi bile çok harikadır. Cenâb-ı Hak o hücredeki bir atomu bile ilahi iradesiyle yönlendirmekte ve yerleştirmektedir: **“O’nun (Cenâb-ı Hakk’ın bilgisi olmadan bir tek yaprak bile düşmez.”** (En’âm Sûresi, 6/59) **“Kâfirler ‘Kıyamet saati bize gelmez, (tekrar dirilme diye bir şey yok)!’ diye iddia ettiler. De ki: ‘Hayır! Rabbim hakkı için o gelecektir! O gaybları Bilen öyle bir Zât’tır ki, O’nun ilminden göklerde ve yerde zerre miktarı bir şey bile kaçamaz.’ Zerreden daha küçük ve daha büyük hiçbir şey yoktur ki, her şeyi açıklayan Kitapta (Levh-i Mahfuzda) bulunmasın.”** (Sebe Sûresi, 34/3)

Şimdi dünya üzerine iki milyon canlı türden dokunmuş ve örülmüş bir gömlek giydirilsin. Bu türlerden sadece birinin hücresindeki bir atom zerresi bile, gömleği giydiren Zâtın ilminin dışında olmasın, sonra da o dünyanın içinde bir çatlama-patlama olsun ve canlılar ölsün de (hâşâ)

haberi olmasın; O'nun ilminin, iradesinin ve kudretinin dışında bir şey olsun, mümkün müdür?

Bu harika ilâhî icraatı gizlemek ve Allah'tan koparmak için sadece bir isim, fenni bir nâm takıp meseleyi izah etmiş gibi inkârcı tavırların içine giriyorlar. Bir zeytin çekirdeğinden koca bir ağaç meydana geliyor ve meyvesinden zeytinyağı elde ediliyor. Zeytinyağının oluşumu için iki yüz çeşit bileşim gerekiyor. Peki bu harika nimet nasıl oluyor? Veya bir incir tohumundan koskoca bir ağaç meydana geliyor. Ama incir ağacı da iki çeşit; dişisi var, erkeği var. Erkek incirler için aşılama sinekleri çıkıyor. Bitki, hayvan doğuruyor âdeti. Sonra o âciz sineklerden her biri çok sert olan dişî incir meyvelerinden kırk tanesini aşıyor. Peki bütün bunlar tesadüfen akılsız şuarsuz maddeler ve sebepler tarafından kendi kendine nasıl oluyor. İşte böyle Cenâb-ı Hakk'ın milyarlarca icraatı var!.. Bunların üstü örtülemez. Zaten “kâfir”in esas manası tohumun üstünü örtüp toprağa gömen demektir. Kâfir de ilâhî gerçeklerin üstünü örtüp gizleyen inkârcı ve nankör demektir.

[113](#) Bâki olan yalnız Allah'tır.

[114](#) Sözler, Lemeât, s. 779.

بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ ¹¹⁵

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا ¹¹⁶

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelen: Seksen sene bir mânevî ömr-ü bâki kazandıran şuhûr-u selâsenizi ve mübârek kudsî gecelerinizi ve Leyle-i Regâib'inizi ve Leyle-i Mirac'ınızı ve Leyle-i Berat'ınızı ve Leyle-i Kadr'inizi ruh u canımızla tebrik ve her bir Nurcunun mânevî kazançları ve duaları umum kardeşleri hakkında makbuliyetini rahmet-i ilâhiyeden rica ve hizmet-i nuriyede muvaffakiyetinizi tebrik ederiz.

Sâniyen: Tesemmüm vesilesiyle nisyan-ı mutlak hastalığının musibeti, benim hakkımda bir nimet ve merhamet hükmüne ve bazı hakâikin keşfine bir anahtar olduğunu, bana çok acımamak için haber veriyorum. Fakat yine duanızı ruh u canımla rica ediyorum.

Evet, şimdi Sirâcü'n-Nur başındaki Münâcât'ı okudum. *Ülfet ve âdet ve yeknesaklık perdeleri altında çok harika hakikatler gizleniyor gördüm.* Bilhassa ehl-i gaflet ve ehl-i tabiat ve felsefenin dinsiz kısmı bu âdetullah kanunlarının perdesi altında çok mu'cizât-ı kudret-i ilâhiyeyi görmeyip, dağ gibi bir hakikati, zerre gibi bir âdi esbaba isnad eder, yükletir. Kadîr-i Mutlak'ın her şeydeki mârifet yolunu seddeder. Ondaki nimetleri kör olup görmeyerek, şükür ve hamd kapısını kapıyorlar.

Mesela, birtek kelimeyi aynı anda milyon, belki milyar kelime olarak, cilve-i kudret, sahife-i havada istinsah ettiği gibi, *إِلَيْهِ يَصْعَدُ* ¹¹⁷ *الْكَلِمِ الطَّيِّبِ* âyetinin remziyle her kelime-i tayyibe, bütün küre-i havada birden, âdetâ zamansız, kalem-i kudretle istinsah edildiği gibi mânevî ve makbul hakikatlerin bir yazar-bozar tahtası hükmünde olan küre-i havada kudretin acîb bir mu'cizesinin

zaman-ı Âdem'den beri ülfet perdesi altında ehl-i gaflet nazarında saklandığı gibi şimdi, radyo nâmı verdikleri ayn-ı hakikatle sabit olmuş ki: İçinde hadsiz bir ilim ve hikmet ve irade bulunan gayr-i mütenâhî bir kudret-i ezeliyenin cilvesi, her zerre-i havâide hâzır ve nâzırdır ki, hadsiz ayrı ayrı kelimeler her bir zerre-i havaînin küçücük kulağına girip incecik dilinden çıktığı hâlde karışmıyor, bozulmuyor, şaşırmıyor.

Demek bütün esbab toplansa, tek bir zerrenin bu vazife-i fitriyesindeki cilve-i kudret-i kudsiyeyi hiçbir cihette yapamadığı ve bu her zerrenin hadsiz ince küçük kulağında ve dilinde gayet harika sanata hiçbir cihette hiçbir parmak karışmadığı için, ehl-i dalâlet ve ehl-i gaflet “ülfet, âdet, kanunluk, yeknesaklık” perdesiyle saklayıp, âdi bir isim takıp, muvakkat kendilerini aldatıyorlar.

Mesela, On Dördüncü Söz'ün Zeyli'nin hâşiyesinde denildiği gibi, pek çok mu'cizâtlı bir usta, bir tırnak kadar bir odun parçasından yüz okka muhtelif taamları, yüz arşın muhtelif kumaşları yapsa, bir adam o odun parçasını gösterip dese, “Bu işler tabiî ve tesadüfî olarak bundan olmuş.” O ustanın harika sanatlarını, hünerlerini hiçe indirse, ne derece bir hamâkat ve dalâlette bir hurâfet ve hezeyan olduğu gibi aynen öyle de:

Çam ve incir ağacı gibi binler harika sanatları tazammun eden bir mu'cize-i kudreti, nohut gibi iki çekirdeği gösterip “Bunlar bundan olmuş” demek veya küre-i havayı bir konferans meydanı ve zemin yüzünü bir dersane ve bir mekteb-i irfan hükmüne getiren ve hadsiz nimetleri tazammun eden ve hadsiz şükürlerle mukabele etmek lâzımken ve beşerin saadet-i ebediyesindeki ihsânât-ı ilâhiyenin bir muaccel^{118(Hâşiyeye)} numûnesi ve hiçbir şüpheyi bırakmayan ve doğrudan doğruya hazine-i rahmetten ihsan edilen bir hediye-i rahmâniyeye “radyo” nâmını takmakla, bu elektrik ve havanın temevvücâtı nâmını vermekle, o yüz bin nimetlere küfran

perdesini çekmek, aynen o misal gibi, maddiyyûnların ve ehl-i dalâletin hadsiz bir divanelikleridir ki, hadsiz bir cinayet olup hadsiz bir azaba onları müstehak eder.

İşte kardeşlerim, hakikaten bugün Sirâcü'n-Nur'un başındaki Münâcât'ı tashih niyetiyle okudum. Kuvve-i hâfızam tam söndüğü için birden o Münâcât'ın hakikatlerine karşı, güya seksen yaşında iken yeni dünyaya gelmişim gibi, birden ülfet ve âdetleri bilmiyor gibi, o malûm âdetler perde olamadı. Kemâl-i şevkle tam istifade edip okudum. Pek harika gördüm. Ve anladım ki, gizli düşmanlarımız bir kısım resmî memurları aldatıp, Sirâcü'n-Nur'un âhirini bahane ederek müsâderesine, yani başındaki Münâcât'ın intişar etmemesine çalışıklarına kanaatim geldi. Rehber'deki Hüve Nüktesi gibi bu Münâcât da, Sirâcü'n-Nur'a dinsizler tarafından hücumunun bir sebebidir.

Sâlisen: Size bütün ruh u canımızla müjde veriyoruz ki, Nurculardaki tam ihlâs ve hakikî sadâkat ve sarsılmaz tesânüd vesilesiyle, başımıza gelen bütün musibetler, hizmet-i imaniyemiz noktasında büyük nimetlere çevrilmiş ve perde altında hatır ve hayale gelmeyen Nur'un fütuhatları oluyor...

Mesela Isparta'dan buraya yani İstanbul'a mahkemeye gelmekliğim için yüz banknot, otomobile mecburiyetle verildi. Sizi temin ediyorum ki, yalnız bu meselede ve yalnız Rehber'e ait ve yalnız benim şahsıma ait meydana gelen ve gelmeye başlayan netice-i hizmete iki bin banknot verseydim yine ucuz sayacaktım. Umuma ait neticeleri de buna kıyas edilsin.

[119](#) **الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي**

[115](#) O yüce Zât'ın adıyla.

[116](#) Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

[117](#) "Güzel ve temiz sözler O'na yükselir." (Fâtır Sûresi, 35/10).

[118](#) **Hâşiye** Bu kelimedede büyük bir hakikat hazinesinin anahtarına işaret

var.

119 Bâki olan yalnız Allah'tır.

Duanıza muhtaç, hasta kardeşiniz

Said Nursî

* * *

Bu mektup üç aylar ve mübarek geceleri tebrik ile başlıyor. Üstad Hazretleri kendisine muârizların zehir verip öldürmek istemeleri sebebiyle unutkanlık hastalığına tutulduğunu fakat unutkanlığın da kendisi hakkında bir nimete dönüşüp bazı hakikatlerin keşfine bir anahtar olduğunu söylüyor. Bu bir iyimser bakış ve doğru bir değerlendirme. Çünkü her musibette bir rahmet ve hayır ciheti vardır. Bu istikametli bakış açısı yönünden insanlar teselli yollarını çabuk bulur, ümitsizlik ve kötümserlikten kurtulurlar.

Üstad bu tesbitini, sırf bir kuru teselli için yazmamıştır. Dikkat edilirse hemen meseleye geçiş yapıp Münâcât Risalesi'nden örnek vermiştir.

Evet, ehl-i gaflet, ehl-i tabiat ve felsefenin dinsiz kısmı, Allah'ın Hakîm isminin gereği bir imtihan dünyası olan bu âlemde, yanlış ve hata olarak tabiat kanunları dedikleri Allah'ın fitrî ve âdetullah kanunlarının perdesi altında, ilahî kudretin pek çok mu'cizelerini görmemekte; dağ gibi harika bir hakikati, zerre gibi âdî bir sebebe dayandırmaktadırlar. Böylece oralardaki Allah'ın nimetlerini kör gibi olup görememekte; dolayısıyla da Allah'a yapılması gereken hamd ve şükrün kapısını kapamaktadırlar.

Mesela kâinat kitabının hava sayfasında çok harika icraat yapılıyor, gaflet ve dikkatsizlikten bunlar tam anlaşılamıyor. Mesela, Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) Bedir ve Huneyn Savaşlarında yerden bir avuç toprak ile küçük taşları alıp düşman ordusunun yüzlerine attı ve “**Şâheti'l-vücûh**” yani “**Yüzleri kara olsun!**” dedi. Attığı bir avuç iken, her biri düşman askerinin teker teker yüzlerine ve gözlerine ayrı ayrı birer avuç taş ve toprak gitti. Her biri gözleri ile meşgul olup hücumda iken birden kaçtılar. Attığı bir avuç ama bir anda binler avuç toprak oldu. İşte bu mu'cizedir. Onun için Kur'ân-ı Kerim'de “**Attığın zaman sen**

atmadın; Allah attı” (Enfâl Sûresi, 8/17) buyuruluyor. Yani “O hâdise, insan gücünün hâricindedir. İnsanın kuvvetiyle değildir. Bilakis, fevkalâde bir surette, ilahî kudretle olmuştur.” Halbuki o anda Peygamber Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir defa “**Şâheti'l-vücûh!**” diye bağırmıştır. Ama her bir düşmanın kulağına ayrı ayrı birer “**Şâheti'l-vücûh!**” cümlesi girmiştir. Yani bir anda bir kelime binler hatta trilyonlar kelime olmuştur. Bu da Allah’ın harika bir işidir. Bunu biz her gün yaşıyoruz. Ama bu muazzam nimetin farkında değiliz. Şimdi radyo ve televizyonlar sayesinde bu hava nimetinin ihtişamını daha iyi anlama fırsatımız var.

Bu hususu biraz daha açalım. Âhîret âlemi imtihan yeri olmadığı için sebepler tamamen kaldırılacak, herkes bütün icraatının doğrudan doğruya Allah’tan olduğunu bilecek. Bir ağacın yetişmesi için beklenilmeyecek. Koparılan meyvelerin yerine anında yenisi gelecek, yani mevsimler beklenmeyecek. Çünkü orası dârü’l-kudrettir. Dünya dârü’l-hikmet olduğu için sebepler perdesi var. Ama hava unsurunda yapılan icraatta sanki sebepler kaldırılmış gibi... Mesela dünyada toprak tarlasına tohumu veya çekirdeği ekiyoruz ve fidanın çıkması, meyvelerin oluşması için bekliyoruz. Fakat hava tarlasına kelimeleri ekiyoruz ve ânında bir kelime milyonlarca kelime meyvesi veriyor... Yani “**كُنْ** **فَيَكُونُ**” sırrını gösteriyor. Evet “Ol!” deyince oluveriyor. Artık beklemek yok. Ama gaflet gözleri kapladığı için bu gerçek fark edilmiyor. Üstad, bunu “Hüve Nüktesi” ile radyo gerçeğini ele alarak çok güzel izah ediyor... “Şimdi, radyo namı verdikleri ayn-ı hakikatle sabit olmuş ki, içinde hadsiz bir ilim ve hikmet ve irade bulunan sonsuz ezeli bir kudretin cilvesi, havanın her zerresinde hâzır ve nâzırdır ki, hadsiz ayrı ayrı kelimeler her bir hava zerresinin küçücük kulağına girip incecik dilinden çıktığı halde karışmıyor, bozmuyor, şaşırmıyor. Demek bütün sebepler toplansa, tek bir zerrenin bu fitrî vazifesindeki kudsî kudretin cilvesini hiçbir cihetle yapamayacağı ve bu her zerrenin hadsiz ince küçük kulağında ve dilinde gayet harika sanata hiçbir cihette hiçbir parmak karışmadığı için, ehl-i dalâlet ve ehl-i gaflet ‘ülfet, âdet, kanunluk ve yeknesaklık’ perdesiyle saklayıp, âdî bir isim takıp, muvakkaten kendilerini aldatıyorlar.

Üstadın son olarak radyo ile ilgili tesbiti çok mühim. Ayrıca “büyük bir

hakikat hazinesinin anahtarının işareti var” dediği hususun da, dikkatle ele alınması gerekiyor. Evet şu ifadelerin tekrar tekrar okunup gereğinin yerine getirilmesi iktiza ediyor: *“Küre-i havayı bir konferans meydanı zemin yüzünü bir ders-hâne ve bir mekteb-i irfan hükmüne getiren ve hadsiz nimetleri tazammun eden ve hadsiz şükürlerle mukabele etmek lâzımken ve beşerin saadet-i ebediyesindeki ihsânât-ı ilâhiyenin bir muaccel nümûnesi ve hiçbir şüpheyi bırakmayan ve doğrudan doğruya hazine-i rahmetten ihsan edilen bir hediye-i Rahmâniyeye radyo nâmını takmakla, bu elektrik ve havanın temevvücâtı (dalgalanmaları) nâmını vermekle, o yüz bin nimetlere küfran perdesini çekmek, aynen o misâl gibi maddiyûnların ve ehl-i dalâletin hadsiz bir divanelikleridir ki, hadsiz bir cinayet olup, hadsiz bir azaba onları müstehak eder.”*

Üstad kendi yazdığı Mûnâcât Risalesi’ni güya seksen yaşında iken yeni dünyaya gelmiş gibi yeniden tashih ederken ülfet ve ünsiyetten uzak yepyeni aşk ve şevk ile yepyeni şeyler keşfettiğini söylüyor. Ben de dikkatimi çeken bazı ifadelerini sizlere aktarmak istiyorum:

“Hem elektriğin en büyüğü bulunan ve fevâid-i tenviriyesine (aydınlatmaya sağladığı faydalara) işaret ederek ondan istifadeye teşvik eden ŞİMŞEK ise, Senin fezâdaki kudretini güzelce tenvir eder.”¹²⁰

Belki bir gün Şimşegin içinde bulunan muazzam elektrik enerjisi kontrol altına alınıp insanlığın faydasına kullanılacaktır.

“Evet, bu dünyamızın menbâ-yı acâip ‘buhar kazanları’ hükmünde olan denizlerde hiçbir mevcut, hatta hiçbir katre su yoktur ki, vücûduyla, intizamıyla, menfaatıyla ve vaziyetiyle Hâlıkını bildirmesin.”¹²¹

“Hayvanların ruhları bâki kalacağı ve Hüdhüd-i Süleymanî (aleyhisselâm) ve Neml’i (karıncası) ve Nâka-i Sâlih (aleyhisselâm) (yani Sâlih aleyhisselâm’ın mucize olarak kayadan çıkan devesi) ve Kelb-i Ashab-ı Kehf (Ashab-ı Kehf’in kıtmiri) gibi bazı özel fertlerin, hem ruhu, hem cesediyle bâki âleme gideceği ve her bir nevin, ara sıra kullanmak için bir tek cesedi bulunacağı, sahih rivayetten anlaşılacakla beraber; hikmet ve hakikat, hem rahmet ve rububiyet öyle iktiza ederler.”¹²²

“Evet, kalblerde, perde-i gaybda ihtar edici bir Zât’a baktıran hiçbir ‘ilhamât-ı sâdika’ ve hakkalyakîn sûretinde sıfât-ı kudsiye ve Esmâ-yı Hüsna’ni keşfeden hiçbir ‘itikad-ı yakîne’ ve enbiya ve evliyada, bir Vâcibü’l-Vücûd’un envârını aynelyakîn ile müşâhede eden hiçbir nûrânî

kalb' ve asfiyâ ve siddikinde, bir Hâlık-ı Külli Şey'in âyât-ı vücûbunu ve berâhîn-i vahdetini ilmelyakîn ile tasdik eden, isbat eden hiçbir münevver akıl yoktur ki, Senin vücûb-i vücûduna ve sıfât-ı kudsiyene ve Senin vahdetine ve ehadiyetine ve Esmâ-i Hüsnâna şehâdet etmesin, delâleti bulunmasın ve işareti olmasın.”¹²³

[120](#) Şuâlar, Üçüncü Şuâ, s. 39.

[121](#) Şuâlar, Üçüncü Şuâ, s. 42.

[122](#) Şuâlar, Üçüncü Şuâ, s. 50.

[123](#) Şuâlar, Üçüncü Şuâ, s. 50.

Hüve Nüktesi

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ¹²⁴ ، وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ¹²⁵

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا¹²⁶

Çok Aziz ve Siddık Kardeşlerim!

Kardeşlerim! ¹²⁷هُوَ إِلَّا هُوَ ve ¹²⁸هُوَ اللَّهُ deki ¹²⁹هُوَ (Hû) lafzında, yalnız maddî cihette bir seyahat-i hayâliye-i fikriyede¹³⁰ hava sayfasının mütâlaasıyla ani bir surette görünen bir zarif nükte-i tevhidde, meslek-i imaniyenin hadsiz derece kolay ve vücûb (gereklilik, kesinlik) derecesinde sühûletli (kolay) bulunmasını; ve şirk ve dalâletin mesleğinde hadsiz derecede müşkülâtlı, mümtenî (imkânsız) binler muhâl bulunduğunu müşâhede ettim. Gayet kısa bir işaretle, o geniş ve uzun nükteyi beyan edeceğim:

Evet nasıl ki bir avuç toprak, yüzer çiçeklere nöbetle saksılık eden kabında, eğer tabiata, esbâba havale edilse lâzım gelir ki; ya o kapta küçük mikyasta (ölçüde) yüzer, belki çiçekler adedince mânevî makineler, fabrikalar bulunsun veyahut o parçacık topraktaki her bir zerre, bütün o ayrı ayrı çiçekleri, muhtelif hâsiyetleriyle ve hayattar cihâzâtıyla yapmalarını bilsin. Âdeta bir ilâh gibi hadsiz ilmi ve nihayetsiz iktidarı bulunsun.

Aynen öyle de: Emir ve iradenin bir arş¹ (kürsüsü, tahtı) olan havanın, rüzgârın her bir parçası ve bir nefes ve tırnak kadar olan هُوَ (Hû) lafzındaki havada, küçücük mikyasta bütün dünyada mevcut telefonların, telgrafların, radyoların ve hadsiz ve muhtelif konuşmaların merkezleri, santralleri, âhize ve nâkileleri (alıcı ve

vericileri) bulunsun ve o hadsiz işleri beraber ve bir anda yapabilsin. Veyahut o هُوَ (Hû) ‘daki havanın, belki unsur-u havanın her bir parçasının her bir zerresi, bütün telefoncular ve ayrı ayrı umum telgrafçılar ve radyo ile konuşanlar kadar mânevî şahsiyetleri ve kabiliyetleri bulunsun ve onların umum dillerini bilsin ve aynı zamanda başka zerrelere de bildirsın, neşretsin. Çünkü bilfiil o vaziyet kısmen görünüyor ve havanın bütün eczasında o kabiliyet var. İşte ehl-i küfrün ve tabîyyûn ve maddiyyûnların (materyalistlerin) mesleklerinde değil bir muhâl, belki zerrelere adedince muhâller ve imtinâlar (imkânsızlıklar) ve müşkülâtlar âşikâre görünüyor.

Eğer Sâni-i Zülcelâl’e verilse, hava bütün zerrâtıyla onun emirber neferi (emir eri) olur. Birtek zerrenin, muntazam birtek vazifesi kadar kolayca hadsiz küllî vazifelerini Hâlık’ının izniyle ve kuvvetiyle ve Hâlık’a intisap ve istinad ile ve Sâni’inin cilve-i kudreti ile bir anda, şimşek süratinde ve هُوَ (Hû) telâffuzu ve havanın temevvücü (dalgalanması) sühûletinde yapılır. Yani kalem-i kudretin hadsiz ve harika ve muntazam yazılarına bir sayfa olur. Ve zerrelere o kalemin uçları ve zerrelere vazifeleri dahi, kalem-i kaderin noktaları bulunur. Birtek zerrenin hareketi derecesinde kolay çalışır.

İşte ben [131](#) هُوَ إِلَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ve [132](#) قُلْ هُوَ اللَّهُ ve [133](#) هُوَ ‘deki hareket-i fikriye (geniş, derin, sistemli, zincirleme düşünce, tefekkür) ile seyahatimde, hava âlemini temâşâ ve o unsurun sayfasını mütâlâa ederken, bu mücmel (kısa, özet) hakikati tam vâzih (açık, berrak) ve mufassal (ayrıntılı), aynelyakîn müşâhede ettim ve هُوَ (Hû) ‘nun lafzında, havasında böyle parlak bir burhan ve bir lem’a-yı vâhidiyet¹³³ bulunduğu gibi, manasında ve işaretinde gayet nurânî bir cilve-i ehadiyet¹³⁴ ve çok kuvvetli bir hüccet-i tevhid (tevhid delili) ve [135](#) هُوَ zamirinin mutlak (sınırsız) ve müphem (belirsiz) işareti, hangi zâta bakıyor?” işaretine bir karîne-i taayyün (belirtme işareti; –yani “O” zamirinin Allah’a işaret etmesi–) o hüccette

bulunması içindir ki, hem Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân, hem ehl-i zikir; makam-ı tevhidde bu kudsî kelimeyi çok tekrar ederler diye ilmelyakîn ile bildim.

Evet, mesela bir nokta beyaz kâğıtta, iki-üç nokta konulsa karıştığı ve bir adam, muhtelif çok vazifeleri beraber yapmasıyla şaşıracağı ve bir küçük zîhayata, çok yükler yüklenmesiyle altında ezildiği ve bir lisan ve bir kulak, aynı anda müteaddit (ayrı ayrı) kelimelerin beraber çıkması ve girmesi intizamını bozup karışacağı hâlde, aynelyakîn gördüm ki, هُوَ 'nin anahtarı ile ve pusulasıyla fikren seyahat ettiğim hava unsurunda her bir parçası, hattâ her bir zerresi içine muhtelif binler noktalar, harfler, kelimeler konulduğu veya konulabileceği hâlde, karışmadığını ve intizamını bozmadığını..

Hem ayrı ayrı pek çok vazifeler yaptığı hâlde, hiç şaşırmadan yapıldığını ve o parçaya ve zerreye, pek çok ağır yükler yüklendiği hâlde, hiç zaaf göstermeyerek, geri kalmayarak intizam ile taşıdığını..

Hem binler ayrı ayrı kelime, ayrı ayrı tarzda, manada o küçücük kulak ve lisanlara kemâl-i intizamla gelip, çıkıp, hiç karışmayarak, bozulmayarak o küçücük kulaklara girip, o gayet incecik lisanlardan çıktığı ve o her zerre ve her parçacık, bu acîb vazifeleri görmekle beraber kemâl-i serbestiyet ile cezbedârâne (hayret ve sevinçle kendinden geçerceşine) hâl dili ile ve mezkûr hakikatin şehâdeti ve lisanıyla هُوَ إِلَّا هُوَ ve هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ deyip gezer ve fırtınaların ve şimşek ve berk ve gök gürültüsü gibi havayı çarpıştırıcı dalgalar içerisinde, intizamını ve vazifelerini hiç bozmuyor ve şaşırıyor. Ve bir iş diğer bir işe mâni olmuyor... Ben aynelyakîn müşâhede ettim.

Demek, ya her bir zerre ve her bir parça havada nihayetsiz bir hikmet ve nihayetsiz bir ilmi, iradesi ve nihayetsiz bir kuvveti, kudreti ve bütûn zerrâta hâkim-i mutlak bir hâssaları bulunmak

lâzımdır ki, bu işlere medar (sebeup, vesile) olabilsin. Bu ise zerreler adedince muhâl ve bâtıldır. Hiçbir şeytan dahi bunu hatıra getiremez.

Öyle ise bu sahife-i havanın hakkalyakîn, aynelyakîn, ilmelyakîn derecesinde bedâhetle (açık-seçiklikle) Zât-ı Zülcelâl'in hadsiz gayr-i mütenâhî (sonsuz) ilmi ve hikmetle çalıştırdığı kalem-i kudret ve kaderin mütebeddil (değişen) sayfası ve bir Levh-i Mahfuz'un âlem-i tagayyürde (değişip duran âlemde) ve mütebeddil şuûnâtında (ilâhî tecellî ve icraatlerde) bir Levh-i Mahv ve İsbat¹³⁶ nâmında yazar-bozar tahtası hükmündedir.

İşte hava unsurunun yalnız nakl-i asvât (seslerin nakli) vazifesinde mezkûr cilve-i vahdâniyeti (Cenâb-ı Hakk'ın birliğinin tecellisini) ve mezkûr acâibi gösterdiği ve dalâletin hadsiz muhâliyetini (imkânsızlığını) izhar ettiği gibi; unsur-u havâînin (hava unsurunun), sâîr ehemmiyetli vazifelerinden biri de elektrik, câzibe (çekim kuvveti), dâfia (itme kuvveti), ziyâ gibi sâîr letâifin naklinde şaşırmadan muntazaman, asvât naklindeki vazifeyi gördüğü aynı zamanda bu vazifeleri dahi gördüğü; aynı zamanında bütün nebâtât ve hayvanâta teneffüs ve telkih (aşılama) gibi hayata lüzumu bulunan levâzımâtı kemâl-i intizam ile yetiştiriyor. Emir ve irade-i ilâhiyenin bir arşı olduğunu kat'i bir surette isbat ediyor ve serseri tesadüf ve kör kuvvet ve sağır tabiat ve karışık, hedefsiz esbab ve âciz, câmid (cansız), cahil maddeler bu sahife-i havâîyenin (hava sayfasının) kitâbetine ve vazifelerine karışması hiçbir cihetle ihtimal ve imkânı bulunmadığını aynelyakîn derecesinde isbat ettiğini kat'i kanaat getirdim. Ve her bir zerre ve her bir parça lisân-ı hâl ile لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ve her bir zerre ve her bir parça lisân-ı hâl ile هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ dediklerini bildim ve bu هُوَ anahtarı ile havanın maddî cihetindeki bu acâibi gördüğüm gibi, hava unsuru da bir هُوَ (Hû) olarak âlem-i misal ve âlem-i manaya¹³⁷ bir anahtar oldu.

Gördüm ki âlem-i misal, nihayetsiz fotoğraflar ve her bir

fotoğraf, hadsiz hâdisât-ı dünyeviyeyi aynı zamanda hiç karıştırmayarak alıyor. Binler dünya kadar büyük ve geniş bir sinema-yı uhreviye ve fâniyâtın fânî ve zâil hâllerini ve vaziyetlerini ve geçici hayatlarının meyvelerini sermedî (sonsuz) temâşâgâhlarda ve cennette saadet-i ebediye ashablarına da dünya maceralarını ve eski hâtıratlarını levhalarıyla gözlerine göstermek için pek büyük bir fotoğraf makinası olarak bildim. [138](#)(Hâşiye)

Hem Levh-i Mahfuz'un, [139](#) hem âlem-i misalin iki hücceti ve iki küçücük numûnesi ve iki noktası, insanın başında olan kuvve-i hâfıza (hâfıza kuvveti) ve kuvve-i hayaliye (hayal gücü), mercimek küçüklüğünde iken hiç karıştırmayarak kemâl-i intizamla içlerinde bir büyük kütüphâne kadar malûmatın yazılması kat'î isbat eder ki: O iki kuvvenin numûne-i ekber ve âzamları, âlem-i misal ile Levh-i Mahfuz'dur. Hava ve su unsurlarının, hususan nutfelerin suyu ve hava unsuru, toprak unsurunun pek fevkinde, daha ziyade hikmet ve irade ile ve kalem-i kader ve kudretle yazıldıkları.. ve tesadüf ve kör kuvvetin ve sağır tabiatın ve câmid, hedefsiz esbabın karışması yüz derece muhâl ve hiçbir cihetle mümkün olmadığı.. Hakîm-i Zülcelâl'in kalem-i kader ve hikmetinin sayfası olduğu.. ilmelyakîn ile kat'î bilindi.

(Mütebâkîsi (kalan kısmı) şimdilik yazdırılmadı. Umuma binler selâm.)

[140](#) سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

**Kardeşiniz
Said Nursî**

* * *

Bu mektup “Hüve Nüktesi” dir.

Bu parça aslında kâinat kitabının hava sayfasında bir mütalaa olduğu için ona göre bir isim konulması gerekirken adı Hüve Nüktesi olmuştur. Çünkü, her kelimesi bir melek-i nâtık (konuşan melek) olan Kur'ân-ı

Kerim'in "اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ" ve "قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ" âyetlerindeki "Hüve" kelimesinden keşfedilmiş veya diğer bir ifade ile müttekilere hidâyet rehberi olan Kur'ânî "Hüve" kelimesinin Üstadın ruhuna üflediği bir hakikat olduğu için "Hüve Nüktesi" ismi verilmiştir.

Üstadın ifade tarzına dikkat edersek bunu anlarız. Çünkü aynen şöyle diyor: "Kardeşlerim 'Lâ ilâhe illâ hû' ve "Kul hüvallahü ehad" deki "Hüve" lâfzında, yalnız maddi cihette bir seyâhat-i hayaliye-i fikriyede hava sayfasının mütalâasıyla anî bir sûrette görünen bir zarif nükte-i tevhidde..." Dikkat edilirse "seyahat-i fikriye" "Hüve" lâfzında oluyor...

"Hüve Nüktesi"nde anlatılanlar çok defa benim için bir müdafaa vesilesi olmuştur:

İzmir İmam – Hatibin orta kısmında öğrenci iken Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde okuyan dayımı sonradan laborant okulu olan yurtlarında ziyarete giderdim, bazen üniversiteli arkadaşları İmam – Hatipli olduğum için dalga geçercesine sorular sorarlardı. Yine bir seferinde ziraatçı birisi Allah'ı inkâr edip her şeyi tabiatın yarattığını söyledi. Çok canım sıkılmıştı. Hüve Nüktesi'nden hareketle: "Ben şimdi Afrika'da veya insan ayağı değmemiş bir ormanda yeni bir bitki keşfetmiş olsam. Tohumlarını getirip, Ziraat Fakültesinin bütün profesörlerini çağırarak: 'Bu tohumun fidanı nasıl olur? Kaç metre büyür? Çiçeklerinin kokusu ve rengi nedir? Meyvesinin tadı nasıldır?' gibi sorular sorsam, sırf tohuma bakarak hiç bilmedikleri bir bitki hakkında bilgi verebilir mi?" dedim. "Elbette veremezler." dedi. "Peki bu tohumu toprağa atıyoruz, bir müddet sonra fidan olup büyümeye başlıyor ve çiçekleri ve meyveleri aslına uygun renk, şekil, koku ve tadlar ile meydana geliyor. Bu toprak sizin profesörlerinizden daha mı bilgili, daha mı zeki, daha mı becerikli?" dedim. Susup kaldı... Ben orta okullu idim, o üniversiteliydi... Onu susturan ben değildim; Kur'ân tefsiri olan "Hüve Nüktesi" idi...

Artık Yüksek İslâm Enstitüsünde öğrenciydim. Bir üniversiteli, birilerinin kalbine attığı bir şüpheyi şöyle seslendirdi: "Bir maça gidiyoruz, her ağızdan bir söz çıkıyor. Kimin ne dediğini anlamak mümkün değil... Peki bir anda dünyada milyonlarca insan, Allah'a dua edip ayrı ayrı isteklerde bulunuyor. Bütün bunlar hiç karıştırılmadan nasıl anlaşılır ve ayrı ayrı cevabı verilebilir?" Yine "Hüve Nüktesi"ne

dayanarak, “Nokta kadar bir beyaz kağıda ayrı ayrı renkte bile olsa on nokta koysak karışıyor. Halbuki noktadan daha küçük her biri hava zerresine radyo-televizyon vasıtasıyla binlerce kelime ve görüntü yükleniyor. Hiç karıştırmadan hepsini de nakledebiliyor. Yani sanki her bir hava zerresinin trilyonlarca kulağı ve ağzı var, gelenleri dinleyip anlayıp alıyor ve ve hiç bozmadan başka zerrelelere aynen aktarıyor. Ayrı ayrı istikametlerden gelen ses dalgaları hiç karıştırılmıyor. Bunun dışında da hava zerrelerinin yüzlerce vazife ve hizmetleri var. Bunları da hiç karıştırmadan ve aksatmadan yerine getiriyor. Şimdi Allah’ın yarattığı bir hava zerrisi hiç karıştırmadan ve âcizlik göstermeden bunları yapıyorsa, onu Yaratan Allah için bir zorluk olabilir mi?” dedim...

Artık mezun idim. Bir doktor arkadaşımız İran uyruklu bir Bahaî doktor ile görüşüyormuş, beni de onun yanına giderken davet etti. Gittik. Bahâîliğin İslamiyet’ten sonra yeni ve son din olduğunu iddia ediyordu. Önce Âyet ve Hadislerle böyle bir şeyin olamayacağını söyledim, ama o hâlâ inat ediyordu. Ben de bana sorulan maçta bağırانlarla ilgili soruyu ona sordum. “Madem yeni dininiz varmış, yeni gençler böyle bir soru soruyor?” dedim. Bir cevap veremedi. Arkadan şeytanla ilgili olarak, “Yaratılışı insan için zararlı görünüyor, Cenâb-ı Hak merhametlidir, insanları cehenneme atacak bu şeytanı niçin yaratmıştır?” dedim, “Şeytan yoktur.” dedi. Bütün semavi kitaplar var, diyor. Sen hem Tevrat’a, İncil’e ve Kur’ân’a da inandığını söylüyorsun hem de onlardaki bir gerçeği inkâr ediyorsun.” dedim. “Şeytan yoktur ama onun yerine nefis vardır.” dedi. “Peki öyle nefsi niçin yaratmış?” dedim. Kızdı ve bağırmaya başladı... Ben de “Bütün bunların cevapları Kur’ân tefsiri Risale-i Nurlarda bilhassa Mektubat’ın 12. Mektubunun 2. Sualinde ve Lemalar’ın 13. Lemasında var. Sizin iddia ettiğiniz yeni bir dine ne gerek var. Kur’ân ve İslamiyet kıyamete kadar bâkidir.” dedim. O da arkadaşın yakasını bıraktı. Bir daha kanca atmaya kalkışmadı...

“Nur Âleminin Bir Anahtarı”nın Bir Hâşiyesi

Bu Nur Anahtarı’nın radyo bahsine dair, iki üniversiteli ile, birgün hareket etmekte olan, hiçbir telle bağlı bulunmayan bir otomobilde bulunan radyo ile, uzakta bir mevlid-i şerif dinliyorduk. O iki Nurcu üniversitelilere dedim:

Nurda dahi, hayat, vücûd gibi doğrudan doğruya kudret-i ilâhiyenin perdesiz tecellîsi bedâhetle görüldüğüne bir delil budur ki: Şimdi bu makineciikteki tırnak kadar bir hava, mânevî az bir nur, yalnız bu mevlidden gelen kelimeleri dinler, söyler değil; belki binler, milyonlar kelimeleri aynı anda dinler, söyler ki, binler istasyondaki ayrı ayrı kelimeleri şimdiki işittiğimiz kelimeler gibi işitir ve işittirebilir, bize söyleyebilir. Demek en cüz'î, en küllî olur.

Hem o küçücük, parçacık hava, küre-i hava kadar vazife görür. En küçük, en büyük küre-i hava kadar büyür.

Eğer cilve-i kudret-i ezeliyeye verilmezse, öyle acîb bir hurâfeli tezat olur ki hiçbir hayale gelmez. Bir şey zıddına inkılâbı muhâl olduğundan, böyle binler derece en cüz'î, zıddı olan en küllî olmak.. en küçük, en büyük olmak.. en câmid, câhil, şuursuz, âciz; en muktedir, en dirâyetli ve iradetli ve şuurlu olmak lâzım gelir ki, yüzer tezat ve muhaller ve hurâfetler içinde emsali bulunmaz bir hurâfedir. Demek bilbedâhe kudret-i ezeliyenin bir cilvesidir. Ve o cilveyi küre-i havada umumen temsil eden bu gelen hadis-i şerifin meâli gösteriyor. Şöyle ki:

“Bir melâike var. Kırk bin başı var. Her başında, kırk bin dil var. Her bir dilde kırk bin tesbihat yapıyor. 64 trilyon tesbihat aynı anda söylüyor.”¹⁴¹

Demek küre-i hava, bu melâike gibidir. Yani, bu melâikenin tesbihatı adedince her kelime-i tayyibe, hava sayfasında yazılıyor.

Küre-i hava diyor ki: “Bu hadis, benden veya bana nezârete memur melekten haber veriyor. Çünkü insandaki bütün konuşmalar ve sair bütün hadsiz sesler, karışmaları içinde karıştırılmadan tam hurufâtıyla ve söyleyenlerin şiveleriyle, mümtaz sesleriyle söylenmek gösterir ki: Küllî bir şuurla yapılan bu iş, yalnız tek bir zerrenin vazifesi ne bana –yani küre-i havaya– ve ne de bütün esbaba vermesi hiçbir cihet-i imkânı yok. Demek her yerde hâzır, nâzır ehadiyet cilvesiyle ve içinde ihatalı bir irade, muhit bir ilim

bulunan bir kudret-i ezeliyenin cilvesidir. Buna milyonlar şahitlerinden birisi radyodur.”

On Üçüncü Söz’de hikmet-i Kur’âniye ile hikmet-i felsefeyi muvâzene bahsinde denilmiş olan meselenin meâli budur ki:

Felsefe-i insaniye, gayet harikulâde mu’cizât-ı kudret-i ilâhiyenin mu’cizât-ı rahmeti üstüne âdiyat perdesi çeker. O âdiyat altındaki vahdaniyet delillerini ve o harika nimetlerini görmüyor, göstermiyor. Fakat âdetten huruç etmiş hususî bazı cüz’iyâtı görür, ehemmiyet verir.

Mesela hilkat-i insaniyedeki kudret mu’cizelerini görmüyor, ehemmiyet vermiyor. Fakat kaideden çıkmış iki başlı, üç ayaklı bir insanı görüp, istiğrab ve velvele-i hayretle nazar-ı dikkati celbeder. Küllî, umumî mu’cizâtı, âdet perdesinde saklar; cüz’î ve kanundan çıkmış ve tâifesinden ayrılmış maddeleri medar-ı ibret yapar.

Hem mesela –hayvandan, insandan– yavruların pek harika, pek mu’cizâtlı iâşelerini âdi görüp ehemmiyet vermiyor. Fakat bir vakit Amerika’da bir gazetenin neşrettiği gibi, tâifesinden çıkmış, milletinden ayrılmış, denizin dibine girmiş bir böceğin, bir yeşil yaprak rızık olarak ağzına verilmesini gören balıkçılar ağlamışlar, şâşaa ile ilân etmişler.

Hâlbuki en cüz’î bir yavruda, memedeki âb-ı kevser gibi rızkında, onun gibi binler mu’cizât-ı rahmet ve ihsan var. Felsefe-i beşeriye görmüyor ki şükretsin, o Rahmânü’r-Rahîm’i tanınsın, şükürle mukabele etsin.

İşte, hikmet-i Kur’âniye o âdiyat perdesini yırtar. O küllî, umumî harika mu’cizeleri ve fevkalâde nimetleri beşere ders verir, Allah’ı tanıtırır. Küllî şükür nâmına ubûdiyete sevk eder.

İşte, felsefe-i beşeriyenin en acîb, en antika hatasından birisi de şudur ki: Cüz-ü ihtiyârîsi ve iradesi, en zâhir ve küçük fiili olan “söylemek”e kâfi gelmiyor, icad edemiyor. Yalnız havayı harflerin mahrecine sokuyor. Bu cüz’î kesb ile, Cenâb-ı Hak onun o kesbine

binâen o kelimâtı halkeder, havaya da binler nüsha yazar. Bu kadar icattan insanın eli kısa olduğu hâlde, bütün esbab-ı kâinat âciz kaldıkları bir harika küllî mu'cizât-ı kudrete “beşer icadı” nâmını vermek ne kadar büyük bir hata olduğunu, zerre kadar şuuru bulunan anlar.

İşte bunun bir misali, yüz bin harikaları tazammun eden bir kanun-u ilâhîyi, beşerin istifadesine vesile olmak için bir keşfiyât, yani fiilî dualarına bir nevi kabul hükmünde bir ilham-ı ilâhî ile keşif olan radyo ile, beşer istifadesine vesile olan bîçâre, âciz-i mutlak bir insana, “Hah! Radyoyu filan keşşaf icad etti ve elektrik kuvvetini buldu. Ve bazı keşşaf da, beşerin kafasını okumak için bir madde icad etmeye çalışıyorlar!”

Evet, Cenâb-ı Hak bu kâinatı, –insana lâzım ve lâyük her şeyi içinde halketmiş bir misafirhanedir– ziyafetler nevinde bazı zaman ve asırlarda gizli kalmış nimetlerini dua-yı fiilî olan telâhuk-u efkârdan ileri gelen taharriyât neticesinde ellerine ihsan eder. Buna karşı şükretmek lâzım gelirken, bir küfran-ı nimet nevinden, âdi, âciz bir insanın icadı, hüneri nazarıyla bakıp, sonra o küllî bir şuur ve ilim ve irade ve rahmet ve ihsanın neticesi olan o harikaları unutturup, yalnız ince bir perdesini gösterip, şuursuz tesadüfe, tabiata ve câmid maddelere havale edip, ahsen-i takvimde olan insanîyetin mahiyetine zıt bir cehl-i mutlak kapısını açmaktır. Öyleyse ¹⁴² وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَّهُ آيَةٌ تَدُلُّ عَلَىٰ أَنَّهُ وَاحِدٌ düsturuyla, mahlûkâta mana-yı harfîyle bakmak elzendir kî, insan, insan olsun.

¹⁴³ سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

Bir önceki mektupta “Nur Âleminin Bir Anahtarı” Risalesi’nin üzerinde durmuş Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Mirac Gecesinde Cenâb-ı Hakk’a selam yerine takdim ettiği kelimelerin dört unsurla ilgili yönlerini anlamaya çalışmıştık. Bu mektupta ise aynı konu

üzerine yazılmış bir hâşiyeyi görüyoruz...

Üstad Hazretleri “Lem’alar” isimli eserinde şöyle diyor: “*Kâinatta en mühim hakikat ve en kıymetdâr mâhiyet; nur, vücûd ve hayat ve rahmettir ki, bu dört şey perdesiz, vâsıtasız, doğrudan doğruya kudret-i ilâhiye ve meşîet-i hâssa-yı ilâhiyeye bakar. Sâir masnûâtta zâhirî esbab, kudretin tasarrufuna perde oluyorlar. Ve muttarid kanunlar ve kâideler, bir derece irade ve meşîete hicap oluyor. Fakat vücûd, hayat ve nur ve rahmette o perdeler konulmamış. Çünkü perdelerin sırr-ı hikmeti o işte cereyân etmiyor. Mâdem vücûdda en mühim hakikat, rahmet ve hayattır; yağmur, hayata menşe ve medâr-ı rahmet, belki ayn-ı rahmettir. Elbette vesâit perde olmayacak.*”¹⁴⁴

Bu mektupta da Üstad diyor ki: “*Nur’da dahi hayat, vücud gibi doğrudan doğruya kudret-i ilâhiyenin perdesiz tecellisi bedâhetle görüldüğüne bir delil budur ki: Şimdi bu makinacıdaki (radyo içinde) tırnak kadar bir hava, mânevî az bir nur, yalnız bu okunan mevlid-i şeriften gelen kelimeleri dinler, söyler değil, belki binler, milyonlar kelimeleri aynı anda dinler, söyler ki, binler istasyondaki ayrı ayrı kelimeleri şimdiki işittiğimiz kelimeler gibi işitir ve işittirebilir, bize söyleyebilir. Demek, en cüz’î, en küllî olur. hem, o küçükçük parçacık hava, küre-i hava kadar vazife görür. En küçük, en büyük küre-i hava kadar büyür.*”

Aslında burada Cenâb-ı Hakk’ın “**Bir şeyi dilediğinde O’nun buyruğu, sadece ‘Ol!’ demektir, hemen oluverir...**” (Yâsîn Sûresi, 36/82) âyetinde buyurduğu gibi, “Ol!” demesiyle ortaya koyduğu bir mucize gerçekleşiyor. Hava tarlası toprak tarlası gibi meyvelerini vermek için beklemiyor ve sanki zamana ihtiyaç yok.

Bütün hayırlı işlerin meleklerden bir temsilcisi vardır. O temsilciler, bazı varlıkların şuarsuz olarak yaptıkları işleri şuurlu olarak temsil ederler. Bu hususu Üstad Hazretleri Sözler Risalesi’nde şöyle anlatır: “*Şu mevcudât-ı hâriciyenin, her birisinin üstünde, birer melek-i müekkel var olmak lâzım gelir; tâ ki, o cismin gösterdiği ubûdiyet vazifelerini ve tesbîhât hizmetlerini melekût âleminde temsil etsin, dergâh-ı ulûhiyete bilerek takdim etsin; elbette Muhbir-i Sâdık (Muhammed aleyhisselam)’ın rivâyet ettiği melâikeler hakkındaki suretler, gayet münasibdir ve makûldür. Mesela, ferman etmiş ki: **Bazı melâikeler***

bulunur, kırk başı veya kırk bin başı var. Her başta kırk bin ağız var, her bir ağızda kırk bin dil ile, kırk bin tesbihat yapar.’ Şu hadisin anlattığı hakikatın bir manası var, bir de sûreti var. Manası şudur ki: Melâikenin ibadetleri, hem gayet muntazamdır, mükemmeldir; hem gayet küllîdir, geniştir. Ve şu hakikatın sûreti ise, şudur ki: Bazı büyük cismânî mevcudât vardır ki, kırk bin baş, kırk bin tarz ile kulluk vazifeleri yapar. Mesela; semâ (gökyüzü), güneşlerle, yıldızlarla tesbîhât yapar. Zemin (yeryüzü) tek bir mahlûk iken, yüz bin baş ile; her başta yüzbinler ağız ile, her ağızda yüz binler lisan ile vazife-i ubûdiyeti ve tesbîhât-ı Rabbâniyeyi yapıyor. İşte küre-i arza müekkel melek dahi, âlem-i melekûtta şu manayı göstermek için öyle görülmek lâzımdır. Hatta ben, orta büyüklükte bir badem ağacı gördüm ki, kırka yakın baş hükmünde büyük dalları var. Sonra bir dalına baktım, kırka yakın dili hükmünde küçük dalları var. Sonra o küçük dalının bir diline baktım, kırk çiçek açmıştır. O çiçeklere nazar-ı hikmetle dikkat ettim; her bir çiçek içinde kırka yakın incecik muntazam püskülleri, renkleri ve sanatları gördüm ki; her biri Sâni-i Zülcelâlin ayrı ayrı birer cilve-i Esmâsını ve birer İsmi okutturuyor. İşte hiç mümkün müdür ki, şu badem ağacının Sâni-i Zülcelâli ve Hakîm-i Zülcemâl-i, bu câmid ağaca bu kadar vazifeleri yükletsin; onun manasını bilen, ifade eden, kâinata ilân eden, dergâh-ı İlâhiye’ye takdim eden, ona münasip ve ruhu hükmünde bir melek-i müekkeli ona bindirmesin?”¹⁴⁵

Nur Âleminin Bir Anahtarı’nın hâşiyesi olan bu mektupta da Üstad Hazretleri küre-i havada meydana gelen harika durumu aynı hadis-i şerifin meâliyle izah ediyor: “Bir melâike var; kırk bin başı var. Her başında kırk bin dil var. Her bir dilde kırk bin tesbihat yapıyor. Altmış dört trilyon tesbihât, aynı anda söylüyor. Demek küre-i hava bu melâike gibidir. Yani, bu melâikenin tesbihâtı adedince her kelime-i tayyibe, hava sayfasında yazılıyor. Küre-i hava diyor ki: “Bu hadis, benden veya bana nezârete memur melekten haber veriyor. Çünkü insandaki bütün konuşmalar ve diğer bütün hadsiz sesler, karışmaları içinde karıştırılmadan tam hurufâtıyla ve söyleyenlerin şîveleriyle, mümtaz sesleriyle söylenmek gösterir ki, küllî bir şuurla yapılan bu iş yalnız bir zerrenin vazifesi, ne bana, yani küre-i havaya ve ne de bütün esbâba vermesi hiçbir cihet-i imkânı yok. Demek her yerde hâzır, nâzır ehadiyet

cilvesiyle ve içinde ihatalı bir irade, muhît bir ilim bulunan bir Kudret-i Ezeliye'nin cilvesidir. Buna milyonlar şahitlerden birisi radyodur.”

Maalesef maddî felsefenin de yanlış yönlendirmesiyle insanlar büyük bir gaflete düşüyorlar ve Cenâb-ı Hakk'ın gözler önüne serilmiş hikmetlerini sezemiyorlar. Aslında harika olanlar görülmüyor, ama bu muhteşem âhengin dışına çıkmış şeyler onların yerine konulmak isteniyor. Yani insanın mucize bir yapıya sahip olan anatomisi, fizyolojisi binler hikmetlerle iş yapan güzel organların ve harika işleyişleri bir tarafa bırakılıyor ama üç ayaklı veya iki başlı bir insan doğunca bütün dikkatler onların üzerine çevrilmeye çalışıyor.

Kur'ân-ı Kerim bilhassa ülfet, âdet ve sathiyet perdelerini ve zâhirperestlik örtülerini yırtıp, insanın yaratılışına, incire, zeytine ve burçlara yemin ederek onların yaradılışındaki hârikulâdeliklere dikkati çekmiş ve pek büyük bir tefekkür sofrası hazırlamıştır. Ama insanlar, hayret verici acayip şeylere ve garipliklere daha çok meyil duyduklarından, aslından nizam ve intizamdan çıkmış şeyleri görmeye arzu duyuyor ama bir türlü tatmine ulaşamıyorlar. Çünkü onların ruhlarının ve gönüllerinin esas gıdası ülfet ve ünsiyet kapaklarının altındaki kabın içindedir; ama onlar hep yemek kabının kapağını yalamakla meşgul olup duruyorlar, ruhları aç kalıyor. Evet üç ayaklı bir insanın yaradılışından hangi hikmet dersini alacaklar? Veya her gün memeler musluğundan gönderilen sütte gösterilen İlahî şefkat ve merhamet dersini alamayanlar daha başka şeylerden hangi ibret dersini alacaklar? Bir gözün ve beş bin iş gören hikmetli yaratılmış karaciğerin üzerinde, bildiğimiz şey deyip tefekkür edemeyen, oradan ibret ve marifet ders ve gıdasını alamayan iki başlı bir canlıdan hangi gıdâ-i ruhâniyi alacak?!. Bu muazzam sofrayı bulamayan ve o muhteşem gıdayı alamayan, nasıl Allah'a şükredecek?

Evet “Radyo” da “Televizyon” da Allah'ın birer nimeti; ama onların bu nimet cihetini yani bunların Allah'ın birer ihsan ve armağanı olduğunu idrak etmeyenler onlardan gerçek manada nasıl istifade edecek ve şükürlerini nasıl edâ edecekler?.

Kur'ân-ı Kerim bize bu hususta şöyle bir örnek vermektedir: **“Süleyman, (Saba Melikesinin huzuruna gelmeden önce) yanındaki danışmanlarına: ‘Değerli danışmanlarım! Onların itaat içinde**

huzuruma gelmelerinden önce, içinizden kim onun (Kraliçe Belkıs'ın) tahtını bana getirebilir?’ dedi. Cinlerden mağrur ve iddiacı bir ifrit: ‘Ben’ dedi, ‘Sen makamından kalkmadan, onu sana getiririm. Benim onu taşımaya gücüm yeter, hem de zâyi etmeden güvenilir tarzda getirecek emin bir kimseyim.’ Ama nezdinde, kitaptan ilim olan zât da: ‘Ben, sen gözünü açıp kapamadan onu getirebilirim.’ dedi. Süleyman, Kraliçenin tahtının yanibaşında durduğunu görünce: ‘Bu, Rabbimin lütuflarındadır. Bu, ben şükür mü edeceğim, yoksa nankörlerden mi olacağım diye beni sınamak içindir. Şükreden sadece kendi lehine şükreder. Nankörlük eden ise bilmelidir ki, Rabbim onun şükründen müstağnidir, şükrüne ihtiyacı yoktur. İhsan ve keremi boldur.’ dedi.” (Neml Sûresi, 27/38-40)

Süleyman (aleyhisselam), radyo ve televizyonda olduğu gibi sadece seslerin ve sûretlerin nakli gibi bir nimet ve ikrama mazhar değil; daha da ötesinde çok uzaklardan eşyanın nakli gibi muhteşem bir ikram ve ihšana mazhardı. Ama hemen, bunun ilahî bir lütuf ve nimet olduğunu idrak ve ikrâr ile **“Bu, Rabbimin lütuflarındandır. Bu, ben şükür mü edeceğim, yoksa nankörlerden mi olacağım, diye beni imtihan etmek içindir.”** diyor.

Bediüzzaman Hazretleri diyor ki: *“İşte, hikmet-i Kur’âniye, o âdiyât perdesini yırtar. O küllî, umûmî harika mucizeleri ve fevkalâde nimetleri beşere ders verir; Allah’ı tanıttırır, küllî şükür nâmına ubûdiyete sevk eder.”*

Mustafa Sungur Ağabey diyor ki: “Üstadımızın 1952 senesinde, İstanbul Seyahatları zamanında, Isparta’da ve İstanbul’da telif ettiği ‘Nur Âleminin Bir Anahtarı’ diye küçük bir Risalesi hava unsurundaki kudretini mucizelerine dair öyle bir dersttir ki; daha misli yazılmamış. Radyoyu ele alarak, hava dalgalarındaki seslerin titreşimlerinde görünen mucize keyfiyetini aynelyakîn, hatta hakkalyakîn keşfettiğini beyan etmektedir. Ve ‘Hareket-i fikriye ile seyahatimde, hava âlemini temaşa ve o unsurun sayfasını mütalâa ederken bu mücmel hakikati, tam vâzih ve mufassal, aynelyakin müşahade ettim.’ der. Burada yalnız kalben, keşfen değil; fikren, aklen mütalâasından bahsediyor. Ve ‘Yalnız maddi cihetinde, bir seyahat-ı hayâliye fikriyede, hava sayfasının mütalâasıyla ani bir sûrette görünen bir zarif nükte-i tevhidde, meslek-i imaniyenin

hadsiz derecede kolay ve vücub derecesinde kolay bulunduğunu ve şirk ve dalâletin mesleğinde hadsiz derecede müşkilâtlı, münteni, binler muhal bulunduğunu müşâhede ettim. Gayet kısa bir işaretle o geniş ve uzun nükteyi beyan edeceğim’ diye başında söylüyor. Risalelerde umumiyetle, iman hakikatlarının izah ve ispatında kâinat erkânından, nebatat, hayvanat, dağ, taş, deniz, bulut, yağmur, güneş, ay, arı ve semadan delil getirirken, ‘Nur Âleminin Bir Anahtarı’nda dercedilen bu mektuplarında ise, bu sefer hava unsurundan bahsediyor. Işık unsurundan, elektrikten bahsediyor.”

124 O yüce Zât'ın adıyla.

125 “Hiçbir şey yoktur ki, Allah’ı hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi, 17/44).

126 Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi; sonsuza kadar sürekli üzerinize olsun.

127 “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara Sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran Sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ Sûresi, 4/87; ...).

128 “De ki: O, Allah'tır.” (İhlâs Sûresi, 112/1).

129 “O”

130 **Seyahat-i hayâliye-i fikriye:** Hak yolcusunun kalb, ruh, fikir, hayal ve diğer latîfeleriyle mana âleminde varlığın yaratılış hikmeti, mahiyeti ve hedefi ile ilgili gerçekleştirdiği seyahat.

131 “Allah, o hak Mabuddur ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur.” (Bakara Sûresi, 2/163, 255; Âl-i İmran Sûresi, 3/2, 6, 18; Nisâ Sûresi, 4/87; ...).

132 “De ki: O, Allah'tır.” (İhlâs Sûresi, 112/1).

133 **Lem'a-yı vâhidiyet:** Cenâb-ı Hakk'ın, bütün kâinatta birden tecellî eden, görünen birliğin parıltısı.

134 **Cilve-i ehadiyet:** Cenâb-ı Hakk'ın birer birer her bir şeyde görünen birliğin tecellîsi.

135 “O”

136 **Levh-i Mahv ve İsbat:** Allah'ın zaman sayfasında yazar-bozar bir tahtası hükmünde olan eşya, varlık.

137 **Âlem-i misal:** Maddî âlem ile gayb âlemi arasında yer alan ara kesit.

Mânevî sûret ve modellerin yansıdığı âlem. **Âlem-i mana:** Mana âlemi. Kalbe ait his ve dinamiklerle sezilebilen mânevî âlem.

138 Hâşiye Fakat zâhir hakikaler gibi kuvvetli burhanlarla ve hüccetlerle isbat etmeye zaman ve zemin, hâl ve vaziyet müsaade etmediğinden kısa kesildi.

139 Levh-i Mahfuz: Olmuş ve olacak her şeyin yazıldığı asıl kütük. Allah'ın (c.c.) takdir buyurduğu hükümlerin bulunduğu asıl levha. (Bkz.: Burûc Sûresi 85/22).

140 “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara Sûresi, 2/32).

141 Bkz.: Taberî, *Câmiu'l-beyân* 15/156; Ebu's-Şeyh, *Azame* 2/547, 740, 742, 747, 3/868; İbn-i Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'ân* 3/62.

142 “Bütün her şeyde Allah'ın varlık ve birliğini gösteren bir âyet (işaret) vardır.” Bkz.: Esfehanî, *Eğânî* 4/39; Kalkaşendî, *Subhu'l-a'sâ* 12/413; Übşeyhî, *Müstatraf* 1/16, 2/280.

143 “Sübhansın yâ Rab! Senin bize bildirdiğinden başka ne bilebiliriz ki? Her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.” (Bakara Sûresi, 2/32).

144 Lem'alar, On Altıncı Lem'a, s. 138.

145 Sözlere, Yirmi Dokuzuncu Söz, s. 559.

[Bu mektup, sâbık mektuplar gibi Medresetü’z-Zehrâ erkânlarına aynı zamanda verdiği derslerinden olmak münasebetiyle arkasına ilhâk edildi.]

146 بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz, Sıddık Kardeşlerim!

Evvelâ: Mevlid-i Şerifinizi ruh u canımızla tebrik ediyoruz. Ve muvaffakiyetinizi ve Nurlar’ın fevkalâde tesirli intişarlarını sizlere müjde ediyoruz. Ve Nurcuları tebrik ediyoruz.

Sâniyen: Bu mübârek gecede pek şiddetli bir ihtar kalbime geldi ki: İstanbul’daki üniversiteciler Eski Said ile Yeni Said’in tarihçe-i hayatındaki harikaları yazmaları münasebetiyle iki fikir meydana gelmiş:

Birisi; *dostlarda*, benim haddimden pek ziyade, fevkalâde bir nevi velâyet gibi bir hüsn-ü zan hâsıl olmuş.

Ve muârizlarda ve ehl-i felsefede de pek harika bir deha zannı ve hattâ bazılarında da kuvvetli bir sihir tevehhümüyle, haddimden bin derece ziyade bir tevehhüm hâsıl olmuş. Ve bu manaya dair çok yerlerde “Bunun hakikati nedir?” diye maddî ve mânevî izahı benden istenilmişti. Ben de bu geceki şiddetli ihtar için çok mukaddemâtlı bir hakikati beyan etmeye mecbur oldum.

Birinci Mukaddime: Nasıl ki bir çam ağacının buğday tanesi kadar bir çekirdeği, koca çam ağacına bir mebde oluyor; kudret-i ilâhî o acîb ağacı o çekirdekten halkediyor. Milyondan ancak bir hisse o çekirdekte bulunurken, o çekirdek kader kalemiyle yazılan mânevî bir fihriste olmuş. Yoksa, bir köy kadar fabrikalar lâzımdır ki, o acîb ağaç, dal ve budaklarıyla teşkil edilsin. *İşte, azamet ve kudret-i ilâhînin bir delili de budur ki, bir zerreden dağ gibi şeyleri halkeder.*

İşte, aynen bunun gibi, hiçbir mahviyet ve tevazu niyetiyle olmayarak, bütün kanaatimle ilân ediyorum ki, benim hizmetim ve

sergüzeşte-i hayatım, bir nevi çekirdek hükmüne geçmiş. İnâyet-i ilâhiye ile bu zamanda ehemmiyetli bir hizmet-i imaniyeye mebde olmak için Kur'ân'dan gelen ve meyvedar bir şecere-i âliye olan Nur Risalelerini ihsan etmiş. Ben bunu kasemle temin ediyorum ki, bütün hayatımda geçen o harikalardan dolayı ben kendimde kat'iyen bir kabiliyet ve bir meziyet ve o fevkalâdeliğe bir liyakat görmüyordum. Hayret hayret içinde kalıyordum. Değil fevkalâde bir deha veyahut fevkalâde bir velâyet, belki kendi kendimi idâre edecek ve hayat-ı içtimaiye ile münasebettar olacak bir kabiliyet görmüyordum.

Gerçi zâhiren hodfürûşluk gibi bazı hâlât hayatımda görünmüştü. O da ihtiyârım haricinde halkların hüsn-ü zannını tekzib etmemek için bir nevi hodfürûşluk gibi oluyordu. Fakat halkların hüsn-ü zannı gibi hakikatte olmadığımın hikmetini bilmediğimden ve dünyaya yaramadığımı, böyle bin derece haddimden fazla bir teveccühe mazhar olduğumu bütün bütün hilâf-ı hakikat telâkki ediyordum. Fakat Cenâb-ı Hakk'a yüz bin şükür olsun ki, yetmiş-seksen senelik hayatımın sonlarında onun hikmetini ihsan-ı ilâhî ile bir derece bildik ve kısaca bir kısmına işaret edeceğim. Ve çok numûnelerinden bir kısım numûnelerini beyan ediyorum:

Birinci Numûne: Medrese usûlünce hiç olmazsa on beş sene tahsil-i ilim lâzım geliyor ki, hakâik-i diniye ve ulûm-u İslâmiye tam elde edilsin. O zamanda Said'de, değil harika bir zekâ veya bir mânevî kuvvet, belki bütün istidat ve kabiliyetinin haricinde bir acîb tarzla, bir-iki sene Sarf ve Nahiv mebâdisini gördükten sonra, üç ayda acîb bir tarzda kırk-elli kitabı güya okumuş ve icazet almış gibi bir hâlet göründü. Bu hâl altmış sene sonra doğrudan doğruya gösterdi ki:

O vaziyet ulûm-u imaniyeyi üç-dört ayda, kısa bir zamanda ellere verebilecek bir tefsir-i Kur'ânî çıkacak ve o bîcâre Said de onun hizmetinde bulunacak işaretiyle, hem bir zaman gelecek ki; değil

on beş sene belki bir sene de ulûm-u imaniyeyi ders alacak medreseler ele geçmeyecek ve azalacak bir zamana bir nevi işaret-i gaybiye gibi manalar hatıra geliyor.

İkinci Numûne: O eski zamanda, Said'in o çocukluk zamanında büyük âlimlerle münâzarasını ve o âlimlerin suâllerine cevap vermesini, hattâ kendisi hiç suâl etmeden âlimlerin en müşkül suâllerine doğru cevap vermesini, ben kat'iyen itiraf ediyorum ve itikad ediyorum ki, o hâl ne harika zekâvetimden ve ne de acîb istidadımdan neş'et etmiş değildir. Ben de bîcâre, mübtedî, sersem, gürültücü bir çocuk iken hiç böyle, değil büyük âlimlere cevap vermek, belki küçük hocalara, hattâ küçük talebelere de mağlup olur bir hâlde iken doğru cevap vermekliğim, kat'iyen istidadımdan ve zekâvetimden gelmemiş olduğuna kanaat-i kat'iyem var. Yetmiş senedir de hayret ediyordum. Şimdi ihsan-ı ilâhî ile bir hikmetini anladım ki:

Çekirdek gibi, medrese ilimlerine bir ağaç ihsan edilecek ve o ağacın hizmetinde bulunana karşı pek çok rakipleri ve muârizları bulunacak.

İşte bu zamanda, İslâmlar içinde muhtelif meşrepler ve meslekler sahipleri birbirisini tenkit etmek ve eserine mukabil eserler neşretmek, Mûtezile ve Ehl-i Sünnet gibi birbirini kırmak âdetiyle bu zamanda o Nur ağacının hizmetkârının başına vuracak ve rekabet veya meşrep muhalefetiyle en tesirlisi ve en müthişi medrese hocaları olmak lâzım gelirken, Cenâb-ı Hakk'a yüz bin şükür olsun ki, eskiden beri devam etmekte olan o âdete muhalif olarak, Risale-i Nur en ziyade ulemânın damarlarına dokundurduğu hâlde hocaların Nurlar'a karşı tenkitkârâne eserler yazamadıklarının sebebi, o zamanda o çocuk Said'in ulemânın suâllerine karşı doğru cevap vermesi ulemânın cesaretini kırmış ki, hiçbir yerde kıskanç hocalardan, hem meşrepçe Said'e çok muhalif oldukları hâlde Nur Risalelerine karşı mukabil çıkmamaları, bu

hâlin bir hikmeti olduğuna kanaatim gelmiş. Yoksa böyle acîb bir zamanda ehl-i medresenin itirazı başlasaydı, dinsizlik taraftarları olan gizli düşmanlarımız hem Nurlar'ı, hem ulemâyı çürütmek için ehemmiyetli bir vesile yapacaklardı. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, en ziyade Nurlar'ın dokunduğu resmî ulemâ, aleyhinde bulunamadılar.

Üçüncü Numûne: Eski Said'in çocukluk zamanından beri hem kendisi, hem babası fakir oldukları hâlde, başkalarının sadaka ve hediyelerini almadığının ve alamadığının ve şiddetli muhtaç olduğu hâlde hediyeleri mukabilsiz kabul etmediğinin ve Kürdistan âdeti, talebelerin tayinâtı ahalinin evlerinden verildiği ve zekatla masrafları yapıldığı hâlde, Said hiçbir vakit tayin almaya gitmediğinin ve zekatı dahi bilerek almadığının bir hikmeti, şimdi kat'i kanaatimle şudur ki:

Âhir ömrümde Risale-i Nur gibi sırf imanî ve uhrevî bir hizmet-i kudsiyeyi dünyaya âlet etmemek ve menâfi-i şahsiyeye vesile yapmamak için, o makbul âdete ve o zararsız seciyeye karşı bana bir nefret ve bir kaçınmak ve şiddet-i fakr ve zarureti kabul edip elini insanlara açmamak hâleti verilmişti ki, Risale-i Nur'un hakikî bir kuvveti olan hakikî ihlâs kırılmasın. Ve bunda bir işaret-i mânevî hissediyordum ki, gelecek zamanda maîşet derdiyle ehl-i ilmin mağlubiyeti bu ihtiyaçtan gelecektir.

Dördüncü Numûne: Yeni Said ihtiyarlığında bütün bütün siyasetten ve dünyadan kendini çekmeye çalıştığı hâlde, ehl-i dünyanın bütün bütün kanuna ve insafa ve vicdana, hattâ insanlığa muhalif bir tarzda eşedd-i zulümle yirmi sekiz sene işkencelerle ezdiklerine ve bir sineğin ısırmasına tahammül etmeyen o bîçâre Said'in baltalarla başına vurduklarına ve ihânetin en şenîlerini yaptıklarına karşı, emsalsiz bir sabır ve tahammül ona ihsan olunması ve gayet asabî ve sinirli olduğu gibi, fitraten korkak olmadığı hâlde "Ecel birdir, tagayyür etmez." hakikatine imanından

gelen büyük bir cesaretle beraber en korkak, en miskin bir vaziyette sükût edip sabretmesi, hattâ bir miktar sonra o işkenceler sonunda ruhuna bir ferah verilmesinin bir hikmeti, kanaat-i kat'iyemle budur ki:

Kur'ân-ı Hakîm'in hakâik-i imaniyesini tefsir eden Risale-i Nur'u hiçbir şeye ve şahsî menfaatlerine ve mânevî kemâlâtlarına âlet yapmamak ve hakikî ihlâsı kırmamak için, ehl-i siyaset Said hakkında "dini siyasete âlet yapmak" vehmini verip tâ Said işkencelerle, hapislerle dini siyasete âlet etmesin diye ehl-i siyasetin zâlimâne hükümleri altında kader-i ilâhî, Nur'daki hakikî ihlâsı kırmamak için Said'e şefkatli tokatlar vurup "Sakın sakın, hakâik-i imaniyenin tefsiri olan Risale-i Nur'u kendi şahsî menfaatlerine ve hattâ mânevî kemâlâtlarına ve belâlardan ve muzır şeylerden kurtulmaklığına âlet yapma. Tâ ki Nur'un en büyük kuvveti olan ihlâs-ı hakikî zedelenmesin!" diye, kader-i ilâhînin şefkatli tokatları olduğuna kat'i kanaat ediyorum.

Hattâ, her ne vakit sırf âhiretime şahsî ibadetle ziyade meşguliyetim sebebiyle Nur'un hizmetini bıraktığım aynı zamanında, ehl-i dünya bana musallat olup bana azap verdiği kat'i kanaat getirmişim.

Bu dördüncü numûnenin izahını en son yazılan mektuplardan, ehl-i siyaset, Said'i dini siyasete âlet yapar diye hapislere atması ve sonra Said onun hikmetini, yani kaderin şefkat tokatları olduğunu anlamasıyla onları helâl etmesi ve kendi tahammülünün hikmetini anlamasına dair olan o mektuba havale ediyoruz.¹⁴⁷

Beşinci Numûne: Bu bîçâre Said'in gayet muhtaç olduğu ve yetmiş seneden beri o sanatla meşgul olması ve bazı gün iki yüz sayfa kadar tashihe mecbur olmasıyla beraber, on yaşındaki zeki bir çocuğun on günde muvaffak olduğu yazı kadar bir yazıya mâlik olamadığına hayret ediliyordu. Hâlbuki Said bütün bütün istidatsız değildir. Hem de nesebî kardeşlerinin hepsinin de güzel yazıları

olduğu hâlde, bu kadar yazıya muhtaç iken böyle yarım ümmî vaziyetinin hikmeti, kanaat-i kat'iyemle şudur ki:

Bir zaman gelecek ki, cüz'î ve şahsî iktidarlar, kuvvetler mukabele edemeyecek dehşetli ve mânevî düşmanların hücumu zamanında güzel yazı sahiplerini ruh u canıyla aramak ve hizmetine şerik etmek ve o çekirdeğin etrafında su, hava, nur gibi o mânevî ağaca hizmet etmek için o şahsî ve cüz'î hizmeti, küllî ve umumî ve kuvvetli ve bir kaleme mukabil binler kalemi bulmak hikmetiyle ve buz parçası gibi benliğini o mübârek havuz içinde eritmesiyle hakikî ihlâsı elde etmek ve bu suretle imana hizmet etmek hikmetiyle olmuş.

148 *الْباقِي هُوَ الْباقِي*

**Kardeşiniz
Said Nursî**

* * *

Önce Mevlid-i Şerif-i Nebevî tebrik ediliyor arkasından da Nurlarla ilgili bir müjde veriliyor. Bu münasebetle hem Birinci Emirdağ Lâhikası hem de İkinci Emirdağ Lâhikası'nda dikkatimi çeken bir hususu arz edeyim. Mesela Emirdağ Lâhikası 16. Mektupta Leyle-i Regaip ile ilgili olarak şöyle deniliyor: “İki aydan beri mütemadiyen kuraklık ve yağmursuzluk, her tarafta ve daima namazlardan sonra pek çok duaların akim kaldığı ve herkes me'yusiyetten derd-i maişet endişesiyle kalben ağlarken birden Leyle-i Regaip, bütün ömrümde hiç mislini işitmediğim ve başkaları da işitmediği şekilde üç saatten yüz defa belki daha fazla tekrar ile melek-i ra'dın yüksek ve şiddetli tesbihatıyla öyle bir rahmet yağdı ki...”¹⁴⁹

Mesela Emirdağ 19. Mektupta şöyle deniliyor: “Doksan dokuz gün içinde yalnız Leyle-i Reğaip ve Leyle-i Miraca yağmur rahmetinin tevafuku ve o iki gece ve güne mahsus olması, daha evvel ve daha sonra olmaması ve ihtiyac-ı şedidin tam vaktine muvafakatı ve Mirac Risalesi'nin burada çoklar tarafından şevkle kıraat ve kitabet ve neşrine rast gelmesi ve o iki mübarek gecenin birbiriyle birkaç cihette tevafuk

etmesi ve mevsimi olmadığı için acip gürültülerle söylenmeyecek maddî manevî zemin gürültüleriyle feryadlarına tehditkârane ve tesellîdârane tevafuk etmesi ve ehl-i imanın me'yusiyetinden teselli aramalarına ve dalâletin savletinden gelen vesvese ve zafiyetine kaşı kuvve-i mâneviyenin takviyesini istemelerine tam tevafuku..."¹⁵⁰

Mesela Emirdağ 21. Mektupta şöyle deniliyor: “Katiyen şek ve şüphemiz kalmadı ki, bu hizmetimizin neticesi olan Risale-i Nur’un serbestiyetini, değil yalnız biz ve bu Anadolu ve Âlem-i İslam alkışlıyor, takdir ediyor, belki umum kâinat memnun olup, cevvi-sema, fezâ-i âlem alkışlıyor ki, üç – dört ayda yağmura şiddet-i ihtiyaç varken gelmedi ve Denizli’de mahkemenin bil fiil teslimine karar vermesi, yine Leyle-i Miracda aynen Risale-i Nur’un bir rahmet olduğuna işareten Leyle-i Regaibe tevafuk ederek kesretli melek-i ra’dın alkışlamasıyla ve rahmetin Emirdağ’ında gelmesi o teslim kararına tevafuk etmesi ve bir hafta sonra demek Denizli’de vekillerin eliyle alınması hengâmlarında yine aynen Leyle-i Miraca ve Leyle-i Regaibe tevafuk ederek aynen onlar gibi Cuma gecesinde kesretli rahmet ve yağmurun bu memlekete gelmesi o tevafukatiyle kati kanaat verdi ki, Risale-i Nur’un müsaderesine ve hapsine dört zelzelenin tevafuku küre-i arzca bir itiraz olduğu gibi, bu Emirdağ memleketinde dört ay zarfında yalnız üç Cuma gecesinde (biri Leyle-i Regaip, biri Leyle-i Mirac, biri de Şâbân-ı Muazzamın birinci Cuma gecesinde) rahmetin kesretli gelmesi ve Risale-i Nurun da serbestiyetinin üç devresine tam tamına tevâfuk etmesi, küre-i havaiyenin bir tebriki, bir müjdesidir ve Risale-i Nur’un da mânevi bir rahmet ve yağmur olduğuna kuvvetli bir işarettir.”¹⁵¹

Mesela Emirdağ 113. Mektupta şöyle deniliyor: “Geçen mübarek Leyle-i Berâetinizi ve gelecek Ramazan-ı Şerifinizi tebrik ederiz. Bu sene, Berâet Gecesi Risale-i Nur Talebeleri hakkında çok bereketli ve kerâmetli olduğuna bir emâresini hayretle gördük. Şöyle ki: Ben, Berâet Gecesinden az evvel Asâ-yı Musa tashihiyle meşgul iken, bir güvercin pencereye geldi, bana baktı. Ben dedim: ‘Müjde mi getirdin?’ İçeriye girdi, güya eskiden dost idik gibi hiç ürkmedi, Asâ-yı Musa üstüne çıktı, üç saat oturdu. Ekmek, pirinç verdim, yemedi. Tâ akşama kaldı, sonra gitti, tekrar geldi. Berâet Gecesinde, tâ sabaha kadar yanımda kaldı. Ben yatarken başıma geldi. ‘Allah’a ısmarladık’ nevinden başımı okşadı,

sonra çıktı gitti. İkinci gün, ben teessüf ederken, yine geldi; bir gece daha kaldı. Demek bu mübarek kuş, hem Asâ-yı, hem Berâetimizi tebrik etmek istedi.”¹⁵²

Mesela Emirdağ 180. Mektupta şöyle deniliyor: “Bütün ruh u canımızla, geçmiş rahmetli ve bereketli ve kerâmetli ve yağmurlu Mirâc-ı Şerifinizi tebrik ve emsâl-i kesiresiyle müşerref olmanızı rahmet-i İlâhiyeden niyaz ediyoruz. Ve bu sene, aynen geçen sene gibi Mirac Gecesinden evvel, gecede, hiç emsâli görülmemiş bir tarzda yağmurun gelmesi ve Mirac Gecesi ve gündüzünde devam etmesi, kâinat ve anâsır bu mübarek geceyi alkışladığına bir alâmet olduğu gibi, Zülfikâr ve Asâ-yı Musâ'nın fütuhâtlarına – hususan resmi dairelerde – bir emâresi olduğuna kanaatimiz katidir. Ve bu mübarek gecenin yarısına kadar şiddetli ve çalışmaya bir derece mâni bir rahatsızlık ve sancı birden zâil olmaları bana kanaat verdi ki, bu mübarek gecede kardeşlerim sıhhat ve âfiyetim için duaları, hakkımda makbuliyetinin eseri olduğuna ve o gecenin bir mikdarında ziyade hastalık cihetiyle her bir saati on saat kadar sevaplı bulunmasını bir nevi mânevi müjde aldım, Allah'a şükrettim. ‘Erhamürrâhimîne hadsiz şükür olsun’ dedim.”¹⁵³

Mesela, İkinci Emirdağ 234. Mektupta şöyle deniliyor: “Leyle-i Miracınızı tebrik ve içinde ettiğiniz duların makbuliyetini rahmet-i ilâhiyeden niyaz ederiz. Ve bu havalide Mirac Gecesinden bir gün evvel ve birgün sonra müstesna bir surette rahmetin yağması, işarettir ki, bu vatanda bir umumî rahmet tecelli edecek, inşaallah.”¹⁵⁴

Evet bütün bu misallerden anlıyoruz ki, Cenâb-ı Hak bu mübarek geceler hürmetine çok büyük lütuflarda bulunuyor. Gökler ve yeryüzü bu gecelere hürmet ediyor, Cenâb-ı Hakk'ın ikram ve ihsanları da deryalar gibi çoşuyor. Öyleyse bu gecelerin kıymetini çok iyi bilmemiz lâzım. Üstad bu gecelerde uyumazdı, talebelerini de uyutmazdı. Hep beraber ihya ederlerdi...

Bu mektupta ikinci olarak, Eski Said ve Yeni Said'in Tarihçe-i Hayatındaki harikalarının yazılmasının dost ve muarızlarda iki fikir meydana getirdiği anlatılıyor. Yani dostlarda fevkalâde bir velâyet düşüncesi, muarızlarda da bir dehâ ve kuvvetli bir sihir tevehhümü... Bu meseleyi izah saadetinde Üstad, her şeyi tamamen Cenâb-ı Hakk'a veriyor. Koca çam ağacının aslı nasıl küçük bir çekirdektir. Yani Cenâb-ı

Hak, küçücük bir çekirdekten nasıl dağ gibi muazzam bir eser yaratıyor, koskocaman ve mübarek bir şecere olan iman ve Kur'ân hizmetini de kendisini hiç gören mübarek bir Kurân hâdimiyle gösterir.

Üstad gece aldığı şiddetli bir ihtar ile bir hakikatın sırrını ve hikmetini beyan ediyor:

1- Normalde medrese usûlüne göre, dînî hakikatların ve İslâmî ilimlerin elde edilebilmesi için onbeş sene ilim tahsili gerekirken, Üstad çocukluğunda bir iki sene Arapça gramer kitaplarından sarf ve nahiv başlangıcı bilgileri aldıktan sonra bir anda kendisinde üç ay içinde kırk – elli kitabı okumuş gibi bir hal görüldü. Buna bütün şark âlimleri, medreseleri ve talebeleri şâhid... “Hayır böyle birşey olmadı!” diyen de çıkmamıştır. Zaten ismi Saîd-i Meşhur’a ve “Bediüzzaman” gibi “Zamanın Harikası” manasına çıkmış ve kabullenilmiştir. Mesele doğrudur. Ama sır ve hikmeti nedir? Bunu kendisi şöyle izah ediyor: “*Bu hal altmış sene sonra doğrudan doğruya gösterdi ki, o vaziyet, îmanî ilimleri, üç- dört ayda, kısa bir zamanda ellere verebilecek bir Kur'ân tefsiri çıkacak ve o bîcâre Said de onun hizmetinde bulunacak işaretiyle, hem bir zaman gelecek ki, değil on beş sene, belki bir senede imanî ilimleri ders alacak medreseler ele geçmeyecek ve azalacak bir zamana bir nevi gaybî bir işaret gibi manalar hatıra geliyor.*”¹⁵⁵

2- Üstadın çocuk yaşında büyük âlimlerle münazarası, onların sorularına cevap vermesinin hikmetini “*Yetmiş senedir hayret ediyordum. Şimdi ihsân-ı İlâhî ile bir hikmetini anladım ki: Çekirdek gibi, medrese ilimlerine bir ağaç ihsan edilecek ve o ağacın hizmetinde bulunana karşı pek çok rakipleri ve muarızları bulunacak... İşte bu zamanda İslâmlar içinde muhtelif meşrepler ve meslek sahipleri birbirini tenkit etmek ve eserine mukabil eserler neşretmek, Mûtezile ve Ehl-i Sünnet gibi birbirini kırmak âdetiyle bu zamanda o Nur ağacının hizmetkârının başına vuracak ve rekâbet veya meşrep muhalefetiyle en tesirli ve en müthiş medrese hocaları olmak lâzım gelirken, Cenâb-ı Hakk'a yüz bin şükür olsun ki, eskidenberi devam etmekte olan o âdete muhalif olarak, Risâle-i Nur, en ziyade ulemânın damarlarına dokundurduğu halde, hocaların Nurlara karşı tenkitkârâne eserler yazamayışlarının sebebi, o zamanda o çocuk Said'in ulemânın suallerine karşı doğru cevap vermesi, ulemânın cesaretini kırmış ki, hiçbir yerde kıskanç hocalardan, hem*

meşrepçe Said'e çok muhalif oldukları halde Nur Risalelerine karşı, mukabil çıkmamaları, bu hâlin bir hikmeti olduğuna kanaatim gelmiş.”¹⁵⁶

3- İstiğna düsturu ile Üstadın hiç kimseden sadaka, hediye ve zekât almayışının hikmetlerinin bir kısmı Mektubat'ın İkinci Mektubunda, bir kısmı da Barla Lâhikası'nda 103. Mektupta izah ve beyan edilmiştir. Burada ise son cümle çok mühimdir: *“Bunda bir işâret-i manevi hissediyordum ki, gelecek zamanda maîşet derdiyle ehl-i ilmin mağlubiyeti bu ihtiyaçtan gelecektir.”¹⁵⁷*

4- Üstad, “Eûzü billahi mine’ş-şeytanı ve’s-siyaseti” dediği halde, dini siyasete âlet ediyor diye hücum edilmesi, çok cesur, sınırlı, onurlu bir fitrata sahip olduğu halde yapılan tahrikler ve hücumlar karşısında sabırlı bir tavır takınması sanki bir tezat teşkil ediyor. Bunu da Üstad, Kur’ân ve iman hakikatlarının hiçbir şeye hatta manevî kemâlâta bile âlet yapılmaması için ilâhî bir takdir ve icraat olarak değerlendiriyor. Böylece Risale-i Nur’un en büyük kuvveti olan hakiki ihlâsın zedelenmesinin önlendiğini beyan ediyor. Bu husus Şefkat Tokatları olan Onuncu Lem’a’da izah edilmiştir. Ayrıca gelecek 292. Mektupta “Konuşan Yalnız Hakikattır” başlığı altında da bir izah var...

5- Yazıya çok muhtaç olduğu halde Üstad diğer kardeşlerinin güzel yazı sahibi olmalarına rağmen yarım ümmî gibi olmasının hikmetini de şöyle anlatıyor: *“Bir zaman gelecek ki, cüzî ve şahsî iktidarların, kuvvetlerin mukabele edemeyecekleri dehşetli ve mânevi düşmanların hücumları zamanında güzel yazı sahiplerini ruh u canıyla aramak ve hizmetine ortak etmek ve o çekirdeğin etrafında su, hava, nur gibi o mânevî ağaca hizmet etmek için o şahsî ve cüz’î hizmeti, küllî ve umumî ve kuvvetli ve bir kaleme mukabil binler kalemi bulmak hikmetiyle ve buz parçası gibi benliğini o mübarek havuz içinde eritmesiyle hakiki ihlâsı elde etmek ve bu sûretle imana hizmet etmek hikmetiyle olmuş.”¹⁵⁸*

Cenâb-ı Hakk’ın ihlâsla dayanışmaya girmiş bir topluluğa lütufları çok büyük ve çok ekstradandır. Ayrı ayrı, hatta birbirine zıt fitratların bir arada problem çıkarmadan ârızasız durmaları çok kolay olmadığı için sabırla bütünlük ve beraberliği devam ettirmenin mükâfatı da o kadar büyüktür.

146 O yüce Zât'ın adıyla.

[147](#) Bkz.: Emirdağ Lâhikas1-2, 291. Mektup.

[148](#) Bâki olan yalnız Allah'tır.

[149](#) Emirdağ Lâhikas1-1, Şahdamar Yayınları, 2014, s. 32.

[150](#) Emirdağ Lâhikas1-1, s. 35.

[151](#) Emirdağ Lâhikas1-1, s. 41.

[152](#) Emirdağ Lâhikas1-1, s. 160.

[153](#) Emirdağ Lâhikas1-1, s. 224.

[154](#) Emirdağ Lâhikas1-2, s. 12.

[155](#) Emirdağ Lâhikas1-2, s. 68.

[156](#) Emirdağ Lâhikas1-2, s. 69.

[157](#) Emirdağ Lâhikas1-2, s. 70.

[158](#) Emirdağ Lâhikas1-2, s. 71.

[Medine-i Münevvere’de Bulunan ve Nur’un Hakikatini Tam Anlayan ve İslâmiyet’e Hizmet Eden Bir Zâtın Mektubudur]

Gönüller Fâtihî Pek Muhterem ve Mükerrerem Üstadımız Hazretleri!

Mübârek ellerinizden öper, bütün aziz ve sadâkatli talebelerinizle beraber sıhhat ve selâmette daim olmanızı bârigâh-ı kibriyâdan niyaz eylerim.

Müslümanlar için en büyük bir bayram diye ancak vasıflandırılabilen beraatiniz, bütün Nurcular’ı şâd ve handân eylediği gibi, bendenizi de dünyalar kadar memnun ve mesrur eylemiştir. Nasıl memnun etmesin ki, sizin eserlerinizle birlikte beraatiniz demek, ruhun maddiyata, nurun zulmete, imanın küfre, hakkın bâtıla, tevhidin şirke ve irfanın cehle galip gelmesi demektir.

Yıllardan beri önüne sıradağlar gibi engeller, korkunç uçurumlar gibi mâniler konulan “Nur çağlayanı”, en sonunda mu’cizevî bir şekilde bütün setleri yıkmış, mânileri aşmış, nur ile bütün zulmetleri târumar eylemiştir.

“Mu’cizevî harikalarla doğan ilâhî tecellîlerin vasfında kalemler kırılır, fikirler gürülür, ilhamlar yanar, kül olur.” derlerdi. Hakikaten bendeniz, şimdi bu müstesna zaferin karşısında aynı aczi bütün varlığımla hissediyorum. Zira tefekkür ve ilhamıma nihâyetsiz bir ufuk açılıyor... Cihan, muhteşem bir Nur mâbedini andırıyor... Civarımdaki her şey, her yer derin vecd ve istiğraklarla gaşyolunmuş bir hâlde... Her zerrede, **وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ** [159](#) بِحَمْدِهِ sırır-1 sübhânîsi tecellî ediyor...

Binâenaleyh bilmiyorum, bu mesut hâdiseyi şanlı bir zafer, şahane bir fetih, ilâhî bir kurtuluş, cihanşümûl bir bayram diye mi vasıflandırırım? Zira kudsî dâvânın kazanmış olduğu bu ilâhî zafer, bütün İslâm ve insanlık dünyasındaki mücahitlerin

azimlerine kuvvet, ruhlarına can, imanlarına hız ve heyecan vermiştir.

Evet, azim ve imanları, aşk ve emelleri henüz kemâle ermemiş olan birçok müslümanlar, maalesef acıklı bir yeis içinde idiler. Böyle bir zaferin tahakkukunu, hayal ve muhâl görüyorlardı. Fakat bütün feyiz ve nurunu, insanlığı tenvir ve irşâd için ilâhî bir güneş hâlinde Arş-ı Âzam'ın pürnur ufuklarından inen Kur'ân-ı Kerîm'den alan Nur neşriyatı, durgun gölleri andıran gönülleri deryalar gibi coşturmuş, kasvet ve hicran yıllarının ümit ve emellere vurduğu müthiş zincirleri kırmıştır. O nur kaynağından fışkıran, o serâpâ feyiz ve hikmetler saçan eserler; hislerin, fikirlerin ve bilhassa alevler içinde yanan ruh ve vicdanların ezeli ve ebedî ihtiyaçlarına cevap verdiği gibi, onları dalga dalga boğucu karanlıklar muhitinden, tertemiz ve pırıl pırıl nur ufuklarına çıkarmıştır.

Yıllarca devam eden uzun bir sükût, derin bir gaflet ve boğucu bir zulmetten sonra ilâhî bir güneş hâlinde parlayan bu kudsî zafer, nur için yol aramakta olan perişan beşeriyetin yakın bir gelecekte uyanacağını müjdelemektedir. Çünkü din ihtiyacı sırf müslümanların değil, bilumum insanların ezeli ve ebedî ihtiyacıdır.

Bugün bedbaht insanlık, din nimetinden mahrum olmanın sürekli hicran ve felâketlerini bağı yanarak çekmektedir. Bu acıklı buhranın korkunç neticesidir ki, çeyrek asır zarfında iki büyük harbe girmiş ve üçüncüsünün de kapısını çalmak çılgınlığını göstermektedir.

Artık bütün insanları kardeş yaparak yemyeşil cennetlerin nurlu ufuklarından esen refah ve saadet, huzur ve âsâyiş rüzgârıyla dalgalanan âlemşümûl bir bayrak altında toplayacak olan yegâne kuvvet İslâm'dır. Zira beşeriyetin bugünkü hâli, tıpkı İslâm'dan evvelki insan cemiyetlerinin acıklı hâlidir. Bunun için insanlığı o günkü ebedî felâketten kurtaran İslâm, bugün de kurtarabilir...

Evet, milyonların, milyarların kalbinde asırlardanberi kanamakta olan o derin yarayı saracak yegâne müşfik el, İslâm'dır. Her ne kadar ufuklarda zaman zaman bazı uydurma ışıklar görülüyorsa da müstakbel, bütün nur ve feyzini güneşlerden değil, bizzat Rabbü'l-âlemîn'den alan ezelî ve ebedî “Yıldız”ındır. O Yıldız, dünyalar durdukça duracak ve onu söndürmek isteyenleri yerden yere vuracaktır.

Cihan-kıymet Üstadım! Malûm-u fâzılâneleridir ki, son günlerde mukaddes dâvâyâ hizmet eden bazı tenvir ve irşâd hareketleri doğmuş, fakat maalesef hiçbirisi Risale-i Nur Külliyyatı'nın gördüğü mühim işi görememiş ve ihraz ettiği ilâhî zaferi kazanamamıştır. Zira bu yol, peygamberlerin, velilerin, âriflerin, sâlihlerin ve bilhassa canını canana seve seve fedâ eden ve sayısı milyonlara sığmayan kahraman şehitlerin mukaddes yoludur. Artık bu çetin yolda yürümek isteyenler, her an karşılıklarına dikilecek olan müthiş mâniâları daima göz önünde tutmaları lâzımdır.

Evet, bu yolda yürüyecek olanların, sizdeki sarsılmak bilmeyen imanla, yüksek ve ilâhî irfanla ve bilhassa harikulâde ihlâs ve ferâgatle mücehhez olmaları gerektir. Çünkü bu mühim vâdide Nur dâvâsının takip ettiği tebliğ, tenvir ve irşâd usulü bambaşka hususiyetler taşımaktadır. Artık insanın his ve fikrine, ruh ve vicdanına bambaşka ufuklar açacak olan bu derin bahsi, dua buyurun da müstakil ve mufassal bir eserde aziz din ve gönüldaşlarımıza arz etmek şerefine nâil olayım... Çünkü bu nurlu bahis o kadar derin ve o derece mühimdir ki, böyle birkaç sayfalık mektup ve makalelerle asla ifade edilemez.

İman ve Kur'ân nuru ile tertemiz gönlünü fethettiğiniz gençlik, ilâhî zaferinizin en parlak delilini teşkil eden en mühim varlık ve en kıymetli cevherdir. “Nur'dan Sesler”in hemen her mısrasında, asil ve şuurulu ruhuna hitap ettiğim tertemiz gençlik, işte bu hak ve hakikatin bağı yanık âşığı olan gençliktir.

Nurlu dâvânın kazanmış olduğu bu son zaferin verdiği vecdle dolu bir ilhamla yazdığım şu manzumeyi takdim ediyorum.¹⁶⁰ Kabulünü rica ve istirham eylerim.

Tekrar tekrar ellerinizden öper, kıymetli dualarınızı beklerim, pek muhterem Üstadım Hazretleri.

Mânevi evlâtlarınızdan

Ali Ulvi

¹⁵⁹ “Hiçbir şey yoktur ki, O’nu hamd ile tesbih etmesin.” (İsrâ Sûresi, 17/44).

¹⁶⁰ “Gönüller Fâtihi Büyük Üstad’a” başlıklı bu manzume, Mektubat Risalesi’nin sonunda yer almaktadır.